

အယူအမြင် ထောင်ချောက်

မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ဖွံ့ဖြိုးရေး အင်အားစုများ၏
ချုပ်ကိုင်လမ်းကြောင်းနှင့်
လွတ်မြောက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများ

Walden Bello

AUTHOR: Walden Bello

DESIGN: Brigitte Vos

PHOTO COVER: Aung Thant

Published by Transnational Institute (TNI), Paung Ku and Dawei Development Association (DDA).

Yangon/Amsterdam, July 2018

www.tni.org

PUBLICATION DETAILS

Contents of the report may be quoted or reproduced for non-commercial purposes, provided that the source of information is properly cited.

This report was first published in May 2018 and publicly debated in Yangon and Mandalay in early June 2018. This text of this final version is slightly changed based on comments made during these public debates.

DISCLAIMER

This report is co-published by Transnational Institute, Paung Ku and Dawei Development Association. The views set out in the report are those of the author and do not necessarily reflect those of the co-publishers.

မာတိကာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ	၄
အစီရင်ခံစာအကျဉ်း	၅
မိတ်ဆက်နိဒါန်း - အယူအမြင် ထောင်ချောက်	၆
ဝေဖန်သုံးသပ်သူတို့၏ အမြင်	၆
အခြားတစ်ဘက်မှ ကြည့်ခြင်း	၇
ပါရာဒိုင်းတစ်ခုထဲ ပိတ်မိနေသလား	၈
မြန်မာပြည်အတွက်ရွေးချယ်စရာရှိပါသလား	၉
စာတမ်းဖွဲ့စည်းပုံ	၁၀
ကျေးလက်ဒေသ - အင်အားသုံး ဖိအားပေးစနစ်မှသည် ဈေးကွက်စနစ်ဆီသို့	၁၂
ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးပိုလျှံထုတ်ကုန်များကို ဆွဲထုတ်သိမ်းယူခြင်း	၁၂
(၁၉၉၈) ခုနှစ်နောက်ပိုင်းကာလ ချုပ်ကိုင်မှုဖြေလျှော့ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် တောင်သူလယ်သမားထု	၁၄
အပြောင်းအလဲများသော အစိုးရမူဝါဒများ	၁၅
စစ်တပ် - ခရိုနီအရင်းရှင်စနစ် (Military - Crony Capitalism)	၁၅
အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ် (Ceasefire Capitalism)	၁၆
တပ်မတော်နှင့် လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုများ	၁၇
လယ်ယာမြေ အကြီးအကျယ်သိမ်းယူမှုများ	၁၈
စိုက်ပျိုးရေးလုပ်သားများ၏ ပိုမိုဆိုးရွားလာသော အခြေအနေများ	၂၀
အားနည်းသူတို့၏ လက်နက်များမှသည် စုရုံးဆန့်ကျင်မှုဆီသို့	၂၁
စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာ - ခေတ်သစ်တစ်ခုဆီ ဦးတည်နေသလား	၂၂
(ADS) ၏ ပြဿနာများ	၂၃
အရင်းရှင်ပုံစံအသွင်ကူးပြောင်းရေး၏ မဏ္ဍိုင်ကြီးသုံးရပ်	၂၄
နိဂုံး	၂၇
စက်မှုလုပ်ငန်းမူဝါဒအသွင်ဆောင်ထားသော ရင်းမြစ်သယံဇာတထုတ်ယူခြင်း	၂၈
စက်မှုလုပ်ငန်းကျရှုံးခြင်းနှင့် ဆိုရှယ်လစ်အကျပ်အတည်း	၂၈
ဦးသန်းရွှေလက်ထက် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်လွန် စက်မှုတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်	၂၉
ကုန်ထုတ်စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပါရာဒိုင်းအသစ် - အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စီးပွားရေးစင်္ကြံ များ	၃၁
ဟန်ချက်မညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှု	၃၂
မြန်မာနိုင်ငံကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ဆက်သွယ်ပေးထားသော စီးပွားရေးစင်္ကြံ များ	၃၂
အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ	၃၄
မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုလုပ်ငန်းအနာဂတ်တွင် ဂျပန်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍ	၃၅
ကုန်သွယ်စင်္ကြံ ပါရာဒိုင်းပုံစံယူထားသော ရင်းမြစ်သယံဇာတ ထုတ်ယူမှုစနစ်	၃၆
ပြည်သူတို့၏ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးမှုများဖြင့် ဥစ္စာရင်းမြစ်စုမိလာခြင်း (Accumulation by dispossession)	၃၇
သီလဝါ - ဂျပန်တို့၏ (SEZ)	၃၇
ထားဝယ် (SEZ) - ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အမှိုက်ပုံ	၃၉
နမူနာဖြစ်စဉ်များ	၄၀
ခုခံရင်ဆိုင်မှုက အဘယ့်ကြောင့်အရေးပါသနည်း	၄၀
တွေ့ရှိချက်များ	၄၃
အစိုးရနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု	၄၃
နိဂုံး	၄၄

ကျောက်မီးသွေးလော၊ ရေအားလော သို့မဟုတ် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်လော	
(မြန်မာ့စွမ်းအင်အနာဂတ်အရေးကို ငြင်းခုံခြင်း)	၄၅
ကျောက်မီးသွေးအများအပြားသုံးစွဲရေး လမ်းကြောင်းအတွက် ဂျပန်တို့၏ တွန်းအားများ	၄၆
ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို ဆန့်ကျင်သော အဆိုပြုချက်များ	၄၈
ရေအားလျှပ်စစ်နှင့် ရေအားစွမ်းအင်နိုင်ငံရေး	၅၁
ရေအားလျှပ်စစ်၏ အန္တရာယ်များ	၅၁
တရုတ်တို့၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှု	၅၄
ရေရှည်တည်တံ့စေသော ရေအားလျှပ်စစ်နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်	၅၆
အောက်ခြေပြည်သူတို့၏ အားပေးထောက်ခံမှုရရှိခြင်း	၅၈
ရေရှည်တည်တံ့သောစွမ်းအင်ဆိုင်ရာ ရွေးချယ်စရာများ - အကောင်းနှင့် အဆိုး	၅၉
နိဂုံး	၆၃
ခရိုနီအရင်းရှင်စနစ် - လိုအပ်သော မကောင်းဆိုးဝါးတစ်ကောင်လော	၆၄
စစ်ယန္တရားနှင့် ဆက်စပ်သောစီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများ	၆၄
လုပ်ငန်းရှင်ကြီးများနှင့် စစ်ယန္တရား ဆက်နွှယ်မှုများ	၆၅
ချိတ်မိနေသော လူတန်းစားတစ်ရပ် - မူးယစ်ရာဇာများနှင့် တိုင်းရင်းသားနေရှင်တို့ ပေါင်းစည်းမှု	၆၈
ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် ခရိုနီများ	၇၀
ခရိုနီများ၏ အနာဂတ်	၇၂
ဝါးမြို့အမြတ်ထုတ်သူများနှင့် ရင်ကြားစေ့ရေး အဘယ့်ကြောင့် မအောင်မြင်နိုင်သနည်း	၇၂
နိဂုံး	၇၄
နိဂုံး - မြန်မာနိုင်ငံအတွက် နီယိုလစ်ဘရယ်ခေတ်လွန် ပါရာဒိုင်း (PNP) တစ်ခု	၇၅
မအောင်မြင်ခဲ့သည့်လမ်း	၇၅
ပါရာဒိုင်းကပင် ပြဿနာဖြစ်နေခဲ့ရာ	၇၆
အာဆီယံလမ်းကြောင်းကို ရှောင်လွှဲလျှောက်လှမ်းခြင်း	၇၇
ဈေးကွက်ကို ပြန်လည်ထည့်သွင်းနေရာချခြင်း	၇၇
စိုက်ပျိုးရေးဦးဆောင်သော နီယိုလစ်ဘရယ်ခေတ်လွန် ပါရာဒိုင်း	၇၉
လယ်ယာမြေဆိုင်ရာ တရားမျှတရေး ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပါ	၇၉
မြေယာဆိုင်ရာဥပဒေများကို ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ ပြန်လှန်သုံးသပ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း	၈၀
အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး တရားဝင်ပြဋ္ဌာန်းပါ	၈၀
(ADS) နေရာတွင် (PNP) နှင့် အစားထိုးပါ	၈၂
စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်း	၈၃
ပြည်တွင်းဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု၏ အလားအလာ	၈၃
ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်၏ အလားအလာ	၈၅
ကုန်သွယ်ရေး	၈၆
စွမ်းအင်	၈၇
လုပ်ငန်းစဉ်	၈၈
နိဂုံးမှတ်စု	၈၉

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုနိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ စုပေါင်း ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ စာအုပ်ထွက်ပေါ် လာသည်အထိ လျှောက်လှမ်းခဲ့ရသော ခြေလှမ်းတိုင်းတွင် ကူညီရန်အမြဲတမ်း ရှိနေခဲ့သည့် ကျွန်ုပ်၏လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် များအပေါ် မည်မျှမည်မျှ ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်းကို ထုတ် ဖော်ပြသနိုင်ရန် မစွမ်းသာပါ လေ။

ပထမဆုံးအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနိုင်ငံ၏ ဘောဂဗေဒ (political economy) အပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်မှုကို ပြုလုပ်ရန် ကြီးလေးသော တာဝန်ကို ပေးအပ်ခဲ့ခြင်းအတွက် (Pietje Vervest) အား အမှန်တကယ် ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ (Pietje) နှင့် (Transnational Institute) အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် မြန်မာပြည်နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်မှာ ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုခန့်ပင် ရှိနေခဲ့ပြီ ဖြစ်ပြီး ဤသုတေသနအတွက် ၎င်းတို့၏ အသိအမြင်နှင့် အတွေ့အကြုံများစွာတို့က ကျွန်ုပ် အတွက် ကြီးမားသောအကူအညီများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤအတွက် (Tom Kramer, Jenny Franco, Mads Barbesgaard, Alberto Alonso Fradejas, Stephanie Olinga-Shannon) နှင့် (Renaud Cachia) တို့ကို အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်၏ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ခရီးစဉ်တစ်ခုလုံးကို စီစဉ် ပေးခဲ့ကြသော ပေါင်းကူးမှု ကျွန်ုပ်၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း အလွန်ပင်ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ အလွှာပေါင်းစုံမှ အဓိကဇာတ်ဆောင်များနှင့် ထိတွေ့နိုင်အောင် ကြိုးစားဖန်တီး ပေးခဲ့သော သူတို့၏ ကျေးဇူးကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် လှုပ်ရှားတက်ကြွသူများကအစ တရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်၏ ခေါင်းဆောင်များအထိ တွေ့ဆုံမေးမြန်းဆွေးနွေးခဲ့ရသည်။ ကြီးမားလှသော ပံ့ပိုးကူညီမှု၊ ချီးကျူးဖွယ်အသိအမြင်၊ ဟာသဉာဏ်၊ ရဲဘော်ရဲဘက် စိတ်ထားနှင့် (အရေးကြီးဆုံး အချက် ဖြစ်သော) ကျွန်ုပ်အပေါ် စိတ်ရှည် သည်းခံမှုတို့အတွက် Kyaw Thu, Myint Zaw, Doi Ra, Shwe Sin Hlaing, Liz Khin Hnin Hlaing, Thant Zin နှင့် Nyanthar Zaw တို့ကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

Chulalongkorn တက္ကသိုလ်မှ Naruemon Thaubchumpon ၊ Monash တက္ကသိုလ်မှ Marco Bunte နှင့် Naresuan တက္ကသိုလ်မှ Paul Chambers တို့၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုက ဤ လေ့လာချက်အတွက် မရှိမဖြစ်အရေးပါခဲ့သည်။ အံ့အားသင့်ဖွယ် များပြားစုံလင်သော မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း စာအုပ်စာပေများ ရှိသည့် Chulalongkorn တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်၏ ဝန်ထမ်းများမှာလည်း အကူအညီပေးရန် အမြဲ အသင့်ရှိနေသူများဖြစ်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့ရမ်းခဲ့သော စာအုပ်စာတမ်းများကို အချိန်မီ ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်ခြင်း မရှိသော အခါမျိုးတွင်ပင် ကျွန်ုပ်အပေါ် အတော်စိတ်ရှည်ခဲ့ကြ သည်။ မနီလာမြို့က *La-ban ng Masa* ပါတီအတွင်းမှ ကျွန်ုပ်၏ မိတ်ဆွေများကလည်း မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်ုပ် လုပ်ဆောင်နေခဲ့သော အလုပ်၏ အရေးပါပုံကို နားလည် သိမြင်ကြပြီး ဝိုင်းဝန်းအားပေး ကူညီခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါလူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသော်လည်း လာမည့်စာမျက်နှာများတွင် ဆက်လက် ဖော်ပြသွားမည့် အတွေးအမြင်များအတွက် သူတို့တွင် တာဝန် လုံးဝမရှိပေ။ ထိုထင်မြင်ယူဆချက်များ အားလုံးမှာ ကျွန်ုပ် ကိုယ်ပိုင်သာ ဖြစ်သည်။

အလုပ်အားသည့်ကြားမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအတွက် အချိန်ပေးခဲ့ကြသူများ အားလုံးကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ ဖြေကြားသူအနေဖြင့် အခြားတစ်ဘက်မှလည်း ပါဝင်ခဲ့ဖူးသည်ဖြစ်ရာ ရံဖန်ရံခါတွင် မချီသာမခံသာ ဖြစ်စေသော ကျွန်ုပ်၏ မေးခွန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည့် သူတို့၏ စိတ်ပျက်ဒေါသထွက်မှုများကိုလည်း ကျွန်ုပ် စာနာနားလည်နိုင်ပါသည်။

ဤလေ့လာမှုကို ကျွန်ုပ်၏ချစ်လှစွာသော ဇနီးသည် Suranuch "Ko" Thongsila အသက်ရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးစား ရန်ကန်နေခဲ့ရချိန်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည်သူများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို အလွန်ပင် အသိအမှတ်ပြု ချစ်ခင် လေးစားသူတစ်ဦးဖြစ်ရာ သူမသည် ကျွန်ုပ်၏ လေ့လာမှုတွင် ပါဝင်အားပေးကူညီခဲ့သည်။

ထိုလေ့လာမှုကြောင့်ပင် ကျွန်ုပ်က သူမအပါးမှ အဝေးသို့ အကြိမ်ကြိမ်ထွက်ခွာသွားခဲ့ရသည့်တိုင် လေ့လာမှုတွင် အထူးအလေးပေး အာရုံစိုက်ရန် သူမက ကျွန်ုပ်အား တောင်းဆိုခဲ့သည်။ Siam Cement Group Foundation တွင် အမှုဆောင် ဒါရိုက်တာအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေခဲ့စဉ် (၂၀၀၅) ခုနှစ်မှ (၂၀၁၅) ခုနှစ်ကြားကာလများ၌ သူမသည် သူမ၏ မိခင်နိုင်ငံ ဖြစ်သော ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ကျောင်းသားကျောင်းသူများ လာရောက်ပညာသင်ကြားနိုင်ရန်အတွက် ပညာသင်ဆုပေးအပ်ခြင်း အစီအစဉ်ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများကို အားပေးကူညီထောက်ပံ့ခဲ့သည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို ကျွန်ုပ် အဆုံးသတ်နိုင်ခဲ့ပြီးနောက် ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် သူမ ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ဤစာအုပ်သည် သူမအား သတိရအောက်မေ့မှုကို ရည်စူးပါသည်။

Walden Bello

Bangkok

မေလ၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်

အစီရင်ခံစာအကျဉ်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဖွံ့ဖြိုးရေး ပါရာဒိုင်းတစ်ခု၏ ထောင်ချောက်များကို ရှောင်ရှားသွားနိုင်မည့် ရေရှည်တည်တံ့မည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလမ်းကြောင်းတစ်ခုပေါ်တွင် လျှောက်လှမ်းရန် ဖြစ်နိုင်ပါသလား။ အဆိုပါလမ်းကြောင်းသည် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိရှိမျှမက မဖြစ်မနေ လျှောက်လှမ်းရန် လိုအပ်သော လမ်းကြောင်း ဖြစ်သည်ကို ဤအစီရင်ခံစာတွင် အဆိုပြုဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် အခြားရွေးချယ်စရာ ပါရာဒိုင်းတစ်ခု အကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း မပြုမီ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်ကာလ စီးပွားရေးအကြောင်းနှင့် လက်ရှိပါရာဒိုင်း အောက်မှ မြန်မာစီးပွားရေး၏ ဦးတည်ချက်လားရာတို့ကို ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။ မြေယာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအပိုင်းဖြင့် နိဒါန်းချီထားသော ဤအစီရင်ခံစာတွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး ကာလအတွင်း စိုက်ပျိုးရေး ပိုလှုံထုတ်ကုန်များကို ဆွဲထုတ် သိမ်းယူခြင်းနှင့် မြေယာအကြီးအကျယ်သိမ်းယူခြင်းတို့ ပေါင်းစပ်ကာ ဆင်းရဲဒုက္ခများ ပြည့်နှက်နေပြီး တိုးတက်မှု တို့ဆိုင်နေသည့်စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ တစ်ရပ်အား မည်သို့မည်ပုံ ဖန်တီးခဲ့သည်ကို ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများက အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာ (Agriculture Development Strategy (ADS)) သည် မြန်မာနိုင်ငံအား "တန်ဖိုးကွင်းဆက် (Value chain)" ဟူ၍ လုလုပပခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းထားသော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝ သယံဇာတများ အမြတ်ထုတ်ရယူရေး ဒေသတွင်းလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်အတွင်း သို့ ထည့်သွင်းကာ "ပြည်သူတို့၏ လက်လွှတ် ဆုံးရှုံးမှုများဖြင့် ဥစ္စာရင်းမြှုပ် စုမိလာခြင်း" (Accumulation by dispossession)" ကိုသာ ဆက်လက်ဖော်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။

အတင်းအကျပ်အင်အားသုံး လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဈေးကွက်စနစ် ယန္တရားများတို့ကို ဆုံးဆုံးပါးပါး ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် တောင်သူလယ်သမား မိသားစုများနှင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု လူမှုအသိုက်အဝန်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ဖယ်ရှားကာ ရယူစုဆောင်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ထို့နောက် စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာမူဝါဒကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် စစ်အစိုးရ၏ စက်မှုထွန်းကားရေး စမ်းသပ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုများက အဘယ့်ကြောင့်နှင့် မည်သို့မည်ပုံကျရှုံးခဲ့ရသည်ကို ဦးစွာစိစစ်လေ့လာတင်ပြထားပြီး ဂျပန်အစိုးရက အားပေးမြှင့်တင်နေခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဦးဆောင်သောနှင့် ပို့ကုန်ဦးတည်သော စက်မှုထွန်းကားရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဝေဖန်ဆွေးနွေးထားသည်။ ထိုမဟာဗျူဟာ၏ အောက်ဖော်ပြပါ အဓိကမဏ္ဍိုင်များကို အသေးစိတ်စိစစ်လေ့လာသုံးသပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒေသတွင်းချိတ် ဆက်လုပ်ဆောင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်သော စီးပွားရေးစင်္ကြန်များ၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ (SEZs) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည်ဟု ထင်မြင်ယူဆထားသော ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဖြစ်စဉ်အား "အပိုင်းပိုင်း ခွဲခြမ်းလုပ်ကိုင်ခြင်း (Fragmentation)" တို့ ပါဝင်လေသည်။

နောက်တစ်ခန်းတွင် ဤအစီရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စွမ်းအင် အနာဂတ်နှင့်ပတ်သက်၍ အချေအတင် ဆွေးနွေးထားပြီး ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်၊ ရေအားလျှပ်စစ်စွမ်းအင်နှင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်လမ်းကြောင်းတို့၏ ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်များကို အနီးကပ်လေ့လာတင်ပြထားသည်။

ကျောက်မီးသွေးနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်စွမ်းအင် ရွေးချယ်မှုများ အပေါ် စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ အကျိုးစီးပွားများနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများက တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် အားကောင်းပြင်းထန်စွာဖြင့် မည်သို့မည်ပုံ ပါဝင်လွှမ်းမိုးနေသည်ကို ဖော်ပြထားပြီး အဆိုပြုထားသော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်နှင့် ပတ်သက်သည့် ပြဿနာအချို့ကိုလည်း ဆွေးနွေး တင်ပြထားသည်။

စွမ်းအင်မူဝါဒပြီးနောက် ဆက်လက်ဆွေးနွေးထားသည်မှာ ခရိုနီများဟုခေါ်တွင်သော လွှမ်းမိုးမှုအလွန်တရာကြီးမားသော စီးပွားရေးအုပ်စု တစ်ခုအကြောင်းပင်ဖြစ်သည်။

စစ်အစိုးရ၏ အခွင့်ထူးခံများဖြစ်လာခဲ့ပြီး မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာစီးပွားရေးကိုကြီးစိုးထားသည့် မတူခြားနားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီးများကို အနီးကပ်လေ့လာပြီး သူတို့နှင့် NLD အစိုးရကြားမှ လက်ရှိဆက်ဆံရေးများအကြောင်းကို အနည်းငယ်တို့ထိ ထားသည်။ ထို့နောက် ဂျပန်နှင့် နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများ အားပေးထောက်ခံကြသည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဦးဆောင်သော မဟာဗျူဟာအတွင်းမှ ခရိုနီတို့၏ အနာဂတ်အလားအလာကို ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။

အတိတ်ကာလမှ သိမ်းပိုက်လုယူခဲ့မှုများအတွက် ကြီးကြီးမားမား ပြန်လည်အလျော်ပေးစေခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ဥစ္စာနေမှု ကြီးမားသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကို ပြန်လည်ခွဲဝေပေးရန် ဦးတည်သော တင်းကျပ်သည့် အခွန်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ခြင်းတို့မပါလျှင် ခရိုနီတို့သည် သူတို့၏ ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်ရေး နည်းလမ်းများကို ရပ်တန့်လိမ့်မည် မဟုတ်သည် ဖြစ်ရာ တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးအနာဂတ်အား ထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင်ကြောင်းကို ကောက်ချက်ချတင်ပြထားသည်။

နောက်ဆုံးတွင် အခြားရွေးချယ်စရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးပါရာဒိုင်း တစ်ခုအတွက် အဆိုပြုချက်တစ်ရပ်ကို ဆွေးနွေးထား၏။ Karl Polanyi ၏ "လူမှုအဖွဲ့အစည်း စနစ်များနှင့် ဆက်စပ်မနေသော ဈေးကွက် (Dis-embedded market)" သဘောတရားကို အသုံးပြုကာ အလှူရှင်အဖွဲ့ အစည်းတို့ အဆိုပြုခဲ့သော မဟာဗျူဟာများအား ဦးဆောင်လမ်းညွှန်နေသည့် နီယိုလစ်ဘာရယ် ပါရာဒိုင်း (Neo-liberal paradigm) ကို အသေးစိတ် ဝေဖန်တင်ပြထားသည်။ အခြားရွေးချယ်စရာ မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် (သို့မဟုတ်) နီယိုလစ်ဘာရယ် ခေတ်လွန် ပါရာဒိုင်း (PNP) မှာမူ ဈေးကွက်အား လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြန်လည်ဆက်စပ်ပေးပြီး ၎င်းကို ထိန်းချုပ်မောင်းနှင်ပေးမည့် အရေးအကြီးဆုံး စံနှုန်းတန်ဖိုးများဖြင့် လွှမ်းမိုးကာ ထိန်းချုပ်မောင်းနှင်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့နောက်တွင် ဤစာတမ်းက မြန်မာနိုင်ငံအတွက် စိုက်ပျိုးရေး ဦးဆောင်သော (PNP) တစ်ခုကို အကြံပြုထောက်ခံထားပြီး ထို (PNP) ကို လမ်းညွှန်ပေးမည့် အခြေခံမူများကို တင်ပြထား သည်။ သာတူညီမျှမှုကို ဦးစားပေးခြင်း၊ စီးပွားရေးနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် သဟဇာတဖြစ်ခြင်း၊ ပြည်သူနှင့် အနီးဆုံး အစိုးရ အဖွဲ့ကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပ်ခြင်း (subsidiarity) နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲရေး နယ်ပယ်များအားလုံးတွင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့ ပါဝင်သည်။ (PNP) အတွင်းရှိ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၏ အခန်း ကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ ဤအစီရင်ခံသည် လယ်ယာမြေ ဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု (agrarian justice) ကို ပေးစွမ်းနိုင်မည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းနှင့် မြေယာဆိုင်ရာ ဥပဒေ အချို့ကို ပယ်ဖျက်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းတို့သည် ထိုကဲ့သို့သော ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်ပုံစနစ်တစ်ရပ် အောင်မြင်နိုင်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ်အရေးပါသော ကနဦး လိုအပ်ချက် တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု အခိုင်အမာ တင်ပြထားသည်။

ဆက်လက်ပြီး ဤစာတမ်းက ဒေသခံစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ သမဝါယမလုပ်ငန်းများ၊ အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ စသည်တို့ ပါဝင်အားပေးနိုင် မည့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် ကျေးလက်မှ ဦးဆောင်သော စက်မှု ထွန်းကားရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို အဆိုပြုတင်ပြထား၏။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဓာတုကင်းစင်သော စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း အတွက် စက်မှုထွက်ကုန် သွင်းအားစုများ၊ အပူပိုင်းဒေသရောဂါ များနှင့် နာကျင်ကိုက်ခဲမှု ရောဂါဝေဒနာများ အတွက် ဆေးဝါးထုတ်ကုန်များနှင့် ဗဟိုထိန်းချုပ်မှု မရှိသော ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်အတွက် ဆိုလာနှင့် သက်ဆိုင်သော စက်ပစ္စည်းကိရိယာများ ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ ပါဝင် သည်။ လူမှုရေးကဏ္ဍအတွက် အလွန်အသုံးဝင်သော ကုန်ထုတ် လုပ်ငန်းများအပေါ် အဓိကအလေးပေးသည့် အစိုးရပိုင် စီးပွား ရေး လုပ်ငန်းများတို့ဖြင့် စက်မှုထွန်းကားရေးကို မြှင့်တင်သော လုပ်ငန်းစဉ်ပင် ဖြစ်လေသည်။

ထို့နောက် အခြားရွေးချယ်စရာ ကုန်သွယ်ရေး မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်၏ အစိတ်အပိုင်းလက္ခဏာရပ်များကို ထင်သာမြင်သာ ဖြစ်အောင် ဖော်ပြထားပြီး ဆိုလာအခြေခံစွမ်းအင် အခြေခံ အဆောက်အအုံတစ်ခုတွင် ပါဝင်ရမည့်အရာများကို ဆွေးနွေး တင်ပြထားသည်။ နိဂုံးချုပ်အနေနှင့် ဤစာတမ်းသည် အခြား ရွေးချယ်စရာ (PNP) အတွက် အသေးစိတ်ရှင်းလင်း ဖော်ထုတ် ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် အကြောင်းကို ဆွေးနွေးကာ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်ကို လမ်းညွှန်ပေးနိုင် မည့် အခြေခံမူများကို အဆိုပြု တင်ပြထားပေသည်။

မိတ်ဆက်နိဒါန်း - အယူအမြင် ထောင်ချောက် (Paradigm Trap)

ဤစာအုပ်အတွက်သုတေသနပြုလေ့လာ မှုကို (၂၀၁၇) ခုနှစ် တွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့၏။ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံက နိုင်ငံတကာ သတင်းမီဒီယာ၏ ခေါင်းကြီးပိုင်းတွင် ရောက်ရှိ နေခဲ့သော အချိန်ကာလဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် သူမ၏ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ ချုပ် (NLD) ပါတီတို့က တိုင်းပြည်ကို အရပ်သားဒီမိုကရေစီခေတ်ဆီသို့ ဦးဆောင်ခေါ်ငင် သွားနေခဲ့သည်ဟူသော အကြောင်းအရာများ မဟုတ်တော့ဘဲ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်းမှ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်ဖွယ် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှု များနှင့် ပတ်သက်၍ ကျင့်ဝတ်စံနှုန်းနှင့်အညီ ရပ်တည်ရန် ပျက် ကွက်နေခဲ့သည်ဟူသော ထင်မြင်ယုံကြည်ချက်များ ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အနုတ်သဘောဆောင်သော အကြောင်းအရာများကို ပြောင်းလဲဖော်ပြနေခဲ့သည့်အချိန်ကာလ ဖြစ်လေသည်။

ဝေဖန်သုံးသပ်သူတို့၏ အမြင်

ပြည်တွင်း၌မူ စိတ်ပျက်အားလျော့မှု၏ အကြောင်းရင်းများတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်းမှ ဖြစ်ရပ်များက အဓိကကျနေခဲ့ပေ။ တိုင်းရင်းသားများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အမြေရှာမှုဖြစ်စဉ် ရပ်တန့်နေခြင်းနှင့် အချို့၏ အမြင်တွင် တိကျရှင်းလင်းမှု ကင်းမဲ့ သည့် (NLD) ပါတီ၏ စီးပွားရေး ရည်မှန်းချက်များတို့ကသာ စိတ်ပျက်အားလျော့မှု၏ အဓိကအကြောင်းရင်းများ ဖြစ်နေခဲ့ သည်။

စိတ်ပျက်အားလျော့မှုများကို ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်ပြောဆိုသူများထဲ တွင် တရားဝင်အလှူရှင်အသိုက်အဝန်း၏ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သံတမန်အသိုက်အဝန်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များလည်း ပါဝင်သည်။ မကြာခဏ ကြားနေခဲ့ရသည့် ပြစ်တင်ဝေဖန်မှုတစ်ရပ်မှာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် “အသေးအဖွဲ့ကိစ္စရပ်များကိုပင် စီမံခန့်ခွဲနေခဲ့ပြီး” NLD ပါတီတွင်းမှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် လက်အောက်ငယ်သားများကို ယုံကြည်မှုမရှိခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အာရှဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ် (ADB)¹ ၏ အဓိက ဝန်ထမ်းအဖွဲ့ ဝင်ဟောင်းတစ်ဦးက

“ သူမရဲ့ ခွင့်ပြုချက်မပါဘဲ ဘာတစ်ခုမှမပြီးဘူး၊ ဒါ က ဆုံးဖြတ်ချက် ကြီးကြီးမားမားချမှတ်ရမယ့်ကိစ္စမျိုးတွေ မှာတင်မဟုတ်ဘူးနော်။ လူတိုင်းက တစ်ခုခုလုပ်ရမှာကို ကြောက်နေကြတာ” ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

နိုင်ငံတွင်းသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ စီးဝင်မှုနှေးကွေးနေခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်တစ်ဦးကလည်း

“ အစိုးရက သူ့ဘယ်ကိုသွားချင်လဲဆိုတာကို ရှင်းရှင်း လင်းလင်းချပြရမှာပေါ့”² ဟူ၍ အခိုင်အမာ ပြောဆိုခဲ့သည်။

အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်နိုင်မှုများ (သို့မဟုတ်) “စွမ်းဆောင်ရည်” နှင့်ပတ်သက်သည့် သံသယများကို ထုတ်ဖော်ဖွင့်ဟမှုများလည်း ရှိနေခဲ့သည်။

“ အရင် (ဦးသိန်းစိန်) အစိုးရက ပိုပြီးအတွေ့အကြုံများတယ်ဆိုတဲ့ ထင်မြင်ခံစားချက်တစ်ရပ်က တကယ်ပဲရှိနေတာပါ။ ဒါပေမယ့် ဒီလူတွေ (NLD) ဟာ အစိုးရအဖွဲ့မှာ မပါဝင်ခဲ့ဘူးတဲ့သူတွေ ဒါမှမဟုတ် ထောင်တွင်းအကျဉ်းကျနေခဲ့ရသူတွေထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေခဲ့ရသူတွေဆိုတာ နားလည်သိမြင်ရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒါ့ကြောင့်လည်း သူတို့အတွက် စိန်ခေါ်မှုက တော်တော်ကို ကြီးမားနေခဲ့တာပေါ့” ³ ဟူ၍ လေ့လာသုံးသပ်သူတစ်ဦးက ပြောကြားခဲ့သည်။

သီးသန့်ပွဲလုပ်ကာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမျိုးတွင်မူ စကားလုံးများက တွဲတိုးဆန့်ပြီး ပြင်းထန်နေခဲ့၏။ ထင်ရှားသော မြန်မာနိုင်ငံရေး သုတေသီတစ်ဦးက

“ ကျွန်တော် ဂျပန်အရာရှိ၊ တရုတ်အရာရှိတွေနဲ့ မကြာမကြာ တွေ့ဆုံရတယ်။ ဒီအစိုးရက သူဘာလိုချင်လဲဆိုတာကို ကိုယ်တိုင် ကောင်းကောင်းသိမြင်ပုံ မရတာဟာ သူတို့အတွက် အဓိကပြဿနာပဲလို့ ဆိုကြတယ်။ ဒါဟာ သူတို့အတွက် ဟာသတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာခဲ့တာပေါ့ ကြိုတင်အစီအစဉ် ရေးဆွဲထားခြင်းမျိုး မရှိဘဲနဲ့ ကြိုသလို ရေတိုနည်းနဲ့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြတာလို့ သူတို့က ပြောတယ်” ဟူ၏။

အစိုးရ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကင်းမဲ့မှုကိုထင်ရှားပေါ်လွင်လာအောင် ဥပမာပေး ပြောဆိုရာတွင် “အမြော်အမြင်ကင်းမဲ့သော တောင်းဆိုမှု” ဟူ၍ သူကိုယ်တိုင် ကင်ပွန်းတပ်ခဲ့သည့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ တောင်းဆိုမှုအကြောင်းကို ဥပမာပေး ပြောကြားခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ၊ ကူမင်းပြည်နယ်ကြား နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံရန် တရုတ်အစိုးရအား တောင်းဆိုခဲ့မှုကို ရည်ညွှန်းလေသည်။ ယင်းအခွန်ကောက်ခံမှုက ကုန်သွယ်မှုကိုကျဆင်းသွားစေခဲ့ပြီး အများပြည်သူတို့၏ အသက်မွေးမှုနှင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများအတွက် အဟန့်အတားဖြစ်လာခဲ့သည် ဟူ၏။⁴

အစိုးရကို လမ်းညွှန်တည်မတ်ပေးသည့် စီးပွားရေးမဟာဗျူဟာဟူ၍ လုံးဝမရှိ (သို့မဟုတ်) အလွန်နည်းပါးသည်ဟု အချို့သော ပြည်တွင်းသုတေသီများနှင့် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းကိုယ်စားလှယ်များက ယူဆကြသည်။ အင်တာဗျူးဖြေကြားခဲ့သူ တစ်ဦး၏ အဆိုအရ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ ချဉ်းကပ်လုပ် ဆောင်ပုံနည်းလမ်းမှာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူတို့၏ အကျိုးအမြတ်များသည် အများပြည်သူအားလုံးထံသို့ ခွဲဖြာစီးဆင်းလာမည်ဟူသော သီအိုရီ (Trickle Down Theory) ၏ မူကွဲတစ်ရပ် ဖြစ်သည် ဟူ၏။

“ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးလာပါစေ။ ချမ်းသာသူတို့ပိုပြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝလာပါစေ။ အာဏာရှိသူတို့ အာဏာပိုရှိလာပါစေ။ သူတို့က သင်တို့ကို တာဝန်ယူလိမ့်မယ်” ⁵ ဟူသော သီအိုရီပင် ဖြစ်သည်။

နောက်တစ်ဦး၏ပြောဆိုမှုမှာမူ အတန်ငယ် ပျော့ပြောင်းနေခဲ့၏။

“ အစိုးရမှာ မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ရှိတယ်လို့ ကျွန်တော် မထင်ဘူး။ ဦးစားပေးအကြောင်းအရာဆိုတာတွေပဲ ရှိတာ။ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေးနဲ့ အားလုံးပါဝင်တဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလိုမျိုး ဦးစားပေးအကြောင်းအရာတွေပေါ့။” ⁶

အခြားတစ်ဘက်မှ ကြည့်ခြင်း

လေ့လာသုံးသပ်သူတို့၏ ပြောကြားချက်များကို နားထောင်ပြီး နောက် အစိုးရ၏ ဦးတည်ချက်လားရာ ကင်းမဲ့မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်ညံ့ဖျင်းမှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရန် နှေးကွေးကြန့်ကြာမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် ပြစ်တင်ပြောဆိုမှု အချို့ကို နားလည်နိုင်သော်လည်း ယင်းသည် အခြေအနေတစ်ခုလုံးကို ကိုယ်စားပြု ထင်ဟပ်နိုင်ခြင်းမရှိဟု ကျွန်ုပ်တို့ခံစားခဲ့ရသည်။

(၂၀၁၆) ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း NLD ပါတီသည် အစိုးရတာဝန်ကိုလွှဲပြောင်းရယူခဲ့ချိန်၌ နိုင်ငံတကာအေဂျင်စီများစွာတို့၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုအောက်မှ စီးပွားရေးအစီအစဉ်များ သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် အခြေအနေတစ်ရပ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သွားခဲ့သည်။ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရက (၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် တိုင်ကြားခဲ့သည့် စီးပွားရေးတံခါးကို ဖွင့်လှစ်ပေးလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် နိုင်ငံတကာစီးပွားရေး အင်စတီကျူးရှင်းများကလည်း လျင်မြန်စွာဖြင့် အရှိန်အဟုန်ပြင်းပြင်း ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

“ အရင်အစိုးရက ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းတွေ တင်ပြလာတဲ့ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များစွာကို လက်ခံခွင့်ပြုပေးခဲ့တယ်။ ဒါ့ကြောင့်လည်း စွမ်းအင်ကဏ္ဍမှာဆိုရင် စွမ်းအင်ပင်မအစီအစဉ် (Energy Master Plan) သုံးခုတောင် ပေါ်ထွက်လာခဲ့တယ်။ တစ်ခုက ဂျပန်နိုင်ငံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အေဂျင်စီ (JICA)၊ တစ်ခုက အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) နဲ့ နောက်တစ်ခုက ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank) တို့ဆီက တင်ပြလာခဲ့တဲ့ ပင်မအစီအစဉ်တွေပေါ့” ⁷ ဟု အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဆက်ဆံရေးအရာရှိဟောင်း (Paul Donowitz) က ပြောကြားခဲ့သည်။

ဂျပန်တို့က အကြီးမားဆုံးသော အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ပြီး “သူတို့က သူတို့ ဘာလိုချင်လဲဆိုတာကို အစကတည်းက ကောင်းကောင်းနားလည် သိမြင်ကြတယ်” ADB ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ “အခြေခံအဆောက်အအုံတွေကို အဓိကဦးစားပေး အာရုံစိုက်တာပေါ့။ သူတို့က အဲဒီအပိုင်းမှာ အတွေ့အကြုံအများဆုံးလေ။” ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကမူ မြို့နယ်ပေါင်း (၇၀) မှ (၈၀) အထိ⁸ လွှမ်းမိုးသော “လူမှုအခြေပြု စီမံကိန်း” ဟု အမည်ရသည့် ဒေါ်လာသန်း (၄၅၀) တန် စီမံကိန်းကြီးကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်သည်။

အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက သူတို့၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် “ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ အလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့” ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ မြန်မာနိုင်ငံကို မတူညီသော အေဂျင်စီများက အသီးသီးတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည့် ဇုန်များအဖြစ် ယေဘုယျသုံးခြားပစ်ခဲ့သည်။ ဥပမာ (ADB) က ၎င်း၏ “တောင်ပိုင်းစင်္ကြံ” (Southern Corridor) “လုပ်ငန်းများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းစင်္ကြံ သည် ၎င်း၏ “မဟာမဲခေါင်ဒေသ ပါရာဒိုင် (Greater Mekong Sub-region (GMS) Paradigm)” ⁹ တွင် အဓိကကျသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေနှင့် မြန်မာ၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့ကို ဆက်သွယ်ထားသော စင်္ကြံ ဖြစ်သည်။ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်သည်ဆို၍ ပွတ်တိုက်မှုများမဖြစ်ဟု ဆိုလိုခြင်း မရှိပါချေ။

ဥပမာ (ADB) နှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများစွာတို့က ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏“လူထုအခြေပြုစီမံကိန်း”အပေါ် ပြစ်တင်ဝေဖန်မှုများ ပြုလုပ်နေခဲ့ကြသည်။¹⁰

စီမံကိန်းအားအထက်မှ အတည်ပြုချမှတ်ခဲ့ခြင်း၊ ၎င်း၏ကျယ်ပြန့်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု အန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ များပြားနေခြင်းတို့ကြောင့် ပြစ်တင်ဝေဖန်နေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ သက်တမ်းအဆုံးတွင် နိုင်ငံတကာ အေဂျင်စီများက ငါးနှစ်၊ နှစ်ရှည်၊ ကြားကာလ စသည့် ကာလအမျိုးမျိုးအတွက် လုပ်ငန်း အစီအစဉ်များကို ရေးဆွဲခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

“နောက်ဆုံးနယ်မြား (Last Frontier)” အဖြစ် ကြော်ငြာဖော်ပြခြင်း ခံနေရသည့် မြန်မာနိုင်ငံအား အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေးအသွင် ပြောင်းလဲရေးနှင့်အတူ အလှူရှင်အဖွဲ့ အစည်းများသည် ဝါရှင်တန် ဒီမိုကရေစီ၊ မနီလာနှင့် တိုကျိုရှိ¹¹ ရုံးချုပ်များထံမှ ချေးငွေများ တောင်းခံရန်ဟူသော ဖိအားအောက်သို့ ကျရောက်နေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ နှေးကွေးသည်ဟု သူတို့ထင်မြင်ယူဆသော (NLD) ၏ ခြေလှမ်းများအပေါ် စိတ်မရှည်နိုင်အောင် ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။

အဓိကပြဿနာမှာ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကြီးမားခမ်းနားလွန်းလှသည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား (NLD) နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုအလျဉ်းမရှိ သကဲ့သို့ (NLD) နှင့် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးမှု အနည်းငယ်မျှဖြင့်သာ ရေးဆွဲသတ်မှတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

(၂၀၁၅) ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အပြတ်အသတ် အောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းနှင့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အတွက် “နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်” ဟူသော ရာထူးကို အံ့အားသင့်ဖွယ် ဖန်တီးခဲ့ခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် (NLD) ပါတီ အာဏာရရှိလာခဲ့ခြင်းမှာ သူတို့ လုံးဝမျှော်လင့်မထားခဲ့သည့် ကိစ္စရပ် ဖြစ်သည်။

တစ်နည်းဆိုရလျှင် (NLD) ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အစိတ်အပိုင်းအချို့အပေါ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအသိုက်အဝန်း အတွင်းမှ လူများစွာတို့က စိတ်ပျက်ဒေါသထွက်နေခဲ့သည်မှာ နားလည်နိုင်စရာကိစ္စရပ် ဖြစ်သော်လည်း ယခင် အစိုးရထံမှ ဘုမသိ ဘမသိ ဆက်ခံရရှိခဲ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မူဘောင် တစ်ရပ် (သို့မဟုတ်) ပါရာဒိုင်းတစ်ခုအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရန် နှေးကွေးနေခဲ့သော (NLD) ၏ သတိကြီးမှုအတွက် လည်း မှန်ကန်သောအကြောင်းရင်း အချို့ ရှိနေခဲ့ပေသည်။

ပါရာဒိုင်းတစ်ခုထဲ ပိတ်မိနေသလား

အဓိက ဇာတ်ကောင်များဖြစ်ကြသော ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ (ADB) နှင့် (JICA) တို့ဘက်တွင် အကြမ်းဖျင်း ဘုံသဘောတူညီချက်တစ်ရပ် ရယူခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် ဤပါရာဒိုင်း၏ အဓိကလက္ခဏာရပ်များမှာ အဘယ်နည်း။ အရေးအပါဆုံး နေရာမှနေ၍ အဆိုပါ အေဂျင်စီများ ရေးဆွဲဖန်တီးခဲ့သော အဓိကစာရွက်စာတမ်းများ (ဥပမာ စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာ (ADS) နှင့် စက်မှု ကဏ္ဍမဟာဗျူဟာနှင့် မြန်မာစွမ်းအင်ပင်မအစီအစဉ် (Myanmar Energy Master Plan)) ကို သေသေချာချာ လေ့လာသုံးသပ်ကြည့်မည်ဆိုပါက အဓိကကျသော အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များ ထွက်ပေါ်လာခဲ့မည် ဖြစ်သည်။

- ➔ ပထမဆုံးအချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးလမ်းကြောင်းတွင် အလွန်ဝေးကွာစွာ နောက်ကျကျန်ရစ်နေခဲ့ပြီ ဖြစ်ရာ ဂျီဒီပီ (GDP) အလျင်အမြန် တိုးတက်ရန်မှာ အဓိက အကျဆုံးသော ရည်မှန်းချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည် ဟူ၏။
- ➔ ဒုတိယအချက်မှာ ဆိုးရွားသည့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ရေး စက်ရုံ၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာများ လုံလောက်မှု မရှိခြင်းတို့ ကဲ့သို့သော အရေးကြီးကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သည့် အဓိကအတား အဆီးပြဿနာများ ရှိနေသည်ဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်၏။
- ➔ တတိယအချက်မှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆီသို့သွားရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏လမ်းကြောင်းကို အရှေ့တောင်အာရှ၏ အားကောင်းတက်ကြွသော ဒေသတွင်းစီးပွားရေးအဆောက်အအုံနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်းဖြင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖောက်လုပ်အောင်မြင်နိုင်မည် ဟူ၏။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို “ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှု (Connectivity)” ဟူ၍ အမည်ပေးထားခဲ့ပေသည်။
- ➔ စတုတ္ထအချက်မှာ စီးပွားရေးမူဝါဒ၏ အဓိကတွန်းအားသည် ပို့ကုန်ဦးဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုပုံစံ (Export Oriented Growth) ကို မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်ဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်၏။
- ➔ ပဉ္စမအချက်မှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ အရေးအပါဆုံးသော မောင်းနှင်သူ ဖြစ်သည် ဟူ၏။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အခန်းကဏ္ဍအား အထူးအလေးပေး ဖော်ပြထားခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်ရပေမည်။ အင်တာဗျူး ဖြေကြားပေးခဲ့စဉ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် International Commission of Jurists (ICJ) နှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေခဲ့သော (Daniel Aguirre) ၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ထုံလွှမ်းသော စကားလုံးများကို ငှားရမ်းဖော်ပြရမည်ဆိုပါက ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ၏ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒမှာ “မီးလုံးများအားလုံး အစိမ်းရောင် ပြနေသည့် မီးပွိုင့်တစ်ခုနှင့် တူလေသည်”။¹² (၂၀၁၂) ခုနှစ်နှင့် (၂၀၁၃) ခုနှစ်တို့တွင် အစိုးရသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေသစ်ကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

သို့သော် နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေး အင်စတီကျူးရှင်းများက ဥပဒေ သစ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကျေနပ်မှု မရှိခဲ့ပေ။ ဥပဒေသစ်တွင် ပါဝင်သော အမျိုးသား အကျိုးစီးပွားနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ

မြန်မာပြည်အတွက် ရွေးချယ်စရာ ရှိပါသလား

ဤစာအုပ်၏ အဓိကရည်မှန်းချက်တစ်ရပ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ ပို့ကုန်ဦးဆောင်သော၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက မောင်းနှင်သော၊ သယံဇာတ အလွန်အကျွံ အသုံးပြုရသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စံပုံစံ (model) တစ်ခုအပြင် အခြား ရွေးချယ်စရာများ ရှိသည်ကို ပြသနိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်၏။ အဆိုပါပုံစံမှာ အရှေ့တောင်အာရှတစ်ဝှမ်းတွင် လက်တွေ့ ဖြစ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ကာလတို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သော်လည်း ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု ကွာဟချက်များ၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ကြား မညီမျှသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုနှင့် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများအား ခွဲခြားဖယ်ထုတ်မှုတို့ကို မြှင့်တက်စေနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအား “နောက်ဆုံးနယ်ခြား (Last frontier)” အဖြစ် မကြာခဏ သတ်မှတ်ပုံဖော်လေ့ရှိသည်။ မှန်ပေ၏။ မြန်မာနိုင်ငံသည် “နောက်ဆုံး နယ်ခြား” ဖြစ်၏။ သို့သော် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဦးဆောင်သော ပါရာဒိုင်း (Foreign investment-led paradigm) ကို အားပေးသူတို့မှ အပြုသဘောဆောင်သော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုထားခဲ့သည် “နောက်ဆုံးနယ်ခြား” မျိုး မဟုတ်ပေ။ မအောင်မြင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစံပုံစံ (model) တစ်ခုအတွင်းသို့ ကျောကွင်းပစ် ဖမ်းဆီးရမည့် ဒေသတွင်း နောက်ဆုံးလက်ကျန် တိုင်းပြည်ကြီးတစ်ခုဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည့် “နောက်ဆုံးနယ်ခြား” သာ ဖြစ်လေသည်။ တပြိုင်တည်းမှာပင် မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ “ဆိုရှယ်လစ်” အဖြစ် ဟိတ်ဟန်အပြည့် ပြသပြီး တကယ်တမ်းတွင် စစ်အာဏာရှင်အုပ်စု၏ အကျိုးအမြတ်အတွက် အများပြည်သူထံမှ ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်သော ဖိနှိပ်ရေး အစီအစဉ်တစ်ရပ်သာ ဖြစ်သည့် အလွန်ဆိုးဝါးလှသော ပါရာဒိုင်းထံသို့ ပြန်သွားရန်မှာ လုံးဝမဖြစ်နိုင်သည့် ကိစ္စရပ် ဖြစ်သည်။¹⁶

အော့တစ်ဆီ (The Odyssey) ကဗျာမှ ပုံရိပ်တစ်ခုကို ကိုးကားတင်ပြရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆစ်လာ (Scylla) နှင့် ခရစ်ဘစ်ဒစ်စ် (Charybdis) ဟူသော မကောင်းဆိုးဝါးနှစ်ကောင်ကြား ပိတ်မိနေခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပါချေ။ မည်သည့်တစ်ခုကို ရွေးချယ်သည်ဖြစ်စေ သဘောပျက်စီးနှစ်မြုပ်သွားနိုင်ပါသည်။

များကို အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်တို့က သူတို့ အတွက် လက်သင့်မခံနိုင်ဖွယ် ဖြစ်နေခဲ့၏။¹³ သို့သော် ကမ္ဘာ့ ဘဏ်က ၎င်း၏ တရားဝင်ကြေညာချက်တွင်မူ (၂၀၁၂ - ၂၀၁၃) ဥပဒေ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကိုသာ အလေးပေးဖော်ပြခဲ့သည်။ “နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှင့် ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် ဝင်ရောက်မြှုပ်နှံခွင့် လျှောက်ထားခြင်းနှင့် စိစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးခက်ခဲသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကြောင့် လုပ်ငန်း သဘောတူညီချက်များ အပြီးသတ်နိုင်ရန် အလွန်ပင် နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာနေခဲ့သည်။ အကာအကွယ်ပေးမှုများ ရရှိနိုင်ရန်နှင့် အခွန်လျှော့ချကောက်ခံမှု စသည့် ဖြေလျှော့မှုများကို ခံစားနိုင် ရန်အတွက် အသေးစား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပါအဝင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု အဆိုပြုလွှာ အားလုံးကို မြန်မာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင် (MIC) ထံသို့ တင်ပြနေခဲ့ရသည်” ဟူ၍ ပင်။¹⁴

အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ပိုမိုအဆင်ပြေချောမွေ့သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို အလိုရှိခဲ့ ကြပြီး ထို့အတွက်လည်း သူတို့နည်း သူတို့ဟန်နှင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ ကြသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်း (IFC) က ဦးဆောင်ကာ နဂိုက သီးခြားစီဖြစ်နေခဲ့သော နိုင်ငံခြား နှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေနှစ်ရပ်ကို တစ်စုတစ်စည်း တည်း ပေါင်းစည်းလိုက်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ်ကို ရေးဆွဲ ခဲ့သည်။ Aguirre မှ ပြန်လည် ပြောပြရာတွင် ပေါင်းစပ်လိုက်

သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေသစ်မူကြမ်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုတွင် (IFC) အကြံပေး အရာရှိက မြန်မာနိုင်ငံအား

“ သူမ နှစ်လိုသူတစ်ဦး၏ အာရုံစိုက်မှုကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ထိုသူကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည့် ပုံစံမျိုး ဝတ်စားဆင်ယင်ရမည့် မိန်းမလှတစ်ဦး” နှင့်ခိုင်းနှိုင်းပြီးမှတ်ချက်ပြုပြောကြားခဲ့သည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ နားကိုပင် မယုံကြည်နိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့ရ၏။ အဆိုပါမှတ်ချက်စကားသည် အမျိုးသမီးများအား နှိမ့်ချရှုမြင် သော သဘောသဘာဝရှိသည့်အပြင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဆိုင် ရာ ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် “အောက်ခြေဆီသို့ အပြေးပြိုင်ပွဲ (Race to the bottom)” ဟူသော ကာလတာရှည်နာမည်ပျက် လာခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့် သဘောတရားတစ်ရပ်ကို အားပေးမြှင့်တင် ရာ ရောက်ပေသည်။ သူတို့သည် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ အပေါ် ပိုမိုမျက်နှာသာ ပေးထားသည်ဟု ယူဆရသည့် ပြဌာန်း ချက်များကို ထုတ်ပယ်ခဲ့ရုံမျှမက တစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် အကျိုး ဝင်မည့် ဥပဒေတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် နိုင်ငံတော်ကြား အငြင်း ပွားမှု ဖြေရှင်းရေး (Investor State Dispute Settlement) ပြဌာန်းချက်များကို ထည့်သွင်းလိုကြသည်။

ထိုပြဌာန်းချက်အရဆိုလျှင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့၏ အကျိုးစီးပွား များနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ပြဌာန်း ခဲ့လျှင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအားလုံး (နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အပါအဝင်) သည် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ ကို နိုင်ငံတကာ ခုံရုံးတွင် တရားစွဲဆိုခွင့် ရရှိကြမည်ဖြစ်သည်။ ကံကောင်းစွာပင် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းက ထိုပြဌာန်းချက် ကို နောက်ဆုံး ဥပဒေမူကြမ်းမှ ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့လေသည်။¹⁵

သို့ဖြစ်ရာ (NLD) နှင့်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ ဖြစ်တည်လာခဲ့သည့် အထက်ပါ ပါရာဒိုင်းအတွင်းသို့ (NLD) အား ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်းမျိုးပင် ဖြစ်၏။ အဆိုသဘောဖြင့် ကျော်ကြားသည့် မာဂရက်သက်ချာ (Margaret Thatcher) ၏ စကားတစ်ခွန်းကို ကိုးကားပြောကြားရမည်ဆိုပါက အဆိုပါ ပါရာဒိုင်းအား (NLD) ထံသို့ “အခြားရွေးချယ်စရာ မရှိပါ (There is no alternative (TINA))” အနေဖြင့် ပေးအပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်ပင်။ အကယ်၍ (NLD) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်ကို နှေးကွေးလေးလံပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်စဉ် ရပ်တန့်လုနီးပါး ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်မှာ ပြင်ပမှရေးဆွဲဖန်တီးပြီး သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးလိုက်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စံပုံစံ (model) တစ်ခုကို ကောင်းစွာသိမြင် နားလည်လာအောင် ကြိုးစားရန်ကန်နေရခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် အံ့အားသင့်ဖွယ် မဟုတ်ပါချေ။

စာတမ်းဖွဲ့စည်းပုံ

ဆက်လက်ဖော်ပြထားသည့် အခန်းသုံးခန်းတွင် ဆိုရှယ်လစ်ဟု အမည်ရသော စီးပွားရေးစနစ်ဟောင်းအပြင် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက အဆိုပြုခဲ့ကြသည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက မောင်းနှင်ပြီး သယံဇာတအလွန်အကျွံ အသုံးပြုရသည့် ပါရာဒိုင်းကိုပါ ဝေဖန်သုံးသပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မကောင်းသတင်းကျော်စောသည့် “ခရိုနီအရင်းရှင်စနစ်” နှင့် ခရိုနီများအား ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှုပေးသည့် မူဝါဒများမှ ထွက်ပေါ်လာနိုင်သော နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဆက်များကို ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။ နောက်ဆုံးအခန်းတွင် နီယိုလစ်ဘရယ် ခေတ်လွန်ပါရာဒိုင်း (PNP) ဟု ကျွန်ုပ်တို့ အမည်ပေးခဲ့သည့် အခြားရွေးချယ်စရာ ပါရာဒိုင်းတစ်ခု၏ သဘောတရားများ ဖော်ပြပြီး အဆိုပါသဘောတရားများအား စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ အဓိကကဏ္ဍများတွင် တိတိကျကျမည်သို့အသုံးပြုနိုင်သည်ကို ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအခန်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် မြေယာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ဆွေးနွေးအဖြေရှာတင်ပြထားသည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလအတွင်း စိုက်ပျိုးရေး ပိုလျှံထုတ်ကုန်များကို ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သော နည်းလမ်းဖြင့် အမြတ်ထုတ်ရယူမှုနှင့်အတူ လယ်ယာမြေ အကြီးအကျယ်သိမ်းယူမှုတို့က ဆင်းရဲဒုက္ခ ပြည့်နှက်နေပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကင်းမဲ့သော စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတစ်ရပ်အား မည်သို့မွေးထုတ်ပေးခဲ့သည်ကို စူးစမ်းလေ့လာသွားမည် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက်တွင် နိုင်ငံတကာ အေဂျင်စီများက အဆိုပြုတင်ပြခဲ့သည့် စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာ (ADS) သည် မြန်မာနိုင်ငံအား “တန်ဖိုးကွင်းဆက် (Value Chain)” ဟု၍ အလင်္ကာမြောက်အောင် ကင်ပွန်းတပ်ထားသည့် စိုက်ပျိုးရေး သယံဇာတနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူရေး ဒေသတွင်း လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ထဲသို့ ထည့်သွင်းလိုက်ခြင်းဖြစ်ကာ အင်အားသုံး ဖိအားပေးသည့်နည်း လမ်းများနှင့် ဈေးကွက်စနစ် ယန္တရားများကို ကြောက်မက်ဖွယ် ပေါင်းစပ်လိုက်ရာမှ တောင်သူလယ်သမားများနှင့် တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ဖယ်ရှားခြင်းဖြင့် ဥစ္စာရင်းမြစ် စုမိလာခြင်း (Accumulation by dispossession) လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ဆက်လက်

တည်တံ့နိုင်အောင် အားပေးထောက်ပံ့ခဲ့ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့က အခိုင်အမာ တင်ပြထားသည်။

စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာမူဝါဒအကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည့် တတိယအခန်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေး စမ်းသပ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုများက အဘယ်ကြောင့် ကျရှုံးသွားခဲ့ရသည်ကို စူးစမ်းလေ့လာတင်ပြထားသည်။ ထို့နောက် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဂျပန်အစိုးရက အားပေးမြှင့်တင်နေခဲ့သည့် “နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက လမ်းပြဦးဆောင်ပြီး ပို့ကုန်ဦးတည်သော စက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်” အား လေ့လာသုံးသပ် တင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည့်အပြင် အဆိုပါမဟာဗျူဟာ၏ အဓိက မဏ္ဍိုင်ကြီး (၃) ရပ်ဖြစ်သော

၁။ ချိတ်ဆက်နိုင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည့် စီးပွားရေးစင်္ကြံ* များ

၂။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ (SEZ's) နှင့်

၃။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အကျိုးအမြတ်များ ဖြစ်ထွန်းစေမည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြသည့် “Fragmentation” (ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အား အစိတ်အပိုင်းငယ်များ အဖြစ်ပိုင်းခြားခြင်း) တို့ကို အသေးစိတ် စူးစမ်းလေ့လာတင် ပြထားပေသည်။

အခန်း (၄) တွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စွမ်းအင်အနာဂတ် အကြောင်းကို အချေအတင် ဆွေးနွေးတင်ပြထားပြီး ကျောက်မီးသွေး၊ ရေအားနှင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြွှေးအင် လမ်းကြောင်းတို့၏ ကောင်းကျိုးနှင့် ဆိုးပြစ်များကို အသေးစိတ် စူးစမ်းလေ့လာထားသည်။ ကျောက်မီးသွေးနှင့်ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်ရွေးချယ်မှုများအပေါ် စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများတို့၏ အကျိုးစီးပွားများနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများက တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် မည်သို့ ကြီးကြီးမားမားလွှမ်းမိုးထားသည်ကို တင်ပြထားသည့်အပြင် အကောင်အထည်ဖော်ရန် ရည်ရွယ်ထားသော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြွှေး စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ထည့်သွင်းစဉ်းစား သုံးသပ်သင့်သည့် အကြောင်းအရာများကိုလည်း တင်ပြထားသည်။

ခရိုနီများအကြောင်း ဆွေးနွေးထားသည့် အခန်း (၅) တွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အခွင့်အရေးပေးမှုများကို ခံစားခဲ့ရပြီး ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို စိုမွှေးထားနိုင်ခဲ့သည့် မတူညီသော ဧရာမကမ္ဘာကြီးများကို အနီးကပ်စူးစမ်း လေ့လာတင်ပြကာ သူတို့နှင့် (NLD) အစိုးရကြားမှ လက်ရှိဆက်ဆံရေးအကြောင်းကို အနည်းငယ် တို့ထိတင်ပြ သွားမည် ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နှင့် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်အေဂျင်စီတို့အားပေးမြှင့်တင်လျက်ရှိသော ‘နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက လမ်းပြဦးဆောင်သည့် မဟာဗျူဟာ’ အတွင်းမှ ခရိုနီတို့၏ အနာဂတ်အလားအလာများကိုလည်း ဆွေးနွေးသုံးသပ်ထားသည်။ အတိတ်ကာလက မတရားရယူသိမ်းပိုက်ခဲ့မှုများအတွက် ကြီးကြီးမားမား လျော်ကြေးပြန်လည်ပေးအပ်စေခြင်းနှင့် သူတို့၏ ဥစ္စာနေများ၏ ကြီးမားသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကို ပြန်လည် မျှဝေပေးအပ်ရန် ဦးတည်သော တင်းကြပ်သည့် အခွန်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတို့ မရှိလျှင် ခရိုနီတို့သည် သူတို့၏ မတရားအမြတ်ထုတ်ရယူသည့် နည်းလမ်းများကို ရပ်တန့်လိမ့်မည်မဟုတ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ ကောက်ချက်ချထားသည်။

နောက်ဆုံးအခန်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် (Karl Polanyi) ၏ “လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်စပ်မနေသော ဈေးကွက် (dis-embedded market)” သဘောတရားကို အသုံးပြုကာ အလှူရှင်အေဂျင်စီတို့ အဆိုပြုထားခဲ့သည့် မဟာဗျူဟာများအား လမ်းညွှန်မှုပေးနေသည့် နီယိုလစ်ဘရယ် ပါရာဒိုင်း (Neoliberal Paradigm) ကို ဦးစွာ လေ့လာသုံးသပ် ဝေဖန်ထားသည်။ အခြားရွေးချယ်စရာ မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် (သို့မဟုတ်) (PNP) တွင်မူ ဈေးကွက်အား လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြန်လည် ဆက်စပ်ပေးကာ ၎င်းကို ထိန်းချုပ်မောင်းနှင်မည့် အရေးပါဆုံး စံနှုန်းတန်ဖိုးများအတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့နောက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် စိုက်ပျိုးရေးက လမ်းပြ ဦးဆောင်သော PNP (Agriculture-led PNP) တစ်ခုကို မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် အဆိုပြုတင်ပြထားပြီး ၎င်းကို လမ်းညွှန်ပေးနိုင်မည့် အခြေခံသဘောတရားများကို ဖော်ပြထားသည်။ ဥပမာ - သာတူညီမျှမှုကို ဦးစားပေးခြင်း၊ စီးပွားရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပူးပေါင်းမှု၏ စွမ်းအား၊ ပြည်သူနှင့် အနီးဆုံးအစိုးရအဖွဲ့ကို လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာအပ်ခြင်း (Subsidiarity) နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု၏ အစိတ်အပိုင်းများ အားလုံးတွင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

(PNP) အတွင်းမှ စိုက်ပျိုးရေးပိုင်း၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်ုပ်တို့ အခိုင်အမာ တင်ပြလိုသည်မှာ ဤကဲ့သို့သော ချဉ်းကပ်လုပ် ဆောင်ပုံနည်းလမ်းတစ်ရပ် အောင်မြင်နိုင်ရန်အတွက် အရေးပါသည့် ကနဦးလိုအပ်ချက်များထဲမှ တစ်ချက်မှာ လယ်ယာမြေဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု (Agrarian justice) ကို ဖော်ဆောင်ရန်၊ မြေယာဆိုင်ရာ ဥပဒေအချို့ကို ပယ်ဖျက်ရန်နှင့် ပြန်လည် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးမည့် အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဆက်လက်၍ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဒေသခံလူမှုအသိုက်အဝန်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ သမဝါယမအသင်းများ၊ အသေးစား၊ အလတ်စား ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ (ဥပမာ - ဓာတုကင်းစင်စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ပစ္စည်းကိရိယာများ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အပူပိုင်းဒေသ ရောဂါဘယများနှင့် နာကျင်ကိုက်ခဲမှု ဝေဒနာများအတွက် ဆေးဝါးများထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်မှု မရှိသော ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် လမ်းကြောင်း တစ်ရပ်အတွက် ဆိုလာပြားနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ထုတ်လုပ်ခြင်း) ဖြင့် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်မည့် ‘စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် ကျေးလက်ဒေသက ဦးဆောင်သော စက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ် (Agriculture and countryside-led industrialization process)’ ကို အဆိုပြုတင်ပြထားသည်။

ထို့နောက် ကျွန်ုပ်တို့သည် အခြားရွေးချယ်စရာ ကုန်သွယ်ရေး မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်၏ အစိတ်အပိုင်းများအကြောင်းကို ဆွေးနွေးတင်ပြပြီး ဆိုလာအခြေခံစွမ်းအင် အခြေခံအဆောက်အအုံ တစ်ရပ်၏ အရေးပါပုံကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြထား၏။ နိဂုံးချုပ် အနေဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အခြားရွေးချယ်စရာ (PNP) တစ်ခုအား အသေးစိတ် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အကြောင်းကို ဆွေးနွေးကာ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်ကို လမ်းညွှန်ပေးမည့် အခြေခံမူများကို အဆိုပြုတင်ပြထားသည်။

ရန်ကုန်မြို့တွင်း တံမြက်စည်းရောင်းသူတစ်ဦး (ဓာတ်ပုံ Tom Kramer)

နောက်ဆုံးမှတ်စု - ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် တန်းတူညီမျှမှုကင်းမဲ့ခြင်း ဟူသော ခေါင်းစဉ်များဖြင့် သီးခြားအခန်းများ ခွဲထားသော်လည်း အဆိုပါအကြောင်းအရာများကို စိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှု လုပ်ငန်း၊ စွမ်းအင်၊ ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့အကြောင်း ဆွေးနွေးသုံးသပ်မှုများအတွင်း ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အမြင်အရ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် တန်းတူညီမျှမှု ကင်းမဲ့ခြင်းတို့ကို ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်၏ အခြေအနေများနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်တို့က အဓိကမွေးထုတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အခွန် အခကောက်ခံမှုနှင့် အကျိုးခံစားခွင့်များ ပေးအပ်မှု (Transfer-payments) တို့မှတစ်ဆင့် ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြား အကူအညီများက ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် တန်းတူညီမျှမှုကင်းမဲ့ခြင်း တို့ကို အထိုက်အလျောက် လျော့ပါးသက်သာစေနိုင်သော်လည်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှု အခြေအနေများကို ပြောင်းလဲခြင်း မပြုဘဲ (အထူးသဖြင့် ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု (Ownership)) ထုတ်လုပ်ရေးနည်းလမ်းများအပေါ် ထိန်းချုပ်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ၎င်းတို့ကို အမြဲပြတ်ဖယ်ရှားရန် (သို့မဟုတ်) ထိထိရောက်ရောက် လျော့ချရန် မဖြစ်နိုင်ပါချေ။

ကျေးလက်ဒေသ အင်အားသုံးဖိအားပေး စနစ်မှသည် ဈေးကွက်စနစ်ဆီသို့

လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်သည် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်၏ (၃၈) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး နိုင်ငံလုပ်သား အင်အား၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းမှာ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် လုပ်ကိုင် နေ၏။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်ကဆိုလျှင် အဆိုပါ အမျိုးအစား ကိန်းဂဏန်းများမှာ ထို့ထက်ပို၍ များပြားနေခဲ့ပေ သည်။ ဆန်သည် နိုင်ငံ၏ နေ့စဉ်အစားအစာများတွင် အကြီးမား ဆုံးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ကာလတာရှည်ပါဝင်လာခဲ့ပြီး တန်ဖိုး ထားခြင်း အခံရဆုံးသော အစားအစာဖြစ်ရာ ဆန်နိုင်ငံရေး (Pol- itics of rice) သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံအတွက် အခရာကျသော မောင်းနှင်အားတစ် ရပ် ဖြစ်နေခဲ့သည်မှာ အံ့အားသင့်ဖွယ် မဟုတ်ပေ။

လယ်ယာမြေနှင့် ဆက်နွယ်နေသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် တောင်သူလယ်သမားများအပေါ် အုပ်ချုပ်သူတို့၏ ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်မှုက ကာလတာရှည် အပြောင်းအလဲမရှိဘဲ ကျင့် ကြံလာခဲ့သော ဓလေ့ထုံးတမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လည်း ခြွင်းချက်တစ်ရပ် မဟုတ်ခဲ့ပါချေ။ နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်ကျော် ကြာအောင် နိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်သူ ထိပ်တန်းပုဂ္ဂိုလ်များအဖြစ် ပါဝင်နေခဲ့သော စစ်ဗိုလ်ချုပ်တို့၏ အမြင်တွင် တောင်သူလယ် သမားများမှာ သူတို့၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန်အတွက် ပိုလျှံဆန်စပါးများ အမြတ်ထုတ်ရယူစရာ လူများသာဖြစ်သည်။ အချို့သော ရည်မှန်းချက်များမှာ အချိန် ကာလ ရွေ့လျောမှုနှင့်အတူ ပြောင်းလဲကောင်း ပြောင်းလဲသွားခဲ့ မည်ဖြစ်သော်လည်း မပြောင်းလဲဘဲ ဆက်လက်တည်ရှိနေခဲ့ သော ရည်မှန်းချက်တစ်ရပ်မှာ တောင်သူလယ်သမားများအား သူတို့၏ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ ဆန်စပါးများ ပေးသွင်းစေ ရေးပင် ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် အခြားသော မြို့ကြီးများတွင် ဆန်စပါးပြတ်လပ်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဆူပူအုံကြွမှု များကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး သူတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို တည်ငြိမ်အောင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မည် ဖြစ် သည်။

ဤအခန်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဆိုရှယ်လစ်ဟု ခေါ်ဆိုသည့် ခေတ်အတွင်း တောင်သူလယ်သမားများထံမှ ပိုလျှံထုတ်ကုန် များ အမြတ်ထုတ်ရယူသည့် နည်းလမ်းကို ဦးစွာလေ့လာဆန်း စစ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဖြေ လျောမှုပေးလိုက်သည့် နှစ်ကာလများတွင် အတင်းအကျပ် အင် အားသုံး ဖိအားပေးခြင်းစနစ် ယန္တရားများနှင့် ဈေးကွက်စနစ် ယန္တရားများ အတူတကွယှဉ်တွဲ ဖြစ်တည်နေမှုကို ဆွေးနွေး သုံးသပ်ကာ အရှိန်အဟုန်ပြင်းသော လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှု၊ ကျေးလက်နေ အလုပ်သမားတို့၏ အခြေအနေ ပိုမိုဆိုးရွားလာ ခြင်းနှင့် နယ်ခြားဒေသများအား သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူအသုံးပြုမှုအတွက် တံခါး ဖွင့်လှစ်လိုက်ခြင်း စသည့် အကြောင်းအရာများကို အလေးပေး တင်ပြသွားပါမည်။

စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာ (ADS) အကြောင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးသုံးသပ်ခြင်း မပြုမီ တောင်သူလယ်သမား စုရုံးဆန့်ကျင်မှု၏ လက္ခဏာရပ်

အမျိုးမျိုးကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြထားသည်။ (ADS) သည် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးကို အရင်းရှင်စိုက်ပျိုးရေးစနစ် အသွင်ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့စိုက်ပျိုးရေး ဘောဂဗေဒ အဆောက်အအုံ (Global agricultural economy) အတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်းတို့ကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ပေးမည့် အစီအစဉ်တစ်ရပ်သာ ဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်ရှုမြင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးပိုလျှံ ထုတ်ကုန်များကို ဆွဲထုတ်သိမ်းယူခြင်း

(၁၉၆၂) ခုနှစ်မှ (၁၉၈၈) ခုနှစ်အထိ နှစ်ကာလများတွင် ဗမာပြည် (နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့၏) သည် အာဏာရှင်ဦးနေဝင်း၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိနေခဲ့ သည်။ သူသည် သူ၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို “ဆိုရှယ်လစ်စနစ်” ဟု အမည်ပေးခဲ့သော်လည်း အမှန်မှာ သူသည် စစ်အာဏာရှင် အုပ်စု၏ အဆင့်အမြင့်ဆုံး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးသာ ဖြစ်သည်။¹⁸ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင်မူ ဦးနေဝင်းအစိုးရနှင့် ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတနိုင်ငံတို့ကြား တူညီချက် တစ်ချက်ရှိ၏။ အစားအစာ ဈေးနှုန်းများနှင့် မြို့ပြမှ လုပ်လေစာများကို ထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့် စက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဖော်ဆောင်ရန်အတွက် စိုက်ပျိုးရေး ပိုလျှံ ထုတ်ကုန်များကို ရနိုင်သမျှ အမြတ်ထုတ် ရယူသောစနစ်တစ်ရပ် ကို ဆိုလိုပေသည်။¹⁹ ထိုအကြောင်းကို Koichi Fujita နှင့် Ikuko Okamoto တို့က ပြောင်မြောက်စွာ ရှင်းလင်းတင်ပြထား သည်။

“ စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်ကုန်များအား အသုံးချအမြတ်ထုတ်ခြင်း (Agricultural exploitation) မူဝါဒတစ်ရပ်ဟူသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အောက်ပါအစိတ်အပိုင်းလက္ခဏာရပ် နှစ်ခုကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်၏။

ပထမတစ်ခုမှာ စက်မှုထွန်းကားရေးကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အစားအစာဈေးနှုန်းများကို ချုပ်ကိုင်ထားပြီး လုပ်လေစာများ အား နည်းပါးသော အဆင့်တစ်ခုတွင် ထိန်းချုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုတိယတစ်ခုမှာ ပို့ကုန်သီးနှံများကို နိုင်ငံတကာ ဈေးနှုန်းအောက် လျော့နည်းသော နှုန်းထားတစ်ခုဖြင့် ဝယ်ယူပြီး အသားတင် အမြတ်ငွေအား စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားရေးကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်ကာလမှ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဆန်မူဝါဒ (Rice policy) သည် စိုက်ပျိုးထုတ်ကုန်များအား အသုံးချ အမြတ်ထုတ်ခြင်း (Agricultural exploitation) ကို အကောင်းဆုံး ကိုယ်စားပြုနိုင်သည့်နမူနာ တစ်ရပ်ဖြစ်၏။ အစိုးရသည် ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက်နည်းပါးသော နှုန်းထားတစ်ခုဖြင့် မဖြစ်မနေပေးသွင်းရမည့် ဆန်စပါး ဝယ်ယူရေး စနစ်တစ်ရပ်နှင့် ဈေးပေါသော ဆန်များကို ပြည်သူ့ဆိုင်များနှင့် သမဝါယမအသင်းများမှတစ်ဆင့်

စားသုံးသူများထံသို့ အချိုးကျရောင်းချပေးသည့် စနစ် တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့ပြီး နိုင်ငံခြားသို့ဆန်တင်ပို့မှုကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားခဲ့သည်။ ယင်းသည်ထိုကာလတွင် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိမှု၏ အကြီးမားဆုံးသော ရင်းမြစ်တစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့သည်။^{၂၀}

ဤစနစ်သည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကိုဦးတည်သော စနစ်ဖြစ်ပြီး ထွက်ကုန်များလေလေ၊ စက်မှုထွန်းကားရေးရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုနှင့် မြို့ပြကဏ္ဍစားသုံးမှုတို့ အတွက် အမြတ်ထုတ်ရယူနိုင်မည့် ပိုလျှံ ထုတ်ကုန် များလေလေဖြစ်သည်ဟု သောသဘောတရားအပေါ် အခြေခံခဲ့သည်။ မျက်နှာသာအပေးခံရဆုံးအုပ်စုများမှာ စစ်တပ် နှင့် အစိုးရဝန်ထမ်း များဖြစ်သည်။

စက်မှုထွန်းကားရေး အားထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်မှုများ ကျရှုံးသွားခဲ့ပြီး ထိုစနစ်ကို အားပေးထောက်ခံမှုများ ကျဆင်းသွားခဲ့ချိန်တွင် အစားအစာပြတ်လပ်မှု အဓိကရုဏ်းများနှင့် အခြားသောတော် လှန်ပုန်ကန်မှုလုပ်ရပ်များကို တားဆီးကာကွယ်ရန်အတွက် ဆန်စပါးအလုံအလောက် ရရှိစေရန်နှင့် ဆန်ဈေးကို နည်းပါး သော ပုံသေနန်းထားတစ်ခု တွင် ထိန်းချုပ်ထားရန်တို့မှာ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်များ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

လုပ်သားများအား မိန့်ခွင့်ချုပ်ကိုင်ထားသည့် ဤစနစ်အား အောက်မြန်မာပြည် ဒေသများစုအပြင် ရန်ကုန်အခြေစိုက် အစိုးရ၏ စစ်ရေးအာဏာ ကြီးကြီးမားမားလွှမ်းမိုးနိုင်သည့် ကုန်းမြင့်ဒေသများရှိ အဓိကမြို့ ပြနယ်မြေများ၏ ဆင်ခြေဖုံး နေရာများတွင် အောင်မြင်စွာကျင့်သုံးနိုင်ခဲ့သည်။ ဧရာဝတီမြစ် ဝှမ်းဒေသကဲ့သို့ သော အဓိကကျသည့် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရာ ဒေသများတွင် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအများစုကို အသေးစားလယ်ပိုင်ရှင်များက လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ကြသည်။ ယင်း လယ်သမားအများစုမှာ တိုင်းရင်းသားဗမာများ ဖြစ်ကြသည်။

လွတ်လပ်သော တိုင်းရင်းသားများက နိုင်ငံ၏ ကြီးမားသော နယ်မြေအစိတ်အပိုင်းများတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြပြီး လယ်ယာမြေများအား မျှဝေလုပ်ကိုင်ပိုင်ဆိုင်သည့် စနစ်များကို ကျင့်သုံးလေ့ ရှိကြ၏။ ထိုနယ်မြေများတွင်မူ အစိုးရ၏ စီးပွားရေးမူဝါဒမှာ ထိုတိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ ဇာတိမြေများကို စစ်ရေးအရ သိမ်းပိုက်ထိန်းချုပ်ရေး ဟူသော ယေဘုယျ မူဝါဒတစ်ရပ်၏ လွှမ်းမိုးမှုအောက်တွင် ရှိနေခဲ့သည်။ နေထိုင်သူ လူဦးရေ နည်းပါးသွားအောင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အမွေသိမ်းယူခြင်း၊ စစ်တပ်ထိန်းချုပ်မှု ချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့်အတူ လယ်ယာမြေများ အကြီးအကျယ် သိမ်းယူခြင်း စသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် သိမ်းပိုက်ထိန်းချုပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ကုန်းမြင့်ဒေသများနှင့် တောတောင်ထူထပ်သော နယ်မြေများသည် တည်ငြိမ်သော စစ်တပ်ထိန်းချုပ်မှုတစ်ရပ် အောက်တွင်ရှိနေခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင်ကဲ့သို့ ပိုလျှံထုတ်ကုန် အမြတ်ထုတ် ရယူရေးစနစ်တစ်ရပ်ကို တရားဝင်ချမှတ်ကျင့်သုံးရန် ခက်ခဲနေခဲ့သည်။ တပ်မတော်ရောက်ရှိလာချိန်တွင် သစ်တောများထဲသို့ ဆုတ်ခွာတိမ်းရှောင်ပြီး တပ်မတော် ထွက်ခွာသွားချိန်မှသာ ရွာများသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်း ကဲ့သို့သော အလိုက်သင့် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးနိုင်သည့် ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်ရေး

နည်းလမ်းများက ဗဟိုအာဏာပိုင်များအား စိတ်ပျက် ဒေါသထွက်စေခဲ့သည်။ ပိုလျှံထုတ်ကုန် အမြတ်ထုတ် ရယူရန်အတွက် လယ်ယာမြေရော လယ်ယာမြေ ထွန်ယက် လုပ်ကိုင်မည့်လူကိုပါ လိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကရင် လူမှုအသိုက်အဝန်းများအပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်ချက်တစ်ရပ်၏ အဆိုအရ သူတို့သည် နေထိုင်လုပ်ကိုင်ခွင့် မပြုဟု အမိန့်ထုတ် ခြင်း ခံခဲ့ရသည့် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများကို ပြန်လည်ရယူ ထိန်းချုပ်နိုင်မည့် နည်းဗျူဟာများအား ရှာဖွေတွေ့ ရှိခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။

“ သူတို့ပိုင် မြေယာများမှ ထွက်ခွာပြီး စစ်တပ်ထိန်းချုပ် နယ်မြေများသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန် အမိန့်ပေးလာ သည့် အခါမျိုးတွင် ရွာသူရွာသားများသည် ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ခြင်းနှင့် အခြားနေရာတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခြင်းတို့ဖြင့် တုံ့ပြန်လေ့ ရှိသည်။ သို့သော် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများကို လက်လှမ်း မီနိုင်သည့် နေရာများတွင် သာ ခိုအောင်းနေလေ့ရှိသည်။ အာဏာပိုင်များကို ရှောင်လွှဲ နိုင်ရန် ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း နည်းလမ်းများကို ကျင့်သုံးခဲ့ကြပြီး သူတို့၏ လယ်ယာ လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန်အတွက် စစ်ရေး လျင်ရှားမှုများကို အဆက်မပြတ် စောင့်ကြပ်လေ့လာကြည့်ရှု နေခဲ့ကြသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် စစ်သားများမရှိသည့် အခါမျိုးတွင် ကျေးရွာများအတွင်း နေထိုင်ခြင်းနှင့် အခြား အချိန်မျိုးတွင် သစ်တောများအတွင်း၌ နေထိုင်ခြင်း၊ အစားအစာများအား သိုဝှက်သိမ်းဆည်းရာနေ ရာများတွင် (သို့မဟုတ်) ပိုမိုတည်ငြိမ်သော ကျေးရွာများမှ ဆွေမျိုးသား ချင်းများထံတွင် သိမ်းဆည်းထားခြင်း၊ လိုအပ်ပါက ပိုမို ခံနိုင်ရည်မြင့်မားသော မြေအောက်သီးနှံများ (သို့မဟုတ်) ဖုံးကွယ်ထား၍ ရနိုင်သော ရောင်းကုန်သီးနှံများ (ဥပမာ ဖာလာပင်) ကို ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ကြိုတင်စီစဉ်ထား သော လျှို့ဝှက်တောတွင်း ဈေးများတွင် သူတို့၏ စိုက်ပျိုး သီးနှံများကို အတည်တကျဖြစ်နေသော ကျေးရွာများမှ ရိက္ခာခြောက်များနှင့် လဲလှယ်ခြင်း အစရှိသည့် နည်းလမ်း များ ပါဝင်သည်။ ထိုဈေးများမှာ တစ်ရပ်ခန့်သာ ထွက်ပြီး အလျင်အမြန် ပျောက်ကွယ်သွားပါသည်။”^{၂၁}

အတည်တကျဖြစ်ပြီးသော မြေပြန့်ဗမာရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်း များမှာမူ ထိုကဲ့သို့သော ပိုလျှံထုတ်ကုန် အမြတ်ထုတ်မှု ဆန့်ကျင်ရေး ရွေ့လျားပုံစံများအား ကျင့်ကြံအသုံးပြုရန် မဖြစ် နိုင်ဘဲ လုပ်သားဖိနှိပ်ရေး အဓိကမူဝါဒကြီး သုံးရပ်အောက်တွင် ရှင်သန်ခံစားနေခဲ့ရသည်။

၁။ ဆန်နှင့် အခြားရောင်းကုန်သီးနှံများကို မဖြစ်မနေ ပေးသွင်းရ သော စနစ်တစ်ရပ်

၂။ စိုက်ပျိုးရမည့် ကောက်ပဲသီးနှံများကို သတ်မှတ်ညွှန်ကြား သည့် စနစ်တစ်ရပ်နှင့်

၃။ မြေယာများအားလုံးကို နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ခြင်းတို့ပင် ဖြစ်သည်။ မြေယာများကို နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်လိုက်ခြင်းကြောင့် လယ်သမားများ မှာ လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ ဆုံးရှုံးသွားခဲ့ပြီး အထက်မှ ချမှတ်လိုက်သည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ညွှန်ကြားချက်များအား

လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုအပေါ် မူတည်ပြီး ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းနိုင်သည့် လယ်ယာမြေလုပ်ကိုင်ခွင့်ကိုသာ ရရှိပိုင်ဆိုင်တော့သည်။²²

(၁၉၆၂) ခုနှစ် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး မစတင်ခင်ကာလတွင် (၁၉၅၀) နှစ်ကာလများ နှောင်းပိုင်းတွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သော လယ်ယာမြေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအချို့နှင့် အကန့်အသတ်ရှိသော လယ်ယာမြေ ပြန်လည်ခွဲဝေပေးအပ်မှုတို့ကြောင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ဝင်ငွေတန်းတူညီမျှမှု မရှိခဲ့ပေ။²³ ထိုကဲ့သို့ပင် ဦးနေဝင်း၏ စစ်အာဏာရှင်စနစ် သက်တမ်းတလျှောက်လုံးတွင် ဝင်ငွေမညီမျှမှု ဆက်လက်တည်ရှိနေခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုမညီမျှမှုထဲတွင် တန်းတူဆင်းရဲ နှိမ့်ကျသော မိသားစုများသည် ရန်ကုန်အခြေစိုက် စစ်ဘက်ထိပ်တန်း ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ခေါင်းပုံဖြတ်မှုကို စုပေါင်းစားခဲ့ရပါသည်။

စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အဓိကမူဝါဒသုံးရပ်ပြဋ္ဌာန်းကာ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် လိုက်နာကျင့်သုံးစေခြင်းဖြင့် အကြီးအကျယ်ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်ခဲ့သည်။ မူဝါဒများအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်အတူ တွဲလျက်လိုက်ပါလာသည့် ပြင်းထန်သော ဖိနှိပ်ချုပ်ကိုင်မှုကို “အထွက်တိုးမျိုး” စီမံကိန်းက အထင်အရှား ပြသနေခဲ့သည်။ ပြည်သူအများ၏ အားပေးထောက်ခံမှုကို လုံးဝမရှိခဲ့သော အဆိုပါစီမံကိန်းကို (၁၉၇၄ - ၁၉၈၂) ခုနှစ်ကာလအတွင်း၌ အစိုးရက အတင်းအကျပ်တွန်းအားပေး အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ထိုစီမံကိန်းသည် အစပိုင်းတွင် သီးနှံအထွက်နှုန်းများ တိုးပွားစေခဲ့သော်လည်း အထွက်တိုးမှုနှင့်အတူ တောင်သူလယ်သမားတို့၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်းများကို ပိုမိုနှိမ့်ကျသွားစေမည့် ဗဟိုအစိုးရထံသို့ မရောင်းမနေရဟူသော မူဝါဒတစ်ရပ်က ထပ်ကြပ်မခွာ လိုက်ပါလာခဲ့သည်။

“ လယ်သမားများအား စပါးပမာဏအချို့ (လူတစ်ဦးအတွက် တစ်နှစ်လျှင် ၁၅ တင်းနှုန်း) ကို မိသားစုစားသုံးရန်အတွက် သိုမှီးထားရှိခွင့်ပြုသော်လည်း ကျန်ဆန်စပါးများအားလုံး (သူတို့ ထုတ်ကုန်၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်) ကို ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက် နည်းပါးသောနှုန်းထားတစ်ခုဖြင့် အစိုးရကို ရောင်းချပေးရမည် ဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အနေနှင့် ကျေးလက်တောရွာမှဆန်စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူတို့အဖို့ ဈေးတွင် ရောင်းချရန်ဆန်စပါးဟူ၍ မကျန်တော့သလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးကို ဦးစားပေးသည့် အစိုးရ၏ မဟာဗျူဟာက စပါးမဟုတ်သော ကောက်ပဲသီးနှံ (ဥပမာ ပဲတီး၊ ပဲမျိုးစုံ) စိုက်ပျိုးမှုကိုလည်း တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားခဲ့သည်။ အဆိုပါ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ချိုးဖောက်မှုအတွက် အပြစ်ပေးအရေးယူမှုမှာ သေဒဏ်ဖြစ်၏။²⁴

ထို့ကြောင့် တောင်သူလယ်သမားများသည် တိုင်းရင်းသားများနှင့် ပုံစံမတူဘဲ ပေါ်ပေါ်တင်တင် ဆန့်ကျင်လာကြသည်မှာ အံ့အားသင့်စရာ မဟုတ်ပေ။ အချို့က သူတို့ပေးသွင်းရမည့် ပမာဏကို ပြည့်မီအောင် ပေးသွင်း ရောင်းချခြင်း မပြုပေ။ အချို့ကလည်း ဆန်ကဲ့သို့ တင်းကျပ်စွာ ထိန်းချုပ်ထားခြင်း မပြုသည့် ရောင်းကုန် သီးနှံများကို ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ အချို့က တစ်နေ့တခြား ကြီးထွားလာသော မှောင်ခိုဈေးကွက်တွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ထိရောက်မှု

အရှိဆုံးဟုဆိုနိုင်သော ဆန့်ကျင်မှုတစ်ရပ်မှာ လယ်ယာမြေနှင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုတို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မပြုတော့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းကြောင့်ပင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍသာမက စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတစ်ခုလုံးပါ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မရှိဘဲ ရေရှည် ရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုက စိုက်ပျိုးရေး ထွက်ကုန်ပေါများ ပိုလျှံမှုအပေါ် မှီခိုနေခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။²⁵ သို့ဖြစ်ရာ တောင်သူလယ်သမားတို့၏ မကျေနပ်မှုများနှင့် ဆန့်ကျင်မှုတို့က ဦးနေဝင်း အုပ်ချုပ်ရေးအပေါ် လူထုအားပေးထောက်ခံမှုကို တိုက်စားဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ပြီး (၁၉၈၈) ခုနှစ် လူထုသပိတ်မှောက်မှုများ၏ နောက်ပိုင်းကာလတွင် ဦးနေဝင်းအား တရားဝင်ခေါင်းဆောင်မှုမှ ဆုတ်ခွာသွားစေခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်လေသည်။

၁၉၉၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းကာလ ချုပ်ကိုင်မှု ဖြေလျှော့ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် တောင်သူလယ်သမားထု

(၁၉၉၈) ခုနှစ်တွင် ဦးနေဝင်းက တရားဝင်ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ကို စွန့်လွှတ်ပြီး မြင်ကွင်းနောက်ကွယ်သို့ ဝင်ရောက်သွားခဲ့ချိန်၌ သူ့အား ဆက်ခံသည့် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး (အစက နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးနှင့် တည်ဆောက်ရေးကောင်စီ (SLORC) ဟု အမည်ရပြီး နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (SPDC) ဟု အမည် ပြောင်းလဲခဲ့သည်) က ရပ်တန့်နေသော စီးပွားရေးကို စတင်ပြန်လည်ထူထောင်ရန် အတွက် ဖြေလျှော့မဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်ပိုင်းဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုတာကာလအတွင်း ကျေးလက်ဒေသ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာစီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် အောက်ပါလက္ခဏာရပ်များ ရှိနေခဲ့သည်။

၁။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်ကာလမှ အတင်းအကျပ်အင်အားသုံး ဖိအားပေးရေး မူဝါဒများကို အခါအားလျော်စွာ အသုံးပြုဆောင်ရွက်ခြင်း

၂။ အစိုးရက ဖော်ဆောင်သော အရင်းရှင်စနစ် (State-mediated capitalism)” (သို့မဟုတ်) စစ်တပ်-ခရိုနီ အရင်းရှင်စနစ် (military-crony capitalism) ခေါင်းထောင် လာခြင်း

၃။ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများ ရယူခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် “အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှု စီးပွားရေး (သို့မဟုတ်) “အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှု အရင်းရှင်စနစ် (Ceasefire capitalism)” ပေါ်ထွက်လာခြင်း

၄။ လယ်ယာမဲ့ လုပ်သားများ၏ ရှင်သန်ရပ်တည်မှုအတွက် အခြေအနေများ ပိုမိုဆိုးရွားလာခြင်း ဟူသော လက္ခဏာရပ်များပင် ဖြစ်သည်။

အပြောင်းအလဲများသော အစိုးရမူဝါဒများ

ထိုကာလတွင် ဈေးကွက်အား (market forces) ဖြင့် ကျေးလက်ဒေသ စီးပွားရေးကို ပြန်လည် အသက်သွင်းရန် အတွက် မဖြစ်မနေပေးသွင်းရေး စနစ်နှင့် ကြိုတင်စီစဉ် သတ်မှတ်ထားသော ကောက်ပဲသီးနှံများကိုသာ စိုက်ပျိုးရသည့်စနစ်တို့အား စွန့်လွှတ်ပယ်ဖျက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ သို့သော် တကယ်တမ်းတွင် ဖြေလျှော့မှုလုပ်ငန်းစဉ် သည် တစ်သမုတ်တည်း တည်ငြိမ်မနေဘဲ အပြောင်းအလဲ အလွန်များနေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် (Fujita) နှင့် (Okamoto) ကဲ့သို့သော လေ့လာ ဆန်းစစ်သူ ပညာရှင်အချို့က တကယ်တမ်းတွင် (၁၉၈၈) ခုနှစ် နောက်ပိုင်းကာလ၌

“ အစိုးရသည် လယ်သမားများအားထိန်းချုပ်ရန်အတွက် အဆိုပါစနစ်များကို ပိုမိုတင်းကြပ်ခဲ့သည်” ²⁶ ဟု အခိုင်အမာ ပြောကြားခဲ့သည်။

ထိုကာလအား “တစ်ဝက်တစ်ပျက် ဖြေလျှော့မှု” တစ်ခုအဖြစ် လည်း သူတို့က သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုခဲ့လေသည်။ ဥပမာ အစိုးရ ထံသို့ ဆန်မရောင်းမနေရ ရောင်းချပေးရသည့် စနစ်ကို (၁၉၈၇) ခုနှစ်တွင် ပယ်ဖျက်ခဲ့သော်လည်း (၁၉၈၉) ခုနှစ်တွင် ပြန်လည် ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ပြန်လည်ကျင့်သုံးခဲ့သည့်စနစ်ကို (၁၉၉၇) တွင် ဒုတိယအကြိမ် ပယ်ဖျက်ခဲ့ပြန်သော်လည်း (၁၉၉၈) ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်အသက်သွင်းပြန်၏။ ယင်းသည် နားမလည်နိုင်အောင် ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ မကျေနပ်မှုများကို ဖန်တီးပေးခဲ့ သည်။ Ardeth Thawnmung က အစိုးရ-တောင်သူလယ်သမား ဆက်ဆံရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် သူမ၏ အသေးစိတ်လေ့လာ ချက်တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ပင်

“ ဆန်ဝယ်ယူရေးစနစ်ကို ပြန်လည်ကျင့်သုံးလာခဲ့ချိန်တွင် သူတို့၏ ထုတ်ကုန်အများစုကို ရောင်းချပြီးဖြစ် နေခဲ့သည်ဟု လယ်သမားအချို့က အရေးဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း နောက်ဆုံးတွင် ဗဟိုအစိုးရ၏ မူဝါဒအတိုင်း လိုက်နာဆောင် ရွက်ရန်အတွက် သူတို့သည် ဆန်ကို မြင့်မားသော ဈေးနှုန်း များဖြင့် ဈေးထဲမှ မဖြစ်မနေ ဝယ်ယူခဲ့ရသည်။ (၁၉၉၉) ခုနှစ် တွင် သာယာဝတီမြို့နယ်မှ လယ်သမားတစ်ဦးက “အစိုးရ နောက်ထပ်ဘာဆက်လုပ်မယ်ဆိုတာ ခန့်မှန်းလို့ကို မရပါဘူး ဟု။ ပဲတောင့်ရှည်နဲ့ ကုလားပဲ စိုက်ပျိုးရောင်းချတာတွေကို ပြန်ပြီးထိန်းချုပ်လာမှာ ကျွန်တော်စိုးရိမ်တယ်။ ဒီလိုဆို ရဲတွေက ကျွန်တော်တို့ ဘဝတွေထဲဝင်ပြီး နှောင့်ယှက်နိုင်ဖို့ အခွင့်အာဏာပြန်ရသွားနိုင်တယ်။ ဘာဖြစ်လာမယ်ဆိုတာ မပြောနိုင်ပါဘူးဟု” ဟူ၍ မှတ်ချက်ပြုပြောကြားခဲ့သည်။²⁷

နောက်ထပ်အငြင်းပွားစရာ စီမံကိန်းတစ်ရပ်မှာ နွေစပါး (သို့မဟုတ်) သီးစုံစိုက်ပျိုးခြင်းစနစ် (Multicropping system) ဖြစ်သည်။ အစဦးတွင် ဆန်စပါးအထွက်တိုးလာခဲ့သော်လည်း စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အတင်း အကျပ် စေခိုင်းခြင်း၊ အလွန်ကြမ်းတမ်း ပြင်းထန်သော အရေးယူမှု နည်းလမ်းများဖြင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်စေခြင်း၊ အချို့နယ်မြေများတွင် အလုပ်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း အချို့ဒေသများ အတွက် သင့်တော်မှုမရှိသည့် အစိမ်းရောင် တော်လှန်ရေး နည်းပညာများ (Green Revolution technologies) ကို အထက်မှ အမိန့်ပေးလက်ခံကျင့်သုံးစေခြင်းတို့ ပါဝင်နေခဲ့ရာ အများအားပေးထောက်ခံမှုကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီး လယ်သမားများ၏

ဝမ်းနည်းနာကျင်မှုဆီသို့ သာဦးတည်သွားခဲ့သည်။ ဥပမာ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ဘိုကလေးမြို့နယ်တွင် စပါးပြီး စပါး ဆက်တိုက် စိုက်ပျိုးရေးကို တင်းတင်းကြပ်ကြပ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းက အထွက်နှုန်းများ ကျဆင်းစေခဲ့သည်။ စပါးနှင့် နိုက်ထရိုဂျင်ချွန်မြေစေသည့် ပဲတောင့်ရှည်နှင့် ကုလားပဲတို့ ကို အလှည့်ကျစိုက်ပျိုးမှုမရှိခြင်း၊ သီးနှံဖျက်ပိုးမွှားများနှင့် ရောဂါ ဘယများ ပိုမိုကျရောက်လာခြင်းနှင့် ဓာတ်မြေဩဇာများ မရှိခြင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ လေ့လာချက်တစ်ရပ်အရ “အထွက်နှုန်း များကျဆင်းပြီး ဓာတ်မြေဩဇာဈေးနှုန်းများမြင့်တက်လာခဲ့ချိန် တွင် လယ်သမားမိသားစုများမှာ ဓာတ်မြေဩဇာဓိုး မတတ်နိုင်၍ အထွက်နှုန်းကျဆင်းခြင်း၊ အထွက်နှုန်းကျဆင်းသဖြင့် ဓာတ်မြေ ဩဇာမဝယ်နိုင်ခြင်းဟူသော အဆိုးသံသရာတွင် လည်နေခဲ့ရ သည်။”²⁸

သူတို့အတွက် သင့်လျော်မှုမရှိသည့် နည်းပညာများကိုအသုံးပြု နေရသည့်အပြင် သူတို့အားလာရောက်စီမံကြီးကြပ်သူစိုက်ပျိုး ရေးပညာပေးပုဂ္ဂိုလ်များစွာတို့ကိုလည်း ကျွေးမွေးနေခဲ့ရသည်ဖြစ် ရာ လယ်သမားတို့၏ ခံပြင်းဒေါသထွက်မှုများက ပိုမိုကြီးထွား လာခဲ့သည်။ အဆိုပါခံပြင်းဒေါသထွက်မှုများကို လောင်စာထပ်မံ ထည့်ပေးလိုက်သည်မှာ နွေစပါးစီမံကိန်းနှင့်အတူ အကျင့်ပျက် ခြစားမှုက ယှဉ်တွဲဝင်ရောက်လာခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ မြန်မာ့ကျေး လက်ဒေသ လေ့လာချက်တစ်ရပ်အရ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုမှာ “မှန်းဆ၍မရနိုင်သည့်အဆင့်ထိအောင် တိုးပွားနေပြီး အစိုးရ အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ အမြင့်ဆုံးအဆင့်မှ အနိမ့်ဆုံးအဆင့် ထိအောင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်တည်နေပေသည်။”²⁹

“စစ်တပ် - ခရိုနီအရင်းရှင်စနစ် (Military-Crony Capitalism)”

(၁၉၈၈) ခုနှစ်မှ (၂၀၁၀) ခုနှစ်ကြား တစ်ဝက်တစ်ပျက်ဖြေလျှော့ မှုကာလနှင့် (၂၀၁၀) ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ဦးသိန်းစိန် အစိုးရလက် ထက်တွင် အစပြုခဲ့သည့် ပိုမိုပျော့ပြောင်းလာသော ဖြေလျှော့ ရေးကာလများတွင် အရင်းရှင်စနစ် ဆက်ဆံရေး (Capitalist re-lations) သည် အတင်းအကျပ်ဖိအားပေးထိန်းချုပ်မှုနှင့် ယှဉ်တွဲ ကာ ပိုလျှံထုတ်ကုန်အမြတ်ထုတ်ရယူခြင်း စနစ်ယန္တရားတစ်ရပ် အဖြစ် စတင်ဖြစ်တည်လာခဲ့သည်။ “အစိုးရကဖော်ဆောင်သော အရင်းရှင်စနစ် (State-mediated capitalism)” ဟု Lee Jones က ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲခဲ့ပြီး အခြားသူတို့က “စစ်တပ် - ခရိုနီအရင်းရှင် စနစ်” အဖြစ် သတ်မှတ်အမည်ပေးခဲ့သည့် စနစ်တစ်ရပ်ထွက် ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းစနစ်၏အဓိကလက္ခဏာရပ်မှာ တိုင်းပြည်၏ ရပ်တန့်နေသော စီးပွားရေးကို ပြန်လည်အသက် သွင်းရန်အတွက် ဈေးကွက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (Market re-form) ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သော်လည်း စစ်တပ်နှင့် နီးနီးကပ်ကပ်ဆက်နွှယ်နေသည့်ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့ အစည်းများကို အထူးအခွင့်အရေးပေးခဲ့သည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်ကို Jones က ပြောပြ ဖြောက်စွာ ရှင်းလင်းရေးသား ဖော်ပြခဲ့သည်။

“ စီးပွားရေးလူတန်းစားသစ်နှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရကြားမှ ဆက်ဆံရေးက အလွန်ပင်ရှုပ်ထွေး၏။ တစ်ဘက်တွင် ထိပ်တန်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက အစိုးရ၏ အားပေး ချီးမြှောက်အပေါ် ပေါ်ပေါ်ထင်ထင်မိုမို အားထားနေခဲ့ပြီး အစိုးရက သူတို့အပေါ် လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်နိုင်မည့် နည်းလမ်း

များကို ဆုတ်ကိုင်ထားခဲ့၏။ “အကန့်အသတ်ဖြင့် ပေးအပ်သော ရယူလုပ်ကိုင်ခွင့်စနစ် (Limited access order)” တစ်ရပ်ကို ဖန်တီးပြီး ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ် အသုံးပြုခြင်းဟု အရှင်းလင်းဆုံး သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။ အစိုးရမဟုတ်သော အဓိကစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်ကြီးများထံသို့ ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်ခွင့်များ ရွေးချယ်ခွင့်ပေးအပ်ကာ ထိုသူတို့၏ သစ္စာခံမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ရယူပိုင်ဆိုင်သော နည်းလမ်းဖြင့် စီးပွားရေးစနစ်ကို လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ထားခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုများ၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လိုင်စင်များနှင့် တရားမမှုတမူ ကင်းမဲ့သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ဆက်လက်စွဲကိုင် အသုံးပြုခြင်းက “စီမံခန့်ခွဲမှုအလွဲ (Mismanagement)” သက်သက်မဟုတ်ဘဲ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ သယံဇာတရယူအသုံးပြု နိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ရန် ဦးတည်ရည်ရွယ်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။³⁰

ဖော်ပြပါ ခရိုနီအရင်းရှင်စနစ်၏ မူကွဲတစ်ရပ်အတိုင်း ပထမဆုံး လိုက်နာအကောင်အထည်ခွဲသည့် စီမံကိန်းတစ်ရပ်မှာ (၁၉၉၁) ခုနှစ်က စတင်ခဲ့သည့် လယ်ယာမြေပြန်လည်ဖော်ဆောင်ရေး စီမံကိန်း (Land reclamation program) ပင် ဖြစ်သည်။ (၁) ဧကအထွက်နှုန်း ကျဆင်းမှုကို ဖာထေးကုစားရန်အတွက် စိုက်ပျိုးမြေများ ချဲ့ထွင်ရန် ဖြစ်၏။ ထိုဖြစ်စဉ်နှင့်အတူ လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုများစွာ လိုက်ပါလာခဲ့သည်။

“ အဆိုပါမူဝါဒအား တန်းတူညီမျှမှုကင်းမဲ့သည်ဟု သတ်မှတ်ရှုမြင်ကြ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အရင်းရှင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အခွင့်အရေးမကလုံးများ ဖန်တီးပေးခြင်းက အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်ဆင်းရဲသား လယ်သမားတို့၏ ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးမှုတစ်ဆင့် မြို့ပြမှ လူချမ်းသာတို့အား အခွင့်ထူးခံများ ဖြစ်လာစေခဲ့သောကြောင့်ပင်။ အချို့လယ်သမားများသည် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာတိုင် လုပ်ကိုင်လာခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ အဆိုပါလယ်ယာမြေများကို “မြေလွတ်မြေရိုင်းများ” အဖြစ် မမှန်မကန်သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး အစိုးရ၏ လယ်ယာမြေပြန်လည် ဖော်ဆောင်ရေးစီမံကိန်းအတွက် ရည်ရွယ်သိမ်းဆည်းခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သူမပိုင်မြေယာကို ဒေသတွင်းမှ စစ်တပ်အရာရှိတစ်ဦးထံ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့် ရန်ကုန်တိုင်း အောက် (Auk) မြို့ နယ် အတွင်းရှိ ကရင်ကျေးရွာတစ်ရွာတွင် နေထိုင်သော တောင်သူတစ်ဦးက “လက်ရှိမူဝါဒက လယ်သမားတွေကို သူတို့ရဲ့ လယ်တွေကနေ ထွက်ခွာပြီး မြို့ ပေါ်မှာ နည်းပါးတဲ့လုပ်ခလစာနဲ့ အလုပ်သွားလုပ်ဖို့ မောင်းထုတ်နေတယ်။ စစ်တပ်ကိုတော့ ကျေးရွာတွေနဲ့ ကျေးလက်ဒေသတွေဆီကို ပြန်ပြီးဆွဲဆောင် ခေါ်ယူနေတယ်” ဟူ၍ မှတ်ချက်ပြုပြောကြားခဲ့သည်။ မကြာသေးမီအချိန်ထိအောင် သူမ၏ မြေယာမှ ထွက်ခွာပေးရန် ငြင်းဆန်နေခဲ့သည့် အဆိုပါတောင်သူက ယခင်သူမပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည့် မြေယာပေါ်ရှိ သူမကိုယ်တိုင် စိုက်ပျိုးပြုစောင့်ရှောက်ခဲ့သည့် အပင်များမှ သရက်သီးများနှင့် အခြားသစ်သီးဝလံများကို ခူးယူနိုင်ရန်အတွက် ပိုင်ရှင်သစ်ထံတွင် ခွင့်ပြုချက်များ တောင်းခံနေခဲ့ရပြီဖြစ်ကြောင်း ဖြည့်စွက်ပြော ကြားခဲ့သည်။³¹

(၂၀၁၃) ခုနှစ်သို့ရောက်ချိန်တွင် လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုသည် စိုက်ပျိုးမြေ ဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကို ကျော်လွန်ကာ အင်အားကြီးမားအောင် တည်ဆောက်နေသော မြန်မာ့တပ်မတော်၏ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော လက္ခဏာတစ်ခု (ခရိုနီအရင်းရှင်စနစ်) ဖြစ်နေခဲ့လေပြီ။ သစ်တောဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုလမ်းကြောင်းများ အစီအရင်ခံစာ (Forest Trends Report) တစ်စောင်အရ ကုမ္ပဏီများ (အများစုမှာ ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများ) သည် ဧကပေါင်း (၅.၃) သန်းခန့်ရှိသည့် မြေယာများ (ရန်ကုန်မြို့ထက် (၃၅) ဆပိုမိုကျယ်ဝန်းသည်) ကို စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအတွက် အဓိကထားပြီး ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်လေသည်။³²

“အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ် (Ceasefire Capitalism)”

တိုင်းရင်းသားနှင့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် ပေါ်ထွက်လာသော စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စစ်တပ်တို့ကြား ဆိုးဝါးသော မဟာမိတ်ဖွဲ့လုပ်ဆောင်မှုကို “အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှု စီးပွားရေး” (သို့မဟုတ်) “အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှု အရင်းရှင်စနစ် (ceasefire capitalism)” အဖြစ် လူသိများထင်ရှားလာခဲ့သည်။ အချို့သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ပြည်နယ်နှင့် နယ်စပ်ပြည်နယ်များတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များနှင့်အတူ လုပ်ငန်းလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး သဘောတူညီမှုများက တဖြိုင်တည်း (သို့မဟုတ်) ထပ်ကြပ်မကွာလိုက်ပါလာခဲ့သည်။ စစ်တိုင်းမှူးများ၊ ခရိုနီစီးပွားရေး သမားများ၊ တရုတ်ကြားပွဲစားများနှင့် ဒေသတွင်း တိုင်းရင်းသား အခွင့်ထူးခံ လူတန်းစားတို့ကြားမှ သဘောတူညီမှုများပင် ဖြစ်သည်။ မြေယာများ၊ ကျွန်းသစ်ကဲ့သို့သော သဘာဝသယံဇာတများကို အမြတ်ထုတ်ရယူအသုံးပြုခြင်းနှင့် ကျောက်စိမ်းကဲ့သို့သော အဖိုးတန်ကျောက်မျက်ရတနာများ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ကို အဓိကထားဆောင်ရွက်သည့် အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် လယ်ယာမြေအကြီးအကျယ် သိမ်းယူမှုများ ပါဝင်ခဲ့ပြီး အရင်းရှင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက

ဘန်ချောင်းကျောက်မီးသွေးစီမံကိန်းနေရာ အနီးတွင် ကွမ်းသီးခွဲခြင်း၊ အခြောက်လှမ်းခြင်း ဒေသခံများမှ လုပ်ကိုင်နေစဉ် (ဓာတ်ပုံ သန့်ဇင်)

ဒေသခံတိုင်းရင်းသား အုပ်စုများ၏ မိရိုးဖလာမြေယာ ပိုင်ဆိုင်မှု ထုံးတမ်းစဉ်လာများကို နှင်းခြေပယ်ဖျက်ပစ်ခဲ့သည်။ ယခင်က မြန်မာစစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး တပ်ဖွဲ့များတို့ကြားထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် နယ်မြေများအတွင်းသို့ စစ်တပ်၏ ထိန်းချုပ်မှု ကို ချဲ့ထွင်ခြင်းကလည်း ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ယှဉ်တွဲလိုက် ပါလာခဲ့သည်။ သို့ကြောင့်ပင် “အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အရင်းရှင် စီးပွားရေး စနစ်” ဟု သတ်မှတ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။³³

တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြား ဒေသများ တွင် ဩဇာအာဏာကြီးမားသော အဖွဲ့အစည်းများက မြေယာ ဈေးကွက်နှင့် အစိုးရကြားဆက်ဆံရေး (Market relations in land) အားမြှင့်တင်ရန် စီစဉ်ရေးဆွဲထားသည့် ဥပဒေသစ်များ ကို အသုံးပြုကာ မြေယာများကို ထိန်းချုပ်ခဲ့ကြသည်။

ဤနေရာတွင် လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ ဟူသော ဥပဒေသစ်နှစ်ရပ်က အဓိကအကျဆုံးနေရာမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါဥပဒေများကို (၂၀၁၂) ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့ချိန်၌ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း များ၏ ကြီးမားသော ပြစ်တင် ဝေဖန်မှုများကို ခံခဲ့ရသည်။ ထိုဥပဒေများက (အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား နယ်မြေများတွင်) လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုကို တရားဝင်ဖြစ်စေရန်နှင့် အားပေးမြှင့် တင်ရန် ရည်ရွယ်သော အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှု တစ်ရပ်သာဖြစ် သည်ဟု ပြစ်တင်ဝေဖန်ကြသည်။ ယင်းဥပဒေနှစ်ရပ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများက ဆိုးရွားပြီး ပေါ်လွင်လွန်းနေခဲ့သည်ဖြစ်ရာ အစိုးရ၏ စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာ(ADS) စာတမ်းတွင် ထိုအကြောင်းကို မငြင်းသာဘဲ အသိအမှတ်ပြု လက်ခံခဲ့ရသည်။

“ လယ်ယာမြေဥပဒေသည် အသေးစားလယ်ယာမြေ ပိုင်ရှင်များအားလုံးအတွက် လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုကိုပေးစွမ်းနိုင်ခြင်းမရှိဟူသော စိုးရိမ်ပူပန်မှုတစ်ရပ်က ပိုမိုကြီးမားလာခဲ့သည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် ထိုဥပဒေသည် ကျဉ်းမြောင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသော “လယ်ယာမြေ” များအတွက်သာ အကျိုးဝင်ဖြစ်ရာ သီးနှံသစ်တော ရောနှော စိုက်ပျိုးသည့် ရေးစနစ် (Agro-forestry) ကဲ့သို့သော စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေး စနစ်များအားလုံး မပါဝင်ခဲ့ပေ။ ဒုတိယ အချက်အနေဖြင့် လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ် (LUC) ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ကိုင်ဆောင်ခြင်းတို့က ကောက်ပဲ သီးနှံရွေးချယ်စိုက်ပျိုးမှုအပေါ် မူတည်နေသည်။ ခွင့်ပြုချက်မဲ့ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးမှုများက လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှု၊ မြေယာမဲ့ ဘဝနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းဆုံးရှုံးမှုတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ မြေယာဈေးကွက်တစ်ခု၏ တွန်းအား များက ထိရောက်ကောင်းမွန်သော လယ်ယာမြေအသုံးပြုမှု ကို အားပေးမြှင့်တင်ပေးနိုင်သော်လည်း အကြွေးကြောင့် အရေးပေါ်ရောင်းချရမှုများကိုလည်း အားပေးအားမြှောက် ပြနိုင်သည်။³⁴

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေနှင့် ပတ်သက်၍ (ADS) စာတမ်းက “မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း တို့အတွက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ နှင့် ရှုထောင့်အမြင်များကြောင့် ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ လယ်ယာ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရရှိထားသူတို့သည် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများကို

လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးသွားရသည်။ လယ်ယာမြေဥပဒေအောက်တွင် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများကို ပိုင်ဆိုင်ခံစားနိုင်မည့်အခွင့်အရေး မရှိတော့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။”³⁵

သို့သော် (ADS) စာတမ်း၏ ဖော်ပြပါဝန်ခံချက်သည် ထိုဥပဒေ နှစ်ရပ်က ဆောင်ကြဉ်းပေးခဲ့သော ထိခိုက်နာကျင်မှု အတိုင်း အတာကို (အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား နယ်မြေများတွင်) လုံလောက်အောင် ထင်ဟပ်ဖော်ပြခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ (Transna-tional Institute) အဖွဲ့၏ အမြင်အရ အဆိုပါ ဥပဒေနှစ်ရပ်သည် ယခုအခါ မြေရိုင်းများအဖြစ် သတ်မှတ်ခံလိုက်ရသည့် တောင်တန်းဒေသနယ်မြေများမှ လူမှုအသိုက်အဝန်းတို့ အစဉ်အဆက် ပိုင်ဆိုင်လာခဲ့သော မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့် ရပိုင်ခွင့်များကို ရုတ်သိမ်းခဲ့ပြီး ထိုလူမှုအသိုက်အဝန်းများအား “၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများကို အမှန်ပင် လက်လွှတ်ဆုံးရှုံး ရနိုင်သည် ဟူသော ခြိမ်းခြောက်မှုများ” အောက်တွင် ထားရှိခဲ့ ခြင်း ဖြစ်သည်။ တကယ့်လက်တွေ့တွင် အဆိုပါ နယ်မြေများ သည် သယံဇာတအမြတ်ထုတ်ရယူမှုများ၊ စိုက်ပျိုးရေး စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ မြေယာအသုံးပြုခွင့် ပေးအပ်မှုများ (Agri-cultural industrial concessions) နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်မှုများအတွက် အဓိက ပစ်မှတ်ထား ဦးတည်သော နယ်မြေများပင် ဖြစ်နေခဲ့သည်။ အထက်ဖော်ပြပါဥပဒေနှစ်ရပ် သည် လယ်သမားများ (အထူးသဖြင့် တောင်တန်းဒေသများမှ တစ်ပိုင်တစ်နိုင် စိုက်ပျိုးသူများ) ၏ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ကို ရုတ်သိမ်းလိုက်သည်။ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ရှုမြင်ကြည့်လျှင် မြေယာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးအပြင် ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများ၊ သစ်တောမြေများအား မည်သို့အသုံးပြုမည်ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ် ပိုင်ခွင့်များအား ရုတ်သိမ်းခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။³⁶

တပ်မတော်နှင့် မြေယာသိမ်းယူမှုများ

အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများနှင့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် တပ်မတော်သည် လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့၏။ ပြည်နယ်ခြောက်ခု (ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ မွန်၊ ချင်း၊ ရှမ်း (မြောက်နှင့် တောင်)) နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ခုနစ်ခု (ရန်ကုန်၊ ပဲခူး၊ ဧရာဝတီ၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ မကွေးနှင့် တနင်္သာရီ) မှ မြို့နယ်ပေါင်း (၆၂) မြို့နယ်ရှိ လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုများကို တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသည့် လူပေါင်း (၂၀၀၀) ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်း လေ့လာမှု တစ်ရပ်အရ စစ်တပ်သည် မြေယာသိမ်းယူမှုများ အားလုံး၏ ထက်ဝက်နီးပါးကို ကျူးလွန်ဆောင်ရွက်ခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။³⁷ လယ်ယာမြေစုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင်၏ အဆိုအရ မြေဧက (၂၄၇၀၀၀) ကျော် (သို့မဟုတ်) မြေဟက် တာပေါင်း (၁၀၀၀၀၀) ခန့်အား တပ်မတော်က အတင်းအဓမ္မ သိမ်းယူခဲ့သည်ဟူသော အရေးဆို တိုင်တန်းမှုများကို လက်ခံရ ရှိခဲ့သည်ဟူ၏။³⁸

“ လေ့လာမှုတစ်ရပ်တွင် “စစ်တန်းလျား ဆောက်လိုက်တဲ့ နေရာတွေမှာဆိုရင် စစ်သားတွေကို ကျွေးမွေးဖို့အတွက် အနီးအနားက လယ်ယာတွေကို သိမ်းယူလိုက်ပြီး သူတို့ရဲ့ ဝင်ငွေအတွက်တော့သစ်တောတွေ ခုတ်လှဲလိုက်တာပေါ့လို့ အားလုံးက ယေဘုယျ လက်ခံယုံကြည်ထားကြတယ်”³⁹ ဟု မှတ်သားဖော်ပြထားသည်။

သို့သော် တပ်မတော်၏ အခန်းကဏ္ဍသည် တပ်မတော်ကို ထောက်ပံ့ရန် မြေယာသိမ်းယူခြင်းဟူသော အဆင့်ထက် ကျော်လွန်ပြီး တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်ပိုင်းနှင့် နီးကပ်သော ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် မြေယာ သိမ်းပိုက်ရယူခြင်းဟူသော အဆင့်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ကချင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ရာဘာ စိုက်ခင်းနယ်မြေ ချဲ့ထွင်မှု အပေါ် အသေးစိတ် စုံစမ်းလေ့လာခဲ့သော သုတေသနတစ်ခု သည် တပ်မတော်နှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကြားမှ တရားမဝင် လျှို့ဝှက်ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုကို အထင်အရှားဖော် ပြနေခဲ့သည်။ လယ်ယာမြေဧကပေါင်း ၄၆၀၈ (၁၈၆၅ ဟက်တာ) ကို သိမ်းဆည်း စုဆောင်းခဲ့ပြီး ယခုအခါတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက် ပိုင်း၏ အကြီးမားဆုံးသော ရာဘာကုမ္ပဏီ တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည့် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီ စိန်ဝတ်မှုန်သည် စစ်တပ်၏ တက်ကြွသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုများ မပါဘဲ ထိုသို့ကြီးထွားအောင် မြင်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

“စိန်ဝတ်မှုန်ကုမ္ပဏီသည် ၎င်း၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု အများစု ကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် အရှေ့မြောက်ပိုင်း စစ်ဌာနချုပ် နှင့် လားရှိုးမြို့ရှိ မြေစာရင်းဌာနတို့နှင့် လျှို့ဝှက်ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု သက်သေအထောက်အထားများက ညွှန်ပြနေသည်။ အချို့ကျေးရွာများတွင် လယ်ယာမြေ သိမ်းယူရာ၌ ကုမ္ပဏီမှ မန်နေဂျာတစ်ဦးက စစ်သားများစွာ ဝန်းရံကာ လာရောက်ခဲ့ပြီး အချို့ကျေးရွာများတွင်မူ ယူနီဖောင်းဝတ် စစ်တပ်အရာရှိများက စိန်ဝတ်မှုန် ကုမ္ပဏီ၏ ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် လာရောက်ခဲ့ကြ၏။ မြေသိမ်းမှု များကို ဦးဆောင်ခဲ့သည့် အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သူ ဗိုလ်ကြီးမျိုးရီ သည် ယခုအခါ ကုမ္ပဏီတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေလေ သည်။

မြေယာသိမ်းယူမှုများသည် ရွာသူရွာသားများက တောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အသုံးပြုနေခဲ့သည့် တောင်စောင်းမြေ ယာများကို အဓိကပစ်မှတ်ထား ဦးတည်ခဲ့သည်။ ထိုစိုက်ပျိုး ရေးပုံစံသည် မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းမှ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများကြားတွင် အတွေ့ရများသော စိုက်ပျိုးရေးပုံစံ တစ်ခု ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ အဆိုပါတိုင်းရင်းသားများ (ရှမ်း၊ ပလောင်နှင့် ကချင်) ဖြင့် ဖွဲ့ စည်းထားသော လူမှုအသိုက် အဝန်းများမှာ စိန်ဝတ်မှုန် ရာဘာလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ချက် များ၏ ဆိုးကျိုးများကို ရင်ဆိုင်ခံစားခဲ့ကြရသည်။

အာဏာပိုင်များက တောင်ယာမြေများအားထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း နည်းပါးသည်ဟု သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့ကြသဖြင့် “မြေလွတ်များ” ဟူသော အမျိုးအစားတွင် ထည့်သွင်းခဲ့ကြသည်။ တစ်နည်း ဖော်ပြရလျှင် “သိမ်းယူရန်အတွက်” ဟူသော အမျိုးအစား တွင် ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ တိုင်အောင် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစု အုပ်စုများအပေါ်ခွဲခြား ဆက်ဆံလာခဲ့သည့် အခြေအနေတွင် ယင်းကဲ့သို့သော မြေယာသိမ်းယူမှုမှာ ဗမာအာဏာပိုင်တို့က ထိုအုပ်စုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဖူလုံရေးနည်းလမ်းများနှင့် ဘဝပုံစံ များကို တဖြည်းဖြည်းအားနည်းချိန့်သွားစေရန် ရည်ရွယ် သော အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ် ရှုမြင်နိုင်လေသည်။⁴⁰

လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုများ မစတင်မီ ကုမ္ပဏီ (သို့မဟုတ်) စစ် တပ်သည် သူတို့ သိမ်းယူမည့်မြေများနှင့် ပတ်သက်၍ ရွာသူရွာ သားတို့နှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုမျိုး အလျဉ်းမရှိခဲ့ပေ။ ရွာသူရွာ သားများအားလုံးသည် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများအတွက် ခိုင် မာသော ပိုင်ဆိုင်ကြောင်းအထောက်အထား လက်မှတ် တစ်စုံ တစ်ရာ မရှိကြပေ။ လယ်ယာမြေအခွန်ပြေစာများကသာ သူတို့ ၏ တစ်ခုတည်းသော ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း သက်သေဖြစ်၏။ သို့ သော် ထိုအခွန်ပြေစာများကို ပြသနိုင်သည်ဖြစ်စေ၊ မပြသနိုင် သည်ဖြစ်စေ၊ သူတို့၏ လယ်ယာမြေများအား အတင်းအဓမ္မ သိမ်းဆည်းသွားသည်ကို ခံခဲ့ကြရသည်။ ကုမ္ပဏီ (သို့မဟုတ်) စစ်တပ်၏ လျော်ကြေးပေးချေမှုမျိုးမှာလည်း မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်၏။ အကျိုးရလဒ်တစ်ခုအနေနှင့် “ရွာသူရွာသားအချို့မှာ သူတို့၏ မိသားစုများကို ကျွေးမွေးနိုင်ရန် ရန်ကုန်နေခဲ့ရသည် (သို့မဟုတ်) သူတို့၏ ကလေးငယ်များကို ထိုင်းနိုင်ငံသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန် စေလွှတ်ခဲ့ရလေသည်။” ကုမ္ပဏီက ထိုဒေသအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံ တည် ဆောက်မှုမျိုး လုံးဝမပြုခဲ့ပေ။ ဒေသတွင်းကျေးရွာများမှ မည်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမှလည်း ကုမ္ပဏီ၏ စိုက်ခင်းတွင် အလုပ် မပေးခဲ့ပါချေ။ သိမ်းယူခဲ့သည့်မြေယာများတွင်မိဘဘိုးဘေးတို့၏ သင်္ချိုင်းများနှင့် ရွာသူရွာသားတို့ ကိုးကွယ်သော နတ်စင်များပါ ပါဝင်သွားခဲ့ရာ ၎င်းတို့သည် ယခုအခါတွင် ရာဘာစိုက်ခင်းများ အောက် လဲလျောင်းနှစ်မြှုပ်နေခဲ့ရပြီ ဖြစ်သည်။⁴¹

လယ်ယာမြေအကြီးအကျယ် သိမ်းယူမှုများ

တပ်မတော်၏ ကူညီမှုပါဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ မပါဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ လယ်ယာမြေအကြီးအကျယ်သိမ်းယူမှုများက တိုင်းရင်းသား နယ်မြေတစ်နံတစ်လျားတွင် ဖြစ်ပွားနေခဲ့၏။ အကြီးမားဆုံးတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သော လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုတစ်ရပ်မှာ ကချင်ပြည်နယ်၊ ဖားကန့်နှင့်တန့်ဆည်မြို့နယ်တို့တွင် ပလောင်ပိန်နှင့် အခြားရောင်းကုန်သီးနှံများ စိုက်ပျိုးရန်အတွက် ခရိုနီဧရာမ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတစ်ခုဖြစ်သော ယုဇနကော်ပိုရေး ရှင်းက ဖော်ဆောင်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုစာ ကြာမြင့်သော လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှု လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။⁴²

အတင်းအဓမ္မသိမ်းဆည်းခံခဲ့ရသည့် လယ်ယာမြေများတွင် ဒေသခံအရပ်သား ပိုင်ဆိုင်သည့် ယာမြေများနှင့် ဖားကန့် မြို့နယ်တွင်းမှ သစ်တောမြေဧက (၂၇၀၀၀၀) နှင့် တန့်ဆည်မြို့နယ်တွင်းမှ သစ်တောမြေဧက (၁၉၀၀၀၀) ပါဝင်ခဲ့သည်။ ပြင်းထန်ဆိုးရွားသော သစ်တောပြုန်းတီးမှုကို အားပေးအားမြှောက်ပြုနေသည့် ယုဇနကုမ္ပဏီ၏ ဧရာမစိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းများက ဒေသခံများအား သူတို့၏ ကျေးရွာများမှ နှင်ထုတ်ဖယ်ရှားခဲ့သည်။ ‘အဆိုပါ ဒုက္ခသည်များမှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ အလုံးစုံဖျက်ဆီးခြင်း ခံခဲ့ရသည်ဖြစ်ရာ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာ တိမ်းရှောင်ရသူများ (IDPs) ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်’ ဟု မှတ်တမ်းတစ်ရပ်က အစီရင်ခံတင်ပြထား၏။

အကြီးမားအကျယ်ပြန့်ဆုံးသော လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုကိစ္စရပ် တစ်ခုမှာ (၇၇၁) ကီလိုမီတာ ရှည်လျားသော ရွှေရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းတလျှောက်တွင် ယခုလက်ရှိဖြစ်ပွား

နေခဲ့သည်။ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်မှ ထွက်ခွာလာသော အဆိုပါပိုက်လိုင်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ် ကျောက်ဖြူမြို့နယ်တွင် စတင်ပြီး မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့ကို ဖြတ်သန်းကာ တရုတ်နိုင်ငံ ကူမင်းမြို့တွင် ခရီးဆုံး၏။ ထိုရေနံပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံးသော စီမံကိန်းများထဲတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ် သည်။ မြန်မာရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း (MOGE) က တရုတ်အမျိုးသား ရေနံကော်ပိုရေးရှင်း (CNPC)၊ တရုတ် နိုင်ငံတော်ဘဏ်၊ တရုတ်နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဘဏ်၊ တောင်ကိုရီးယား နိုင်ငံ၏ ဒေသအင်တာနေရှင်နယ်လီမိတက်နှင့် အိန္ဒိယဓာတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီလီမိတက် (Gas Authority of India Ltd) တို့ ပါဝင်သော နိုင်ငံခြားကော်ပိုရေးရှင်းတစ်ခုနှင့် ပူးပေါင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ မကွေးတိုင်း ဒေသကြီး အတွင်းမှ မြို့နယ်ခြောက်မြို့နယ် အတွင်းမှာပင် မဆိုင်းမတွလ ယယာမြေသိမ်းယူမှုများ၊ အတင်းဖိအားပေး ရောင်းချစေမှုများ၊ လုံလောက်မှုမရှိသော လျော်ကြေးပေးအပ်မှုများ၊ သစ်တောပြုန်း တီးမှုများနှင့် ရေတိုက်စားမှုများ အမြောက်အများဖြစ်ပေါ်စေ ခဲ့ကြောင်း အသေးစိတ် မှတ်တမ်းတင်ထားရှိခဲ့သည်။

လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုများကို အကျိုးအမြတ်မျှော်ကိုးကာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်၏။ လယ်ယာမြေအများစုကို “ခရိုနီ စီးပွားရေးသမားများနှင့် စစ်တပ်အရာရှိကြီးများ၏ ဆွေမျိုးသား ချင်းများတို့အတွက် နောက်ပိုင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် ကုမ္ပဏီများထံ တက်စုရောင်းထားတစ်ခုဖြင့် ရောင်းချနိုင်ရန်လက်ဆောင်များ အဖြစ်ပေးအပ်ခဲ့လေသည်။”⁴³

လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အကျယ်ပြန့်ဆုံး သော စုံစမ်းလေ့လာမှုတစ်ရပ်ကို ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့မှ (Karen Human Rights Working Group) က (၂၀၁၁) ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ (၂၀၁၂) ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအထိ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ကရင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် သုတေသနနယ်မြေခုနစ်ခု သတ်မှတ်ကာ လေ့လာစုံစမ်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအုပ်စု၏ အဓိက သုံးသပ်ချက်မှာ မြန်မာအစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) နှင့် အစိုးရကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ ပြီးနောက် စီးပွားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများ အလွန်အမင်းတိုးပွားလာခဲ့သည်ဟူ၏။

“ သုတေသနနယ်မြေ ခုနစ်ခုလုံးမှ ရွာသူရွာသားများက လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုများ (သို့မဟုတ်) လယ်ယာမြေ အသုံးပြုရန် (သို့မဟုတ်) လယ်ယာမြေသို့ သွားရောက် လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် အခက်အခဲအတားအဆီးများသည် သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူမှုပြုခြင်း (သို့မဟုတ်) ဖွံ့ဖြိုး ရေးစီမံကိန်း၏ တိုက်ရိုက်အကျိုးရလဒ် ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့ကြ၏။ စီမံကိန်းများ ချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် စီမံကိန်းနေရာ နှင့် ကပ်လျက်မြေယာများပေါ်သို့ တဖြည်းဖြည်း ကျူးကျော်လာခဲ့ခြင်းတို့၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သည့် လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုများအပြင် ဒုက္ခသည်များ၊ ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာ တိမ်းရှောင်သူတို့၏လယ်ယာမြေများကို သိမ်းယူမှုများ အကြောင်းကိုလည်း ရွာသူရွာသားများက

ပြောဆိုရှင်းပြခဲ့သည်။ မြေယာသိမ်းယူမှုကိစ္စရပ်အချို့တွင် ရွာသူရွာသားများသည် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများကို သိမ်းယူတော့မည့် အကြောင်း၊ ထိုလယ်ယာမြေများတွင် သူတို့ကို ယခင်ကလို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခွင့် မပြုတော့မည့်အကြောင်း (သို့မဟုတ်) အစိုးရ၊ အစိုးရ မဟုတ်သောအာဏာပိုင်များနှင့် ကုမ္ပဏီများ ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ပြီး ရွာသူရွာသားများအား ဖိတ်ကြားခဲ့ခြင်း မရှိသည့်အစည်းအဝေးများတွင် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများကို သိမ်းယူအသုံးပြုရန်ကိစ္စရပ်နှင့် ပတ်သက်သောဆုံးဖြတ်ချက်များကိုချမှတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် အကြောင်း တိတိကျကျ ကြားသိခဲ့ရသည်။ အချို့သောကိစ္စ ရပ်များတွင်မူ ရွာသူရွာသားများသည် ဆောက်လုပ်ရေး လုပ် သားများက စီမံကိန်းမြေနေရာများကို စူးစမ်းလေ့လာရန်နှင့် အမှတ်အသားပြုရန်လာရောက်ခဲ့ချိန်မှသာ သူတို့၏ လယ် ယာမြေများကို သိမ်းယူတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း နားလည်သိရှိ ခဲ့ရသည်။⁴⁴

နောက်ဆုံးအနေဖြင့်ဆိုရလျှင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ သန်း တစ်ဝက်ခန့်ရှိသော ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများ ထွက်ပြေးသွားခဲ့ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုက်အဝန်းက လူမျိုးသုဉ်းသတ်ဖြတ်မှု စွပ်စွဲ ပြစ် တင်မှုများ ပြုလုပ်လာခဲ့ခြင်းတို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်း ဆက်လက်ဖြစ်တည်နေခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုများက စစ်တပ်နှင့် ၎င်း၏ ခရိုနီများ၏ လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုနှင့် ဆက်စပ်နေခဲ့ပါသလားဆိုသည်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်မေးခွန်း တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

အစီရင်ခံစာတစ်စောင်အရ အစိုးရသည် “မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ရိုဟင်ဂျာနယ်မြေများ” မှ မြေဟက်တာပေါင်း ၁၂၆၈၀၇၇ (၁၁၀၀၀၀၀ ဧက) ကို ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီးပွားရေးလုပ်ငန်း (Corporate rural development) အတွက် သတ်မှတ်နေရာချထားခဲ့သည်။ မှတ်တမ်းတစ်စောင်အရ “ယင်းသည် (၂၀၁၂) ခုနှစ်အတွင်း မြေဟက်တာပေါင်း ၇၀၀၀ (ဧက ၁၇၀၀၀) ကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ပထမဆုံးအကြိမ် တရားဝင်သတ်မှတ်ခွဲဝေပေးအပ်ခဲ့မှုနှင့် နှိုင်းစာလျှင် တဟုန်ထိုး မြင့်တက်သွားခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။” ဘာသာရေးအပေါ် နိုင်ငံတကာ၏ အာရုံစိုက်မှုများက ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများအပါအဝင် လူပေါင်းသန်း ပေါင်းများစွာကို ရိုက်ခတ်ခဲ့သည့် လယ်ယာမြေအကြီးအကျယ် သိမ်းယူမှုအပေါ် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အရိပ်လွှမ်းသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။⁴⁵

စိုက်ပျိုးရေးလုပ်သားများ၏ ပိုမိုဆိုးရွားလာသော အခြေအနေများ

ပိုလှူထုတ်ကုန်အမြတ်ထုတ်ရယူရေး အစဉ်အလာစနစ်ယန္တရားများကို အလျင်းသင့်သလို ကျင့်ကြံအသုံးပြုခြင်း၊ စစ်တပ်-ခရီးစဉ်အရင်းရှင်စနစ် ခေါင်းထောင်လာခြင်းနှင့် လယ်ယာမြေအကြီးအကျယ်သိမ်းယူခြင်းတို့ အပြင် စိုက် ပျိုးရေးလုပ်သားတို့၏ အခြေအနေများ ပိုမိုဆိုးရွားလာခဲ့ခြင်းကလည်း ဖြေလျှော့မှု ကာလတွင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအတွင်း ဖြစ်တည်လာခဲ့သည့် နိုင်ငံရေး ဘောဂဗေဒ၏ ထင်ရှားပေါ်လွင်သော နောက်ထပ် လက္ခဏာရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်သားများမှာ နယ်မြေဒေသပေါ်မူတည်ပြီး ကျေးလက်လူဦးရေ၏ (၃၀) မှ (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။ သူတို့၏ အစစ်အမှန် လုပ်အားခများသည် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်ကာလနှင့် နှိုင်းစာလျှင် (၁၀) မှ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ကျဆင်းသွားခဲ့လေသည်။⁴⁷

ထိုဖြေလျှော့မှုကာလတွင် ထွန်ယက်လုပ်ကိုင် စိုက်ပျိုးခွင့်နှင့် အရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်ခြင်းနှင့် မပိုင်ဆိုင်ခြင်းတို့မှာ ပိုမိုကြီးမားသော တန်းတူညီမျှမှုကင်းမဲ့ခြင်းဆီသို့ ဦးတည်စေခဲ့သည့် အဓိက အကြောင်းရင်းပင် ဖြစ်နေခဲ့သည်။ လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်သော လယ်သမားများသည် သူတို့ ပိုင်လယ်ယာမြေများ၏ တန်ဖိုးကို ကောင်းစွာနားလည်သိမြင်သည်ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့ကို ရောင်းချခြင်း (သို့မဟုတ်) ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် ဝယ်လိုအားများ မြင့်မားလာသည့် ပဲအမျိုးမျိုးကဲ့သို့သော အကျိုးအမြတ်ပေးနိုင်မည့် ကောက်ပဲသီးနှံများကိုသာ အားသွန်စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ်များရယူခံစားနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အတူ ကောက်ပဲသီးနှံများ အများစုအပေါ် အစိုးရ၏ လက်ဝါးကြီးအုပ်ချုပ်ကိုင်မှုကို ဖယ်ရှားပေးခဲ့ခြင်းကြောင့် အရင်းအနှီးများသော ကုန်သည်တို့ကလည်း ငွေကြေးအမြတ်အစွန်းများ စုဆောင်းရယူနိုင်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းကို (Okamoto) က "စိုက်ပျိုးရေးတိုးချဲ့ မြှင့်တင်မှုက လယ်သမားတို့အတွက် အကျိုးအမြတ် ကြီးကြီးမားမား ပေးအပ်ခဲ့ရာ အကျိုးခံစားခွင့်ရသူများထဲတွင် အသေးစား စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သော လယ်သမားများပင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ကုန်သည်များမှာ အကျိုးအမြတ်အများဆုံး ရရှိခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အုပ်စုနှစ်စုကိုကြည့်လျှင် သီးနှံသစ်များ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရန် လယ်ယာမြေပိုင် ဆိုင်ကြသူများ (သို့မဟုတ်) သီးနှံသစ်များ ဈေးကွက်တင် ရောင်းဝယ်ရန်အတွက် အရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်ကြသူများ ဖြစ်လေသည်" ⁴⁸ ဟု ရေးသားထောက်ပြခဲ့သည်။

ဆိုရှယ်လစ်စနစ်မှ ဈေးကွက်မောင်းနှင်သောစိုက်ပျိုးရေးစနစ်သို့ အကူးအပြောင်းနှင့်အတူ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်သားတို့၏ ဘဝများမှာလည်း သိသာထင်ရှားစွာ ရွေ့လျော့သွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက် ဦးတည်ရာသို့ ရွေ့လျော့သွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်၏ ဖိနှိပ်မှုအောက်၌ပင် အသေးစား လယ်ယာမြေပိုင်ရှင် လယ်သမားများနှင့် ကျေးလက် လယ်ယာလုပ်သားများတို့သည် ဝင်ငွေအရကြည့်လျှင် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် တန်းတူညီမျှမှု ရှိနေခဲ့သည်မှာ နားလည်ရ ခက်ခဲနိုင်သည်။ ယင်းကို Okamoto က အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့၏။

“ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်ကာလတွင် လယ်ယာမြေ ပိုင်ဆိုင်သည့် လယ်သမားများကို ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်ရန် ဦးတည်သော စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၏ သဘောသဘာဝကြောင့်လည်း လယ်ပိုင်နှင့် လယ်ယာမဲ့ တောင်သူများကြားမှ ကွာဟချက်များ နည်းပါးနေခဲ့သည်။ အဓိက စိုက်ပျိုးထုတ်ကုန်များ၏ ဈေးနှုန်းများနှင့် ၎င်းတို့ကို ရောင်းဝယ်မှုများအား တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ထိန်းချုပ်ထားခဲ့ရာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုများက လယ်သမားများအတွက် အကျိုးအမြတ် ပေးစွမ်းနိုင်မှု အလွန်နည်းပါးခဲ့သည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် လယ်ယာမြေ ပိုင်ဆိုင်မှုသက်သက်က ကျေးလက်မှ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများကြား ဝင်ငွေ သိသိသာသာကွာဟမှုကို ဆောင်ကြဉ်းမပေးခဲ့ပေ။ (၁၉၈၀) နှစ်ကာလများတွင် သာမန်အရွယ်အစားလယ်ယာမြေကို ပိုင်ဆိုင်သော လယ်သမားများတို့၏ ဝင်ငွေများမှာ ရာသီအလိုက် သူရင်းငှား လုပ်ကိုင်သူများတို့ ဝင်ငွေများနှင့် တန်းတူမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော ဝင်ငွေကွာဟမှု နည်းပါးခြင်း၏ အခြားအကြောင်းရင်းတစ်ရပ်မှာ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်သားများအပါအဝင် စားသုံးသူတစ်ရပ်လုံး၏ အစားအစာ ဖူလုံရေးအတွက် အစိုးရ၏ အားထုတ်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှုများပင် ဖြစ်သည်။ ခွဲတမ်းဖြင့် ဆန်ရောင်းချပေးရေး စနစ်က သင့်လျော်သည့် ဆန်ပမာဏတစ်ခုကို နည်းပါးသော နှုန်းထားများဖြင့် ခွဲဝေ ရောင်းချပေးခဲ့ရာ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်သားများအား များစွာ အကျိုးပြုခဲ့သည်။ သို့မဟုတ်ပါက ထိုသူတို့သည် ကိုယ့်ဝမ်းကို ဖြည့်တင်းရန်အတွက်ပင် အလွန်ခက်ခဲနိုင်သည်။⁴⁹

(၁၉၈၈) ခုနှစ်နောက်ပိုင်း စနစ်တွင်မူ လယ်ယာမဲ့လုပ်သားတို့၏ ဘဝဆင်းရဲကို လျော့ပါးသက်သာစေမည့် "ကြိုတင်ကာကွယ် ပြင်ဆင်မှုများ (Safety nets)" ဟူ၍ လုံးဝမရှိခဲ့ပေ။ သို့ဖြစ်ရာ သူတို့သည် အမြတ်ကြီးစား ချေးငွေများ အောက်သို့ ကျရောက် သွားခဲ့ရ၏။ သူတို့ ဘဝအခြေအနေကို အကောင်းဆုံး ထင်ဟပ်နေသော လက္ခဏာရပ်တစ်ခုမှာ ကြွေးမြီ - လုပ်အား ဆက်နွယ်မှု (Credit-labor link) (ဥပမာ နေ့စဉ်လူနေမှု အသုံးစရိတ်များ အတွက် လုပ်အားခများ ကြိုတင်ပေးချေမှု) အပေါ် ကြီးကြီးမားမား မှီခိုအားထားနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ လယ်ယာလုပ်သားများသည် အတိုးနှုန်းမြင့်မားပြီး ငွေပမာဏ နည်းပါးသည့် ချေးငွေများရယူခြင်း သံသရာအတွင်း၌ ပိတ်မိနေခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရသည်။” ⁵⁰ ကာလတို ချေးငွေများအတွက် အတိုးနှုန်းမှာ တစ်လလျှင် (၂၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ထိ မြင့်မားနိုင်ပြီး ကာလရှည် ချေးငွေများအတွက် အတိုးနှုန်းမှာ တစ်လလျှင် (၁၀) မှ (၁၅) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိနိုင်သည်။⁵¹ နယ်မြေဒေသအလိုက် သုတေသန ပြုလေ့လာမှုများက ကြွေးမြီတင်ရှိမှုအဆင့် အလွန်မြင့်မားနေခဲ့ကြောင်း ပြသနေသည်။ ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းမှ ကျေးရွာ (၆) ရွာတွင် အချိန်တိုအတွင်း အက်ဖြတ်လေ့လာမှုတစ်ရပ်အရ အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးပွဲစကားပိုင်းများတွင် ပါဝင်တက်ရောက်သူများ အနက် အနည်းဆုံးတစ်ဝက်က အကြွေးတင်ရှိနေသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့ထဲမှ ရွာတစ်ရွာဆိုလျှင် ပါဝင်တက်ရောက်သူများ၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းက အကြွေးတင်ရှိနေခဲ့သည်။⁵²

ဒေသခံများကို ဆိုးကျိုးပေးနိုင်သည့် ထားဝယ်အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ လုပ်ငန်းအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည့် နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ် ဆက်သွယ်သည့် လမ်းတည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းကို ကန့်ကွက်သည့်အနေဖြင့် ဘာသာပေါင်းစုံဝတ်ပြုစည်းဝေးကာ သဘောထားထုတ်ဖော်ခြင်း (ဓာတ်ပုံ - သန့်ဇင်)

ဆိုရှယ်လစ်စနစ်နှင့် ယင်းနောက်တွင် လိုက်ပါလာခဲ့သော ခြေလျှော့ရေးစနစ်၏ အခြေအနေသည် လယ်သမားများအား လယ်ယာမြေများ ဆုံးရှုံးပြီး ကျေးလက် လယ်လုပ်သားများ အဆင့်သို့ ကျရောက်သွားခြင်းမျိုး ဖြစ်မလာစေရန် အသေအချာ ကာကွယ်ပေးခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ (ADS) စာတမ်းတွင် ရေးသားဖော်ပြ ခဲ့သကဲ့သို့ပင် “တောင်သူ လယ်သမားများသည် မြေငှားရမ်း လုပ်ကိုင်ခွင့်နှင့် မြေငှားရမ်းသူဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ အောက်တွင် လယ်ယာမြေအား အသုံးပြုရန် အခွင့်အရေးရှိ၏။ သို့သော် လယ်ယာမြေများကို တရားဝင်ဝယ်ယူရောင်းချ၍ မရပေ။ ပေါင်နှံပစ္စည်းအဖြစ်လည်း အသုံးပြုခွင့် မရှိပေ။ ဤစနစ်သည် လယ်သမားများ၏ လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ လုံခြုံမှုပေးခဲ့သော်လည်း လယ်ယာ မြေရှင်၏ စိတ်ကြိုက်ဝင်ရောက် စွက်ဖက်မှုနှင့် ပြန်လည်သိမ်းယူ မှု အန္တရာယ်ကို အမြဲရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံရနိုင်သည်။ လက်တွေ့တွင် မူ လယ်ယာမြေ ရောင်းချမှုများ ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည်။ လူနေမှု အဆင့်အတန်းဆိုင်ရာ ဖိအားများနှင့် ပိုမိုများပြားလာသော ကြွေးမြီတို့ကြောင့် အရေးပေါ်ရောင်းချမှုများ ဖြစ်ပေသည်။”⁵³

“အားနည်းသူတို့၏ လက်နက်များ” မှသည် စုရုံး ဆန့်ကျင်မှုဆီသို့

ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တွင်ကဲ့သို့ပင် တောင်သူလယ်သမားတို့သည် စုပေါင်းဆန့်ကျင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများအား ရှာဖွေ တွေ့ရှိခဲ့ကြ သည်။ အမြတ်ထုတ်ရယူရေး မူဝါဒများ၊ စစ်တပ်- ခရီးစနစ်ဖြင့် လယ်ယာမြေအလျင်အမြန် သိမ်းယူရေး နည်းလမ်းသစ်များနှင့် ဖြေလျှော့ရေး ကာလအတွင်းမှ ဈေးကွက် တွန်းအားများတို့ဖြင့် ၎င်းတို့အား ခွဲခြားဖယ်ထုတ်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

လယ်သမားတို့ အသုံးပြုခဲ့သည့် အောင်မြင်သော “အားနည်း သူတို့၏ လက်နက်” တစ်ခုမှာ သူတို့၏ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုနှင့် အာဏာအလွှဲသုံးစားမှု အကျင့်အကြံများအား ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဗဟိုအာဏာပိုင် အရာရှိများထံသို့ သွားရောက်တင်ပြ အစီရင်ခံမည်ဟု ဒေသအာဏာပိုင်များကို ခြိမ်းခြောက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် အချို့သောအခြေအနေများတွင် ဒေသအာဏာပိုင်တို့၏ တောင်းဆိုချက်များကို လျှော့ချပေးနိုင်ခဲ့ သော နည်းဗျူဟာတစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်။⁵⁴ (Ardeth Maung Thawnmung) ၏ လေ့လာတွေ့ ရှိချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ရေးသားခဲ့သော သူ၏ သုံးသပ်ချက်တွင် (James C. Scott) က အထက်ဖော်ပြပါကိစ္စရပ်တွင် လယ်သမားတို့သည် ဗဟိုအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကို အားပေးထောက်ခံမှုများ ပေးအပ်နေခဲ့ခြင်း မဟုတ်ဘဲ “ဂန္ထဝင်မြောက်သည့် တောင်သူလယ်သမား ပရိယာယ်” ဖြင့် “မဟာဗျူဟာမြောက် ဖခင်ဆန်သည့်စနစ် (strategic pa-ternalism)” အား အသုံးပြုကာ တရားဥပဒေနှင့် မညီသော ဒေသအာဏာပိုင်များကို တရားဥပဒေနှင့် မညီသော ဗဟိုအာဏာပိုင်များနှင့် ရန်တိုက်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်သည်။⁵⁵

(Scott) ရေးသားထောက်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် အာဏာပိုင်များအပေါ် ထားရှိသည့် တောင်သူလယ်သမားထု၏ သဘောထား ခံယူချက်ကို “တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်မှု” အဖြစ် (Thawnmung) ၏ ရေးသားဖွဲ့ဆိုမှုမှာ ‘အားနည်းသူတို့၏ လက်နက်များ’ အား အသုံးပြုခဲ့သည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် သူမ၏ မှတ်တမ်းတင်ရေးသားတင်ပြချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေပေသည်။ အဆိုပါ လက်နက်များတွင် “ဆန်လှောင် ရုံများကို လုယက်ခြင်း၊ ရန်ကုန်သို့ အသနားခံစာများ ပေးပို့

တင်ပြခြင်း၊ အာဏာအလွှဲသုံးစား ပြုသော ဒေသအရာရှိများကို တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ဆန့်ဝယ်ယူရေး စနစ်ဆန့်ကျင်မှု အဓိကရုဏ်းများ၊ ပိတ်ဆို့ထားခြင်းများ၊ အစိုးရ၏ သီးနှံစိုက်ပျိုးရေး ညွှန်ကြားချက်များကို ဆန့်ကျင်အာခံခြင်းနှင့် (၁၉၉၀) ခုနှစ်တွင် ဒီမိုကရေစီ လှုပ်ရှားမှုကို အားပေးထောက်ခံခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။⁵⁶

အထူးသဖြင့် လွန်ခဲ့သော နှစ်ကာလအနည်းငယ်အတွင်း၌ ပိုမိုများပြားသော တောင်သူလယ်သမားများနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းများ (အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား ဒေသများမှ ဖြစ်သည်) က မတူခြားနားသော ဆန့်ကျင် ဆန္ဒပြမှုများတွင် ပါဝင်လာခဲ့ကြသည်။ သတင်းမီဒီယာ၏ အစီရင်ခံတင်ပြမှုများအပေါ် ကန့်သတ်မှုများ လျော့ချပေးခဲ့ခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့်တို့ကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးပြုလာခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။⁵⁷ သဘောတူညီချက်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန်ဟူသော အစိုးရ၏ တောင်းဆိုချက်များအား လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ငြင်းဆန်မှုတွင် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်း (သို့မဟုတ်) အစုလိုက် ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း ကရင် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (Karen Human Rights Group) က လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြမှုများကို ဦးဆောင်စီစဉ်ရန် (သို့မဟုတ်) အာဏာပိုင်တို့နှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု ပြုရန်အတွက် ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်မှုများကို နေရာအတော်များတွင် တွေ့မြင်နေခဲ့ရသည်။ ဆည်များ၊ စိုက်ခင်းများနှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေး စီမံကိန်းများမှာ စုပေါင်းဆန္ဒထုတ်ဖော်မှု၏ပစ်မှတ်များ ဖြစ်လာခဲ့သည်။⁵⁸ ဤအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အရေးပါသော ဖြစ်ရပ်တစ်ရပ်မှာ စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီးအတွင်းရှိ လက်ပံတောင်းတောင် ကြေးနီစီမံကိန်းအား ဆန့်ကျင်သပိတ်မှောက်မှုကြီးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုစီမံကိန်းကြောင့် ကျေးရွာပေါင်း (၂၆) ရွာမှ လယ်ယာမြေ ဟက်တာ (၃၀၀၀) ခန့် သိမ်းယူခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ ယင်းသပိတ်ကို ရဲတပ်ဖွဲ့က အကြမ်းဖက် တုံ့ပြန် ဖြိုခွင်းခဲ့ရာ သပိတ်မှောက်သူ (၇၀) ဦးခန့် ဒဏ်ရာ ရရှိသွားခဲ့ပြီး နယ်မြေဒေသတွင်း သပိတ်က နိုင်ငံတော်အဆင့် အငြင်းပွားဖွယ် ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ကာ လွှတ်တော်၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုကို လှုံ့ဆော်နှိုးဆွပေးနိုင်ခဲ့သည်။⁵⁹

ဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုများကဲ့သို့သော စုပေါင်းသပိတ်များတွင် ပါဝင်သည့် ရွာသူရွာသားများ ပိုမိုများပြားလာသည်နှင့်အမျှ သူတို့၏ သတ္တိများနှင့် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်ချက်တို့မှာ ပိုမိုမြင့်မားလာခဲ့ပြီး ထိရောက်အောင်မြင်သော ကန့်ကွက် ဆန့်ကျင်မှု အတွေ့အကြုံများကို ပိုမိုရရှိလာခဲ့သည်။ ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင်မှုများက စီမံကိန်းများကို ရပ်တန့်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိလျှင်ပင် တုံ့ဆိုင်းနှေးကွေးသွားစေခဲ့သည်။ အထင်ရှားဆုံးဟု ဆိုနိုင်သည့် အောင်မြင်သော ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှု တစ်ရပ်မှာ မြစ်ဆုံဆည် စီမံကိန်းအား ဆိုင်းငံ့လိုက်ရသည့် အဖြစ်ဆီသို့ ဦးတည်စေခဲ့သော အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုကြီးပင် ဖြစ်သည်။ စီမံကိန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ခံစားနေရသည့် ဒေသခံ ရွာသူရွာသားများက အင်အားစုစည်းကာ နယ်မြေဒေသတွင်း၊ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် တရုတ်တို့၏ ပုံမှန်ကူညီ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေခဲ့သော မြစ်ဆုံဆည် စီမံကိန်းကို (၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ ဆိုင်းငံ့ခဲ့ရလေသည်။⁶⁰

စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာ - ခေတ်သစ်တစ်ခုဆီ ဦးတည်နေသလား

စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ် (ADS) ကို အကဲဖြတ် သုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက် ကျေးလက်ဒေသများအတွင်းမှ အထက်ဖော်ပြပါ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှု လမ်းကြောင်းများနှင့် ၎င်းအဖြစ် အပျက်များကို ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည့် ‘လူမှုရေးစံနှုန်းများနှင့် သေဖွယ်ဆန့်ကျင်သော အတွေးအမြင်များ (social contradictions)’ များကို ကောင်းစွာနားလည် သဘောပေါက်ရန် အရေးကြီးသည်။ (ADS) မှာ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB)၊ ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO)၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (LIFT) တို့၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြင့် ရေးဆွဲချမှတ်ခဲ့သည့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစိုးရစီမံကိန်းကြီး ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကာလတွင် ရေးဆွဲချမှတ်ခဲ့သည့် ယခင်မဟာဗျူဟာများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် စီမံကိန်းများကို အခြေခံကာ (ADS) ကို ရေးဆွဲချမှတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုလေ့ ရှိသည်။ ယင်းတို့တွင် အမျိုးသားရေးမူဝါဒ (National Water Policy)၊ အစားအစာနှင့် အာဟာရဖူလုံရေး အမျိုးသား လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (National Action Plan for Food and Nutrition Security)၊ ဆန်စပါးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာ (Rice Sector Development Strategy) နှင့် အစားအစာတန်ဖိုးကွင်းဆက် လုပ်ငန်းစဉ် လမ်းပြမြေပုံ (Food Value Chain Roadmap) စသည်ဖြင့် ပါဝင်သည်။ အဆိုပါမဟာဗျူဟာ စာတမ်းများအနက် အရေးကြီးဆုံးတစ်ခုဖြစ်သော အမျိုးသား မြေအသုံးချမှုမူဝါဒ (National Land Use Policy) ကို ဤစာအုပ်၏ နောက်ဆုံး အခန်းတွင် ပိုမိုအသေးစိတ် ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

သို့သော် (ADS) ကို အသေးစိတ် ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်း မပြုမီ ၎င်း၏ အားသာချက်များကို ရေးသားတင်ပြရမည် ဖြစ်၏။ တိတိကျကျဆိုရလျှင် အားသာချက် (၃) ခု ရှိသည်။

ပထမတစ်ခုမှာ (ADS) တွင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများကိုသာမက အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကိုပါ လွှမ်းမိုးသည့် ကျယ်ပြန့်သော ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ပါဝင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ (၂၀၁၆) ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှ (၂၀၁၇) ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလထိအောင် ရှည်ကြာသော ကာလတစ်ခုအတွင်း မူကြမ်း (၄) ခုကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်။⁶¹

ဒုတိယတစ်ခုမှာ (ADS) သည် စိုက်ပျိုးရေးကို နှောင့်ယှက်ဟန့်တားနေသည့် ပင်မပြဿနာများအား အပြည့်စုံဆုံးဖြတ် အမှန်တရားနှင့် အနီးစပ်ဆုံး ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုမှ အစပြု၍ အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပြည့်စုံလုံလောက်မှု မရှိခြင်း၊ ညံ့ဖျင်းသော ချေးငွေထုတ်ချေးမှု စနစ်များနှင့် ဖောင်းပွလွန်းသည့် စိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဌာန စသည်အထိ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။

တတိယအနေဖြင့် (ADS) သည် မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်ဒေသမှ လယ်ယာထွန်ယက် လုပ်ကိုင်သူများ၏ လယ်ယာမြေ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်က အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်သည်ကို အသိအမှတ်ပြု လက်ခံခြင်းပင် ဖြစ်၏။ အထူးသဖြင့် ဥပဒေသစ်က အားပေးထောက်ခံပြီး တရားဝင်ဖြစ်စေခဲ့သည့် လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုများအပါအဝင် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် မလုံခြုံမှု (insecurity of land tenure) ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပြဿနာများကို အသိအမှတ်ပြု လက်ခံခဲ့သည်။ ဥပဒေ (ADS) တွင် ဤသို့ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

“ ဥပဒေနှင့်ညီသော ကျင့်ကြံလုပ်ဆောင်မှုရော ဥပဒေကခွင့်မပြုသည့် ကျင့်ကြံလုပ်ဆောင်မှုပါ ရှိနေခဲ့ချိန်တွင် စီးပွားရေး ဖြေလျှော့ခြင်းနှင့်အတူ အစိုးရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (ရေအားလျှပ်စစ် တည်ဆောက်ခြင်း) နှင့် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သတ္တုတူးဖော် လုပ်ကိုင်ခွင့်များ) အချို့ကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းက လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုများအား အမှန်တကယ် ပိုမိုဆိုးရွားသွားစေခဲ့၏။ အမှန်မှာ လွှတ်တော်လယ်ယာမြေ သိမ်းဆည်းမှု စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင်က မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သော လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှု တိုင်တန်းချက်အများစုမှာ (၂၀၁၂) ခုနှစ် မတိုင်မီကာလမှ ဖြစ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်သော တိုင်တန်းချက်များ ဖြစ်သည်။ လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှု အကျင့်အကြံများကြောင့် လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း၌ လယ်ယာမြေ အငြင်းပွားမှုများ တစ်နေ့တစ်ခြား ပိုမိုမြင့်တက်လာရသည်မှာ သံသယဖြစ်စရာ မရှိပေ။ လယ်ယာမြေ အနည်းအကျဉ်း ပိုင်ဆိုင်သူလယ်သမားများနှင့် လယ်ယာမြေ ခွဲဝေရရှိသူများကြား အပြန်အလှန် ဆန့်ကျင်ထိုးနှက်မှုများလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသည်။ ထို့အပြင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအတွင်းမှ ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် လယ်ယာမြေ အမြောက်အများ ခွဲဝေပေးအပ်ခဲ့ခြင်းကလည်း ထိုနယ်မြေဒေသအတွက် ထင်သာမြင်သာဖြစ်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိသေးပေ။ အမှန်မှာ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေ (Vacant Fallow and Virgin Land Management Law) အရ ခွဲဝေပေးအပ်ခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများ၏ (၂၀) မှ (၂၅) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကိုသာ လယ်ယာမြေ ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်ခွင့် သဘောတူစာချုပ်ပါ သဘောတူညီချက်များအတိုင်း အသုံးပြုခဲ့သည်။ အငြင်းပွားမှုများနှင့် တောင်းဆိုမှုများ ပြည့်နက်နေသည့် ထိုကဲ့သို့သော အခြေအနေတစ်ရပ်တွင် စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် (အထူးသဖြင့် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင် ကဏ္ဍအတွက်) အစီအစဉ် ရေးဆွဲချမှတ်ရန် အလွန်ခက်ခဲသည်။ လယ်ယာမြေ အရေးကိစ္စများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှု ညံ့ဖျင်းခြင်း(ဥပမာ လယ်ယာမြေ သိမ်းယူခြင်း) က မြန်မာလူမှုအဖွဲ့အစည်းအား ပိုမိုကြီးမား ပြင်းထန်စွာ ရိုက်ခတ်နိုင်သည်ကိုလည်း (ADS) က အသိအမှတ်ပြု လက်ခံထားသည်။ အတိအကျဆိုရလျှင် စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကိုသာမက အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တို့ကိုပါ ကြီးကြီးမားမား ရိုက်ခတ်နိုင်လေသည်။ အခွန်ရှည် တည်တံ့နေသော

ပဋိပက္ခအခြေအနေများအောက်တွင် မည်သည့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုမျိုးကိုမှ ရယူပိုင်ဆိုင်နိုင်မည် မဟုတ်ပါချေ။ လယ်ယာမြေ လိုအပ်ချက်များ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေး ကိစ္စရပ်ကို စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်ပေးသော အရာတစ်ခုအဖြစ်သာမကပဲ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အခြေအနေအကြောင်းခြင်းရာအောက်တွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစား သုံးသပ်ရမည် ဖြစ်သည်။⁶²

သို့ရာတွင် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးတွင် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် အဓိက ပြဿနာများကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း အသိအမှတ်ပြု လက်ခံခြင်းက အဆိုပါပြဿနာများအတွက် အလုပ်ဖြစ်သော ဖြေရှင်းချက် အဖြေများကို အကြံပြုတင်ပြခြင်းနှင့် မတူညီပါချေ။

ADS ၏ ပြဿနာများ

ဤတွင် (ADS) ၏ ချို့ယွင်းချက်များကို ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အမြင်တွင် (ADS) ၏ အဓိကချို့ယွင်းချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

အလုပ်တာဝန်များကို ဦးစားပေးအဆင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းမျိုး မရှိပေ။ စိုက်ပျိုးရေးမူဝါဒသ မိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာ လေ့လာမှုစစ်တမ်းအရ မြေယာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပြဿနာကို ဖြေရှင်းခြင်းသည် အဓိကအကျဆုံးသော အလုပ်တာဝန်ဖြစ်ပြီး အောင်မြင်သော စိုက်ပျိုးရေး မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်အတွက် မရှိမဖြစ် အရေးပါသောအရာ ဖြစ်သည်။ (ADS) တွင် လက်ရှိရေးသား ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ဆိုလျှင် အရာအားလုံး (စိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဌာနကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ ချေးငွေ ပေးအပ်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေပဋိပက္ခ အဖြေရှာ ဖြေရှင်းခြင်း) က ဦးစားပေးဖြစ်နေခဲ့သည်။ ယင်းသည် လက်တွေ့တွင် မည်သည့်အရာကမျှ ဦးစားပေးမဟုတ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။

ဒုတိယ ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ (ADS) သည် စိုက်ပျိုးတောင်သူ တစ်ရပ်လုံးကို မကွဲမပြားတစ်သားတည်းဖြစ်သော အစု အဝေးတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို င်းရင်းသားလူမှုအသိုက်အဝန်းများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် သီးခြားအခြေအနေများကို ခွဲခြားရှုမြင် သုံးသပ်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ ဗမာလူမှုအသိုက်အဝန်းအတွက် ရေးဆွဲ တင်ပြထားသကဲ့သို့ မဟုတ်သော မူဝါဒရေးရာတုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်မှုများ (policy responses) ကို လိုအပ်ကောင်း လိုအပ်နေမည့် သီးခြား အခြေအနေများကို ဆိုလိုပေသည်။ ဥပမာ ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာ တိမ်းရှောင်နေခဲ့ရသူ လူပေါင်း သန်းပေါင်းများစွာ (အဓိကအားဖြင့် တိုင်းရင်းသား နယ်မြေများတွင်) တို့၏ ပြဿနာများကို မည်သို့ချဉ်းကပ် ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းမည်ဟူသော အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ခြင်း လုံးဝမရှိပေ။⁶³

တတိယအားနည်းချက်တစ်ရပ်မှာ (ADS) သည် လယ်ယာမဲ့ အလုပ်သမားတို့၏ ပြဿနာများအပေါ် လုံလောက်သော နားလည် သိမြင်မှု မရှိခြင်းပင် ဖြစ်၏။ မြေယာသိမ်းယူမှုသည် လယ်ယာမဲ့အလုပ်သမားများကို ဖန်တီး နေခဲ့ကြောင်း (ADS) က အသိအမှတ်ပြု လက်ခံခဲ့သော်လည်း လယ်ယာမဲ့ အလုပ်သမားပြဿနာ၏ လက္ခဏာရပ်များကို

ကောင်းစွာ နားလည်သိမြင်မှု မရှိပေ။ ၎င်းသည် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များနှင့် လယ်ယာမဲ့ အလုပ်သမားများကို တစ်ပုံတည်း သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့ဟန်တူသည်။ သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့မြင်ခဲ့ရသကဲ့သို့ပင် လယ်ယာမဲ့ လုပ်သားများသည် စိုက်ပျိုး တောင်သူ လူဦးရေ၏ ကြီးမားသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် (နယ်မြေဒေသပေါ် မူတည်ပြီး (၃၀) မှ (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းထိ ရှိ၏) ဖြစ်နေခဲ့ပြီး အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များနှင့် မတူညီသော သီးခြားပြဿနာများကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ နေရသည်။ အစောပိုင်းက ရေးသား ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် (၁၉၈၈) ခုနှစ်က စတင်ခဲ့သည့် တဖြည်းဖြည်း ဖြေလျှော့မှုနှင့်အတူ အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များ၏ အခြေအနေများက တိုးတက်ကောင်းမွန် လာခဲ့သော်လည်း စိုက်ပျိုးရေး အလုပ်သမား အများစုတို့ဘဝမှာ ပိုမိုဆိုးရွားသွားခဲ့လေသည်။

စိုက်ပျိုးရေး အလုပ်သမားတို့၏ အခြေအနေများအပေါ် နားလည်သိမြင်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းကြောင့် (ADS) သည် လယ်ယာမြေ ပြဿနာကို အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့် သေချာခိုင်မာစေရေး ပြဿနာတစ်ခု အဖြစ်သာ အဓိကထား သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြင့် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များ၏ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းတို့ကို မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်လေသည်။ (ADS) ၏ အမြင်တွင် တောင်သူလယ်သမားတို့အပေါ် ကျရောက်နေသော အဓိက ခြိမ်းခြောက်မှုမှာ လိုအင်လောဘဖြင့် လယ်ယာမြေသိမ်းယူခြင်း ဖြစ်၏။ လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုသည် အလွန်ဆိုးရွားပြင်းထန် သော ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်ကို အထက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့၏ အမြင်တွင်မူ ယင်းသည် အဓိကအကျဆုံးပြဿနာ မဟုတ်ပေ။ အဓိက ပြဿနာကြီးမှာ အရင်းရှင်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်နှင့် ဈေးကွက်တို့၏ သက်ရောက်အားများမှ ထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပြီး လယ်ယာမြေ များအား ရောင်းကုန်ဝယ်ကုန်အဖြစ် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ပြုခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ မြေယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်း (land tilting) က အားပေးမြှင့်တင်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို ဆိုလိုသည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်သည် ဖြေလျှော့မှုဖြစ်စဉ်တွင် ကျေးလက်လူထုအား နိုင်သူနှင့် ရုံးသူအဖြစ် နှစ်မျိုးခွဲခြားပစ် သည်။ ရုံးသူအုပ်စုတွင် ဈေးကွက်အား (market forces) ၏ သက်ရောက်မှုကြောင့် လယ်ယာမြေ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသူများ စွာ ပါဝင်သည်။ အမှန်မှာ လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုကို ဖော်ပြပါ ပိုမိုအခြေခံကျသော အရင်းရှင်စနစ် အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်က မောင်းနှင်နေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ် ရှုမြင်နိုင်ပေ၏။ မြန်မာနိုင်ငံအား ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီး ကွန်ရက်များအတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း ခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ ကျေးလက်လူမှုအသိုက်အဝန်းများအတွက် မတူကွဲပြားသော အဓိပ္ပာယ်များနှင့် လက္ခဏာရပ်များ ရှိနေသည့် လယ်ယာမြေများမှာ အိမ်ခြံမြေ (real estate) ဟူသော လက္ခဏာရပ်တစ်ခုတည်းအဖြစ် လျော့ချခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ထိုကဲ့သို့ မြေယာအား လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ အဓိက အစိတ် အပိုင်းအဖြစ်မှ ဖယ်ရှားခဲ့ပြီးနောက် အိမ်ခြံမြေ ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်လာသည်နှင့်အမျှ ဩဇာအာဏာ ကြီးမားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအား မြေယာ အကြီးအကျယ် သိမ်းယူမှုများကို ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန် တွန်းအားပေးနေခဲ့သည်။

(ADS) တွင် ဈေးကွက်နှင့် လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုကြားမှ ဆက်နွယ်မှုကို ဖော်ပြရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည့်အကြောင်းရင်းမှာ (ADS) ကို ရေးဆွဲသူများနှင့် အားဖြည့်ကူညီပံ့ပိုးသူများ ကိုယ်၌က အဆိုပါအရင်းရှင်စနစ် အသွင်ကူးပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်ကို အားဖြည့်ကူညီပံ့ပိုးသူများ ဖြစ်နေခဲ့ခြင်းကြောင့်ပင်။⁶⁴

အရင်းရှင်စနစ် အသွင်ကူးပြောင်းရေး၏ မဏ္ဍိုင်ကြီး (၃) ရပ်

(ADS) တွင် မဏ္ဍိုင်ကြီး (၃) ရပ် ပါဝင်သည်ဟု သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုကြ၏။ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း မြှင့်တင်ရေးနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း မြှင့်တင်ရေးတို့ ဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်၏ အဓိကအရေးကိစ္စမှာ အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များ၏ လယ်ယာမြေ အခွင့်အရေးများကို လုံခြုံစေပြီး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရင်းရှင်ယှဉ်ပြိုင်မှု စနစ်အတွင်းသို့ သွတ်သွင်းရန် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် စိုက်ပျိုးရေး နည်းပညာရှင် ထိပ်သီးပုဂ္ဂိုလ်များက စီစဉ်ကျင်းပသည့် မင်္ဂလာပွဲတွင် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များကို စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းနည်းလမ်းသည် မဖြစ်နိုင်သော ကိစ္စတစ်ခုကို လုပ်ဆောင်ရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုဖြစ်ပြီး ယခင်ကလည်း အောင်မြင်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

တတိယမဏ္ဍိုင်အပေါ် လေ့လာဝေဖန်သူတစ်ဦးက သုံးသပ် ပြောကြားခဲ့သကဲ့သို့ပင် (ADS) သည် (သည့်ထက်ပို၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆိုရလျှင် စိုက်ပျိုးရေး မူဝါဒသည်) "အနှစ် သာရအားဖြင့် 'အသေးစား လယ်ယာမြေပိုင်ရှင်' နှင့် 'စိုက်ပျိုး စီးပွားရေးလုပ်ငန်း' အပေါ် နှစ်ဖက်ခွအာရုံ စူးစိုက်ပြီး ငွေကြေး အကျိုးအမြတ် စုဆောင်းရယူရန်နှင့် ပြည်သူများ၏ အသိအမှတ်ပြု ထောက်ခံမှု (၂) ခုလုံး အရေးကြီးသော အစိုးရ၏ လိုအပ်ချက် (၂) ခုကြားတွင် လွှဲယမ်းနေခဲ့သည်။" ⁶⁵ အဆိုပါပိရောမီကို အောင်မြင်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းကို အထက်ပိုင်းတွင် အခွင့်အာဏာစုပုံနေသော ဗျူရိုကရက်တစ် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်အဖြစ်မှ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရင်းရှင်စနစ် အတွင်း "ဈေးကွက်အတွက် အဆင်ပြေ ချောမွေ့စေသော (market-friendly)" လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ရပ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်ပေသည်။

"လယ်ယာမြေနှင့် လုပ်အားတို့၏ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားကို မြှင့်တင်ခြင်း" အား (ADS) ၏ အဓိကအကျဆုံး ဒုတိယမဏ္ဍိုင် အဖြစ် သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုကြသည်။

“ စိုက်ပျိုးရေးကုန်ထုတ်စွမ်းအားအတွက် သင့်တော်ကောင်းမွန်သော နည်းပညာများနှင့် လက်တွေ့အသုံးချ ဗဟုသုတများကို လိုအပ်သည်။ ထိရောက်အောင်မြင်မှု (efficiency) နှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း ရေရှည်တည်တံ့စေခြင်း (sustainability) တို့ကို ဈေးကွက်ဝယ်လိုအားနှင့်အညီ အစဉ်တစိုက်မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည့် လက်တွေ့အသုံးချ ဗဟုသုတများကို ဆိုလိုသည်။ စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည့်နည်းလမ်းများတွင် (၁) ထိရောက်ကောင်းမွန်သော စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ သုတေသနနှင့် တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်မှု (၂) စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများအား ထိရောက်ကောင်းမွန်စွာအသုံးပြုခြင်း (၃) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် (လယ်ယာမြေ၊ ရေ၊ မြေကြီးနှင့် သစ်တောများ) ကို ရေရှည်တည်တံ့စေမည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ထိရောက်ကောင်းမွန်စွာ အသုံးပြုခြင်းနှင့် (၄) ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များကို ပိုမို ခံနိုင်ရည်ရှိစေခြင်း စသည်တို့နှင့် ဆက်နွှယ်နေသည့် နည်းလမ်းများ ပါဝင်ပေသည်။⁶⁶

အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်အပိုင်းတွင် အသေးစားလယ်ပိုင်ရှင်များကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးစီးပွားရေး လုပ်ငန်းကို မြှင့်တင်ခြင်းတို့ကြား လူးလာဝဲယမ်းနေသကဲ့သို့ပင် ဤနေရာတွင်လည်း အပြန်အလှန် ဆန့်ကျင်နေသည့် “ထိရောက်အောင်မြင်ရေး (efficiency)” နှင့် “ရေရှည် တည်တံ့စေရေး (sustainability)” ဟူသော အစွန်းနှစ် ဘက်ကြားတွင် ခေါက်တုံ့ခေါက်ပြန်သွားလာနေရပေသည်။

“ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း” မဏ္ဍိုင်သည် တောင်သူလယ်သမားများနှင့် စိုက်ပျိုးစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ထိရောက်သော တန်ဖိုးကွင်းဆက် လုပ်ငန်းစဉ်များ (Value chains)အတွင်းသို့

အကြီးစား ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံတည်ဆောက်ရန် လျာထားသော ဂေါ်ရင်ဂျီကျွန်းပေါ်ရှိ ဒေသခံများ၏ ရေလုပ်ငန်း အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနေရာ (ဓာတ်ပုံ - သန့်အင်)

ပေါင်းစည်းထည့်သွင်းကာ ဒေသတွင်းနှင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များတွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း ရှိလာအောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန် အဓိကအလေးပေး အာရုံစိုက်သည်။⁶⁷ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်လာနိုင်စေရန် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း အများစုသည် တစ်ပိုင်တစ်နိုင်အတွက်နှင့် ရပ်ရွာဒေသ ဈေးကွက်များအတွက်သာ စိုက်ပျိုးနေခဲ့သော အခြေအနေမှ ဒေသဈေးကွက်များ၊ နိုင်ငံအဆင့် ဈေးကွက်များနှင့် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်များတို့နှင့် ချိတ်ဆက်ပြီး အမြတ်အစွန်းပေး နိုင်သော ကုန်သွယ်ရေးဝယ်မှုအတွက် စိုက်ပျိုးသည့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်ရန် ပံ့ပိုး ကူညီခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အသေးစား လယ်ယာမြေပိုင်ရှင်များ၏ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုသည်ဆိုသော်လည်း ဤမဏ္ဍိုင်၏ အဓိကအင်စတီကျူးရှင်းများမှာ အကြီးစား စိုက်ခင်းများဖြစ်ပြီး “ထုတ်လုပ်သူ ကုမ္ပဏီများ (producer companies)” ဟု လူလူပပ သုံးနှုန်းခေါ်ဆိုထားသည်။ အခြား စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်သည့် သိုလှောင်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး ကုမ္ပဏီများ၊ စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ချောထုတ်လုပ်သူများ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စားသောက်ကုန် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန် လုပ်ငန်းများ၊ ကုန်သည်များနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ (ဥပမာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးရေး လုပ်ငန်းများ၊ အာမခံလုပ်ငန်းများ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးရေး လုပ်ငန်းများ)⁶⁸ စသည်တို့သည် တန်ဖိုးကွင်းဆက် (Value chain) တွင် အလွန်အရေးပါသော နေရာမှ ပါဝင်နေသည်။ ဤတွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ လူကြိုက်များသော စနစ်ယန္တရားတစ်ခုက ဤမဏ္ဍိုင်၏ အဓိကစနစ်တစ်ရပ်အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး Public-private partnership (PPP) ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းကို “အပြုသဘော ကောင်းမွန်သော ရလဒ်များ အသေအချာ ထွက်ပေါ်လာစေရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် တောင်သူလယ်သမားတို့၏ စွမ်းအင်များနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများတို့ကို အစိုးရ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုနှင့် ရောနှောပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်”⁶⁹ ဟု ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုကြ၏။

မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရန်အတွက် နိုင်ငံခြားစိုက်ပျိုးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လိုအပ်၏။ သို့ဖြစ်ရာ ပြည်တွင်းစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း ပြန်လည်ဆန်းသစ်ရေးအတွက် အဓိကရယ်ရွယ်သည့် (ADS) သည် နိုင်ငံများစွာ အကျိုးတူပူးပေါင်း ပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများအတွက် အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းသည့် အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ကို တောင်းဆိုထားသည်။

“ (ADS) သည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အစားအစာကဏ္ဍအတွက် ဉာဏပစ္စည်း မူပိုင်ခွင့် (Intellectual property rights) ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သွားမည်။ အရေးယူဆောင်ရွက်မည့် အဓိကနည်းလမ်းများတွင် အပင်မျိုးသစ် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ International Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV) နှင့် ကိုက်ညီဆီလျော်မှုရှိသည့် အပင်မျိုးသစ် အကာအကွယ်ပေးရေး ဥပဒေ (Plant Variety Protection Law)၊ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (the Trademark

Law)၊ ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်ရာ နေရာဒေသ ဖော်ပြရန် စည်းမျဉ်းချမှတ်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အစားအသောက် ထုတ်ကုန်များအတွက် မူပိုင်ခွင့်၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ သွင်းကုန်တုများ (အထူးသဖြင့် ပိုးသတ်ဆေး) ရန်မှ အကာအကွယ်ပေးသည့် ဉာဏပစ္စည်း မူပိုင်ခွင့် Intellectual Property Rights (IPR) တို့ ပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် ထုတ်ကုန်တုများ တင်သွင်းမှုကို လျော့ချနိုင်ရန်အတွက် ပိုမိုတင်းကြပ်သော နယ်စပ်ထိန်းချုပ်မည့် နည်းလမ်းများ လည်း ပါဝင်သည်။⁷⁰

(ADS) သည် စိုက်ပျိုးရေးကို စက်မှုလုပ်ငန်းမူဝါဒ၏ ဖြည့်ဘက် အရာတစ်ခုအဖြစ်လည်း ရှုမြင်ခဲ့ဟန်တူသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာမြောက်သော နေရာများ အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအား စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အသွင်ပြောင်းလဲရေးအတွက်လည်း အရေးကြီးသော ဆုံမှတ်များအဖြစ် နေရာချထားခဲ့သည်။⁷¹ အရင်းရှင်စိုက်ပျိုးရေး စီးပွားရေးစနစ်တစ်ရပ်သို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်ပြောင်းလဲခြင်းကို အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) နှင့် နိုင်ငံတကာအေဂျင်စီများက အားပေးကူညီထောက်ပံ့သော (Greater Mekong Subregion) “အခြေခံစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ပေးရေး အစီအစဉ် (Core Agricultural Support Program)” ဟူသော အကြောင်းခြင်းရာအောက်တွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ စိုက်ပျိုး-စက်မှုဇုန်များ (agro-industrial zones) တည်ဆောက်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအား တရုတ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့နှင့် ဆက်သွယ်ပေးသည့် နယ်စပ်ဂိတ်နေရာများကို ဦးစားပေးရွေးချယ်သတ်မှတ်ခဲ့လေသည်။⁷²

(ADS) က ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည့် အသေးစား လယ်သမား တို့အတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေး စကားလုံးများကို ဆွဲချွတ်ခွာချကြည့်လျှင် ဆန်းစစ်လေ့လာသူ တစ်ဦး၏ ဆွေးနွေးခဲ့သကဲ့သို့ပင် (ADS) နှင့် ၎င်းနှင့် ဆက်စပ် နေသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ်တို့သည် “လယ်ယာ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် အရင်းရှင် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနည်းလမ်းများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာအောင် ထိန်းချုပ်မောင်းနှင်ပေးမည့် ခေတ်သစ် အင်စတီကျူးရှင်း ဆိုင်ရာ (neo-institutional) နောက်ဆုံးပေါ် ချဉ်းကပ်လုပ် ဆောင်မှု နည်းလမ်း တစ်ရပ်၏ နမူနာကောင်းများ ဖြစ်သည်။”⁷³ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် အဆိုပါနည်းလမ်း၏ အဓိကကျသော ချိတ်ဆက်မှု လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်မှာ အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတို့ကြားမှ “မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (partnership)” ဟု သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုသည့် ချိတ်ဆက်မှု လမ်းကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် (ADS) ကို ရေးသားခဲ့သူများ ကိုယ်တိုင်ကပင် အဆိုပါမိတ်ဖက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုက တောင်သူလယ်သမားတို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို လုံခြုံမှုပေးနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ သံသယဝင်နေခဲ့ဟန်တူသည်။ ယင်း ကို အောက်ဖော်ပြပါ စာပိုဒ်တွင် အထင်အရှားတွေ့မြင်ရသည်။

“တန်ဖိုးကွင်းဆက် လုပ်ငန်းစဉ်များ (Value chains) မှာ တန်ဖိုးနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းကို မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး ချိတ်ဆက် လုပ်ဆောင်မှုလမ်းကြောင်းများကို

အသေအချာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော စနစ်များ ဖြစ်သည်။ အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များသည် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ကောင်းမွန်သော မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် မှုများမှ အကျိုးအမြတ် ရရှိနိုင်သည်။ အဆိုပါ မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများအတွက် တောင်သူလယ်သမား အများအပြားကို စုစည်းနိုင်ပြီး သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို အကာအကွယ် ပေးနိုင်သည့် ထိရောက်သော အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းမျိုး လိုအပ်သည်။ တောင်သူ လယ်သမားများနှင့် သူတို့၏ ခေါင်းဆောင်များတို့သည် စီမံရေး၊ အစီအစဉ် ရေးဆွဲရေး၊ စာရင်းအင်း ထိန်းသိမ်းရေး၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးနှင့် ဈေးကွက်မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များကို တည်ဆောက်ကြရမည် ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးအစားအစာ တန်ဖိုးမြှင့်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း ရှိနေစေရန်အတွက် တောင်သူလယ်သမားများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အစိုးရတို့သည် မဟာဗျူဟာမြောက် မဟာမိတ်များဖွဲ့စည်းရပေမည်။ တန်ဖိုးမြှင့်လုပ်ငန်းစဉ်၏ မတူညီသော အဆင့်များမှ အခက်အခဲပြဿနာများကို အဖြေရှာဖြေရှင်းရန် ရည်ရွယ်သည့် အားထုတ်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှုများအား ပေါင်းစပ် စုစည်းလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။”⁷⁴

(ADS) သည် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် နေရာရရန်အတွက် ယှဉ်ပြိုင်ကြသည့် ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းသော ပြိုင်ပွဲတွင် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များအား အငယ်တန်း စီးပွားရေး မိတ်ဖက်အဖြစ် အင်အားကြီးမားသော ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ငွေရှင်ကြေးရှင်များတို့နှင့် တွဲဖက်ပေါင်းစည်းပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရင်းရှင်စနစ်၏ သက်ရောက် အားသည် အဆိုပါဈေးကွက် စစ်ပွဲတွင် အင်အားကြီးသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ကို အမြဲမျက်နှာသာပေးလေ့ရှိ၍ ဉာဏာမူ ကင်းမဲ့သော ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ် လျော့ချခြင်းက သမားရိုးကျစွရပ်သာ ဖြစ်နေသည်။ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအတိုင်း ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင် ကစားရမည့် အခြေအနေတွင် (ADS) ၏ ပါးစပ်ဖျားမှ ပံ့ပိုးကူညီမှုကိုသာ ရရှိပိုင်ဆိုင်သော တောင်သူလယ်သမား အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်တို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်လိမ့်မည်ဟူသော အချက်မှာ အလွန်ပင် သံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။

ထို့ထက်ပို၍ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့်အချက်မှာ အင်အားကြီးသော ငွေရှင်ကြေးရှင်တို့ ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးထားသည့် ရောင်းကုန် တန်ဖိုးမြှင့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းသို့ တောင်သူလယ်သမားတို့အား ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းလိုက်သောကြောင့် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်တို့ ရရှိနေခဲ့ပြီးသော အကျိုးအမြတ်များ (ဥပမာ ပဲအမျိုးမျိုး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားတင်ပို့ခြင်း) ကို နိုင်ငံတကာ အရင်းရှင်များထံသို့ လက်လွှတ်ပေးအပ်လိုက်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဤစနစ်ကြောင့် မျက်မှောက်ကာလမှ အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များအနက် များစွာသော သူတို့မှာ အနာဂတ်ကာလ၌ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံခြားသားပိုင် စိုက်ခင်းများ၊ သတ္တုတွင်းများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများတို့တွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေရသည့် လယ်ယာမဲ့ အလုပ်သမားများ

အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရောက်ရှိသွားနိုင်ခြေ ရှိသည် (ယခုတွင်ပင် လယ်ယာမဲ့ အလုပ်သမားများသည် တိုင်းပြည်၏ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်သားအင်အား၏ (၃၀) မှ (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းထိ ရှိနေခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်)။

အချုပ်ဆိုရလျှင် (ADS) သည် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များနှင့် စိုက်ပျိုး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးတို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို အတူယှဉ်တွဲ ဖြစ်တည်နိုင်ရန် အနည်းဆုံး သီအိုရီအရပင် ဖြစ်စေ မဖြစ်နိုင်သော အရာကို လုပ်ဆောင်ရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးကို စိုက်ပျိုးရေး ပိုလျှံထွက်ကုန်များအား အမြတ်ထုတ် ရယူနေသော စစ်ဘက် ထိပ်သီးခေါင်းဆောင်များက လွှမ်းမိုးကြီးစိုးထားသည့် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင် အခြေခံစိုက်ပျိုးရေး စနစ်မှ ဈေးကွက်ကို အပြည့်အဝ အခြေခံသော စိုက်ပျိုးရေးစနစ်သို့ အလုံးစုံပြောင်းလဲပေးမည့် စနစ်ယန္တရားသာ ဖြစ်၏။ ဈေးကွက် အခြေခံစိုက်ပျိုးရေးစနစ်သည် ပိုလျှံထွက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ကျေးလက်လုပ်အားအပေါ် မှီခိုနေပြီး ယင်းပိုလျှံထွက်ကုန်များအား ပြည်တွင်း ထိပ်သီးစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ အပါအဝင် ချိတ်ဆက်ထားသည့် နိုင်ငံတကာမှ အရင်းရှင် လူတန်းစားတစ်ရပ်က ယူဆောင်သွားမည် ဖြစ်လေသည်။

နိဂုံး

ဤအခန်းတွင် ဆိုရှယ်လစ်ဟုခေါ်ဆိုသော ခေတ်မှ ယနေ့ထိအောင် မြန်မာ့ကျေးလက်အား အတိဒုက္ခ ရောက်စေခဲ့သည့် တရားမျှတမှု ကင်းမဲ့ခြင်း၏ သမိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုကို ပထမဆုံး ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။ ဘုံခြုံမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ်မှာ စစ်ဘက် ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များသည် သူတို့၏ ရည်မှန်းချက်များအတွက် လယ်သမားတို့ထံမှ စိုက်ပျိုးရေး ပိုလျှံထွက်ကုန်များ အမြတ်ထုတ်ရယူခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို ရည်မှန်းချက်များတွင် စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားလာစေရန်၊ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်အတွက် အစားအစာများနှင့် ဖိမ်ခံပစ္စည်းများ သုံးစွဲနိုင်ရန်နှင့် ထိန်းချုပ်ရန် ခက်ခဲသည့် မြို့ကြီးများတွင် တည်ငြိမ်မှုကို ထိန်းသိမ်းထားရန်တို့ ပါဝင်သည်။ တိုင်းရင်းသား နယ်မြေဒေသများတွင်မူ စီးပွားရေးမူဝါဒမှာ စစ်ရေးအရ သိမ်းပိုက်ထိန်းချုပ်ခြင်းကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ဖြစ်ပြီး နေထိုင်သူလူဦးရေ နည်းပါးသွားအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အဓမ္မသိမ်းယူခြင်းနှင့် မြေယာသိမ်းယူခြင်းတို့က အဓိကကျသော ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်ရေးစနစ် ယန္တရားများ ဖြစ်လေသည်။

(၁၉၈၈) ခုနှစ်နောက်ပိုင်း စီးပွားရေး ဖြေလျှော့မှုကာလတွင် စစ်ဘက်ထိပ်တန်းပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ အခွင့်အရေးများ ရရှိသည့် ခရိုနီလူတန်းစားတစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ရာ အတင်းအကျပ် အင်အားသုံး လုပ်ဆောင်သော ပိုလျှံထွက်ကုန် အမြတ်ထုတ် ရယူခြင်း စနစ်ယန္တရားများနှင့် လက်ဝါးကြီးအုပ် အရင်းရှင်စနစ် ယန္တရားများက အတူယှဉ်တွဲ ဖြစ်တည်နေခဲ့သည်။ ထိုကာလကို အဓိက အကြောင်းအရာ နှစ်ရပ်က ကိုယ်စားပြု ထင်ဟပ်ဖော်ပြနိုင်သည်။ ပထမတစ်ခုမှာ

မြေယာ အကြီးအကျယ်သိမ်းယူမှု ဖြစ်ပြီး (ပဋိပက္ခအလွန် တိုင်းရင်းသား နယ်မြေဒေသများတွင် အဓိကဖြစ်ပွားခဲ့၏) အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များနှင့် ရပ်ရွာ စုပေါင်းလုပ်ကိုင်သော စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတို့မှာ စစ်တပ် ထောက်ပံ့အားပေးသော စိုက်ခင်းများအတွက် ဖယ်ရှားမှုကို ခံခဲ့ရသည်။ နောက်ထပ် အကြောင်းအရာတစ်ရပ်မှာ လယ်ယာမဲ့ အလုပ်သမားတို့၏ ဝင်ငွေများနှင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းသည် သိသာစွာ ကျဆင်းသွားခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အရင်းရှင် ဈေးကွက် (capitalist market relations) က ပိုမို ကျယ်ပြန့်လာပြီး အားကောင်းပြင်းထန်လာခဲ့ရာ သူတို့ပိုင် လယ်ယာမြေများကို ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်း မရှိတော့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဆိုရှယ်လစ် ခေတ်အတွင်းနှင့် နောက်ပိုင်း ကာလများတွင် ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်မှုများကို ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်သည့် အနေနှင့် လယ်သမားတို့သည် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ငြင်းဆန်ခြင်း၊ “မဟာဗျူဟာမြောက် ဖခင်ဆန်သည့်စနစ် (Strategic paternalism)” အား အသုံးပြုခြင်း၊ ဆန်လှောင်ရုံများကို လုယက်ခြင်းနှင့် စုရုန်းဆန့်ကျင် ဆန္ဒပြခြင်းကဲ့သို့သော “အားနည်းသူတို့၏ လက်နက်” အမျိုးမျိုးကို ကိုင်စွဲဆန့်ကျင် ခဲ့ကြသည်။

(၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် စတင်ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့သော အရပ်သား အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်အတူ ပိုမိုရရှိလာသော သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူထုစည်းရုံးလှုပ်ရှားရန် နေရာပိုရလာသောကြောင့် အထူးသဖြင့် လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှု၏ ပစ်မှတ်ထားခြင်းကို ခံနေရသည့် တိုင်းရင်းသား နယ်မြေဒေသများတွင် ပိုမိုစနစ်ကျသော အဖွဲ့အစည်းများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာအစီအစဉ် (ADB ၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် ရေးဆွဲခဲ့ပြီး ၎င်း၏ အကြံပြုချက်များကို ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကလည်း တရားဝင် အားပေးထောက်ခံခဲ့သည်)

ကယားပြည်နယ်၏ ဒီမောဆိုချေး (ဓာတ်ပုံ - Tom Kramer)

မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးကို တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တန်ဖိုးကွင်းဆက် လုပ်ငန်းစဉ် (Value chains) အတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် အရင်းရှင်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်အဖြစ်သို့ ဘက်စုံထောင့်စုံ ပြောင်းလဲပေးရန် ဦးတည်ရည်ရွယ်သည်။ အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များကို ပြည်တွင်းစိုက်ပျိုးစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ အကျိုးတူပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်သော စိုက်ပျိုးစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ (agrobusinesses) တို့၏ အငယ်တန်းမိတ်ဖက်များ အဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့သည်။ ယင်းသည် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင်များအနေဖြင့် ခွဲခြားဖယ်ထုတ်မှုများ ရင်ဆိုင်ခံစားရခြင်းနှင့် လယ်ယာမဲ့ အလုပ်သမားများ အဆင့်သို့ ရွှေ့လျော့ကျဆင်းခြင်းဆီသို့ ဦးတည်စေသည်။ ယခုပင်လျှင် အဆိုပါ ပြဿနာသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်သား အင်အား၏ (၃၀) မှ (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းကို ရိုက်ခတ်နေခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

စက်မှုလုပ်ငန်းမူဝါဒ အသွင်ဆောင်ထားသော သယံဇာတရင်းမြစ် အမြတ်ထုတ်ယူခြင်း

(၁၉၄၈) ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေး ရရှိခဲ့ချိန်မှ (၂၀) ရာစု၏ ပထမဆယ်စုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး သမိုင်း၏ အမှတ်အသား လက္ခဏာရပ်မှာ အစိုးရလမ်းညွှန်ချက်အောက်မှ စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားရေး အားထုတ်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများက စိတ်ပျက်ဖွယ် အကြိမ်ကြိမ်ကျရှုံးခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ (၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် အရပ်သား အုပ်ချုပ်ရေးသို့ စတင်ကူးပြောင်းခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ ဈေးကွက်ဦးဆောင်သော စက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆီသို့ ယုံကြည်ချက်အပြည့်ဖြင့် လျှောက်လှမ်းသွားနေခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရသည်။ မြန်မာအစိုးရ၊ အာရှဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဘဏ်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံများစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် စီးပွားရေး အေဂျင်စီများနှင့် ဂျပန်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံခြားအစိုးရများတို့က မြန်မာ့စက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ် ရေးဆွဲချမှတ်ရန် နီးနီးကပ်ကပ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို နိုင်ငံခြားပို့ကုန် ပစ္စည်းများ အဓိကထုတ်လုပ်ပေးမည့် ဒေသတွင်း ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးကွန်ရက်အတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် စက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့သော် ထိုဖွံ့ဖြိုးရေး ပါရာဒိုင်းတွင် အားနည်းချက် ပြဿနာများ ရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် တန်းတူညီမျှခြင်း ကင်းမဲ့မှုတို့ကို အမြစ်ပြတ် ဖယ်ရှားရေး၊ လူနေမှု အဆင့် အတန်းများ မြှင့်တင်ရေးနှင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက် ဖော်ဆောင်ရေးတို့ကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သည့် စက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အခြားလမ်းကြောင်းတစ်ရပ်အတိုင်း လျှောက်လှမ်းမည်ဆိုပါက တိုင်းပြည်၏ အကျိုးစီးပွားကို အကောင်းဆုံး ဖော်ဆောင်နိုင်လိမ့် မည်ဖြစ်၏။ (NLD) အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေး ခရီးရှည်ကြီးတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လမ်းကြောင်းသစ် တစ်ရပ်အတိုင်း မောင်းနှင်ရန် အခွင့်အရေး ရှိနေပေသည်။

စက်မှုလုပ်ငန်းကျရှုံးခြင်းနှင့် “ဆိုရှယ်လစ်” အကျပ်အတည်း

စက်မှုလုပ်ငန်းထွန်းကားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံများကို ပြန်ပြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတော် ဦးဆောင်သော စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားရေး ဖြစ်စဉ်တွင် အဘယ်ကြောင့် ကျရှုံးသွားရသနည်း ဟူသော မေးခွန်းဖြင့် စတင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ပေသည်။ ယခု လေ့လာမှုမှာ အဆိုပါမေးခွန်းအတွက် ရှင်းလင်းတိကျသော အဖြေတစ်ရပ်ကို ပေးစွမ်းနိုင်ရန် မရည်ရွယ်ပါ။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံကို “နိုင်ငံတော်ဦးဆောင်သော စက်မှုထွန်းကားရေး ဖြစ်စဉ် အောင်မြင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံ (developmental state)” များအနက် စံပြထိုက်သည့် တောင်ကိုးရီးယားနိုင်ငံ၏ အရိပ်အောက်တွင် ထားပြီး လေ့လာကြည့်မည်ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုထွန်းကားရေးဖြစ်စဉ်ကို ကျရှုံးစေခဲ့သည့် အကြောင်းရင်းများစွာထဲမှ အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ကို

ထင်ရှားပေါ်လွင်အောင် တင်ပြလိုသော ဆန္ဒက ပြင်းပြလာမည် ဖြစ်၏။ တောင်ကိုးရီးယားနိုင်ငံတွင် ဗျူရိုကရက် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော် ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များသည် စက်မှုထွန်းကားရေး ကို ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် ကွဲပြားသွားသည့် နယ်မြေတစ်ခုတွင် အာဏာတရားဝင်မှုကို ရယူနိုင်မည့်နည်းလမ်း တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်သူလူထု၏ ကြီးမားလှသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကလည်း အခြားတစ်ဘက်ကို စာနာသနား နေခဲ့ကြသည်ဖြစ်ရာ ကျရုံး၍ မဖြစ်ဘဲ လုံးဝအောင်မြင်ရမည့် အခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်ရာ စက်မှုထွန်းကားရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် စွမ်းဆောင်ရည် နိမ့်ကျခြင်းနှင့် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုတို့မှ ထွက်ပေါ်လာသည့် အခက်အခဲ အတားအဆီးများ နှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း ဖော်ပြပါ ထိပ်တန်းခေါင်း ဆောင်တို့က ကောင်းမွန်သော ရလဒ် အဖြေထွက်ရှိအောင်သာ မမှီဝဲသန့် အားထုတ်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ဗြိတိသျှနှင့် ဂျပန်တို့ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ထုတ်ခဲ့ခြင်းက လွတ်လပ် ရေးရပြီးခေတ်တွင် အရပ်ဘက်နှင့် စစ်ဘက် ထိပ်တန်းခေါင်း ဆောင်များအား “မကြံစဖူး ကြည့်ညှိလေးစားမှုနှင့် လွတ်လပ် သည့် မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွက် အမျိုးသားရေး ရည်မှန်းချက် များ ချမှတ်နိုင်ရန် အပြည့်အဝအားပေးထောက်ခံမှု” များ ပေးအပ်ခဲ့သည်။⁷⁵ (၁၉၄၈) ခုနှစ်တွင် အာဏာရလာသော အဆိုပါ ခေါင်းဆောင်တို့သည် “ကွဲပြားစုံလင်သော လူမှုအဖွဲ့ အစည်းကို ဖြိုခွဲကာ ကြွယ်ဝချမ်းသာပြီး ပေါင်းစည်းညီညွတ်သည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ဖြင့် အစားထိုးပေးမည့် အမျိုးသားရေး ဝါဒ၊ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒနှင့် ဗဟိုမ ချုပ်ကိုင်ရေးဝါဒတို့ကို ရောနှော ထားသည့် တစ်မူထူးကဲသော ဝါဒအစုအဝေးတစ်ရပ်”⁷⁶ ကို သူတို့နှင့်အတူ ဆောင်ယူလာခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်ဦးဆောင်သော စက်မှုထွန်းကားရေးနှင့် စီမံကိန်းရေး ဆွဲချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ် သည် အဆိုပါ မျှော်မှန်းချက်၏ အလယ်ဗဟိုချက်တွင် တည်ရှိ နေလေသည်။

သို့သော် တိုင်းရင်းသား ဗမာလူမှုအသိုက်အဝန်းအတွင်းမှ မကြုံ စဖူးသော လူထုအားပေးထောက်ခံမှု/အာဏာ တရားဝင်မှုအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပွားနေသည့် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုများ၊ ဗျူရိုကရက်တစ်စနစ်ဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် ညံ့ဖျင်းမှု၊ လူထု နှင့် တဖြည်းဖြည်း ကင်းကွာလာခဲ့ခြင်း၊ တိုင်းပြည်ကို ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုမှ ခေါင်းမာစွာ အဆက်အသွယ် ဖြတ်ခဲ့ပြီး မိမိနိုင်ငံ အကျိုးစီးပွားအလုံးစုံ ဖျက်ဆီးခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် နောက်ပိုင်းနှစ်လေးဆယ် ကာလအတွင်း ကုန်စင်အောင် ဖြုန်းတီးပစ်လိုက်သည်။ လူထုအားပေးထောက်ခံမှု ရရှိရန် ရုန်းကန်ကြိုးစားနေရသည့် ကိုးရီးယား နိုင်ငံထိပ်တန်းခေါ င်းဆောင်တို့အတွက် အရေးအကြီးဆုံးအရာမှာ ရလဒ်များ အမှန်တကယ် ထွက်ပေါ်ရန်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ အယူဝါဒ ရေးရာ အသေစွဲကိုင်မှုက အရေးကြီးဆုံးအရာ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ (Tin Maung Maung Tan) ပြောဆို ထောက်ပြခဲ့ သည်တို့မှာ အံ့အားသင့်စရာ မဟုတ်တော့ပေ။

“ နောက်နှစ် လေးဆယ်ကာလအတွင်းမှာ လူထုကို အသိမပေးတဲ့ အစီအစဉ်တွေ၊ လက်တွေ့အကောင်အထည် မဖော်ဖြစ်တဲ့ အစီအစဉ်တွေ တသိတတန်းကြီး ... အဲ့ဒါတွေကို မျှော်လင့်ထားတဲ့အတိုင်း ဖြည့်ဆည်းဖို့ ပျက်ကွက်ခဲ့ပြီး လျာထားတဲ့ ဦးတည်ရည်မှန်းချက်က မကြာခဏဆိုသလို မရောက်နိုင်တော့ဘူးလေ”⁷⁷ ဟူ၏။

အုပ်ချုပ်ရေး ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များ စမ်းသပ်အသုံးပြုခဲ့သည့် စက်မှုထွန်းကားရေး မဟာဗျူဟာများတွင် ပြည်ပသွင်းကုန် အစားထိုးရေးဟူသော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ကိုးရီးယားတွင် အောင်မြင်မှု ရရှိခဲ့ပြီး၊ တောင်အမေရိကန်နိုင်ငံ အချို့တွင် အတိုင်းအတာအထိ အောင်မြင်ခဲ့သည့် မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ညံ့ဖျင်းသော အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှု၊ ဗျူရိုကရက်တစ်စနစ်ဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုတို့ ပေါင်းဆုံမိပြီး ထိုမဟာဗျူဟာကို ကျရုံးသွားစေခဲ့သည်။

(၁၉၉၈) ခုနှစ် “ဆိုရှယ်လစ်” ခေတ်၏ အဆုံးသတ်ကာလသို့ ရောက်ချိန်တွင် ထိုအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် လူထုအားပေးထောက်ခံမှုများ အားလုံးကို ဆုံးရှုံးသွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော လူထုဝန်ဆောင်မှုများ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ပိုမိုမြင့်မားသော လူနေမှုအဆင့်အတန်း၊ သာတူညီမျှမှုနှင့် တည်ငြိမ်မှုတို့ကို ဆောင်ကြဉ်းပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ “ရောင်းလိုအား နည်းပါးသယောင် အသွင်ဆောင်သည့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ (quasi-shortage economy) အပေါ် အခြေခံသည့် ခေါင်းပုံဖြတ်၊ အမြတ်ထုတ်သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုနည်းလမ်း တစ်ရပ်ဖြင့် တာဝန်ရှိ ပါတီခေါင်းဆောင်တို့၏ “ကိုယ်ကျိုးစီးပွားများ” အတွက်သာ ဦးတည်သော စနစ်အဖြစ်သို့ ယိုယွင်းပျက်စီးသွားခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်ပိုင်းက “အမှန်တရားနှင့် ကင်းကွာနေခဲ့ပြီး လိမ်ညာဇနိတီးထားသော စာရင်းဇယားများက မွေးထုတ်ပေးလိုက်သည့် သာယာလှပသော အနာဂတ် စိတ်ကူးအိပ်မက်ထဲတွင် ယစ်မူးပျော်ရွှင်နေခဲ့သည်။”⁷⁸

ဦးသန်းရွှေလက်ထက် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်လွန် စက်မှုထွန်းကားရေး လုပ်ငန်းစဉ်

(၁၉၈၈) ခုနှစ် လူထုဆန့်ကျင် သပိတ်မှောက်မှုများကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် ထင်သာမြင်သာဖြစ်သော အစိုးရ ခေါင်းဆောင်နေရာမှ ခြေလှမ်းနောက်ဆုတ်သွားခဲ့သည် (သို့သော် ကန့်လန့်ကာနောက်ကွယ်မှ နေ၍ ကိစ္စရပ်များကို နှစ်အတန်ငယ်ကြာအောင် ဆက်လက်ထိန်းချုပ်ထားခဲ့သည်။) ထွက်ပေါ်လာသော စစ်တပ်ခေါင်းဆောင်ပိုင်းက စက်မှုထွန်းကားရေးကို အထူးဦးစားပေး လုပ်ငန်းအဖြစ် ဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည်။ (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများ အလယ်ပိုင်းတွင် စတင်ခဲ့သည့် ဗိုလ်ချုပ်သန်းရွှေ၏ ဦးဆောင်မှုအောက်၌ (ယနေ့ထက်တိုင် တိုင်းပြည်၏ အာဏာကို နောက်ကွယ်မှ ချုပ်ကိုင်ထားဆဲ ဖြစ်၏) အစိုးရသည် ဆိုရှယ်လစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အလုပ်မဖြစ်တော့သည့် ကိုယ့် ကိုယ်ကိုသာ မှီခိုအားထားသော စက်မှုထွန်းကားရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို စွန့်လွှတ်ကာ မြန်မာနိုင်ငံကို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ

ကုန်သွယ်မှုအတွက် ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သော “တံခါးဖွင့် မူဝါဒ (open door policy)” ကို ချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ဈေးကွက်ဝယ်ယူအားများကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခွင့် ပြုခဲ့ပြီး နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားပို့ကုန်ကို ဦးတည်သော စက်မှုထွန်းကားရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကြိုးပမ်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ဦးသန်းရွှေ၏ မူဝါဒများကို လေ့လာရာတွင် သူ၏ အစိုးရ၏ အာဏာတရားဝင်မှု/လူထုအားပေးထောက်ခံမှု လုံးဝမရှိသည့် အခြေအနေအကြောင်းခြင်းရာကို နားလည်သိမြင်ရန် လိုအပ်သည်။ (၁၉၉၂) ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အကြီးအကျယ် အနိုင်ရခဲ့သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ပါတီက ပိုင်ဆိုင်သော အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို သိမ်းယူခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ (Toshihiro Kudo) ၏ အဆိုအရ ဦးသန်းရွှေသည် ပို့ကုန်ဦးတည်သည့် အာဏာရှင် “နိုင်ငံတော် ဦးဆောင်သော စက်မှုထွန်းကားရေး လုပ်ငန်းစဉ် အောင်မြင်သည့် နိုင်ငံ (developmental state)” ကို စံပြထားခဲ့သည်။ “အာရှနိုင်ငံအချို့တွင် အောင်မြင်စွာ ချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့သည့် developmental state စံပုံတစ်ခုအတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံဆောင်ရွက်ခြင်းက သူ၏ နိုင်ငံရေးအာဏာကို မထိပါးစေဘဲ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို အလျင်အမြန် ရယူနိုင်မည်ဟု ဦးသန်းရွှေက ထင်မြင်ယူဆခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းမှ ပေါမိများများ ရနိုင်သော လုပ်အားများကို နိုင်ငံခြားဈေးကွက်များနှင့် နည်းပညာတို့နှင့် ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းက ပို့ကုန်ဦးဆောင်သော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အမှန်တကယ် ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု သူက စိတ်ချယုံကြည်နေခဲ့ပေမည်။”⁷⁹

ပထမအဆင့်အနေဖြင့် (၁၉၈၈) ခုနှစ်မှ (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများ နှောင်းပိုင်းအထိ ရှည်ကြာခဲ့သည်။ ချုပ်ကိုင်ထားသော ဖြေလျှော့မှုတစ်ရပ်ဟု သတ်မှတ်နိုင်သည့် အဆိုပါ အဆင့်တွင် ပြည်တွင်းဈေးကွက် အလျင်အမြန်ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွား လာခဲ့သည်ကို အထင်အရှား တွေ့မြင်ရသည်။ နိုင်ငံခြား သွင်းကုန်များက အလုံးစုံ ဖြည့်ဆည်းမပေးနိုင်သည့် စားသုံးကုန်ပစ္စည်း ဝယ်ယူအားများကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးချရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ တည်ထောင် လုပ်ကိုင်လာခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍကပင် ဦးဆောင်သော ပို့ကုန်ဦးတည်သည့် အထည်အလိပ် လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့မြင်ရသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံများ အတွင်းရှိ အဝတ်အထည် ဝယ်ယူအားကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် အဓိက ဦးတည်ရည်ရွယ်သော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူ အစိုးရက ကုလားပဲနှင့် ပဲအမျိုးမျိုး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ကာ တင်ပို့ရောင်းချမှုကို ခွင့်ပြုပေးခဲ့ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားသို့ ဆန်တင်ပို့ ရောင်းချခွင့် ပါမစ်များ ပေးအပ်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် စိုက်ပျိုးရေးကုန် ထုတ်လုပ်မှုမှာလည်း မြင့်တက်လာခဲ့သည်။

ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားလာခဲ့ သကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလည်း စီးဝင်လာခဲ့သည်။ အဓိကအားဖြင့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အစိုးရက အဆိုပါ စွမ်းအင် သယံဇာတများကို ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်ကာ

ထိုင်းနိုင်ငံကဲ့သို့သော နိုင်ငံခြားဈေးကွက်များကို ပံ့ပိုးပေးမည့် နိုင်ငံခြား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး သဘောတူညီမှု စာချုပ်များ ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းများ တစ်နေရာတည်း ပေါင်းစုကာ အပြန်အလှန် အကျိုးပြုနိုင်ရန် ဦးတည်ပြီး စက်မှု ဇုန် (၂၁) ခုကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ဦးနေဝင်းလက်ထက် တင်းကျပ်သော အစိုးရ ထိန်းချုပ် ကန့်သတ်မှုအောက်မှ လွတ်မြောက်လာခဲ့သော ပြည်တွင်း အရင်းရှင်လူတန်းစားမှာ အလွန်အားနည်း ချဉ်းနဲ့နေခဲ့သည်။ အဆိုပါလူတန်းစားများ ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်နိုင်ရန် ကူညီဖို့ လိုအပ်ကြောင်း အစိုးရက ကောင်းစွာနားလည်သိမြင်ခဲ့ရာ အစိုးရနှင့် နီးစပ်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်အချို့ကို သွင်းကုန်တင်သွင်းခွင့် ပါမစ်များ၊ လက်ဝါးကြီးအုပ် လုပ်ကိုင်ခွင့်များနှင့် ဆောက်လုပ်ရေး ကန်ထရိုက်စာချုပ်များ ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် အခွင့်အရေးများ ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် အဆိုပါအခွင့်ထူးများဖြင့် အရင်းရှင်သစ်များကို စစ်ဘက်ထိပ်သီး ခေါင်းဆောင်များထံသို့ တွဲဆက်ချည်နှောင်ထားလိုက်ပြီး ထိုအရင်းရှင်တို့ကို ထိန်းချုပ် ကိုင်တွယ်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။⁸⁰

ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုခြင်းက ရပ်-ကြည့်-သွား (stop-and-go) လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ခြုံငုံသုံးသပ်ရလျှင် ဝန်ဆောင်မှုများ တိုက်ရိုက်ပေးအပ်နေခဲ့သည့် အနေအထားမှ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး (ဥပမာ အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေးနှင့် စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းရေး)⁸¹ ကို ပြန်လည် အလေးပေးအာရုံစိုက်သည့် အနေအထားသို့ အစိုးရအား တဖြည်းဖြည်း တွန်းပို့နေခဲ့သည်။ (၂၀၀၃) ခုနှစ် အစောပိုင်းသို့ ရောက်ချိန်၌ ဝန်ကြီးဌာန (၁၈) ခုအောက်မှ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း (SEE) (၆၀၀) ခန့်အနက် (၁၈၀) ကို ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယင်းသည် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းအတွင်းမှ (SEE) တို့၏ အရေးပါမှုကို ကြီးကြီးမားမား လျှော့ချနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

(၁၉၉၀) နှစ်များ နောက်ပိုင်းကာလတွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုက တဖြည်းဖြည်း ရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ဒီမိုကရေစီ စံနှုန်းနှင့် မညီသော အပြုအမူများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ကုန်သွယ်မှုတို့အပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ၊ ထို့အပြင် (၁၉၉၇) ခုနှစ် အာရှဘဏ္ဍာရေး အကျပ်အတည်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်တည်နေသော ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု အလွန်မြင့်မားသောကြောင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက် သေးငယ်လွန်းခြင်း အစရှိသည့် အကြောင်းအချက်များ ပေါင်းဆုံရာမှ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး ကြီးထွားမှု ရပ်တန့်သွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍက နှေးကွေးလေးလံနေခဲ့ပြီး ပြည်ပရပ်ဝန်းက မျက်နှာသာ မပေးသည့် အခြေအနေတွင် အစိုးရသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို တွန်းအားပေး လုပ်ဆောင်စေခဲ့သည်။ စက်မှုထွန်းကားရေး မဟာဗျူဟာကို ပို့ကုန်ဦးတည်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်အဖြစ်မှ

အစိတ်အပိုင်းများ ပေါင်းစပ်တပ်ဆင်ခြင်းဖြင့် ကုန်ချော ထုတ်လုပ်မှုကို အလေးပေးသည့် သွင်းကုန်အစားထိုး မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

စက်မှုကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SEE) က ထည့်ဝင်မြှုပ်နှံထားသည့် အရင်းအနှီး ပမာဏမှာ (၁၉၉၅) ခုနှစ်တွင် စက်မှုကဏ္ဍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပမာဏ စုစုပေါင်း၏ (၃.၇) ရာခိုင်နှုန်းရှိရာမှ (၂၀၀၀) ခုနှစ်တွင် (၃၂) ရာခိုင်နှုန်းကျော်အထိနှင့် (၂၀၀၅) ခုနှစ်တွင် (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်အထိ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။⁸² (SEE) ၏ ဘဏ္ဍာငွေ အများစုမှာ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့မှ ရရှိသော အမြတ်ငွေများ ဖြစ်ပြီး နည်းပညာ အကြံဉာဏ်အများစုကို တရုတ်နိုင်ငံမှ ရယူခဲ့သည်။⁸³

သို့သော် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်က သွင်းကုန်အစားထိုးရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့စဉ်က ကဲ့သို့ပင် ထိုမဟာဗျူဟာ တစ်ခုတည်းက ကျန်းမာစွာ လက်သည်တရားခံ မဟုတ်ပါချေ။ အခြားတစ်ဘက်တွင် ထိုမဟာဗျူဟာသည် တောင်ကိုးရီးယား၊ မလေးရှားနှင့် လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများတွင် အောင်မြင်မှု ရရှိခဲ့သည်။ ညံ့ဖျင်းသော အစီအစဉ်ရေးဆွဲချမှတ်မှု၊ ဗျူရိုကရေစီ ယန္တရားဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် နိမ့်ပါးမှု၊ အကျင့်ပျက် ခြစားမှုနှင့် မူဝါဒရေးရာ မတည်ငြိမ်မှု စသည်တို့က ပြဿနာများစွာ ပေါ်ထွန်းစေခဲ့သည်။ ဥပမာ တပတ်ရစ်ကားများ အပါအဝင် ကားတင်သွင်းမှုများကို ထိန်းချုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် “မြန်မာ့ ကားလုပ်ငန်း” က တပ်ဆင်ထုတ်လုပ်သည့် ကမ္ဘာ့ဈေးအကြီးဆုံး မော်တော်ယာဉ်များ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပြီး အဆိုပါ မော်တော်ယာဉ်များအတွက် ဈေးကွက်ဝေစု အလွန်နည်းပါးနေခဲ့သည်မှာ အံ့အားသင့်စရာ မဟုတ်ပေ။

(၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် ကားတင်သွင်းမှုများကို ဖြေလျှော့ပေးလိုက်ချိန်၌ ကားတပ်ဆင်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများ လုံးဝရပ်တန့် သွားခဲ့ရသည်မှာလည်း မထူးဆန်းပါချေ။ ထိုသို့ ရပ်တန့်သွားခဲ့သည့် လုပ်ငန်းများတွင် အိန္ဒိယ အစိုးရနှင့် အိန္ဒိယလုပ်ငန်းစုကြီး တစ်ခုဖြစ်သည့် တာတာ (Tata) တို့၏ နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များဖြင့် ဆောက်လုပ်ခဲ့သည့် အစိုးရပိုင် ကုန်တင်ယာဉ် ထုတ်လုပ်ရေး စက်ရုံသစ်တစ်ခုလည်း ပါဝင်ခဲ့၏။ ထိုကုန်တင်ယာဉ်များက ဂျပန်၊ တောင်ကိုးရီးယားနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့မှ အသုံးပြုပြီးသား ယာဉ်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း မရှိသဖြင့် ပြီးပြည့်စုံသော ကုန်တင်ကားများ တပ်ဆင်ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးမီမှာပင် လုပ်ငန်း ရပ်တန့်သွားရသည်။⁸⁴

သက္ကရာဇ် (၂၀၀၀) ခုနှစ်များ၏ အလယ်ပိုင်း ကာလသို့ ရောက်ချိန်တွင် ဦးသန်းရွှေ၏ စက်မှုထွန်းကားရေး တွန်းအားပေးမှုက ကျန်းမာစွာ ဖြစ်ကြောင်း သိသာပေါ်လွင်လာခဲ့သည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းရေး စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းပါ ရပ်တန့်သွားခဲ့ရာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အသုံးပြု၍ စစ်တပ်နှင့် ပြည်သူလူထုကြားမှဝေးကွာမှုကို လျော့ချရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်မှာလည်း အကောင်အထည်ပေါ်မလာခဲ့ပေ။ အလုပ်ဖြစ်နိုင်မည့် အခြားရွေးချယ်စရာ မူဝါဒများ မရှိတော့သဖြင့်လည်း စစ်ဘက်

ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားများက တစ်ညီတစ်ညာတည်း တွန်းအားပေးနေခဲ့သော အလုံးစုံ ဖြေလျှော့ရေးကို သတိကြီးစွာဖြင့် မလွဲသာ မရှောင်သာ လက်ခံခဲ့ ရသည်။ သမ္မတရာထူးကို ဆက်ခံရယူခဲ့သည့် ဗိုလ်ချုပ်သိန်းစိန်သည် (၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် စတင်သော အရပ်သားတစ်ပိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးဆီသို့ အကူးအပြောင်းကို ဦးဆောင်ခဲ့လေသည်။

ကုန်ထုတ်စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပါရာဒိုင်းအသစ် - အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စီးပွားရေးစင်္ကြံ များ

ဦးသိန်းစိန်လက်ထက်၌ စက်မှုထွန်းကားရေး ဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လိုသော အစိုးရ၏ ရည်မှန်းချက်ကို လုံးဝ လျော့ချသွားခဲ့သည်။ စက်မှုဝန်ကြီးဌာန၏ (၂၀၁၆) ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ စက်မှုလုပ်ငန်းမူဝါဒ ဟာဗျူဟာ (Feb 2016 Industrial Policy strategy) သည် ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ရေးသားတင်ပြထားသော ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များနှင့် ယေဘုယျ ကြွေးကြော်သံများသာ အဓိကပါဝင်သည့်ယခင် ဆိုရှယ်လစ် စာတမ်းများနှင့် ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် များစွာ တူညီသည်။

သို့သော် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်ကာလနှင့် ဦးသန်းရွှေ ခေတ် နှောင်းပိုင်းကာလအတွင်း စက်မှုသွင်းကုန် အစားထိုးရေး လုပ်ငန်းတွင် အစိုးရက ဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သော်လည်း စက်မှုလုပ်ငန်း မူဝါဒတွင်မူ အစိုးရကို ပံ့ပိုးကူညီမှု အခန်းကဏ္ဍတွင်သာ အဓိကနေရာချထားခဲ့သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားအရင်းအနှီးများအတွက် အမြတ်အစွန်း ရနိုင်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အခြေအနေကောင်းများ ဖန်တီးပေးရန် ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ အခြေအနေများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့အတွက် အခွန်လျှော့ချမှု မက်လုံးများ ဖန်တီးပေးခြင်း၊ ကြီးစနစ်ကို ဖြတ်တောက်ရန်အတွက် တစ်နေရာတည်းအပြီး (one-stop) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့် လျှောက်ထားမှု လုပ်ငန်းစဉ်ကို ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စက်မှုဇုန်များနှင့် အထူး စီးပွားရေးဇုန်များ တည်ထောင်ခြင်းနှင့် (ပုဂ္ဂလိက ဦးဆောင်သည့်) ⁸⁵ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ (public-private partnerships) မှတစ်ဆင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပေသည်။

စက်မှုလုပ်ငန်းမူဝါဒ မဟာဗျူဟာတွင် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုရှိသော အစိတ်အပိုင်းများမှာ ပြည်တွင်း “စီးပွားရေး စင်္ကြံများ” ဖန်တီးခြင်းနှင့် အဆိုပါစီးပွားရေးစင်္ကြံများကို အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းနှင့် အထူး စီးပွားရေးဇုန်များတို့မှတစ်ဆင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများတွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသည့် စက်မှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေး-စက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည်ပင် “ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှု (connectivity)” ဟု အမည်ရသော လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်သည်။

စက်မှုလုပ်ငန်း မူဝါဒစာတမ်းတွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့ခြင်း မရှိသည်မှာ စီစဉ်ထားသော အခြေခံအဆောက်အအုံ အများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသား နယ်စပ်ဒေသများတွင် ဆောက်လုပ်မည် (သို့မဟုတ်) ထိုဒေသများကို ဖြတ်သန်းသွားမည် ဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါဒေသများသည် နိုင်ငံ၏ သဘာဝသယံဇာတ ပစ္စည်းအများစု ဖြစ်တည်နေသော နေရာဒေသများ ဖြစ်သည်။ ထိုနယ်မြေဒေသအများစုမှာ စစ်ပွဲများကြောင့်လည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ကင်းဝေးနေခဲ့ရသည်။ ဦးသန်းရွှေအစိုးရလက်ထက်တွင် ရယူခဲ့သည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များက ထိုနယ်မြေဒေသများကို အသုံးပြုအမြတ်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့သည်။ ယင်းသည် တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများစွာကို အစိုးရနှင့် ဝေးကွာသွားစေခဲ့ပြီး မကြာသေးမီ ကာလများအတွင်းမှ တစ်ကျော့ပြန်စစ်ပွဲများကိုလည်း စတင်ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။⁸⁶

မြန်မာနိုင်ငံကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးသည့် စီးပွားရေး စင်္ကြံ တည်ဆောက်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်း မူဝါဒသစ်များ ရေးဆွဲရာတွင် အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှာ ပါဝင်ခဲ့သည့် ဂျပန်အစိုးရနှင့် နီးကပ်သည့် ဆက်သွယ်မှုများရှိသည့် ဂျပန်ပညာရှင်များနှင့် ဂျပန်လွှမ်းမိုးမှုများသော (ADB) တို့သည် အထက်ဖော်ပြပါ နှစ်လိုဖွယ်မရှိသော အချက်များကို နားလည်သိမြင်ခဲ့ဟန် မတူပေ။ စီးပွားရေးစင်္ကြံ တည်ဆောက်ရေးကိစ္စရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ အရေးပါသော မဟာဗျူဟာ စာတမ်းတစ်စောင်မှာ ထင်ရှားကျော်ကြားသော စီးပွားရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Economy and Industry)⁸⁷ ၏ လက်တံတစ်ခု ဖြစ်သော ဂျပန်ပြည်ပကုန်သွယ်ရေး အဖွဲ့အစည်း Japan External Trade Organization (JETRO) က ရေးသားဖြန့်ချိသည့် “မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာ ငါးရပ် - ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးစနစ်တွင် ပြန်လည် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်း (Five Growth Strategies for Myanmar: Re-engagement with the Global Economy)” စာတမ်းပင် ဖြစ်သည်။ (JETRO) စာတမ်းတွင် အဓိက အဆိုပြုချက်အချို့ပါဝင်သော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့သည် အချက် (၃) ချက်ကို အလေးပေးဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။ “ဟန်ချက်မညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှု”၊ ဒေသတွင်း စီးပွားရေးစင်္ကြံများနှင့် ဆက်သွယ်ပေးသည့် ပြည်တွင်း “စီးပွားရေးစင်္ကြံများ” တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ တည်ဆောက်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ဟန်ချက်မညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှု

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများကို ညီတူမျှတူ ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒက ဆွဲဆောင်မှုရှိသော မူဝါဒဆောင်ပုဒ်တစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ဘဲ ဟန်ချက်မညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒကသာ အကောင်းဆုံး ဖန်တီးပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု စာတမ်းရေးသားသူတို့က ယုံကြည်ယူဆခဲ့ကြသည်။

“အကန့်အသတ်ရှိသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရင်းအမြစ်များ” နှင့် စီးပွားရေး ကြီးထွားမှုတို့သည် ကီလိုမီတာ (၆၀၀) ကျော် ကွာဝေးသော ဗဟိုဌာန (၂) ခု (ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေး) တွင် စုစည်းနေသည့် နိုင်ငံအတွက် ဟန်ချက်မညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒကသာ အသင့်လျော်ဆုံး ဖြစ်သည်ဟူ၏။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုက “ပထဝီနယ်မြေ ဒေသအလိုက် ညီမျှမှု မရှိသည်မှာ” ရှောင်လွှဲ၍ မရနိုင်သော ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “စီးပွားရေးအရ နီးနီးကပ်ကပ် စုစည်းတည်ရှိမှု (economic agglomeration)” က စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို အားပေးမြှင့်တင်နိုင်မည်⁸⁸ ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ဆက်သွယ်ပေးသော စီးပွားရေးစင်္ကြံများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသားစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဒေသတွင်း ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှုတို့ တစ်ခုကိုတစ်ခု အပြန်အလှန် မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်နေသော “ပျောက်ဆုံးနေသည့် ကွင်းဆက် (Missing link)” ဖြစ်သည်ဟု အခိုင်အမာဆိုကြ၏။ ထိုကွင်းဆက်ကို ပြန်လည် တပ်ဆင်နိုင်ရေးအတွက် (JETRO) စာတမ်းက ပြည်တွင်း စီးပွားရေးစင်္ကြံ (၄) ခုတည်ဆောက်ရန် အဆိုပြုခဲ့သည်။ စက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးသော အချက်အချာနယ်မြေ (Growth pole) (၃) ခုအနက် တစ်ခုခုအနီး ဖြတ်သန်းသွားပြီး အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများ၏ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ဆက်သွယ်ပေးမည့် စီးပွားရေးစင်္ကြံများ ဖြစ်သည်။ အစိုးရက စင်္ကြံများဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်ကို အလုံးစုံ လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ဤနေရာတွင် (JETRO) လေ့လာမှု စာတမ်းကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပြန်လည် ဖော်ပြထုတ်ပေးသည်။

တောင်-မြောက်စင်္ကြံ (North-South Corridor) သည် အဓိကအကျဆုံး စင်္ကြံ ဖြစ်ပြီး စက်မှုဖွံ့ဖြိုးသော အချက်အချာဒေသတစ်ခု (ရန်ကုန်) နှင့် စက်မှုဖွံ့ဖြိုးသော ဗဟိုနယ်မြေတစ်ခု (မန္တလေး) တို့ကို ဆက်သွယ်ပေးမည် ဖြစ်သည်။ ထိုစင်္ကြံ သည် ကချင် ပြည်နယ်နှင့် ထိုမှတစ်ဆင့် တရုတ် - မြန်မာ နယ်စပ်ထိအောင် ဆန့်တန်းတည်ရှိနေပေမည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးအတွက်သာမက နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့မည့် အထက်မြန်မာပြည်မှကုန်ပစ္စည်းများကို ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းများသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက်ပါ အဓိကလမ်းကြောင်းအဖြစ် အသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်သည်။

ထားဝယ်ခရိုင်၊ ကမောင်းသွယ်ဒေသတွင်းရှိ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ ဆိုင်းဘုတ် (ဓာတ်ပုံ - သန့်ဇင်)

အရှေ့-အနောက်စင်္ကြံ (East-West Corridor) သည် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံကို မြန်မာနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်ထားသော မဟာမဲခေါင်ဒေသ (GMS) တောင်-မြောက်စင်္ကြံ ၏ လမ်းကြောင်းငယ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံကြား ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းတစ်လျှောက် ကုန်ကျစရိတ် သက်သာပြီး ထိရောက်အောင်မြင်သော ကုန်သွယ်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ယခင်ကဆိုလျှင် ပြည့်စုံလုံလောက်မှု မရှိသော အခြေခံအဆောက်အအုံများကြောင့် ကုန်ကျစရိတ် အတော်ပင် မြင့်မားနေခဲ့၏။ ထို့အပြင် အဆိုပါစင်္ကြံ သည် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ ဒနမ်းမြို့တွင် စတင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ မော်လမြိုင်မြို့တွင် ဆုံးသည့် မဟာမဲခေါင်ဒေသ အရှေ့-အနောက်စင်္ကြံ နှင့် ဆက်သွယ်ပေးမည် ဖြစ်သည်။

မြောက်အရပ်ရှိ မူဆယ်မြို့ နှင့် တောင်အရပ်ရှိ ကျောက်ဖြူ မြို့တို့ကို မန္တလေးမြို့ကို ဖြတ်ကာ ဆက်သွယ်ထားသော အရှေ့မြောက် - အနောက်တောင်စင်္ကြံ (Northeast - Southwest Corridor) သည် ယူနန်ပြည်နယ်နှင့် ဘင်္ဂလားပင်လယ်ကို မြန်မာနိုင်ငံအား ဖြတ်သန်း ဆက်သွယ်ထားသည့် တရုတ် - မြန်မာ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း တစ်လျှောက် ဆန့်တန်းတည်ရှိသော တရုတ် - အိန္ဒိယ ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းသစ်တစ်ခု ဖြစ်လာပေမည်။ ထိုစင်္ကြံ သည် မဟာမဲခေါင်ဒေသ မြောက်ပိုင်း စင်္ကြံ ၏ ယူနန်ပြည်နယ်ကို ဖြတ်သန်းတည်ရှိသော လမ်းပိုင်းနှင့် ဆက်သွယ်ပေးသည့်အပြင် အနောက်ဘက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းဒေသနှင့် နောက်ဆုံးတွင် အိန္ဒိယနယ်စပ်ရှိ တမူးမြို့ထိအောင် ဆက်သွယ်ထားသည်။ ကျောက်ဖြူနှင့် မူဆယ်ကြား အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုက တရုတ် - အိန္ဒိယ ကုန်သွယ်ရေးအတွက်သာမက ထိုစင်္ကြံ တစ်

လျှောက် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများနှင့် ကုန်သွယ်ရေးအတွက်ပါ များစွာအထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အရှေ့တောင် - အနောက်မြောက်စင်္ကြံ (South-east - Northwest Corridor) မှာ ရန်ကုန် - ဘားအံ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကို ထည့်သွင်း ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် မဟာမဲခေါင်ဒေသ အရှေ့ - အနောက် စီးပွားရေးစင်္ကြံ East - West Economic Corridor (EWEC) ၏ တိုးချဲ့လမ်းပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်လာပေမည်။ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းကြားမှ အားနည်းနေသော လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ပြဿနာကို ဖြေရှင်းပြီး ဆွဲဆောင်မှုရှိသော စက်မှုလုပ်ငန်း နယ်မြေတစ်ခုအတွက် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ပို့ကုန်တင်ပို့ရန်လမ်း ကြောင်းတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

မဟာမဲခေါင်ဒေသ အရှေ့ - အနောက်စင်္ကြံ ကြီး သက်ဝင် လှုပ်ရှားလာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မော်လမြိုင်မြို့နှင့် မြဝတီမြို့တို့မှာ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် အရှေ့တောင်အာရှမှ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ထိုစင်္ကြံ တစ်လျှောက် လာရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ဆွဲဆောင်မှုများပေးနိုင်သည့် ဒေသတွင်း အချက်အချာနေရာများ ဖြစ်လာပေမည်။⁸⁹

စီးပွားရေးစင်္ကြံ များမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်ရန်ဟူသော ဂျပန်တို့၏ မျှော်မှန်းချက်ကို စာတမ်း ရေးသားသူတို့က ဤသို့ အကျဉ်းချုပ် တင်ပြခဲ့သည်။ ဒေသတွင်း နိုင်ငံများအတွက် စီးပွားရေးစင်္ကြံ များက ဆောင်ကြဉ်းပေးမည့် အဓိကအကျိုးကျေးဇူးမှာ "အာဆီယံနိုင်ငံများနှင့် အရှေ့အာရှဒေသကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ ပေါင်းစပ်ချိတ်ဆက်ပေးခြင်း" ပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်ဆိုလျှင်

“စီးပွားရေးစင်္ကြံများ၏ ထင်သာမြင်သာ အဖြစ်ဆုံးသော လက်ဝင်းအကျိုးကျေးဇူးမှာ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို အထောက်အကူပြုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးစင်္ကြံများမှာ အဓိကအားဖြင့် တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ မြန်မာနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့ကြားမှ ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းများဖြစ်ပြီး နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စနစ်ယန္တရားတစ်ရပ် ဖြစ်ထွန်းလာပါက တစ်ထောက်နား ကုန်သွယ်ရေး (transit trade) အတွက် အလားအလာကောင်းများ ရှိသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ဝေးလံခေါင်ဖျားသော ဒေသများသည် အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးပျံ့နှံ့မှုများ (spillover effects) မှ အကျိုးအမြတ် ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော နေရာဒေသများမှာ ထိခိုက်မှု မရှိသေးသော ဂေဟနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ခရီးသွားနယ်မြေများ ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။”⁹⁰

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ

စီးပွားရေးစင်္ကြံ မဟာဗျူဟာ၏အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်မှာ အပြန်အလှန် အကျိုးပြုနိုင်သည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ တည်ဆောက်ခြင်း ပင် ဖြစ်သည်။ (၁၉၈၀) နှစ်ကာလများ နှောင်းပိုင်း၊ (၁၉၉၀) နှင့် (၂၀၀၀) နှစ်ကာလများအတွင်း ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စက်မှုလုပ်ငန်း အကြီးအကျယ် ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားမှုတွင် ပြီးပြည့်စုံသော ကုန်ချောထုတ်လုပ်ရန် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရသည့် မတူခြားနားသော လုပ်ငန်းစဉ်များကို နိုင်ငံအများအပြားတွင် ဖြန့်ဝေနေရာချထားခဲ့သည်။ လုပ်အားခ၊ တည်နေရာ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံနှင့် အခွန်စနစ် ကွဲပြားခြားနားချက်များကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ် လျော့ချရန် ဖြစ် သည်။ ယင်းသည် ဒေသတွင်း အဆင့်ထိ လွှမ်းမိုးသော စက်မှု လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်တစ်ရပ် ဖြစ်၏။ ယခုအခါ ဂျပန် အစိုးရသည် ဂျပန်နိုင်ငံက စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် အဆိုပါ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကွန်ရက်များ အတွင်းသို့ မြန်မာ နိုင်ငံအား ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန်အတွက် အဆိုပြုနေခဲ့သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ကုန်ကျစရိတ် လျော့ချရေး အကြောင်းအချက် များ ပြည့်စုံသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ တည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များ၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန်များ၊ လျှပ်စစ်ပစ္စည်းများ၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်သုံး သတ္တုအရည်ကြိုစက်များ၊ သံမဏိတံသော သတ္တုများနှင့် ရေနံသန့်စင်မှုနှင့် ရေနံထွက်ပစ္စည်းများကဲ့သို့သော စက်မှု လုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ အချို့ကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည်ဟု ဂျပန်တို့က ယုံကြည်ယူဆကြသည်။ ဂျပန်စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန၏ ထိပ်တန်း နည်းပညာ အကြံပေးတစ်ဦး ပြောဆိုခဲ့သကဲ့သို့ပင် “ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ခွဲဝေဖြန့်ထုတ်ခြင်းက ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုလုံးကို အဆင့်ငယ်များ (short-step processes) အဖြစ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရန်အတွက် လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့သည် ဖြစ်ရာ အဆိုပါ အခွင့်အရေးကို အသုံးပြုကာ မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် အချို့သော အဆင့်ငယ် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အထူးပြု ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် ၎င်း၏ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းကို မြှင့်တင်

သွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။”⁹¹

ဂျပန်တို့၏ ငွေကြေးပံ့ပိုးကူညီမှုနှင့် ဂျပန်စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြင့် ရန်ကုန်မြို့လယ်မှ (၂၅) ကီလိုမီတာ ဝေးကွာသော နေရာတွင် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် (SEZ) တည်ဆောက်ခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုထွန်းကားရေး မဟာဗျူဟာအတွက် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ အထူးအားပေး ကူညီထောက်ပံ့မှုတစ်ရပ် အဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့ကြသည်။⁹² သို့သော် ဂျပန်တို့သည် သန္တိဌာန်ချ မြှုပ်နှံဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီ (၂၀၁၂) ခုနှစ် (SEZ) ဥပဒေကို အသေးစိတ်ပြန်လှန်လေ့လာ သုံးသပ်ရန် ဆန္ဒပြုခဲ့ရာ အစိုးရက လိုက်လျောပေးခဲ့သည်။ (၂၀၁၄) ခုနှစ် ဥပဒေတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန် တစ်ခုချင်းစီအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရေး အခွင့်အာဏာအများစုကို (SEZs) စီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီထံသို့ ပေးအပ်ခဲ့ပြီး ဗဟိုအာဏာပိုင်များအား ယေဘုယျ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရေး အခန်းကဏ္ဍတွင် ကန့်သတ်ထားရှိခဲ့သည်။ ယခင် ဥပဒေက အခွင့်ထူးများစွာကို သဘောထားကြီးကြီးပေးအပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့်တိုင် (၂၀၁၄) ခုနှစ်ဥပဒေသည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့အတွက် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် (၇) နှစ်နှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီများအတွက် (၈) နှစ် ခွင့်ပြုပေးအပ်ခဲ့သည်။⁹³

လုပ်ငန်းအားလုံး ရပ်တန့်သွားပြီး အငြင်းပွားဖွယ် အခြေအနေအတွင်း ပိတ်မိနေခဲ့သော်လည်း တနင်္သာရီ ဒေသအတွင်းရှိ ထားဝယ်အထူးစီးပွားရေးဇုန်ကို ဂျပန်တို့က မဲခေါင် - အိန္ဒိယ စီးပွားရေးစင်္ကြံ (Mekong-India Industrial Corridor) ၏ အဓိက ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ် ရှုမြင်ထားခဲ့သည်။ ထားဝယ်သည် “ဘန်ကောက်မြို့နှင့် ကြီးမားသော ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းစုများ (အထူးသဖြင့် မော်တော်ယာဉ်နှင့် လျှပ်စစ်ပစ္စည်းကဏ္ဍ) ရှိသည့် ချန်နိုင်းမြို့ကြား ဆက်သွယ်ရေးကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေမည် ဖြစ်သည်။”⁹⁴

အဓိက (SEZ) တတိယတစ်ခုမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ဂျွန်းတစ်ခု ဖြစ်သည့် ကျောက်ဖြူတွင် တည်ရှိသည်။ ယင်းသည် ရေနက်ဆိပ်ကမ်း တစ်ခုနှင့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း တစ်ခုပါဝင်သော လုပ်ငန်းအစုအဝေးကြီးတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဆိပ်ကမ်းတွင် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို လက်ခံရယူပြီး ကျောက်ဖြူမှ တရုတ်နိုင်ငံ ကူမင်းမြို့အထိ ကီလိုမီတာ (၇၇၁) ရှည်လျားသော ရေနံပိုက်လိုင်းတစ်ခုနှင့် ကျောက်ဖြူမှ ငွေကျိုးနှင့် ဝှမ်းရိုးအထိ (၂၈၀၆) ကီလိုမီတာ ရှည်လျားသော သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းတစ်ခုထံသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်မည့် အစီအစဉ် ဖြစ်သည်။ ကျောက်ဖြူမှာ တရုတ်လွှမ်းမိုးကြီးစိုးသည့် (SEZ) တစ်ခုဟု ဆိုနိုင်၏။ ထားဝယ်နှင့် သီလဝါတို့မှာမူ မြောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်တည်နေသော တရုတ်တို့၏ စီးပွားဆိုင်ရာ လွှမ်းမိုးမှုနှင့်ယှဉ်ပြိုင်ရန် ဦးတည်ပြီး နိုင်ငံတော်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းတို့တွင် ဂျပန်တို့ တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်နေသော (SEZ) များ ဖြစ်လေသည်။

နိုင်ငံ၏ အခြားအစိတ်အပိုင်းများတွင်လည်း (SEZ) များ ထပ်မံ ဆောက်လုပ်ရန် စီစဉ်ထားသည်။ ယင်းတို့အနက် (၃) ခုကို ကရင်ပြည်နယ်နှင့် (၄) ခုကို နေပြည်တော်၊ မန္တလေး၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် တည်ဆောက်သွားမည် ဖြစ်သည်။^{၉၅}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုလုပ်ငန်းအနာဂတ်တွင် ဂျပန်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုလုပ်ငန်း မဟာဗျူဟာတွင် ဂျပန်နိုင်ငံက အဘယ်ကြောင့် ထိုမျှထိထိဝင်ဝင် ပါဝင်နေရသနည်း။ ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိကအကြောင်းရင်း (၂) ခုရှိသည်။

ပထမအကြောင်းရင်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးနှင့် ပထဝီစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ယှဉ်ပြိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်၏။ အခန်း (၄) တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည့် စွမ်းအင်မူဝါဒနည်းတူ စက်မှုလုပ်ငန်းမူဝါဒမှာ လက်ဦးမှရရန် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်မှု၏ ရှေ့တန်းမျက်နှာ စာနောက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ တိုကျိုအစိုးရ၏ အမြင်တွင် တရုတ်နိုင်ငံက မြန်မာ့ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် တစ်ဦးတည်းသော အားပေးကူညီထောက်ပံ့သူအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုသည် ဘေဂျင်းအစိုးရအတွက် ကြီးမားလှသော အားသာချက်တစ်ရပ်ကို ပေးစွမ်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ဟူ၏။ ထိုအကြောင်းကို ရည်ညွှန်း၍ (IDE) စာတမ်းတွင် အောက်ပါအတိုင်း သိမ်သိမ်မွေမွေ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

“ ဦးသိန်းစိန် အုပ်ချုပ်ရေးလက်ထက် ဒီမိုကရေစီ အသွင်ပြောင်းလဲရေး မတိုင်မီကာလ၌ တရုတ်နိုင်ငံသည် စစ်အစိုးရအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူတစ်ဦးအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့၏။ အခြားဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက် နိုင်ငံများ မရှိသော ထိုကာလအတွင်း တရုတ်နိုင်ငံသည် အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာသို့ နောက်ထပ် ထွက်ပေါက်တစ်ခု ဖွင့်လှစ်ရန်နှင့် အလျင်အမြန် မြင့်တက်လာနေသော စွမ်းအင်လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန်ဟူသော ၎င်း၏ မဟာဗျူဟာ အကျိုးစီးပွားများအပေါ် အခြေခံကာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းအမြောက်အများကို စတင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ကျောက်ဖြူတွင် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းတစ်ခုနှင့် (SEZ) တစ်ခု၊ ကျောက်ဖြူနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ်ကို ဆက်သွယ်ထားသော ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းနှင့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် ရေအားလျှပ်စစ် စက်ရုံများ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ ထိုကာလ၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် အလွန်အမင်း မှီခိုအားထားမှုကို မြန်မာနိုင်ငံအား တံခါးဖွင့်လှစ်လိုက်ချိန်ကတည်းကပင် ပြန်လှန်သုံးသပ်မှု ပြုခဲ့ရာ နှစ်နိုင်ငံကြား ဆက်နွယ်မှုများမှာ မျက်မှောက်ကာလတွင် လမ်းဆုံလမ်းခွဲ ရောက်နေခဲ့သည်။ (၂၀၁၁) ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ (၃၀) ရက်တွင် တရားဝင်ကြေညာခဲ့သည့် မြစ်ဆုံဆည် (တရုတ်တို့ ထောက်ပံ့သော စီမံကိန်းတစ်ခု) ရပ်ဆိုင်းမှုအား သမိုင်းဝင်ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။^{၉၆}

စက်မှုထွန်းကားရေး မျှော်မှန်းချက်ကို မြှင့်တင်ရာတွင် ဂျပန်နိုင်ငံက အကြီးအကျယ် ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေခဲ့သည်။

ဒုတိယအကြောင်းရင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံအား ဒေသတွင်း စီးပွားရေးတွင် အပြည့်အဝ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်းက အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဂျပန်တို့ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကွန်ရက်များအတွက် အကျိုးကျေးဇူး အများဆုံး ပေးစွမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။ (၁၉၈၀) နှစ်ကာလများ နှောင်းပိုင်းနှင့် (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများတွင် ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဒေသတွင်း စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပေါင်းစပ်ချိတ်ဆက်ရေးကို အားပေးမြှင့်တင်ခဲ့သည့် အဓိက တွန်းအားတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ဧရာမ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်များက သူတို့၏ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များစွာကို အရှေ့တောင်အာရှသို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့သည်။ ယန်းငွေတန်ဖိုး ပြောင်းလဲသတ်မှတ်မှုကြောင့် ဂျပန်နိုင်ငံတွင်း၌ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် အလွန်ဈေးကြီးလာခဲ့ရာ ဈေးပေါသော လုပ်သားအင်အားကို ရှာဖွေရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဂျပန်တို့၏ စီးပွားရေးက ကာလရှည် တို့ဆိုင်နေခဲ့သည့် အခြေအနေတွင် အဆိုပါကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကွန်ရက်များတို့က (Keiretsu) (သို့မဟုတ်) ဧရာမစီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ယခင်ကထက် ပိုမိုအရေးပါသော အကျိုးအမြတ်ရင်းမြစ်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက်ရုံများတည်ထောင်ခြင်း (နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်ကို အလုံးစုံ ဖြေလျှော့မှုပေးခြင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေကောင်းများ ရှိပါက) (Keiretsu) တို့အတွက် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် လျှော့ချရေးနှင့် ဂျပန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ကြား ပိုမိုနက်ရှိုင်း ခိုင်မာသော ဆက်နွယ်မှုများကို တည်ဆောက်ရေးဟူသော ရည်မှန်းချက်နှစ်ရပ်လုံးကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်မည် ဖြစ်၏။ အခန်း (၄) တွင် ဖော်ပြသွားမည့် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အဓိက ရွေးချယ်စရာအဖြစ် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း ကိစ္စရပ်မှာကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အရှေ့တောင်အာရှတို့အတွက် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးစင်္ကြံ ပါရာဒိုင်းတွင် ကော်ပိုရေးရှင်းများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများကို ပေါင်းစပ်ထားလေသည်။

ကုန်သွယ်စင်္ကြံ ပါရာဒိုင်းပုံစံ ယူထားသော သယံဇာတရင်းမြစ် ထုတ်ယူမှုစနစ်

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ အကောင်းမြင်လွန်းသော ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဒေသတွင်း၏ ပျောက်ဆုံးနေသော အဆက်အစပ် တစ်ခုဖြစ်ပြီး “စင်္ကြံနံ့များက အပြည့်အဝသက်ဝင်လုပ်ရှားလာ သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အာဆီယံဒေသသည် အားကိုးအားထား ပြုနိုင်သော သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်အားဖြင့် ပေါင်းစည်း မိသွားပြီး ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးစနစ်တွင် မောင်းနှင်အား တစ်ရပ်ဖြစ်လာနိုင်သည့် ခိုင်မာအားကောင်းသော အနေအထားတစ်ရပ်သို့ ရောက်ရှိလာမည် ဖြစ်သည်။”^{၉၇} သို့သော် စင်္ကြံနံ့များ ပါရာဒိုင်း (ADB ၏ စကားလုံးအရဆိုလျှင် မဟာမဲခေါင်ဒေသ (GMS) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး) အပေါ် အနုတ်သဘော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှု တစ်ရပ်လည်း ရှိနေခဲ့သည်။ ယင်းပါရာဒိုင်းသည် စက်မှုထွန်းကားရေးထက် “အမြတ်ထုတ် ရယူရေး” ကို ပိုမိုဦးတည်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်

ဖြစ်သည်ဟူ၏။ ထိုအမြင်ကို အကောင်းဆုံး မှတ်တမ်းတင် ဆွေးနွေးဖော်ပြထားသည့် စာတမ်းတစ်စောင်မှာ (Thammasat) တက္ကသိုလ်ပရော်ဖက်ဆာ (Charlie Thame) ရေးသားခဲ့ပြီး (Focus on the Global South) အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် (SEZs) နှင့် မဲခေါင်ဒေသမှ တန်ဖိုးအမြတ်ထုတ်ရယူခြင်း (SEZs and Value Extraction from the Mekong) ဟူသော လေ့လာမှု စာတမ်းပင် ဖြစ်သည်။

ထိုလေ့လာမှုစာတမ်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါအချက်လေးချက်ကို အဓိကဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။

(၁) တကယ်တမ်းတွင် (GMS) မဟာဗျူဟာအား ဒေသတွင်းနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရင်းအနှီး တိုးပွားရေး (capital reproduction) တွန်းအားများက မောင်းနှင်နေခဲ့သည်။ ရှေးရိုးမူလနည်းဖြင့် ရယူစုဆောင်းခြင်း (primitive accumulation) နှင့် ပြည်သူတို့၏ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးမှုများဖြင့် ဥစ္စာရင်းမြစ် စုဆောင်းမိလာခြင်း (accumulation by dispossession) တို့ ပါဝင်သည်။ “ရှေးရိုးမူလနည်းဖြင့် ရယူစုဆောင်းခြင်းဟူသည် သမိုင်းစဉ်လာအတိုင်း အရင်းရှင်စနစ်အတွက် အခြေအနေကောင်းများကို ဖန်တီးခြင်းဖြစ်ရာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတို့ကို လုပ်ခစား အလုပ်သမားများ အဖြစ် ပြောင်းလဲပစ်ခဲ့သည်။ ပိုင်ဆိုင်မှုများ ကင်းမဲ့စေခြင်းဖြင့်ရယူ စုဆောင်းခြင်းမှာမူ အရင်းအနှီး တိုးပွားချို့ထွင်ရေး အခြေအနေကောင်းများ ပြန်လည်ဖန်တီးခြင်းဖြစ်သည်။ ပိုင်ဆိုင်မှုများ ကင်းမဲ့စေခြင်း နည်းလမ်းဖြင့် ရယူစုဆောင်းခြင်းသည် အရင်းရှင်နှင့် ကိုလိုနီစနစ်၏ လူမှုရေးဆိုင်ရာ မျိုးဆက်ပွားမှု (social reproduction) ၏ အစဉ်အဆက် တည်မြဲနေမည့် လက္ခဏာရပ်တစ်ခု ဖြစ်သော ဖွဲ့စည်းပုံစနစ်ဆိုင်ရာ မောင်းနှင်အား (structural drive) တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။”⁹⁸

(၂) အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် အကြီးအကျယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း (သို့မဟုတ်) SEZs နှင့် စင်္ကြန်များ ဖန်တီးခြင်းက “အများအပြား ထုတ်ယူသုံးစွဲမှု မပြုရသေးသော သဘာဝသယံဇာတများနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်များ အသုံးပြုခွင့်ကို စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းများအား ပေးအပ်ခဲ့သည်။”⁹⁹ ယနေ့အထိ စီးဝင်လာခဲ့သမျှ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို လေ့လာကြည့်မည်ဆိုလျှင် ဖော်ပြပါအဆိုသည် ငြင်းဆန်ရန် ခက်ခဲသော အဆိုတစ်ခု ဖြစ်နေပေသည်။ “အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း (FDIs) အများစုမှာ အထူးသဖြင့် စွမ်းအင်ကဏ္ဍတွင် သယံဇာတ ရယူသုံးစွဲရေးဟူသော တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံကဲ့သို့သော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များက မောင်းနှင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။”¹⁰⁰

(၃) အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် “ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ကွန်ရက်များကို ဖြန့်ကျက်ခွဲထုတ်ခြင်းနှင့် ‘အာရှစက်ရုံ (Factory Asia)’ ထပ်မံတိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ခြင်း တို့ကိုလည်း ပံ့ပိုးကူညီနေခဲ့၏။ ဒေသတွင်း နိုင်ငံများကြား ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာခြင်းကြောင့် နိုင်ငံများစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းများကို အရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာ

ကုန်ကျစရိတ်နည်းပါးသော နယ်မြေဒေသများသို့ ရွှေ့ပြောင်းကာ တန်ဖိုးကွင်းဆက် (Value chain) ကို အဆင့်ဆင့် ခွဲခြမ်းလုပ်ကိုင်လာနိုင်ကြသည်။ အမြတ်အစွန်း ရနိုင်မည့်အဆင့်များကို ချန်ရစ် ထိန်းသိမ်းထားပြီး အရည်အသွေးနိမ့်သော ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ် အစိတ်အပိုင်းများနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ (သို့မဟုတ်) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်ပျက်စီးစေသော ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ် အစိတ်အပိုင်းများတို့ကို ပြည်ပသို့ ရွှေ့ပြောင်းကြသည်။ ဥပမာ တရုတ်နိုင်ငံတွင် လုပ်အားခ ကုန်ကျစရိတ်များ မြင့်တက်လာခဲ့ချိန်၌ အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများသည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်ရန် စီစဉ်နေကြသည်။ ဂျပန်မော်တော်ကားနှင့် လျှပ်စစ်ပစ္စည်း လုပ်ငန်း၏ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု အချို့အဆင့်များကို ထိုင်းနိုင်ငံမှ ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေကြပြီး ထိုင်းနိုင်ငံကလည်း စက်ယန္တရားကြီးများ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများကို ၎င်း၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းခြေဒေသမှ ထားဝယ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်ရန် ရည်ရွယ်နေလေသည်။”¹⁰¹

(၄) အခြေခံအဆောက်အအုံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက တန်ဖိုးအမြတ် ထုတ်ရယူခြင်း (Value extraction) နှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ကွန်ရက်များ ဖြန့်ကျက် ခွဲထုတ်ခြင်းတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီနေရုံမျှသာ မဟုတ်ဘဲ အစိုးရ - ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (PPPs) မှတစ်ဆင့် ‘အလွန်အကျွံ ရယူစုဆောင်းထားသည့် ငွေကြေးအရင်းအနှီးများအတွက် အကျိုးအမြတ် ရရှိနိုင်မည့် ထွက်ပေါက်တစ်ခုကို ပေးစွမ်းနေပေသည်။”¹⁰²

(GMS) ပါရာဒိုင်းနှင့်ပတ်သက်သော ဤဆွေးနွေးမှုတွင် ထပ်မံ ထည့်သွင်းရမည့်အရေးပါသော အကြောင်းအချက် တစ်ခုမှာ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများစု (စက်မှုလုပ်ငန်း၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေး အစရှိသည့် ကဏ္ဍရပ် အားလုံးမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ) မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသား နယ်စပ်ဒေသများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဒုတိယအခန်းတွင် မှတ်သားခဲ့ရသကဲ့သို့ပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ နောက်တွင် စစ်တပ်က တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လယ်ယာမြေများကို အကြီးစား စိုက်ခင်းများ၊ စက်မှုဇုန်များ (သို့မဟုတ်) ဆည်နှင့် လမ်းတံတားများ တည်ဆောက်ရန် အတင်းအဓမ္မ လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုများ ယှဉ်တွဲလိုက်ပါလာခဲ့သည်။ စိုက်ခင်းများ၊ စက်မှုဇုန်များ သို့မဟုတ် ဆည်များနှင့် လမ်းတံတားများအတွက် စစ်တပ်က တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လယ်ယာမြေများကို သိမ်းယူခြင်း ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များသည် ‘ပြည်တွင်းစစ် ရပ်တန့်သွားခြင်း’ ထက် ‘သေနတ်များက ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသော ဘူဒိုဇာများဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှုဖယ်ရှားခြင်း’ ဆိုသို့သာ ပိုမို ဦးတည်စေခဲ့၏။ အရေးပါသော သုတေသနပြု လေ့လာမှုတစ်ရပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် “အကြီးစား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝသယံဇာတ အများစု တည်ရှိရာ နယ်စပ်ဒေသများတွင်သာ အထူးအလေးပေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသည်။”

အဆိုပါနယ်မြေများမှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် အများအားဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရသော တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတို့၏ ဇာတိမြေများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်ဒေသများမှာ ဒေသတွင်း နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် နှစ်ပေါင်းထောင်ချီ သက်တမ်းရှည်ကြာခဲ့ပြီးဖြစ်သော ကုန်သွယ်ရေး ကွန်ရက်များတို့ ထိပ်တိုက်တွေ့ဆုံရာ နေရာဖြစ်ပြီး အာရှဒေသတွင် ဆက်လက်ကျန်ရှိနေသေးသည့် သယံဇာတ ပေါကြွယ်ဝရာ နေရာဒေသအချို့တွင် ပါဝင်လေသည်။¹⁰³

အချုပ်ဆိုရလျှင် (GMS) ပါရာဒိုင်းသည် သဘာဝ သယံဇာတများနှင့် လုပ်သားအင်အားတို့ကို ရောင်းကုန်များအဖြစ် ဖန်တီးသော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်တွင် လုပ်ငန်းများ တို့ဆိုင်နေခဲ့သော စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းများ အတွက် ကျဆင်းလာသော အကျိုးအမြတ်များကို ကြိုကြိုခံ ရင်ဆိုင်နိုင်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး သဘာဝသယံဇာတနှင့် လုပ်သားအင်အားတို့ထဲမှ တန်ဖိုးအမြတ် ထုတ်ယူခြင်း (Value extraction) လည်း ဖြစ်သည်။ (GMS) ပါရာဒိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်ဒေသများကို အဓိက ပစ်မှတ်ထားသည်ဖြစ်ရာ ၎င်း၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုကို တိုင်းရင်းသား ဒေသခံများက အများဆုံးတွေ့ကြုံခံစားရမည် ဖြစ်၏။

ပြည်သူတို့၏ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးမှုများဖြင့် ဥစ္စာရင်းမြှုပ် စုမိလာခြင်း (Accumulation by dispossession)

သီလဝါ (SEZ)၊ ထားဝယ် (SEZ) နှင့် ကျောက်ဖြူ (SEZ) တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုအပေါ် အနီးကပ်လေ့လာကြည့်သောအခါ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးမှုများဖြင့် ဥစ္စာရင်းမြှုပ် စုမိလာခြင်းကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စွာ တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

သီလဝါ - ဂျပန်တို့၏ (SEZ)

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် ရန်ကုန်မြို့လယ်မှ (၂၅) ကီလိုမီတာခန့် ကွာဝေးသော ဟက်တာ (၂၄၀၀) ကျယ်ဝန်းသည့် စက်မှုမြေနေရာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဂျပန်သီလဝါ (SEZ) ကုမ္ပဏီ (ဂျပန်ဧရာမ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုများ ဖြစ်သော (Mitsubishi, Sumitomo) နှင့် (Marubeni) တို့ပါဝင်)၊ (Myanmar Thilawa SEZ Holdings)၊ သီလဝါ (SEZ) စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီနှင့် (JICA) တို့ကြား အကျိုးတူ ဖက်စပ် လုပ်ငန်းတစ်ခုအနေဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် (SEZ) ဖြစ်သည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေကို (၂၀၁၄) ခုနှစ်တွင် ပြန်လှန်လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့ပြီးချိန်၌ သီလဝါသည် လုပ်ငန်းများ ပထမဆုံး အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သည့် (SEZ) ဖြစ်လာခဲ့၏။ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့် လိုင်စင်ကို (၂၀၀၉) ခုနှစ်မှာပင် ရရှိခဲ့သည့် တရုတ်တို့ ထိန်းချုပ်သော ကျောက်ဖြူ (SEZ) ထက် ပိုမိုစောလျင်စွာ လုပ်ငန်းစတင်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သီလဝါ (SEZ) တည်ထောင်မှုတွင် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ရည်မှန်းချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ (JICA) က ရိုးသားပွင့်လင်းမှု ရှိခဲ့သည်။ “ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းသော ပြိုင်ပွဲတွင် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းမှ အခြားနိုင်ငံများမှ ကုမ္ပဏီများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက် နေသော ဂျပန် ကုမ္ပဏီများသည် ‘အာရှတွင်း နောက်ဆုံးနယ်မြား (last frontier in Asia)’ ဟူ၍ သတ်မှတ်ရှုမြင်ခြင်း ခံရသည့် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်တွင် ပြင်းပြသော စိတ်ဝင်စားမှုရှိပြီး ထိုနိုင်ငံတွင် ဈေးကွက်ဝေစု ရရှိနိုင်မည့်အရေးကို အထူးပင် စိတ်ဝင်စားလျက် ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် စိတ်ဝင်တစား ရှိကြသော်လည်း အချို့သော ကုမ္ပဏီများက လျှပ်စစ်နှင့် အခြားသော အခြေခံအဆောက်အအုံများ ကင်းမဲ့ခြင်း၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေများ အပြီးသတ် ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်မှု မရှိသေးခြင်းတို့အပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်နေခဲ့ကြသည်။ မျှော်မှန်းထားသော ဂျပန်ကုမ္ပဏီများ အမှန်တကယ် ဝင်ရောက်လာအောင် ဆွဲဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင်ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် မြှင့်တင်ရေးသည် မြန်မာအစိုးရက ရင်ဆိုင်နေရင်းရမည့် အဓိက စိန်ခေါ်မှုကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်သည်”¹⁰⁴ ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ဂျပန်ကုမ္ပဏီများကို ဆွဲဆောင်ခေါ်ယူနိုင်ရန်အတွက် (JICA) သည် စီမံကိန်း၏ပထမအဆင့် (“Class A Area”¹⁰⁵ ဟု အမည်ရသည့် လုပ်ငန်းနေရာများ ဖော်ဆောင်ရေး) အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများစုကို ထောက်ပံ့ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ယင်းသည် အဓိကအားဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွက် အားပေးထောက်ပံ့မှု တစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်။

(၂၀၁၇) နှစ်လယ်ပိုင်းသို့ ရောက်ချိန်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၁၇) နိုင်ငံမှ ကုမ္ပဏီ (၈၇) ခုတို့က သီလဝါတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့ပြီး ဖြစ်ကာ ကုမ္ပဏီ (၃၂) ခုက ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ချက်များကို စတင်အကောင်အထည် ဖော်နေခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။¹⁰⁶ သို့သော် စက်မှုလုပ်ငန်းများကိုသာ ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည် မဟုတ်ဘဲ သီလဝါအစီအစဉ်၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်မှာ (SEZ’s) အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ခြင်းကို ပံ့ပိုးကူညီပေးမည့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေး အရင်းအနှီးများ (စွန့်စားမြှုပ်နှံသော ငွေကြေးအရင်းအနှီး (speculative capital) နှင့် အစုရှယ်ယာ ရောင်းချခြင်းမှရရှိသော ငွေကြေး အရင်းအနှီးများ (equity finance)) ကို ဆွဲဆောင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပ ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအဖြစ် လုပ်ဆောင်သော (Myanmar Thilawa SEZ Holdings) တွင် အစုရှယ်ယာရှင်ပေါင်း (၁၇၀၀၀) ကျော်¹⁰⁷ ရှိသည်ဟု ဆိုကြ၏။ သို့သော် လေ့လာဝေဖန်သူတို့က ရှယ်ယာ အများစုကို ပိုင်ဆိုင်သူတို့မှာ စစ်တပ်၏ ခရိုနီများသာ ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုဝေဖန်ကြသည်။ စီမံကိန်း စတင်လုပ်ဆောင် လည်ပတ်သည့်အချိန်ကတည်းကပင် အစုရှယ်ယာများ၏ တန်ဖိုးမှာ သိသိသာသာ မြင့်တက်လာခဲ့သည်ဟုလည်း ပြောကြားကြသည်။¹⁰⁸

တောင်သူလယ်သမား အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၁၀၀၀) ကျော်သည် ကျောက်တန်းနှင့် သန်လျင်မြို့ နယ်အတွင်းရှိ သီလဝါ (SEZ) နယ်နိမိတ်တွင် ပါဝင်သည့် ဟက်တာ (၂၄၀၀) ကျယ်ဝန်းသော

မြေနေရာပေါ်မှ အတင်းအကျပ် အင်အားသုံး နှင်ထုတ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည် (သို့မဟုတ်) ခံနေရသည်။ ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသော ရွာသူရွာသားအချို့နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများတွင် လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးမှုများဖြင့် ဥစ္စာရင်းမြစ် စုမိလာခြင်း (accumulation by dispossession) က အမှန်တကယ် ဖြစ်ပွားနေခဲ့ကြောင်း သိမြင်ခဲ့ရသည်။

ပထမဆုံးအနေဖြင့် ထိခိုက်ခံစားနေခဲ့ရသော ကျေးရွာများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခဲ့ခြင်း မရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြ၏။ ရွာသားတစ်ဦးက “သူတို့ ကျွန်တော်တို့ကို ထွက်သွားဖို့ပဲ ပြောခဲ့တယ်” ¹⁰⁹ ဟု ဆိုခဲ့သည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် လျော်ကြေးငွေများ ပေးအပ်ခဲ့ပြီး ထိုလျော်ကြေးက ရွာသူရွာသားများစွာအတွက် များပြားသော ပမာဏတစ်ရပ် ဖြစ်နေခဲ့သော်လည်း ယင်းသည် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများ ဆုံးရှုံးခဲ့ခြင်းကို မည်သို့မျှ ပြန်လည်အစားထိုး ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ “သိပ်မကြာခင်မှာပဲ သူတို့ရဲ့ ငွေတွေအကုန်လုံး သုံးလို့ကုန်သွားတော့မှာ။ အဲ့သလို ကုန်သွားပြီးရင်ကော . . . ဘာသွားလုပ်ကြမှာလဲ။ လယ်ယာမြေဆိုတာ လုံခြုံမှုပဲ၊ တကယ်တော့ သူတို့က လုံခြုံမှုကို ဆုံးရှုံးရတော့မှာ” ¹¹⁰ ဟု ကျေးရွာခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ပြောကြားခဲ့သည်။

တတိယအနေဖြင့် လျော်ကြေးပေးအပ်မှု အစီအစဉ်မှာ စုပေါင်းဆန့်ကျင် ကန့်ကွက်မှုကို ဖြိုခွဲရန်အတွက် စီမံကိန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ခံစားရသည့် အိမ်ထောင်စုများအား သွေးခွဲရန် ရည်ရွယ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤနေရာတွင် (JICA) သည် အချို့မိသားစုများကို အောင်မြင်စွာ စည်းရုံးနိုင်ခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရ၏။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ ၎င်း၏ ကိုယ်စားလှယ်က “သူတို့ထဲက လူတော်တော်များများက စီမံကိန်းကို အားပေးထောက်ခံကြတယ်” ¹¹¹ ဟု အခိုင်အမာ ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် ယင်းသည် ချဲ့ကားပြောဆိုမှုလည်း ဖြစ်နိုင်လေသည်။

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ယမြေအတွင်းမှ ဒေသခံများကို ပြန်လည်နေရာချထားသည့် နေရာ (ဓာတ်ပုံ - ပေါင်းကူး)

စတုတ္ထအနေဖြင့် လူဦးရေ (၁၀၀၀၀) အတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟူသော ခန့်မှန်းချက်မှအပ ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်နှင့် အခြားအသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ပံ့ပိုးကူညီမှုများ မရှိခဲ့ပေ။ နိုင်ငံခြား ငွေကြေးအရင်းအနှီးများအတွက် ရက်ရောသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်သော်လည်း အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေသည် အတင်းအကျပ် အင်အားသုံး နှင်ထုတ်မှုများကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ရန် (သို့မဟုတ်) အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်း နေရာချခံရသူများအား အကာအကွယ်ပေးရန် ပျက်ကွက်နေပေသည်။ ယင်းသည် (SEZ) အတွင်း (သို့မဟုတ်) အနီးတဝိုက်တွင် နေထိုင်သူများ၏ အဓိကကျသော အခွင့်အရေးများ (သို့မဟုတ်) အကျိုးစီးပွားများကို ရှင်းလင်းတိကျစွာ အာမခံပေးနိုင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) အကာအကွယ်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ထို့အပြင် ယင်းဥပဒေသည် သိမ်းဆည်းခံ လယ်ယာမြေများအတွက် ပေးလျော်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားဖော်ပြထားခြင်း အလျဉ်းမရှိပေ။ ¹¹²

“ (ADB) နဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နဲ့တော့ လူတွေကို ထွက်သွားဖို့ မပြောခင်ကတည်းက ပြန်လည် နေရာချထားရေးနဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အစီအစဉ်တွေ ရှိတယ် ပြောတယ်။ ဒါပေမယ့် (JICA) နဲ့တော့ ဒီနေရာမှာ ဘာအစီအစဉ်မှ မရှိဘူး၊ သူတို့က (SEZ) မှာ ကျွန်တော်တို့ အလုပ်တွေရမယ်လို့ ပြောတယ် . . . ဒါပေမယ့် အိမ်ထောင်စု (၆၈) စုထဲက လူ (၂၆၇) ယောက်မှာ (၁၇) ယောက်ပဲ အလုပ်ရတာပါဗျာ” ဟု ကျေးရွာခေါင်းဆောင် တစ်ဦးက ပြောကြားခဲ့သည်။ “ကျွန်တော်တို့ကို စီမံကိန်းမှာ အစုရှယ်ယာပေးဖို့ သူတို့ စဉ်းစားနေခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ကတော့ စိတ်မဝင်စားပါဘူး” ¹¹³ ဟူ၍ ထပ်မံဖြည့်စွက် ပြောဆိုခဲ့သည်။

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် (ဓာတ်ပုံ - ပေါင်းကူး)

ရွာသူရွာသားများ၏ ကိုယ်စားလှယ်အချို့က တိုကျိုမြို့အထိ သွားရောက်ကာ သူတို့၏ ပြဿနာများကို အရေးဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း သူတို့၏ အမြင်တွင် လုံလောက်သော တုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်မှု မရှိခဲ့ပေ။ ရွာသူရွာသားများ၏ ပြောကြားချက်များ နှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်ချက်ပြုစကား ပြောကြားပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ (JICA) ၏ ကိုယ်စားလှယ်က “လူတိုင်းအတွက် အခွင့်အရေးတွေ ဖန်တီးပေးဖို့ဆိုတာ မလွယ် ပါဘူး” ¹¹⁴ ဟု ဝန်ခံပြောကြားခဲ့သည်။

ထားဝယ် (SEZ) - ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အမှိုက်ပုံ

ထားဝယ် (SEZ) သည် သီလဝါထက် များစွာပိုမိုကြီးမားသော စီမံကိန်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ (၁၉၆) စတုရန်းကီလိုမီတာခန့် ကျယ်ဝန်းသည့် ထိုစီမံကိန်းတွင် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းတစ်ခု၊ စက်မှုဇုန်တစ်ခု၊ ဆည်တစ်ခုနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ဆက်သွယ်မည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများပါဝင်ရန် မျှော်မှန်းထားသည်။ အရှေ့တောင်အာရှ၏ အကြီးမားဆုံးသော ကုန်သွယ်ရေးနှင့် စက်မှုဇုန်တစ်ခု ဖြစ်လာရန် ရည်မှန်းထားသည့် လုပ်ငန်း အစုအဝေးကြီး တစ်ရပ်ကို ဆိုလိုပေသည်။ ထားဝယ်သည် ကီလိုမီတာ (၁၇၀၀) ကျော်ဝေးကွာသော ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ (Vungtau) မြို့တွင် အစပြု၍ ထိုင်းနိုင်ငံကို ဖြတ်သန်းသွားသည့် (GMS) “တောင်ပိုင်းစင်္ကြံ” ၏ အနောက်ဘက်ဝင်ပေါက် ဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းစင်္ကြံ သည် ဗီယက်နမ်၊ ထိုင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ကို ချိတ်ဆက်ရေး မြှင့်တင်ရန်အတွက်သာ မဟုတ်ဘဲ ဘန်ကောက်မြို့နှင့် ချန်နိုင်းမြို့ကြား ချိတ်ဆက် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းကို မြှင့်တင်ရန်အတွက်ပါ ရည်ရွယ်သည်။ ချန်နိုင်းမြို့တွင် အထူးသဖြင့် မော်တော်ယာဉ်နှင့် လျှပ်စစ်ပစ္စည်း ကဏ္ဍတွင် (FDI) များစွာ စီးဝင်နေပြီး ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ဧရာမ လုပ်ငန်းစဉ်များ တည်ရှိနေပါသည်။ “ပိုမိုမြင့်မားသော ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း” ဖြင့် အဆိုပါ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီကြီးများအနေဖြင့် သူတို့၏ ထုတ်လုပ်ရေး ကွန်ရက် အတွင်းရှိ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များအား ပြန်လှန် လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းနှင့် အသစ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက် ခြင်း စသည်တို့ လုပ်နိုင်စေကာ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းကို မြှင့်တင်ခြင်း ဖြစ်သည်။¹¹⁵ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့က (GMS) အနောက်ဘက် ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းမှ အဓိက အကျိုးကျေးဇူး ခံစားရသူများ ဖြစ်လာရန် ရည်ရွယ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံကိုလည်း လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့် ခွဲခြမ်းလုပ်ကိုင်ခြင်း ဖြစ်စဉ်မှ ထွက်ပေါ်လာမည့် လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများအဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့က စီမံကိန်းအတွက် အရင်းအနှီးများစွာ မြှုပ်နှံ ဆောင်ရွက်ကြသည်မှာလည်း အံ့အားသင့်စရာ မဟုတ်ပေ။ ထိုင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်း အိတ်လာလျံ - ထိုင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်ပိုရေးရှင်း Italian-Thai Development Corporation (ITD) က စီမံကိန်း ပထမအဆင့်၏ စက်ယန္တယား ကြီးများဖြင့် လုပ်ဆောင်ရသော ကြီးလေးပင်ပန်းသည့် လုပ်ငန်းအများစုကို လုပ်ဆောင်ပြီး ဂျပန်တို့က ဒုတိယအဆင့်တွင် ဝင်ရောက်တာဝန် ယူခဲ့သည်။

စီမံကိန်းအတွက် သဘောတူညီမှု ရယူပြီးသည်နှင့် အငြင်းပွားမှုများကလည်း ထပ်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါလာခဲ့သည်။ အဓိက ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညစ်ညမ်းမှုပင် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ဧရာမစီမံကိန်းကြီးကို (Mataput) ရှိ ထိုင်းနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်း ကမ်းခြေစက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးနှင့် အပြန်အလှန် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်သွားမည့် စီမံကိန်းတစ်ခုအဖြစ် ထင်မြင်ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ထိုင်းအစိုးရ၏ အဓိကရည်မှန်းချက်တစ်ရပ်မှာ နိုင်ငံသားများ၏ ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင်မှုကြောင့် (Mataput) တွင် ထားရှိရန် မဖြစ်နိုင်ခဲ့သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ ပေးစွမ်းနိုင်သော စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားရန် ဖြစ်သည်။ အငြင်းပွားမှု ဖြစ်ပေါ်စေသည့် နောက်ထပ်အကြောင်းအရာ တစ်ခုမှာ မြန်မာအစိုးရက ထိုနယ်မြေများကို မြေလွတ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်၏။

အမှန်မှာ အဆိုပါနယ်မြေတွင် နေထိုင်လာခဲ့ကြသော တိုင်းရင်းသား ထားဝယ်လူမျိုးများနှင့် ကရင်လူမျိုး ဒေသခံများသည် ဓလေ့ထုံးတမ်း မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်အရ ထိုလယ်ယာမြေများကို ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ စီမံကိန်းအတွက် ရယူခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများအတွက် လျော်ကြေး ငွေများမှာ မူလက အသုံးစရိတ်ဘတ်ဂျက်၏ အလွန်သေးငယ်သော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်သာ ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ကြီးကြီးမားမား သုံးစွဲရမည့် ကုန်ကျစရိတ် အမျိုးအစားတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ တတိယ ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ ဖောက်လုပ်ရန် စီစဉ်ထားသည့် (၁၅၀) ကီလိုမီတာ ရှည်လျားသော နှစ်လမ်းသွား အဝေးပြေးလမ်းမကြီးသည် ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (Karen National Union) ထိန်းချုပ်နယ်မြေကို ဖြတ်သန်းသွားရမည့် အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ (KNU) သည် ၎င်း၏ စစ်ရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများကို ဟန့်တားနှောင့်ယှက် လာနိုင်သည့်အရာကို သဘောကျ နှစ်သက်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။¹¹⁶

စီမံကိန်းမန်နေဂျာများ တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်နေရသည့် အဓိကအကျဆုံး ပြဿနာမှာ ပြန်လည်နေရာချထားရေးပင် ဖြစ်၏။ မြေဟက်တာပေါင်း (၁၉၆၀၀) ကျော်ကို လွှမ်းခြုံထားသော သီလဝါ (SEZ) ထက် ရှစ်ဆခန့် ကျယ်ဝန်းသည့် ထားဝယ် (SEZ) တွင် အကြီးစား ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရေး ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် ကျေးရွာပေါင်း (၂၀) မှ (၃၆) ရွာ (သို့မဟုတ်) အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၄၃၈၄) စုမှ (၇၈၀၇) စု (သို့မဟုတ်) လူဦးရေ (၂၂၀၀၀) မှ (၄၃၀၀၀) တို့အပေါ် သက်ရောက်နေသည့် စီမံကိန်း၏ တိုက်ရိုက်ဆိုးကျိုးများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်လေသည်။ သီလဝါစီမံကိန်းတွင် ကဲ့သို့ပင် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ရင်ဆိုင်ခံစားရမည့် ဒေသခံများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုမျိုး မရှိခဲ့ပေ။

ထိခိုက်ခံစားနေခဲ့ရသော ရွာသူရွာသားများကို မေးမြန်း ကောက်ယူခဲ့သည့် ထားဝယ်ဖွံ့ဖြိုးရေး အဖွဲ့အစည်း (DDA) ၏ စစ်တမ်းအရ (၇၄) ရာခိုင်နှုန်းသော ဖြေဆိုသူများက

အစိုးရသည် စီမံကိန်း မစတင်မီ သူတို့၏ သဘောဆန္ဒများကို ရယူခဲ့ခြင်းမျိုး မရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ (၇) ရာခိုင်နှုန်း ကသာ သူတို့သည် အာဏာပိုင်များထံမှ စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော သတိပေးချက်ကို လက်ခံရရှိခဲ့သည်ဟု ဖြေကြားခဲ့သည်။ စစ်တမ်းတွင် ဝင်ရောက်ဖြေဆိုသူ အားလုံး၏ (၆၆) ရာခိုင်နှုန်းက သူတို့သည် စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို အစိုးရထံမှသော်လည်းကောင်း၊ စီမံကိန်းအတွက် ကန်ထရိုက် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် (ITD) ထံမှသော်လည်းကောင်း ရရှိခဲ့ခြင်း အလျဉ်းမရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။¹¹⁷

ပြောင်းရွှေ့နေရာချခံရမည့် အလားအလာနှင့်ရင်ဆိုင်နေရသူများအနက် (၄) ရာခိုင်နှုန်းကသာ လက်ခံရန် ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး (၇၉) ရာခိုင်နှုန်းက ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်းကို ဆန့်ကျင်ခဲ့ကာ (၁၇) ရာခိုင်နှုန်းက မဆုံးဖြတ်တတ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားရေးအတွက် လျော်ကြေး ကမ်းလှမ်းချက်နှင့်ပတ်သက်၍ (၉၁) ရာခိုင်နှုန်းက ယင်းလျော်ကြေးငွေသည် သူတို့ မိသားစုများ၏ အနာဂတ် တည်မြဲရေးအတွက် လုံလောက်မှု မရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။¹¹⁸

ရွာတစ်ရွာ၏ အတွေ့အကြုံက စီမံကိန်း အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသည့် ရွာများအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုနေခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရ၏။ (SEZ) အတွက် ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် ဆည်တစ်ခု ဆောက်လုပ်ရန် လျာထားသော နေရာဖြစ်သည့် ကလုံးထာရွာမှ ရွာသူရွာသားများသည် အဓိက ကန်ထရိုက်တာ ကုမ္ပဏီ ဖြစ်သော (ITD) နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ထိုင်းအလုပ်သမားများက သူတို့၏ ရွာကို စီမံကိန်းနယ်မြေ တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်လုပ်ကိုင်တော့မည့်အကြောင်း လာရောက် ပြောကြားခဲ့ချိန်မှသာ စီမံကိန်းအကြောင်းကို ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ကြားသိခဲ့ရသည်။

ရွာသူရွာသားများကို ချွေးသိပ်ရန်အတွက် ကုမ္ပဏီက သူတို့သည် ရွာအထိ ပေါက်သည့်လမ်းများကို တိုးချဲ့ ပြုပြင်ရန်နှင့် စိုက်ပျိုးရေး ပေးဝေရေး ဆည်တစ်ခု ဆောက်လုပ်ရန် လာရောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းမှာသာ ရွာသူရွာသားများက သူတို့သည် များစွာပိုမိုကြီးမားသော စီမံကိန်းတစ်ခုအတွက် ရွှေ့ပြောင်းဖယ်ရှားခြင်း ခံရတော့မည် ဖြစ်ကြောင်း သိမြင်နားလည်လာခဲ့သည်။ သူတို့၏ လယ်ကွင်းများစွာကို ရေမြှုပ်ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်မည့် ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေး ဆည်တည်ဆောက်မှု စီမံကိန်းကြီး ဖြစ်လေသည်။ အငြင်းပွားမှုများ အားကောင်းပြင်းထန်လာခဲ့ချိန်တွင် မြို့နယ်နှင့် ကျေးရွာအာဏာပိုင်တို့သည် ရွာသူရွာသားများကို အစည်းအဝေးများ ခေါ်ယူပြီး သူတို့ လယ်ယာမြေများနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးရန် အတင်းအကျပ် ဖိအားပေးခဲ့သည်။ လျော်ကြေးငွေ အများအပြား ပေးမည်ဟူသော ကတိကဝတ်ဖြင့် ရွာသူရွာသားများကို သွေးခွဲရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုကြိုးပမ်းမှုက အောင်မြင်မှု မရရှိခဲ့ပေ။ ရွာသူရွာသား (၂၀) ဦးကသာ လျော်ကြေးငွေကို လက်ခံရန် သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး (၁၂၀) ဦးက ငြင်းဆန်ခဲ့သည်။¹¹⁹

နမူနာ ဖြစ်စဉ်များ

လုပ်ငန်းမစတင်မီကပင် ကျောက်ဖြူ (SEZ) သည် သီလဝါနှင့် ထားဝယ် (SEZ) တို့တွင် ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည်နှင့် အလားသဏ္ဌာန် တူသော ပြဿနာများစွာကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရခဲ့ရပြီ ဖြစ်၏။ မူလက ကျောက်ဖြူ (SEZ) ကို ကျောက်ဖြူမြို့မှ (၄) မိုင် အကွာတွင် တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားခဲ့သော်လည်း ထိုနေရာတွင် ရွှံ့စေး မီးတောင်တစ်လုံးကို တွေ့ရှိခဲ့ရသဖြင့် အနီးရှိ ကျေးရွာများသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရာ ရာနှင့်ချီသော မိသားစုများမှာ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချခံရမည့် အန္တရာယ်အောက်သို့ ကျရောက်သွားရသည်။

ထို (SEZ) ကို နဂိုမူလက ရည်ရွယ်ထားသည်ထက် ဧက (၄၀၀၀) ကျော် ပိုမိုကျယ်ဝန်းအောင်လည်း ချဲ့ထွင်ခဲ့၏။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် လူနေအိမ်ခြေရန်ကို ပင်လယ်အနီးတွင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ရသည်ဖြစ်ရာ ဒေသခံများအဖို့ ရခိုင်ပြည်နယ် ကို ရိုက်ခတ်လေ့ရှိသော တိုင်ဖွန်း မုန်တိုင်းများ၊ လေပြင်း မုန်တိုင်းများနှင့် ရေလွှမ်းမိုးမှုတို့၏ ခြိမ်းခြောက်မှုအောက်သို့ ကျရောက်သွားခဲ့သည်။¹²⁰ အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် "ဒေသခံများအား ရွှေ့ပြောင်းနေရာ ချခြင်းက (SEZ) ဖော်ဆောင်မှုတွင် ပြဿနာကြီးတစ်ရပ် အဖြစ်သို့ အလျင်အမြန် ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်မည့် နယ်မြေတွင် လက်ရှိနေထိုင်နေသူများသည် သူတို့၏ လူမှုစီးပွားရေး ကဏ္ဍရပ်များအတွက် (SEZ) က ပေးစွမ်းနိုင်မည့် အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ပတ်သက်၍ သံသယမကင်း ဖြစ်နေကြ၏။ လယ်ယာမြေများ ရောင်းချပြီး အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ရသည့် ဒေသခံများအဖို့ စီမံကိန်း၏ စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များကို ဆယ်စုနှစ်ချီကြာမြင့်ပြီးချိန်မှသာ မြင်တွေ့ခံစား ရနိုင်ကောင်းလေသည်။"¹²¹

ခုခံရင်ဆိုင်မှုက အဘယ်ကြောင့်အရေးပါသနည်း

အကယ်၍ ကျွန်ုပ်တို့က နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထိပ်သီးလူပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်းများတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကိုသာ လေ့လာဆွေးနွေးနေမည် ဆိုပါက စက်မှုထွန်းကားရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံများအပေါ် ဆွေးနွေးတင်ပြမှုမှာ ပြည့်စုံနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ တကယ်တမ်းတွင် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များကို လက်ခံရယူသည့်ဘက်မှ လူတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များက စက်မှုလုပ်ငန်း မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုကို ရိုက်ခတ်နိုင်သည့်အပြင် ၎င်း၏ အနာဂတ်အောင်မြင်မှု အလားအလာများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နေလေသည်။ အဆိုပါ မောင်းနှင်အားသည် ထားဝယ် (SEZ) ကိစ္စရပ်တွင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှုအရှိဆုံး ဖြစ်သည်။

(၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် ကြီးကျယ်သော အခမ်းအနားဖြင့် စတင်ဖွင့်လှစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သော်လည်း ထားဝယ် စီမံကိန်းမှာ များမကြာမီမှာပင် ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့ရသည့်အပြင် ပြန်လည် စတင်နိုင်မည့် အလားအလာများက တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ ပိုမိုဝေဝါးလာခဲ့၏။ လူသူကင်းမဲ့သော

ယာယီ ကြိုဆိုရေး စခန်းတစ်ခု၏ သင်ပုန်းပေါ်မှ အရောင်လွင်နေသော မြေပုံများနှင့် ပြောင်းရွှေ့နေရာချမှုကို သဘောတူလက်ခံခဲ့သည့် ရွာသူရွာသားများအတွက် ဖြစ်ကတတ်ဆန်း ဆောက်လုပ်ထားသည့် လူနေအိမ်ခြေများ၏ စိတ်ပျက်ဝမ်းနည်းဖွယ် အခြေအနေတို့က အဆိုပါ အနေအထားကို အထင်အရှား သက်သေခံနေလေသည်။ စီမံကိန်း ပြန်လည်စတင်မှုအကြောင်း သတင်းစကားများက မကြာခဏ ထွက်ပေါ်နေခဲ့သော်လည်း စီမံကိန်း ပြန်လည် အသက်ဝင်ရှင်သန်လာမည့် လက္ခဏာရပ်များကို ယခု ထက်တိုင် မတွေ့ရပါချေ။

ရှေ့ဆက်မရနိုင်တော့သည့် အဆိုပါအခြေအနေကို မည်သည်တို့က ဆောင်ကြဉ်းပေးခဲ့ပါသနည်း။

စီမံကိန်း၏ ကံကြမ္မာအပြောင်းအလဲများကို စဉ်ဆက်မပြတ် လိုက်လံ လေ့လာကြည့်ရှုနေခဲ့သူတို့၏ အဆိုအရ ထိုအခြေအနေကို ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းရင်းများစွာ ရှိသည်။ အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်မှာ ရည်မှန်းချက်ကြီးမားလွန်းသည့် ဘီလီယံပေါင်းများစွာ တန်ဖိုးရှိသော အဆိုပါစီမံကိန်းအတွက် ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအနှီးများ ရှာဖွေရန် ခက်ခဲနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ နောက်ထပ်အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်မှာ လျော်ကြေးငွေ ပေးချေရေး အစီအစဉ်ပင် ဖြစ်၏။ (ITD) က ၎င်းတို့ ရယူအသုံးပြုနေသော လယ်ယာမြေများမှာ မြေလွတ်များ မဟုတ်ကြောင်း နားလည်သိမြင်လာခဲ့ သည်နှင့်တပြိုင်နက် ပေးအပ်ရမည့် လျော်ကြေးငွေများက တရှိန်ထိုး မြင့်တက်သွားခဲ့သည်။ လုံးဝ မျှော်လင့်မထားခဲ့သည့် အခြားအကြောင်းရင်းတစ်ရပ်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ကြားမှ လုပ်ခလစာ ကွာခြားချက်ပင် ဖြစ်၏။¹²² ပြည်တွင်းအလုပ်သမားများသည် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းမှ ပိုမိုမြင့်မားသော လုပ်ခလစာများကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းသွားရောက် လုပ်ကိုင်ရန်သာ ပိုမိုဆန္ဒရှိနေကြသည်။ ထို့အပြင် အရေးပါသော အခြားအကြောင်းရင်း တစ်ရပ်မှာ စီမံကိန်းကို အဓိက ပံ့ပိုးကူညီသူ နှစ်ဦးဖြစ်သည့် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့ကြား ရည်မှန်းချက် ကွဲပြားခြားနားနေခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် ၎င်း၏ အရှေ့ဘက် ကမ်းခြေလုပ်ငန်းစုတွင် ထားရှိရန် မဖြစ်နိုင်သည့် ညစ်ညမ်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ထည့်သွင်းနေရာချနိုင်မည့် ကြီးမားသော စက်မှုလုပ်ငန်း နယ်မြေတစ်ခု တည်ဆောက်ရန် အလေးပေးခဲ့သည်။ ၎င်း၏ စက်မှုလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် သီလဝါကို ရရှိပိုင်ဆိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သော ဂျပန်နိုင်ငံကမူ များစွာပိုမိုသေးငယ်သော စက်မှုဇုန်တစ်ခု တည်ဆောက်ရန်သာ ဆန္ဒရှိသည်။ ကုန်ပစ္စည်းများ သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးနိုင်မည့် ဆိပ်ကမ်းတစ်ခု တည်ဆောက်ရေးကို အဓိကဦးစားပေးလေသည်။ ကရင်လူမျိုး လှုပ်ရှားတက်ကြွသူတစ်ဦးဖြစ်သော (Frankie Abreu) က ထိုင်းတို့၏ စိတ်ဝင်စားမှုနှင့် ဂျပန်တို့၏ စိတ်ဝင်စားမှုတို့ကြားမှ ခြားနားချက်ကို ဤသို့ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ “ဂျပန်တွေက လောဘကြီးတယ်၊ ဒါပေမယ့် စဉ်းစားဆင်ခြင်ဉာဏ် ကင်းမဲ့လောက်အောင်တော့ မကြိုးစားဘူး”¹²³ ဟူ၏။

သို့ရာတွင် အဓိကအကျဆုံး အကြောင်းအရာမှာ စီမံကိန်း၏ ရိုက်ခတ်မှုကို ခံစားနေခဲ့ရသော လူမှုအသိုက်အဝန်းနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတို့၏ ခုခံရင်ဆိုင်မှု ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အငြင်းပွားမှုများစွာ ဖြစ်စေခဲ့ရာ စီမံကိန်း၏ အဓိကဇာတ်လိုက်ကျော်တို့မှာ သူတို့ ပြုခဲ့သော ကတိကဝတ်များအပေါ် သတိပြုဆင်ခြင်လာခဲ့သည်။ စီမံကိန်း၏ ရိုက်ခတ်မှုကို အငြင်းထန်ဆုံး လက်တွေ့ခံစားနေခဲ့ရသည့် ကျေးရွာသုံးရွာဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။

ဘုံရန်သူတစ်ဦးကို ရင်ဆိုင်နေရမှန်း နားလည်သိမြင်ရင်းပင် သူတို့သည် ခုခံကာကွယ်ရေး ကွန်ရက်တစ်ခုကို ဖန်တီးခဲ့ကြပြီး ထားဝယ်အခြေစိုက် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကို ထိုကွန်ရက်ထဲသို့ ထပ်မံထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့သည်။ စီမံကိန်းအတွက် ရန်ပုံငွေ ထုတ်ပေးခြင်း မပြုရန် ငွေကြေး အင်စတီကျူးရှင်းများထံသို့ စာရေးသား တောင်းဆိုခြင်းနှင့် စီမံကိန်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ ပေးမှုများကို ရှုတ်သိမ်းပေးရေးအတွက် ဂျပန်အစိုးရကို ဆွဲဆောင်စည်းရုံးနိုင်ရန် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ကိုယ်စားလှယ်များ စေလွှတ်ခြင်းတို့ အပါအဝင် မတူခြားနားသော နည်းဗျူဟာများကို အသုံးပြုလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ အလွန်အရေးပါသည်မှာ စီမံကိန်းကို အားပေး ထောက်ခံလာအောင် ၎င်းတို့အား စည်းရုံးသိမ်းသွင်းရန် ရည်ရွယ်သော အစည်းအဝေးများတွင် ဝင်ရောက် တန်ပြန်ပြောဆိုကာ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့လေသည်။ သူတို့က စီမံကိန်း ကိုယ်စားလှယ်များအပေါ် အသာစီးပြန်လည်ရယူခဲ့ပုံ အကြောင်းကို (Abreu) က ဤသို့ ပြန်ပြောင်းစဉ်းစားပြောဆိုခဲ့ သည်။

“ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို လေ့လာဆန်းစစ်ဖို့ (Chulalongkorn) တက္ကသိုလ်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သုတေသနအင်စတီကျုကို တာဝန်ပေးခဲ့တယ်လေ။ ဒါပေမယ့် ပြောဆိုဆွေးနွေးမှု ပြုဖို့အတွက် ရွာသူရွာသား (၄) ယောက်ကိုပဲ သူတို့ ဖိတ်ခေါ်ခဲ့တယ် . . . လူတွေက ကြားနာမှုကို တက်ရောက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြတယ် . . . အကြံအစည် တစ်ခုနဲ့ပေါ့။ ကြားနာမှု အစည်းအဝေးကို လူပေါင်း (၆၀) လောက် သွားတက်ခဲ့ကြတာ။ ပညာရှင်တွေပြောတာကို (၁၀) မိနစ်လောက် နားထောင်ပြီးတဲ့နောက် ရွာသား တစ်ယောက် ထပြီး စကားပြောတယ်။ သူတို့က အဲ့ဒီရွာသားကို ‘(၁) နာရီလောက်ပြီးရင် ခင်ဗျားတို့ ပြောတဲ့အလှည့် ရောက်လာမယ်’ လို့ပြောတယ်။ ဒါပေမယ့် သူက ‘မဟုတ်ဘူး၊ မဟုတ်ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ ဒီကိုရောက်လာတာ ခင်ဗျားတို့ ပြောတာနားထောင်ဖို့ မဟုတ်ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ ပြောတာတွေကို ခင်ဗျားတို့ကို နားထောင်ခိုင်းမလို့’ ဆိုပြီး ပြန်ပြောလိုက်တယ်။ ဒီလိုနဲ့ တစ်ခြားလူတွေကလည်း စပြီး ပြောဆိုရင်ဖွင့်တော့တာပေါ့။ ခဏကြာတော့ ရွာသား တစ်ယောက်က ‘ပညာရှင်တွေကို ကျွန်တော်တို့ လေးစားပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပညာရှင်တွေလည်း ကျွန်တော်တို့ကို လေးစားသင့်တယ်၊ ကျွန်တော်တို့ကို ခင်ဗျားတို့နဲ့ အလုပ်လုပ်စေချင်တယ်ဆိုရင် ခင်ဗျားတို့က ကျွန်တော်တို့ရဲ့ လမ်းညွှန်ချက်တွေကို လိုက်နာရပါမယ်’¹²⁴ လို့ ပြောဆိုခဲ့တယ်။

ထိုင်းလုပ်ရှားတက်ကြွသူများ၊ ပညာရှင်များနှင့် ထားဝယ် ကွန်ရက်တို့ကြားတွင် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် စည်းလုံးညီညွတ်မှုက ပေါက်ဖွားလာခဲ့သည်။¹²⁵ ထို့ကြောင့်ပင် အခြေအနေအလုံးစုံ ပြောင်းလဲမှုအတွက် အခရာကျသည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့က (ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူမှုရေးဆိုင်ရာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ (Sulak Sivaraksa) က အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ် ပါဝင်သည်) က အသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် စီမံကိန်းနယ်မြေကို သွားရောက်လေ့လာစုံစမ်းခဲ့သည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြီးဆုံးသွားခဲ့ချိန်တွင် ကော်မရှင်သည် ထိုင်းနိုင်ငံဝန်ကြီးများ ကောင်စီထံသို့ အောက်ပါအတိုင်း ကောက်ချက်ချ နိဂုံးချုပ်ထားသော အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်ကို တင်သွင်းခဲ့သည်။

“ တရားမျှတပြီး သင့်တော်လျောက်ပတ်သည့် လျော်ကြေးပေးမှု (သို့မဟုတ်) ကုစားမှုတို့ မပါဘဲ [ထားဝယ် SEZ] အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ခြင်းသည် မြန်မာပြည်သူတို့အပေါ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ဒေသခံရွာသူရွာသားများမှာ သူတို့၏ နေအိမ်များနှင့် လယ်မြေများကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရ၏။ သူတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများမှာလည်း ဆိုးဆိုးရွားရွား ပြောင်းလဲခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များကို ပညာရှင် စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းမျိုး မရှိပေ။ အီတာလျံ - ထိုင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကုမ္ပဏီ (ITD) က ပြုလုပ်ခဲ့သော စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုသည် မြန်မာပြည်သူတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်ခဲ့သည်။¹²⁶

ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုများ ကျရှုံးသွားခဲ့ရသည့် သီလဝါ (SEZ) မှ ဖြစ်ရပ်များနှင့် ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင်မှုများ အောင်မြင်ခဲ့သည့် ထားဝယ် (SEZ) မှ ဖြစ်ရပ်များကြား ထင်ရှားပေါ်လွင်သော ကွာခြားချက်ကို ဆွေးနွေးတင်ပြသင့်ပေ ၏။ အောက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာများမှာ အဆိုပါကွာခြားချက်ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည့် အကြောင်းအရာများ ဖြစ်နိုင်သည်။

(၁) သီလဝါအောက်ခြေအဆင့် ဆန့်ကျင်လှုပ်ရှားမှုနှင့် မတူသည်မှာ စီမံကိန်း၏ ရိုက်ခတ်မှုကို ထိခိုက်ခံစားနေခဲ့ရသော ထားဝယ်ဒေသခံ လူမှုအသိုက်အဝန်းသည် ၎င်းတို့ အတွင်း၌သာမက၊ နယ်မြေဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံနယ်ခြားမျဉ်းများကို ကျော်လွန်သည့် နေရာဒေသတို့မှ (CSOs) များနှင့် အမှုဆောင် မဟာမိတ်တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။

(၂) သီလဝါဒေသခံများနှင့် မတူသည်မှာ ထားဝယ် ကွန်ရက်သည် ဘက်ပေါင်းစုံ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှု နည်းလမ်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် နိုင်ငံတကာ ငွေရေးကြေးရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံခြား အစိုးရများအား မေတ္တာရပ်ခံ တောင်းဆိုမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

(၃) ထားဝယ်ကွန်ရက်သည် အချိန်ကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သည်။ (၂၀၀၈) ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနှင့် မြန်မာ အစိုးရတို့ကြား သဘောတူနားလည်မှု ရယူခဲ့သည့်

သတင်းတစ်ရပ် ထွက်ပေါ်လာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် စည်းရုံးရေးကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ သီလဝါ ဆန့်ကျင်လှုပ်ရှားမှုသည်ကား စတင် စုစည်းတည်ဆောက်ရန် နှေးကွေးလေးလံနေခဲ့ပေသည်။ “ကျွန်တော်တို့ရဲ့ နည်းဗျူဟာက စီမံကိန်းအကြောင်း ကြားသိရတာနဲ့ အဲဒီစီမံကိန်းကို နှောင့်နှေးသွားအောင် လုပ်ဖို့ပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ လူမှုအသိုက်အဝန်းတွေထဲမှာ စီမံကိန်းဆန့်ကျင်ရေး အင်အား စုစည်းတည်ဆောက်ဖို့ အချိန်ရအောင်လို့ပေါ့” ဟု ထားဝယ်မှ လှုပ်ရှားမှုဦးဆောင်စီစဉ်သူ တစ်ဦး¹²⁷ က ရှင်းလင်းပြောကြား ခဲ့သည်။

ထားဝယ်ကွန်ရက်၏ အောင်မြင်သော လှုပ်ရှားမှုက အလွန် မှတ်သားဖွယ် ဖြစ်သည်။ ထိုလှုပ်ရှားမှုက အောက်ခြေမှ အများပြည်သူတို့သည် အထက်မှ အတင်းအကျပ် ဖိအားပေး စေခိုင်းမှုများကို အသာတကြည် ဆက်လက်လိုက်နာသွားမည် မဟုတ်ကြောင်း စစ်တပ် - ထိပ်သီး နည်းပညာအဖွဲ့အစည်း စီးပွားရေး အုပ်စုကြီးများပါဝင်သော မဟာမိတ်ကို သတိပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအချက်ကို အလွန်အမင်း အလေးပေး အာရုံစိုက်ခြင်း မပြုရန် အရေးကြီး၏။ (၉) နှစ်တာ ကြာမြင့်သော ရုန်းကန်မှုက ကြီးမားသော ရိုက်ခတ်မှုများ ပေးစွမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ရွာသူရွာသားများစွာတို့သည် သူတို့၏ မသေချာ မရေရာသော အနာဂတ်အတွက် သိသိသာသာ စိုးရိမ်ပူပန်လာခဲ့ကြပြီး အချို့ မှာ စီမံကိန်း အားပေးမြှင့်တင်သူတို့၏ အလုပ်အကိုင်နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု ကတိကဝတ်ကို လက်မခံဘဲ ကြံ့ကြံ့ခံ ရင်ဆိုင်နိုင်ရန် အားနည်းလာခဲ့သည်ဟု အချို့သော လေ့လာသူတို့က ပြောဆိုနေကြသည်။¹²⁸

ကရင်လူမျိုးဒေသခံများမှ Italian Thai Company မှ တည်ဆောက်နေသော လမ်းကို ဒေသခံများ၏ ကြိုတင် သဘောတူညီချက် တောင်းခံထားခြင်းမရှိသောကြောင့် ဟန့်တားနေစဉ် (ဓာတ်ပုံ - သန့်ဇင်)

တွေ့ရှိချက်များ

အထက်ဖော်ပြပါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုအပေါ် ဆွေးနွေးတင်ပြမှုက လေ့လာတွေ့ရှိချက်အချို့ကို ထွက်ပေါ်လာစေခဲ့သည်။

စက်မှုလုပ်ငန်း မူဝါဒတစ်ရပ်မဟုတ်၊ အမြတ်ထုတ်ရယူရေး မူဝါဒဖြစ်သည်။

လက်ရှိစက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပါရာဒိုင်းသည် အလုံးစုံအမြတ်ထုတ်ရယူရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ ထိုပါရာဒိုင်းတွင် ထားဝယ်သည့် ထိုင်းနိုင်ငံ (Mataput) စက်မှုနယ်မြေမှ လွှဲပြောင်းပေးမည့် အန္တရာယ်ကြီးမားပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော စက်မှုလုပ်ငန်းများ အတွက် အမှိုက်ပုံတစ်ခုဖြစ်ပြီး သီလဝါမှာ ဈေးပေါ့ပြီး ကျွမ်းကျင်မှုနည်းပါးသော လုပ်သားများဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် စက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြောင်းရွှေ့နေရာချ လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် ဂျပန်တို့အတွက် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု “ခွဲဝေဖြန့်ကျက်ခြင်း” မှ အကျိုးအမြတ် ရယူနိုင်မည့် နေရာတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသည် စက်မှုကဏ္ဍတစ်ခုကို ခိုင်မာသော အုတ်မြစ်တစ်ခုပေါ်တွင် တည်ဆောက်ပေးနိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် လုံးဝ မဟုတ်ပေ။ တကယ်တမ်းတွင် ၎င်းကို စက်မှုလုပ်ငန်း မူဝါဒတစ်ရပ်ဟူ၍ပင် မခေါ်ဝေါ်ထိုက်ပါချေ။

အစိုးရနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု

လက်ရှိပါရာဒိုင်းနှင့်ပတ်သက်သော ဒုတိယအချက် တစ်ချက်မှာ နိုင်ငံတော်အစိုးရကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အခွန်မူဝါဒများမှတစ်ဆင့် ဒေသခံနှင့် ပြည်တွင်း ငွေရှင်များအတွက် အမြတ်အစွန်း ရရှိနိုင်မည့် အခြေအနေများကို ဖန်တီးပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အဖြစ်သာ အဓိကသတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့သည်။ အနာဂတ်တွင် အချို့ စက်မှုလုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံ၏ “ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိသော အားသာချက် (competitive advantage)” ဖြစ်လာမည်ဟူသော ယူဆမှုဖြင့် အဆိုပါ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အခွန်ငွေ လျှော့ပေါ့ခြင်းနှင့် အခြားသော ခံစားခွင့်များဖြင့် မျက်နှာသာပေးခြင်းဖြင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးတွင် ကိုယ်တိုင် ပါဝင်စွက်ဖက် ဆောင်ရွက်ရန် (သို့မဟုတ်) “အနိုင်ရသူများကို ရွေးချယ်ပေးရန်” ဖြစ်သည်။ သို့သော် မကြာသေးမီက ပြုလုပ်ခဲ့သော သုတေသနပြု လေ့လာမှုများက ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် စက်မှုထွန်းကားသော နိုင်ငံများအဖြစ် အောင်မြင်စွာ ဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံအများစုတွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ အားကောင်းပြင်းထန်သော အစိုးရ၏ တက်တက်ကြွကြွ ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်မှုများပါရှိခဲ့သည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အချို့တွင် အမှန်တကယ် တိုက်ရိုက်ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း မရှိလျှင်ပင် အချို့ စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် အခွင့်အရေးများ ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။

ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသော အကြောင်းအရာတစ်ခုမှာ မဟာဗျူဟာတစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုသော သွင်းကုန် အစားထိုးရေးနှင့် သက်ဆိုင်၏။ သွင်းကုန်ခွန်မှတစ်ဆင့် အကာအကွယ်ယူခြင်း မူဝါဒနှင့် ပြည်တွင်း ကုန်ပစ္စည်းများ

ထည့်သွင်းရေး မူဝါဒတို့မှတစ်ဆင့် (ဆိုလိုသည်မှာ ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခု၏ ပါဝင်ပစ္စည်းများတွင် ပြည်တွင်း ပစ္စည်းများက ရာခိုင်နှုန်းတစ်ရပ်အထိ မဖြစ်မနေ ပါဝင်ရမည်ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားသော စနစ်ကို ချမှတ်ခြင်းဖြင့်) သွင်းကုန်အစားထိုးရေးကို ဖော်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲသော ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် သွင်းကုန် အစားထိုးရေးကို အခြားနိုင်ငံများ၏ အောင်မြင်သော အတွေ့အကြုံများနှင့် ကွဲပြားခြားနားစေခဲ့သည်မှာ အံ့အားသင့်ဖွယ် အဆင့်ထိအောင် ညံ့ဖျင်းသော အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှု၊ စွမ်းဆောင်ရည် မရှိသော ဗျူရိုကရက်တစ် ယန္တရား အကျင့်ပျက် ခြစားမှုများပင် ဖြစ်သည်။

အစောပိုင်းက ထောက်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် တောင်ကိုးရီးယား စစ်တပ် - ဗျူရိုကရက်တစ် ထိပ်သီးပုဂ္ဂိုလ်များက သွင်းကုန် အစားထိုးစက်မှုထွန်းကားရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို လူထုအားပေးထောက်ခံမှု ရရှိနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့သော်လည်း စစ်ပြီးခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိပ်သီးခေါင်းဆောင်များကမူ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစမှာပင် “မကြံစဉ်းသော လူထုထောက်ခံမှု” ကို ပိုင်ဆိုင်ခံစားနေခဲ့ရသည်ဖြစ်ရာ ထိုမဟာဗျူဟာအား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုတွင် သက်တောင့်သက်သာ အေးအေးဆေးဆေး ဖြစ်နေခဲ့သည့် အချက်က ကိုးရီးယားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ မတူခြားနားသော ရလဒ်အဖြေများကို ထွက်ပေါ်စေခဲ့သည်။

စက်မှုလုပ်ငန်း မူဝါဒ (သို့မဟုတ်) အခြားစီးပွားရေးမူဝါဒ တစ်ခုခုအတွင်းမှ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍအကြောင်း ဆွေးနွေးသုံးသပ်မှုတွင် တုံ့ပြန်ချက်ပေးခြင်း (feedback) ကိစ္စရပ်က အရေးကြီး ဆွေးနွေးရမည့် အရေးကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်နှင့် ဦးသန်းရွှေလက်ထက် နှစ်ကာလများ၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရိုးသားသော တုံ့ပြန်ချက် ပေးခြင်း (feedback) စနစ်ယန္တရားများ လုံးဝကင်းမဲ့နေခဲ့ရာ ထိပ်သီးခေါင်းဆောင်တို့သည် အာဏာရှင်စနစ်၏ အောက်ခြေမှ တင်ပြလာသော စာရင်းအင်းများနှင့် အစီရင်ခံစာများအပေါ် ယုံကြည်မှုများ ပုံအပ်ထားခဲ့ကြသည်။ ဈေးကွက် (market) မှာ ခေတ်သစ် နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒီတို့ အားပေးထောက်ခံသော တုံ့ပြန်ချက် ပေးခြင်း (feedback) စနစ် ယန္တရားတစ်ရပ် ဖြစ်သည်မှာ မှန်ကန်ပါ၏။ သို့သော် ဈေးနှုန်းများ (prices) ကမူ မျက်မှောက်ကာလ “ထိထိရောက်ရောက် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများ” ကိုသာ တိုင်းတာပေးနိုင်ပြီး အနာဂတ်ကာလအတွက် တိုင်းတာ ပေးနိုင်ခြင်း မရှိသဖြင့် လုံလောက်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ သို့သော် စက်မှုကဏ္ဍ တည်ဆောက်ရာတွင် အနာဂတ်ကာလအတွက် တိုင်းတာခြင်းက အလွန်အရေးပါပြီး ဘောဂဗေဒ အသုံးအနှုန်း ဖြင့် “ပြောင်းလဲနေသော နှိုင်းရအားသာချက် (dynamic comparative advantage)” ဟု သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုသည်။ ပိုမိုအရေးပါသော ဘက်ပေါင်းစုံ တုံ့ပြန်ချက်ပေးခြင်း (feedback) စနစ်ယန္တရားတစ်ရပ်မှာ ဒီမိုကရေစီပင် ဖြစ်၏။ အထက်မှ အောက်၊ အမျိုးသားစီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်းမှ စက်ရုံ ကြမ်းပြင်အထိ လွှမ်းခြုံသော ဒီမိုကရေစီနည်းကျ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဆွေးနွေးမှုတို့က တရားမျှတမှုဟူသော ရှုထောင့်မှသာမကပဲ

ထိရောက်သော စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းဟူသော ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင်လည်း အလွန်တရာ အသုံးဝင်ပေသည်။

ထားဝယ်ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုကို အောက်ခြေမှ မူဝါဒ ရေးဆွဲသူများထံသို့ တုံ့ပြန်ချက်ပေးခြင်း (feedback) တစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ကောင်း ရှုမြင်နိုင်သည်။ သို့သော် လူမှုအသိုက်အဝန်းများသည် တုံ့ပြန်ချက်ပေးရန်အတွက် တက်ကြွသော ဆန့်ကျင်မှုအဆင့်ထိ လုပ်ဆောင်စရာ မလိုပါချေ။ ထိုအစား စက်မှုလုပ်ငန်းမူဝါဒ ရေးဆွဲဖန်တီး ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းကျကျ အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် စနစ်ယန္တရားများကိုသာ တည်ဆောက်သင့်ပေသည်။

နိဂုံး

စစ်တပ်ကြီးစိုးသော မြန်မာအစိုးရအဆက်ဆက်၏ စက်မှုနိုင်ငံ ဖော်ဆောင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများက ကျရှုံးမှုနှင့်သာ အဆုံးသတ်သွားခဲ့၏။ အစိုးရတို့၏ အလွန်မြင့်မားသော ရည်မှန်းချက်များကို အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှု ညံ့ဖျင်းမှု၊ ဗျူရိုကရေစီ ယန္တရား၏ စွမ်းဆောင်ရည် နိမ့်ပါးမှု၊ အကြီးအကျယ် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုတို့က အားနည်းချည့်နှံသွားစေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုတွင် ပဓာနကျခဲ့သော စစ်ဘက်ထိပ်သီး ခေါင်းဆောင်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍမှ အမွေဆက်ခံရရှိခဲ့သည့် “မကြံစမူး လူထုအားပေးထောက်ခံမှု” မှာ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ကုန်ခမ်းသွားခဲ့သည်။

(၁၉၈၈) ခုနှစ်တွင် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်နောက်ပိုင်း အစိုးရသည် မတူခြားနားသော လမ်းကြောင်းတစ်ခုကို စတင်စမ်းသပ်လျှောက်လှမ်းခဲ့သည်။ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြေလျှော့မှု ကာလတစ်ခုကို အစပြုခဲ့ပြီး စက်မှုထွန်းကားရေး အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများကို အစပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။ သို့သော် (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများ နှောင်းပိုင်းသို့ ရောက်ချိန်တွင် စက်မှုလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ချက် များ အရှိန်အဟုန်ကျဆင်းသွားခဲ့ရာ ဦးသန်းရွှေက နိုင်ငံတော် အစိုးရ ဦးဆောင်သော သွင်းကုန်အစားထိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို အားပေးမြှင့်တင်ခဲ့သည်။ ထိုကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုမှာလည်း လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုကြောင့် အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ၊ အာရှဘဏ္ဍာရေး အကြပ်အတည်း၊ လွဲမှားသော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် နှင့် ကာလရှည် ဆက်လက်ဖြစ်တည်နေသော ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် တန်းတူညီမျှမှု ကင်းမဲ့ခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သော အကြောင်းအချက်များစွာတို့ကြောင့် အောင်မြင်မှု မရရှိခဲ့ပေ။

သမ္မတဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်ပြီး အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေးသို့ အသွင်ကူးပြောင်းခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ စက်မှုထွန်းကားရေး ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှု ပုံစံသစ်တစ်ခုကို ကြိုးပမ်း အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ထိုစနစ်သစ်တွင် နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အလုံးစုံလျှော့ချခဲ့ပြီး ဒေသတွင်း စီးပွားရေးစင်္ကြံ များထိအောင် ချိတ်ဆက်သွားမည့် ပြည် တွင်း “စီးပွားရေးစင်္ကြံ များ” ကို အားပေးမြှင့်တင်ပေးနိုင်သော ပါရာဒိုင်းတစ်ခုကို

လိုက်နာကျင့်ကြံဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မဟာမဲခေါင်ဒေသတွင်း အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ တိုးချဲ့ တည်ဆောက်မှုများက ထိုစီးပွားရေးစင်္ကြံများကို ဦးတည်ရည်ရွယ်သည်။ စီးပွားရေးစင်္ကြံ များ၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းများမှာ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ ဖြစ်၏။

စီးပွားရေးစင်္ကြံ များ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းမှာ ကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ယေဘုယျအမြတ်ငွေပမာဏကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်နှင့် မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် စက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အချို့ အပိုင်းကို ရွှေ့ပြောင်းနေရာချနိုင်မည့် (သို့မဟုတ်) ၎င်းတို့ နိုင်ငံအတွက် လူထုကျန်းမာရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အန္တရာယ်ပေးနိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ်များကို ရွှေ့ပြောင်းနေရာချနိုင်မည့် အထူးစီးပွားရေး ဇုန်များကို ဆိုလိုပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအား အရှေ့တောင်အာရှ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကွန်ရက်များအတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ထည့် သွင်းရေးနှင့် ထိုမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်ကြွယ်ဝရေး ဆီသို့ဦးတည်သော စီးပွားရေးစင်္ကြံ များ ချဉ်းကပ်လုပ် ဆောင်ပုံစနစ် (Economic corridors approach) ကို ဂျပန်နိုင်ငံက အဓိကအားပေးထောက်ပံ့နေခဲ့ချိန်တွင် (CSO) တို့က ထိုပါရာဒိုင်းကို ပိုမိုအနုတ်သဘောဆောင်သော ရှုထောင့်များမှ ကြည့်မြင်ခဲ့ကြသည်။ စင်္ကြံ များနှင့် (SEZ) တို့သည် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု တန်သည့်ကာလနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ငွေကြေးအရင်းအနှီးများကို ရေရှည်ပွားများ ထုတ်လုပ်နိုင်ရေး (Capital Reproduction) အတွက် အရှေ့တောင်အာရှ၏ ပေါများသော သဘာဝသယံဇာတများ၊ ဈေးပေါသော လုပ် သားတို့ထံမှ တန်ဖိုးအမြတ်ထုတ်ယူခြင်း (Value extraction) လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ရှုမြင်ကြသည်။

ထို့အပြင် အလေးဂရုပြုစရာ အချက်တစ်ချက်မှာ (GMS) ပါရာဒိုင်း၏ ဆိုးကျိုးအများစုကို သဘာဝသယံဇာတ အများစုတည်ရှိနေသော တိုင်းပြည်၏ နယ်စပ်ဒေသများတွင် နေထိုင်သူ တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့က ရင်ဆိုင်ခံစားနေခဲ့ရခြင်း ပင်ဖြစ်၏။

“ပြည်သူတို့၏ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးမှုများဖြင့် ဥစ္စာရင်းမြစ် စုမိလာခြင်း (accumulation by dispossession)” လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရန်ကုန်မြို့ အနီးတွင် ဂျပန်ကြီးစိုးသော သီလဝါ (SEZ) နှင့် တောင်ပိုင်း တနင်္သာရီဒေသတွင် ထိုင်းငွေကြေး အရင်းအနှီးများအတွက် အဓိကအကျိုးရှိစေမည့် ထားဝယ် (SEZ) တည်ဆောက်ခြင်းကို ကိုယ်စားပြုထင်ဟပ်နေသည်။ သီလဝါတွင် ဒေသခံများ၏ ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင်မှုများ ပြိုကွဲသွားခဲ့ရသော်လည်း ထားဝယ်တွင်မူ စီမံကိန်း၏ ဆိုးကျိုးများကို ခံစားနေခဲ့ရသော ဒေသခံများနှင့် (CSO) များ ပါဝင်သည့် အားကောင်းခိုင်မာသော ကွန်ရက်တစ်ခုက စီမံကိန်းကို လုံးဝရပ်တန့်သွားစေခြင်း မရှိလျှင်ပင် နှောင့်နှေးသွားစေခဲ့သည်။ တရုတ်ကျော ထောက်နောက်ခံ ကျောက်ဖြူ (SEZ) သည် စီမံကိန်း လုပ်ငန်းများ ကြီးကြီးမားမား လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိသေးမီမှာပင် ဒေသခံများအတွက် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ကိစ္စရပ်များဖြင့် အခက်ကြုံနေခဲ့ရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအား တောင်အာရှ၊ အရှေ့တောင်အာရှနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝသော လမ်းဆုံအဖြစ် ဖန်တီးပေးမည့် မဟာဗျူဟာနှင့်ပတ်သက်သော ဂုဏ်တင်ရေးသား ပြောဆိုမှုများနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် လက်ရှိလားရာဖြစ်သည့် ပို့ကုန် ဦးတည်သော၊ အမြတ်ထုတ်ရယူရန်သာ ဖြစ်သော အဆိုပါစက်မှုလုပ်ငန်း ပါရာဒိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ထွက်ပေါက်မဲ့ လမ်းပိတ်တစ်ခုသာ ဖြစ်ပေတော့သည်။

ကျောက်မီးသွေးလော၊ ရေအားလော သို့မဟုတ် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်လော

(မြန်မာ့စွမ်းအင်အနာဂတ်အရေးကို ငြင်းခုံခြင်း)

လွန်ခဲ့သော နှစ်ကာလအနည်းငယ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေးစနစ်ကို တဖြည်းဖြည်း ဖြေလျှော့လာခဲ့ ချိန်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် နိုင်ငံတွင်း လက်ဦးအခြေချမှု ရရှိနိုင်ရန်အတွက် အလှူအယက် ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာ အေဂျင်စီများ၊ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် (NGO) များသည်လည်း ၎င်းတို့၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို ကမ်းလှမ်းပေးအပ်ရန်အတွက် တိုးတက်လာ ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အမြန်နှုန်းဖြင့် မဟုတ်လျှင်ပင် ငွေကြေး အကျိုးအမြတ်များစွာ ပေးစွမ်းနိုင်မည့် နောက်ဆုံးနယ်ခြား ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ထို့အပြင် (၁၉) ရာစုမှ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုများနှင့် လူမှုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းတို့၏ ပုံစံအတိုင်း အာရှဒေသအား ကယ်တင်ပေးရမည့် ဝိညာဉ်များနှင့် ဆေးကြောသန့်စင်ပေးရမည့် ရိုင်းစိုင်းသော စိတ်နှလုံးများဖြင့် ပြည့်နှက်နေသည့် နေရာဒေသဟု သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့ကြသည့် အတိုင်း ကောင်းမှုကုသိုလ်ပြုရမည့် နောက်ဆုံးနယ်ခြားလည်း ဖြစ်လေသည်။

စွမ်းအင် (သို့မဟုတ်) လျှပ်စစ်စွမ်းအားကဏ္ဍမှာ ယှဉ်ပြိုင်ရမည့် နယ်ပယ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ယင်းအချက်ကို မည်သူကမျှ ဟန်ဆောင်ဖုံးကွယ်ထားခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ အဓိက ဇာတိကောင် (၃) ဦးက အစိုးရကို သူတို့ ပိုမိုလိုလားသော စွမ်းအင်ဖွံ့ဖြိုးရေး လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ တွန်းပို့နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရကို လော်ဘီလုပ်နေကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ (JICA)၊ (ADB) နှင့် (World Bank) တို့ပင် ဖြစ်၏။ ထိုအဖွဲ့အစည်း (၃) ခုတွင် မတူခြားနားသော အလေးပေး အာရုံစိုက်မှုများ (ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် (JICA) တို့တွင် လုံးဝဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေသည့် အလေးပေးမှုများ ရှိနေခဲ့သည်။) ရှိနေခဲ့သော်လည်း ယင်းတို့ကို တူညီသော ထင်မြင်ယူဆချက်များက မောင်းနှင်နေခဲ့ပေသည်။ ပထမဆုံး နေရာတွင်ရှိသည့် ထင်မြင်ယူဆချက်မှာ စီးပွားရေး အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားရန် လိုအပ်သည်ဟူသော ထင်မြင်ယူဆချက်ပင် ဖြစ်၏။ ထိုအချက်ကို (ADB) ၏ အားပေးကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် ရေးဆွဲခဲ့ပြီး စီးပွားရေး အကြံပေးများက တညီတညွတ်တည်း တင်ပြလာခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ စွမ်းအင်ပင်မ အစီအစဉ် (Myanmar Energy Master Plan) တွင် ယုံကြည်ချက်အပြည့်ဖြင့် ဖော်ပြထားခဲ့သည်။

“ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ၏ အဓိကကဏ္ဍရပ်တိုင်းတွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုများ အရှိန်အဟုန်မြင့်တက်လာမည်ဟု အာရှဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ် (ADB) က မျှော်မှန်းထားသည်။ နှစ်စဉ် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်း (၄.၈) ရာခိုင်နှုန်းမှ (၉.၅) ရာခိုင်နှုန်း ရှိမည်ဟုခန့်မှန်းထားပြီး ဖြစ်နိုင်ချေအများဆုံးသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်းမှာ (၇.၁) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ အဆိုပါဖြစ်နိုင်ချေ

အရှိဆုံးသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်းအတိုင်း တိုးတက်မှု ရရှိခဲ့သည်ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံသည် အာရှဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံအများစု၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်မှုထက် သာလွန်သွားခဲ့မည် ဖြစ်သည် (ခြွင်းချက်အနေဖြင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှုန်း (၉.၅) ရာခိုင်နှုန်းကို (၁၅) နှစ်ကြာအောင် မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ခဲ့သည့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ မပါဝင်ပေ)။¹²⁹

အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် လိုအပ်သည်ဟူသော အဆိုပါထင်မြင်ယူဆချက်နှင့် အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းအောက်တွင် ဖော်ပြပါ အရေးကိစ္စများကို စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၏ အရေးကြီး ကိစ္စရပ်များအဖြစ် ရွေးချယ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

“ နိုင်ငံသည် (၁၀၀) ရာခိုင်နှုန်း မီးလင်းရေးဆီသို့ ဦးတည် လျှောက်လှမ်းရမည်။

အလွန်ဝေးလံခေါင်သီသော နေရာဒေသများမှအပ နိုင်ငံတစ်ခုလုံးကို ပင်မမာတိအားလှိုင်းနှင့် ချိတ်ဆက် ခြင်းမှတစ်ဆင့် မီးလင်းရေးကို ဖော်ဆောင်မည် ဖြစ်သည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို အမျိုးမျိုးသော နည်းလမ်းများဖြင့် ထုတ်လုပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံသည် ရေအား၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ရေနံ (သို့မဟုတ်) ကျောက်မီးသွေး ကဲ့သို့သော လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်လုပ်ရေး သမားရိုးကျ ရင်းမြစ်များကိုပင် အဓိက မှီခိုအားထားရပေမည်။

ဆိုလာ၊ လေအား၊ အသေးစား ရေအားနှင့် ဇီဝလောင်စာ ကဲ့သို့သော ပြတ်တောက်မှု ပြဿနာနည်းပါးသော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ရင်းမြစ်များသည် နည်းပညာနှင့် ကုန်ကျစရိတ် အကြောင်းတရားများကြောင့် ကာလတိုနှင့် ကာလလတ်တစ်ခုအတွက် အဓိကမကျသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုပင် ပါဝင်လိမ့်မည် ဖြစ်၏။

ထိုပါရာဒိုင်းမှာ မစိမ်းလှသော ပါရာဒိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု နောက်ကျကျန်ရစ်ခြင်းကို ကျော်လွှားရေး နည်းလမ်း (catch-up development) တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိရန်သာ အလေးပေး အာရုံစိုက်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အရည်အသွေးကိုသာမက ခွဲဝေရေးကိစ္စရပ်များကိုပါ အရေးပါမှုနည်းပါးသော ကိစ္စရပ်များအဖြစ် ချန်ရစ်ထားသည့် ပါရာဒိုင်းတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။ အစားအစာ ဖူလုံရေး၊ တန်းတူညီမျှမှု ကင်းမဲ့ခြင်းကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများကို အနည်းဆုံးအဆင့်ထိ လျှော့ချရေးတို့ကို လေးစားသမှု ပြသခဲ့မည်မှာ သံသယဖြစ်စရာ မရှိသော်လည်း အရင်းခံ တွန်းအားမှာ သမားရိုးကျဖြစ်သော လျင်မြန်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပင် ဖြစ်လေသည်။

ကျောက်မီးသွေး အများအပြားသုံးစွဲရေး လမ်းကြောင်းအတွက် ဂျပန်တို့၏ တွန်းအားများ

(ADB) ကို ဂျပန်နိုင်ငံက အဓိကထိန်းချုပ်ထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လမ်းကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ (ADB) နှင့် (JICA) တို့တွင် ဘုံသဘောထားအမြင် ရှိသည်။ (JICA) သည် စတင်တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် (၁၉၅၄) ခုနှစ်ကတည်းကပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ ၎င်း၏ ပါဝင်ဖြစ်တည်မှုကို ထိန်းသိမ်းထားခဲ့သည်။ အင်အားသုံး ဖိနှိပ်သော စစ်အစိုးရက အုပ်ချုပ်နေခဲ့၍ အခြားဖွံ့ဖြိုး နိုင်ငံများက ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ရပ်ဆိုင်းလိုက်သည့် အချိန်ကာလများမှာပင် (JICA) သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ဆက်လက်ပေးအပ်နေခဲ့သည်။ (၂၀၁၃) ခုနှစ်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ရှင်ဖိုအားဘေး အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ (JICA) ကို ပေးဆပ်ရန်ကျန်ရှိသော ကြေးမြီဒေါ်လာ ငါးဘီလီယံအနက် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကို လျှော့ပေးလိုက်သည်။

သမ္မတဦးသိန်းစိန်၏ အရပ်သားတစ်ပိုင်း (သို့သော် စစ်တပ်ထိန်းချုပ်သော) အစိုးရအပေါ် တိုကျိုအစိုးရ၏ သံတမန်ရေးရာ လွှမ်းမိုးရေး လုပ်ဆောင်ချက် (assertive diplomacy) ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် လျှော့ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှင်ဖိုအားဘေးအစိုးရသည် ဒေါ်လာသန်း (၇၀၀) ခန့်ရှိသော ချေးငွေသစ်များနှင့် နောက်ထပ်ထောက်ပံ့ငွေ ဒေါ်လာသန်း (၂၅၀) တို့ကို ပေးအပ်သွားရန်လည်း ကြေညာခဲ့ရာ ဂျပန်နိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အကြီးမားဆုံးသော အလှူရှင်နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) က ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရခဲ့ပြီးချိန် (၂၀၁၆) ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အားဘေးအစိုးရသည် အလွန်ကြီးမားသော ဒေါ်လာ (၇.၇) ဘီလီယံတန်ဖိုးရှိသည့် ချေးငွေနှင့် ထောက်ပံ့ကြေး အစီအစဉ်တစ်ရပ်ကို ခွင့်ပြုပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် သမားရိုးကျ အစီအစဉ်များအပြင် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ကြီးမားသော ပံ့ပိုးကူညီမှု တွန်းအားတွင် ပထဝီနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားတစ်ရပ် ရှိသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို လျှော့ချရေးပင် ဖြစ်၏။ (၂၀၁၂) ခုနှစ်တွင် (JICA's) မြန်မာရုံး၏ အကြီးအကဲသည် ထိုအချိန်က သမ္မတတာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော အိုဘားမား၏ မြန်မာပြည်ခရီးစဉ်အပေါ် မှတ်ချက်ပြုပြောကြားဟန်ဖြင့် အဆိုပါရည်မှန်းချက်ကို သွယ်ဝိုက်ဝန်ခံခဲ့သည်။

“ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကြားတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပါဝင်ဖြစ်တည်မှုက (၁၉၈၈) ခုနှစ်က စတင်ပြီး ပိုမိုအားကောင်းလာခဲ့ရာ တရုတ်-မြန်မာ ဆက်ဆံရေး (အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများတွင်) တွင် ဟန်ချက်ညီမှု ကင်းမဲ့နေသည်ဟူသော ပြင်းထန်အားကောင်းသော ထင်မြင်ခံစားချက်တစ်ရပ်ကို ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ လူအများတို့က တရုတ်နိုင်ငံ ထုတ်ကုန်များ၏ အရည်အသွေးနှင့်ပတ်သက်၍ “တရုတ်စက်၊ တစ်ရက်စုတ်” ဟူသော စကားစုဖြင့် အရွှန်းဖောက်ပြောဆိုနေကြချိန်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်းနှင့် အကြီးစားဖွံ့ဖြိုး

တိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများ (ရေအားလျှပ်စစ် စက်ရုံများ၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်း စသည်) ကြောင့် ပြည်သူများအား ရွှေ့ပြောင်းနေရာချခြင်း ကဲ့သို့သော ပြဿနာများက ပိုမို တိုးပွားလာခဲ့သည်။ သမ္မတဦးသိန်းစိန်က “ကျွန်တော်တို့ ဒုက္ခရောက်နေခဲ့ချိန်မှာ တရုတ်နိုင်ငံက ကျွန်တော်တို့ကို ကူညီဖို့ ရှိနေခဲ့တယ်” ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် တဖြည်းဖြည်း ပိုမိုလွှမ်းမိုးပါဝင်လာခဲ့သော တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ အများပြည်သူတို့ကြားတွင် စိတ်ပျက်ဝမ်းနည်းမှု ခံစားချက်များက အမှန်ပင် ကြီးထွားလာခဲ့သည်။¹³⁰

(JICA) ၏ အထောက်အပံ့အများစုမှာ အခြေခံ အဆောက်အအုံများနှင့် မီးလင်းရေးတို့အတွက် ထောက်ပံ့ကြေးများနှင့် ချေးငွေများ ဖြစ်သည်။ (၂၀၁၇) ခုနှစ် မတ်လသို့ ရောက်ချိန်၌ လျှပ်စစ်ကဏ္ဍလုပ်ငန်း၏ အဆင့်များ အားလုံး (လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရေး၊ သွယ်တန်း ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးရေး) တွင် အကောင်အထည်ဖော်နေဆဲ ဖြစ်သော (JICA) ၏ စီမံကိန်းပေါင်း (၁၂) ခု ရှိ၏။ သို့သော် အဆိုပါစီမံကိန်းများထက် များစွာ ပိုမိုအရေးကြီးသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်စွမ်းအင် လမ်းကြောင်းအပေါ် အကြံပေးတစ်ဦးအနေနှင့် (JICA) ၏ လွှမ်းမိုးဖြစ်တည်မှုပင်။ (JICA) သည် ကျောက်မီးသွေးသုံးလျှပ်စစ်စက်ရုံများမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရယူသုံးစွဲမှုကို (၂၀၁၅) ခုနှစ်တွင် (၂) ရာခိုင်နှုန်းရှိရာမှ (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၃၃) ရာခိုင်နှုန်းထိအောင် မြှင့်တင်ပေးမည် စွမ်းအင်အရောအနှော (Energy mix) မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်အတွက် တွန်းအားပေးနေခဲ့သည်။¹³¹ (ADB) တွင် ဂျပန်နိုင်ငံက လွှမ်းမိုးကြီးစိုးသော အခန်း ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် (ADB) က ငွေကြေးပံ့ပိုးကူညီသော စွမ်းအင်ပင်မအစီအစဉ် (Energy Master Plan) မှာလည်း (JICA) ၏ လမ်းကြောင်းအတိုင်းပင် ရွေ့လျားနေသည်မှာ အံ့အားသင့်ဖွယ် မဟုတ်ပါချေ။ သို့သော် (ADB) ၏ မျှော်မှန်းချက်များ၌ နိုင်ငံအတွက် အတည်ပြုထောက်ခံထားသော စွမ်းအင်အရောအနှော (Energy mix) တွင် ကျောက်မီးသွေးမှ ထုတ်လုပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ (၂၀၁၅) ခုနှစ်တွင် (၁.၅) ရာခိုင်နှုန်းမှ (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၂၀.၄) ရာခိုင်နှုန်းထိ ရှိလာမည်¹³² ဟုဆိုထားရာ (JICA) လောက်တော့ ပြင်းထန်ခြင်း မရှိဟု ဆိုရပေမည်။ (JICA) နှင့် (ADB) တို့၏ မျှော်မှန်းချက်များတွင် ရေအားလျှပ်စစ်၏ အခန်းကဏ္ဍက (၂၀၃၀) ခုနှစ်ရောက်ချိန်၌ သိသိသာသာ လျော့ကျသွားပြီး (JICA) ၏ မျှော်မှန်းချက်တွင်မူ ပိုမိုပြင်းပြင်းထန်ထန် လျော့ကျသွားသည်။ ရေအား မဟုတ်သော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ မဆိုစလောက်သာ ဖြစ်သည်။ ကျန်းမာရေး ရှုထောင့်ကသော်လည်းကောင်း ရာသီဥတုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှုထောင့်ကသော်လည်းကောင်း စွမ်းအင် ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် ညစ်ညမ်းသော ရင်းမြစ်တစ်ရပ်အဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် ကျောက်မီးသွေး၏ ဂုဏ်သတင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းက အငြင်းပွားဖွယ်ကိစ္စရပ် ဖြစ်နေခဲ့ကြောင်းကို မသိကျိုးကျွံပြုကာ

ရှေ့ဆက်လျှောက်လှမ်းခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ကျောက်မီးသွေးသည် အကြောင်းရင်း (၄) ချက်ကြောင့် မြန်မာကဲ့သို့သော အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးနေသည့် နိုင်ငံတစ်ခု အတွက် အကောင်းဆုံးရွေးချယ်မှု ဖြစ်သည်ဟု ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် စွမ်းအင်ပညာရှင်များက ပြောကြားကြသည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ်အရေးပေါ် လိုအပ်ချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ကျောက်မီးသွေး စက်ရုံများ တည်ဆောက်မှုသည် ရေအား လျှပ်စစ်စက်ရုံများနှင့်စာလျှင် ပိုမိုလျင်မြန်သည် (ကျောက်မီးသွေး စက်ရုံအတွက် ပျမ်းမျှ (၃) နှစ် ကြာမည် ဖြစ်ပြီး ရေအားလျှပ်စစ် စက်ရုံအတွက် (၅) နှစ်ကြာမည်)။¹³³ ဒုတိယအနေဖြင့် စွမ်းဆောင်နိုင်မှု၊ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် နည်းပညာရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ဖြင့် အခြေခံလျှပ်စစ် လိုအပ်ချက် (Base load) (သို့မဟုတ်) အနိမ့်ဆုံး လိုအပ်ချက်ကို ကာလတစ်ခုအတွင်း ဖြည့်ဆည်းပေးရန် မဖြစ်နိုင်သေးပေ။ တတိယအချက်အနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေးသည် အခြားစွမ်းအင် ရင်းမြစ်များနှင့် နှိုင်းစာလျှင် ဈေးအချို့ဆုံး ဖြစ်သည်။¹³⁴

တီဂျပ်ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံရှေ့ ဖြတ်နေသော နွားလည်းတစ်စီး ဤစက်ရုံသည် ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် ကျန်းမာရေးကို အလွန်ထိခိုက်စေပါသည်။ (ဓာတ်ပုံ - သန့်ဇင်)

စတုတ္ထအချက်အနေဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဆာလဖာဒိုင် အောက်ဆိုဒ်နှင့် နိုက်ထရပ်အောက်ဆိုဒ် ဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လွှတ်မှုများကြောင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအပေါ် ကျ ရောက်လာနိုင်သော ပြဿနာများကို အောင်မြင်စွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းလာခဲ့သည်။ ကာဘွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လွှတ်မှုများက ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေသော်လည်း တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ (CO2) ထုတ်လွှတ်မှုတွင် အချိုးအစားအရ မဆိုစလောက်သာပါဝင်သည့် မြန်မာကဲ့သို့သော နိုင်ငံတစ်ခုအတွက် ယင်းသည် စိုးရိမ်ပူပန်စရာ ပြဿနာတစ်ခု မဖြစ်သင့်ပေ။

ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို ဆန့်ကျင်သော အဆိုပြုချက်များ

အထက်ဖော်ပြပါ အဆိုပြုချက် (၄) ချက်လုံးကို အပြင်းအထန် ဆွေးနွေးငြင်းခုံနေခဲ့ကြ၏။ လျှပ်စစ်စွမ်းအား အလျင်အမြန် ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရေး ပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ World Wildlife Fund (WWF) – Spectrum ပေါင်းစပ်လေ့လာမှုက “ဆိုလာ (PV) နှင့် လေအားစီမံကိန်းများကို လအနည်းငယ်အတွင်း ဆောက်လုပ်နိုင်ပြီး ရုပ်ကြွင်းလောင်စာ၊ အနုမြူစွမ်းအင်နှင့် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများမှာ နှစ်ကာလများစွာ ကြာမြင့်နိုင်သည်”¹³⁵ ဟု မှန်မှန်ကန်ကန် တင်ပြထားသည်။ အခြေခံလျှပ်စစ်လိုအပ်ချက် (Base load) ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အထက်ပါ (WWF) လေ့လာမှုကပင် “အကယ်၍ ဗဟိုမှ ချုပ်ကိုင်မှု မရှိသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားစနစ်ကို ကျင့်သုံးမည်ဆိုပါက ဆိုလာ၊ လေအား၊ ဇီဝလောင်စာနှင့် အခြားသော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ပုံစံများကို အခြေခံကာ တည်ဆောက်ထားသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား စနစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စွမ်းအင်လိုအပ်ချက် (အားလုံးမဟုတ်လျှင်ပင်) အများစုကို တဖြည်းဖြည်း ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်”¹³⁶ ဟု ယုံကြည်ချက်ရှိရှိ တင်ပြထားသည်။

ကျောက်မီးသွေးကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းအတွက် (JICA) ၏ အဓိကအကြောင်းပြချက် တစ်ရပ်ဖြစ်သော ကုန်ကျစရိတ် ပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ နည်းပညာစီးပွားရေး (Economics of technology) သည် အစဉ်အမြဲ ပြောင်းလဲနေသည်ဟု မှန်မှန်ကန်ကန် ထောက်ပြထားခဲ့၏။ လေ့လာဆန်းစစ်သူတစ်ဦးက ထောက်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် ဆိုလာနှင့် လေအားစွမ်းအင်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်သည် (၂၀၀၉) ခုနှစ်မှ (၂၀၁၆) ခုနှစ်အတွင်း (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်နှင့် (၆၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်အထိ အသီးသီး ကျဆင်းသွားခဲ့ရာ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ (၁၁) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ကျဆင်းသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။¹³⁷ ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ကို အသုံးပြုနိုင်ခင် ကြားကာလတွင် “ပိုမိုမြင့်မားသော လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရေး ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ကုန်ကျစရိတ်များကြောင့် ကျောက်မီးသွေးမှ ရယူသော လျှပ်စစ်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်မှာ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ (၅) ရာခိုင်နှုန်းခန့် မြင့်တက်လာမည် ဖြစ်၏။ ဤလမ်းကြောင်းအတိုင်း ဆက်သွားနေပါက (၂၀၂၀) ခုနှစ်သို့ ရောက်ချိန်တွင်

ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်၏ ဈေးနှုန်းက ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ဈေးနှုန်းကို အသာစီးရ အနိုင်ယူသွားမည် ဖြစ်သည်။”¹³⁸

သို့သော် ယခုလက်ရှိနှိုင်းရ ကုန်ကျစရိတ်များအရပင်လျှင် “သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး (Clean coal)” သို့မဟုတ် “USC ကျောက်မီးသွေး (Ultra-supercritical coal)” နည်းပညာကို အသုံးပြုလာခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ ကျောက်မီးသွေး၏ အားသာချက်ကို ဆုံးရှုံးသွားခဲ့ရပြီး ဖြစ်၏။ ဂျပန်နိုင်ငံက မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခြားနိုင်ငံများအပေါ် တွန်းအားပေးနေခဲ့သည်မှာ အဆိုပါနည်းပညာဖြင့် ကျောက်မီးသွေးမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရေးပင် ဖြစ် သည်။ ဩစတေးလျနိုင်ငံ၏ (Clean coal) အသုံးပြုမှုအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ ခန့်မှန်းတွက်ချက်ခဲ့သည့် (Bloomberg News Energy Finance) သုတေသနအဖွဲ့အစည်းက အဆင့်မြင့်ဆုံး သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး နည်းပညာဖြစ်သည့် (USC) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်မှ လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ် (ကာဘွန်ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများ အပါအဝင်) ကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အား တစ်မဂ္ဂါဝပ်နာရီလျှင် (AU\$ ၁၃၄ - \$ ၂၀၃) အဖြစ် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည်။ နိုင်းယုဉ် ဖော်ပြထားချက်အရ လေအားလျှပ်စစ် စက်ရုံသစ်မှ လျှပ်စစ်ဓာတ် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မှာ တစ်မဂ္ဂါဝပ်နာရီ လျှင် (AU\$ ၆၁ - \$ ၁၁၈) ရှိပြီး ဆိုလာစက်ရုံသစ်မှဆိုလျှင် (AU\$ ၇၄ - \$ ၉၀) ကုန်ကျမည် ဖြစ်သည်။ တစ်ထောင် မဂ္ဂါဝပ် သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး စက်ရုံတစ်ခုအတွက် ငွေကြေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၃.၅၉) ဘီလီယံထိ ရှိသွားမည် ဖြစ်သည်။¹³⁹ ဩစတေးလျနိုင်ငံမှ စက်ရုံတစ်ခုအတွက် ခန့်မှန်းတွက်ချက်ခဲ့သည့် အဆိုပါ ကုန်ကျစရိတ်ကို တောင်အာဖရိကနိုင်ငံမှ ထိုကဲ့သို့သော စက်ရုံတစ်ခု၏ ဒေါ်လာ (၃.၉) ဘီလီယံကုန်ကျစရိတ်က ကျော်ဖြတ်သွားခဲ့သည်။ စက်ရုံတစ်ခုအတွက် အသုံးပြုခဲ့သည့် ထိုမျှများပြားသော ငွေကြေးပမာဏက မြန်မာကဲ့သို့သော ဆင်းရဲသည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတစ်ခုအတွက်မှာကား အလွန်တစ်ရာ ကြီးမားသော အသုံးစရိတ်တစ်ခု ဖြစ်နေပေသည်။ အမှန်မှာ ဩစတေးလျကဲ့သို့သော ချမ်းသာသည့် နိုင်ငံတစ်ခုအတွက်ပင်လျှင် ထိုကုန်ကျစရိတ်မှာ သေးငယ်သည်ဟု မဆိုသာပါကြောင်း အရည်အသွေး အကောင်းဆုံးသော “သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး” စက်ရုံများထုတ်လုပ်သူ (Mitsubishi Hitachi Power Systems) ၏ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာမြောက် စီမံချက်ရေးဆွဲရေး အကြီးအကဲဖြစ်သူ အာကီဟိကို ကာဇူနိုက ဝန်ခံပြောကြားခဲ့သည်။ ဩစတေးလျကဲ့သို့သော ချမ်းသာသော နိုင်ငံတစ်ခုသည် ဂျပန်အစိုးရထံမှ ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေး အထောက်အပံ့ (Export fi-nance) ကို ရကောင်းရနိုင်သည်ဟူသော အာကီဟိကို ကာဇူနို ပြောကြားခဲ့သည့် အရည်အချင်း ကန့်သတ်ချက်က သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သည် မြန်မာကဲ့သို့ ဆင်းရဲသည့် နိုင်ငံတစ်ခုအတွက် သင့်တော်မှု မရှိကြောင်း ထင်ရှားပေါ်လွင်စေသည်။¹⁴⁰

ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်အတွက် (JICA) ၏ တွန်းအားပေးမှုတွင် ကြီးမားသော အတားအဆီးတစ်ခုမှာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်အုပ်စု ဖြစ်၏။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဆန့်ကျင်ရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဟူသော ပုံရိပ်ကို တည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေသည့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို (သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ဟုလည်း) အားပေးထောက်ခံနေသည့် အဖြစ်မျိုး ရောက်ရှိသွား၍ မဖြစ်ပါချေ။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် ၎င်း၏ ဆန့်ကျင်ရေး ရပ်တည်ချက်ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းအပေါ်တွင်သာမက ကုန်ကျစရိတ်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများအပေါ်တွင်ပါ အခြေခံခဲ့သည်။ Vikram Kumar (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လက်တံတစ်ခုဖြစ်သော International Finance Corporation (IFC) (ရန်ကုန်) ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ မန်နေဂျာ) က ရှင်းလင်းပြောဆိုခဲ့သကဲ့သို့ပင် “ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်က ဈေးချိုတယ်လို့ သူတို့ပြောတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့က မဂ္ဂါဝပ် (၁၀၀၀) လောက်ထုတ်မယ့် စက်ရုံတစ်ခုမှာ အကြီးအကျယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံတဲ့အကြောင်းကို ပြောနေတာလေ။ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း အနည်းဆုံး (၆၀၀) မဂ္ဂါဝပ်လောက်ထုတ်ပေးမယ့် စက်ရုံပေါ့။ တကယ်လို့ ကျောက်မီးသွေး တင်သွင်းလာမယ့် ဆိပ်ကမ်းလိုမျိုး၊ ကမ်းခြေကနေ သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးမယ့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးလိုမျိုး . . . လိုအပ်တဲ့နေရာ၊ အဆောက်အဦး၊ ပစ္စည်းပစ္စယတွေ အားလုံးကို ထည့်သွင်း တွက်ချက်မယ်ဆိုရင် . . . ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်က ဈေးချိုချင်မှ ချိုလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်ပြောတယ်ဗျာ။” ထို့အပြင် သန့်စင်သော ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်စက်ရုံ တစ်ခု၏ အလွန်တစ်ရာ ကြီးမားသော ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းကြောင့် သူက “ကျောက်မီးသွေး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရေး စက်ရုံတစ်ခုကို ခလုတ်စဖွင့်လိုက်ပြီဆိုတာနဲ့ ပြန်ပြီးပိတ်ဖို့ ခက်ခဲတယ်။ ပိုလျှံလျှပ်စစ်ကို ခင်ဗျား ထိုင်းနိုင်ငံ ဒါမှမဟုတ် တရုတ်နိုင်ငံကို တင်ပို့ရနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ခင်ဗျားဟာ နည်းပညာ ရှုထောင့်အရဆိုရင် မြန်မာနိုင်ငံကို ညစ်ညမ်းစေရုံသာမက မဟုတ်တော့ဘဲ ပိုလျှံလျှပ်စစ်ဓာတ်အားနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပြဿနာမျိုးစုံကို ဖန်တီးနေတာလည်း ဖြစ်တယ်” ဟု ဆက်လက်ဖြည့်စွက် ပြောကြားခဲ့သည်။ သူက “တကယ်ဆိုရင် အခုအချိန်မှာ ပိုလျှံလျှပ်စစ်ရှိနေတဲ့ တရုတ်နိုင်ငံကနေ လျှပ်စစ် တင်သွင်းတာက ကျောက်မီးသွေး - လျှပ်စစ်စနစ် တစ်ခု တည်ဆောက်တာထက် ပိုပြီးဈေးသက်သာလိမ့်မယ်” ¹⁴¹ ဟု ကောက်ချက်ချခဲ့သည်။

ကုန်ကျစရိတ်ပြ မျဉ်းကွေးတွင် အလျင်အမြန် ထိုးစိုက် လျှော့ဆင်းနေပြီး တစ်နေ့တစ်ခြား ပိုမိုအဆင့်မြင့်လာသော ပြိုင်ဘက်နည်းပညာများ၏ နောက်ကောက်ချ ကျော်ဖြတ်ခြင်းကို ခံရနိုင်သည့် နည်းပညာတစ်ခုကို ကုန်ကျစရိတ်နည်းနည်းနှင့် ထိရောက်မှု ရှိခြင်းဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်း၏ အနာဂတ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လေ့လာမှုတစ်ရပ်က အထင်အရှား ဖော်ပြထားသည်။

“ ယင်းမှာ ကုန်ထုတ်ရင်းမြစ်များ (assets) ကို (ဒီဇယ်၊ ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ (သို့မဟုတ်) ကျောက်မီး သွေးသုံး လျှပ်စစ်စက်ရုံ) လောင်ပိတ်မိနေသည့် အန္တရာယ်ဆီသို့ ဦးတည်နေသည်။ အရင်းပြန်မရသေးမီမှာပင် ထိုကုန်ထုတ်ရင်းမြစ် (assets) များမှာ ဈေးကွက်ထဲတွင် တန်ဖိုး မရှိနိုင်တော့ပါ။ ဥပမာပုဂ္ဂိုလ် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ စွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စက်ရုံများနှင့် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စက်ရုံများစွာတို့မှာ အဆိုပါအန္တရာယ်ကို အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ တွေ့ကြုံခံစားနေရသည်။ စွမ်းအင်ကဏ္ဍကို ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်နှင့်/သို့မဟုတ် အကြီးစား ရေနံစွမ်းအင်ပေါ်တွင် အခြေခံကာ အစီအစဉ် ရေးဆွဲချမှတ်ထားသည့် နိုင်ငံများသည် သူတို့၏ လျှပ်စစ်ဈေးကွက်များက အခြားနိုင်ငံများနှင့် ယှဉ်လျှင် ပိုမိုဈေးကြီးလာပြီး ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဂုဏ်သတင်းတို့ဘက်မှ ကြည့်လျှင်လည်း ရှုံးနိမ့်လာရသည်ကို တွေ့မြင်ရမည် ဖြစ်သည်။” ¹⁴²

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အသုံးပြုနိုင်မည့် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင် နည်းပညာသည် အမှန်တကယ် သန့်ရှင်းသည်ဟူသော စတုတ္ထမြောက် အဆိုကို ဆက်လက် ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည်။ ယင်းသည် (JICA) က အဓိက အသားပေးတင်ပြခဲ့သော အချက်လည်း ဖြစ်သည်။ (JICA) က စံနမူနာအဖြစ် ပြသခဲ့သည်မှာ ယိုကိုဟားမားမြို့ရှိ အီဆိုကို (Isogo) ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စက်ရုံ ဖြစ်သည်။ ထိုစက်ရုံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဆာဗာဒိုင် အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လွှတ်မှု အနိမ့်ဆုံး (တစ်ကီလိုဝပ်နာရီလျှင် ၀.၀၁ ဂရမ်) နှင့် နိုက်ထရိုဂျင်အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လွှတ်မှု အနိမ့်ဆုံး (၀.၀၅ ဂရမ်) ¹⁴³ အဆင့်များကို ရရှိအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ ယင်းသည် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်သုံး စက်ရုံများ၏ ပျမ်းမျှထုတ်လွှတ်မှုအဆင့်မှ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ကျဆင်းသွားစေခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ¹⁴⁴

ကာဘွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လွှတ်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ မူအီဆိုကို စက်ရုံ၏ စွမ်းဆောင်မှုမှာ ယခင်က အသုံးပြုခဲ့သော ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်သုံး စက်ရုံ၏ ကာဘွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ထုတ်လွှတ်မှု အဆင့်ကို (၁၇) ရာခိုင်နှုန်းသာ လျှော့ချနိုင်ခဲ့ရာ သိသာထင်ရှားသော တိုးတက်မှုတစ်ရပ် မဟုတ်ပါချေ။ ¹⁴⁵ သို့သော် ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးပါ အရာရောက်သော အချက်မဟုတ်ဟု ဆိုကြ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများကြောင့် ဆာဗာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်နှင့် နိုက်ထရိုဂျင်အောက်ဆိုဒ် တို့နှင့်ပတ်သက်သော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ရှိနေမည်မှာ လုံးဝမှန်ကန်သော်လည်း ကာဘွန်ထုတ်လွှတ်မှုများက ဂျပန်ကဲ့သို့သော အဆင့်မြင့် စက်မှုနိုင်ငံများ၏ တာဝန်ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။ (JICA) နှင့် နီးစပ်သော ဗွဲ့ ဖွဲ့ရေးပညာရှင် တစ်ဦးဖြစ်သူ ပရော်ဖက်ဆာ တိုရီဟိတိုကုဒိုက ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးလာခြင်း “ဟာ ငါတို့ရဲ့ ပြဿနာ . . . မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပြဿနာတစ်ခု မဟုတ်ဘူး” ¹⁴⁶ ဟု အခိုင်အမာ ပြောကြားခဲ့သည်။ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ဆန့်ကျင်ရေး ဂျပန် (NGOs) များက ကမကထပြုကာ ဂျပန်နိုင်ငံသို့

ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သည့် တောင်သူလယ်သမားများနှင့် ဒေသခံ ခေါင်းဆောင်တို့သည် ဆာလဗာဒိုင် အောက်ဆိုင်/နိုက်ထရစ် အောက်ဆိုင် ညစ်ညမ်းမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများတို့ကြား ကွဲပြားခြားနားခြင်း နားလည်သိမြင်ခြင်း ရှိ မရှိကိုလည်း သူက သင်္ကာမကင်း ဖြစ်နေခဲ့သည်အပြင် (NGOs) များကိုလည်း ရှုပ်ထွေးမှုအား ဖန်တီးခဲ့သည်ဟု ပြစ်တင်ဝေဖန်ခဲ့သည်။¹⁴⁷

(JICA) ၏ အဆိုပြုချက်နှင့် ၎င်းကို အားပေးထောက်ခံသူတို့မှာ အခြေခံအားဖြင့် (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများအတွင်းက ပြောကြားခဲ့သော မလေးရှားဝန်ကြီးချုပ် မိုဟာမက် မဟာသီယာ၏ အဆိုပြုချက်၏ မူကွဲတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် ၎င်းတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းရေး ခွဲတမ်းမှာ ကုန်ဆုံးသွားခြင်း မရှိသေးဘဲ များစွာကျန်ရှိနေသေးသည်ဖြစ်ရာ ထိုခွဲတမ်းကို ပြည့်မီအောင် ဖြည့်ဆည်းခြင်းအား မည်သူကမျှ တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်း မရှိစေရဟူ၏။ ကမ္ဘာကြီး ပူဇွန်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပါဝင်အားပေးမှုဖြင့်တင်မှုက အလွန်ပင် သေးငယ်နေဆဲ ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပန်းတိုင်အတွက် ပိုမိုများပြားသော ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေပမာဏကို ထုတ်လွှတ်နိုင်မည့် ခွဲတမ်းတစ်ရပ် ရှိနေဆဲ ဖြစ်လေသည်။

ယင်းအဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ပြဿနာ (၃) ခုရှိ၏။ ပထမဆုံးတစ်ခုမှာ (JICA) ၏ အဆိုပြုချက်အတိုင်း ကျောက်မီးသွေးကို အကြီးမားဆုံး လျှပ်စစ်ရင်းမြစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို အခြေခံသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အခြေခံအဆောက်အအုံတစ်ခု တည်ဆောက်ခြင်းက ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်အပေါ် နိုင်ငံ၏ မှီခိုအားထားမှုများ စွဲမြဲခိုင်မာလာပြီး ပိုမိုများပြားသော ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်သုံးလျှပ်စစ် စက်ရုံများတည်ဆောက်မှုကို အရှိန်အဟုန် မြှင့်တက်လာစေနိုင်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံ၏ ဖန်လုံအိမ် ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှုမှာ လျင်မြန်စွာဖြင့်ပင် ပြန်လည် နောက်ဆုတ်၍ မရတော့သည့် အခြေအနေအထိ မြင့်တက်သွားမည် ဖြစ်လေသည်။ ဒုတိယတစ်ခုမှာ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်လမ်းကြောင်းအတိုင်း လျှောက်လှမ်းခြင်းက ပါရှိပြီး ညီ သဘောတူညီမှု ရယူနိုင်ခဲ့သည့် သမိုင်းဝင် (၂၀၁၅) ခုနှစ် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်အရ ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ ထုတ်လွှတ်မှုများ လျော့ချရန်ဟူသော နိုင်ငံများအားလုံး၏ ကတိကဝတ်များကို ဆန့်ကျင်နေပေသည်။ တတိယတစ်ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ ဒုတိယအများဆုံး တိုင်းပြည်ဖြစ်ကြောင်း သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ရာ¹⁴⁸ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်ကို လျှောက်လှမ်းရင်း ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေများ အများအပြား ထုတ်လွှတ်ခြင်းက မိမိအတွက် ဆင်းရဲဒုက္ခကို မိမိကိုယ်တိုင် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ကြဉ်းပေးနေသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။

ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်အတွက် တွန်းအားပေးမှုသည် (JICA) ပညာရှင်များ အခိုင်အမာပြောကြားလေ့ ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာ့စွမ်းအင် အနာဂတ်အတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မှုမှ ပေါ်ထွက်လာသည်ဆိုခြင်းက အဓိပ္ပာယ်ကင်းမဲ့နေပြီး

စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ အသားတင်ဝင်ငွေ (Corporate bottom line) အတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မှုမှ ထွက်ပေါ်လာခြင်းသာ ဖြစ်၏။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့ ကျောက်မီးသွေးသုံး လျှပ်စစ်စက်ရုံများ တင်ပို့မှုတွင် ထိပ်တန်းမှ ဦးဆောင်နေသော နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်သည်။ (၂၀၀၇) ခုနှစ်မှ (၂၀၁၅) ခုနှစ်အတွင်း စုစုပေါင်းဒေါ်လာ (၄၅) ဘီလီယံထိရှိသော ချေးငွေများ၊ ထောက်ပံ့ကြေးများနှင့် အခြားသော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များအနက် ဒေါ်လာ (၂၂) ဘီလီယံမှာ အဆိုပါ စီမံကိန်းများအတွင်းသို့ စီးဝင်သွားခဲ့သည်။

“ဂျပန်သည် ပါရီသဘောတူညီချက် စာချုပ်တွင် ပါဝင်လက် မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီးသည့်တိုင် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို အရှိန်အဟုန်မြှင့် အားပေးဖော်ဆောင်နေသည့် တစ်ခု တည်းသော (G7) နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်” ဟု ဂျပန် (NGO) ကီကိုကွန်ရက်မှ နိုင်ငံတကာညွှန်ကြားရေးမှူးဖြစ်သူ ကီမီကို ဟီရာတာ¹⁴⁹ က ပြောကြားခဲ့သည်။

အခြားစက်မှုနိုင်ငံများစွာတို့က ပါရီသဘောတူညီချက်ပါ ကတိကဝတ်များကို ဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ရင်းမြစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆီသို့ ရွေ့လျား နေခဲ့ချိန်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံက ဆန့်ကျင်ဘက် အရပ်ဆီသို့ ရွေ့လျားနေသည်။ ၎င်း၏ အနှိမ့်ဆုံးလျှပ်စစ်လိုအပ်ချက် (Base load) ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် လုံခြုံမှုကင်းမဲ့ပြီး ခေတ်မမီတော့သည့် နျူကလီးယား လျှပ်စစ်အခြေခံအဆောက်အအုံများ နေရာတွင် “သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်” ဖြင့် တဖြည်းဖြည်း အစားထိုးနေခဲ့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားတင်ပို့ရေး အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုမှာ ဖော်ပြပါ ပြည်တွင်းစွမ်းအင် လမ်းကြောင်းကို ပို၍ တိုးမြှင့်ချဲ့ထွင်စေသည်။ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်နည်းပညာတွင် ကြီးကြီးမားမား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက အကျိုးအမြတ်များစွာ ပေးစွမ်းနိုင်မည့် ထပ်တိုးဝယ်လိုအားများ ပေါ်ထွက်လာစေရန် တိုးမြှင့်ချဲ့ထွင်လိုက်သော လမ်းကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်နည်းပညာကို အသုံးပြုလုပ်ဆောင်ရန် တွန်းအားပေးမှုက ဂျပန်စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းများ၏ အကျိုးစီးပွားများနှင့် ဆက်နွှယ်နေခဲ့ခြင်း ရှိ မရှိ မေးမြန်းခဲ့ရာတွင် (IFC) ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ မန်နေဂျာဖြစ်သူ (Kumar) က “ရှိတာပေါ့ဗျာ” ဟု ဖြေကြား ခဲ့သည်။ သို့သော် သူက “ဒါက အကျိုးစီးပွားသက်သက်အတွက်တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ရေအားအပေါ်မှာ မှီခိုအား ထားနေတာက အလုပ် မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ဂျပန်တွေက အခိုင်အမာ ယုံကြည်ကြတယ်လေ။ ဒါကလည်း သူတို့နဲ့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်အုပ်စုကြားက အခြေခံအကျဆုံး ကွဲပြားချက်တစ်ရပ် ဖြစ်လာတာပေါ့” ဟု သတိကြီးစွာ ထပ်မံဖြည့်စွက် ပြောဆိုခဲ့သည်။¹⁵⁰

နောက်ထပ်ဆက်စပ်နေသော အကြောင်းအရာတစ်ရပ်လည်း ရှိသည် (အစောပိုင်းက သွယ်ဝိုက်ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။) ပထဝီနိုင်ငံရေးပင် ဖြစ်လေသည်။ နည်းပညာရှင်ထောင့်အရ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း အားသာချက်မှာ ရေအားစွမ်းအင်တွင် တည်ရှိပြီး ဂျပန်နိုင်ငံက ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်တွင် အားသာချက် ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံက

ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို ရွေးချယ်အသုံးပြုလာအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းက ဂျပန်နိုင်ငံအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း လွှမ်းမိုးဖြစ်တည်ရေး တိုက်ပွဲတွင် အသာစီးရစေမည် ဖြစ်သည်။

အလျော်အစားကြီးမားသော အဆိုပါမင်္ဂလာပွဲ၏ သတို့သမီးလောင်း ဖြစ်သူ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရသည် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို အသုံးပြုမည် မပြုမည် ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ရဦးမည် ဖြစ်၏။ ကြားကာလ အတောအတွင်း၌ (JICA) သည် (NLD) စီးပွားရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဦးဟံသာမြင့်နှင့် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးကျော်ဝင်းတို့အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံမှအဆင့်မြင့် အရာရှိများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းမှ ဧည့်သည်တော်များကို ဖိတ်ခေါ်ဧည့်ခံကာ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်၏ အားသာချက်များကို လက်ခံ ယုံကြည်လာအောင် ဆွဲဆောင်သိမ်းသွင်းခဲ့သည်။ အရောင်းမြှင့်တင်ရေး အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုကလည်း ခိုင်မာအားကောင်းလှ၏။ ဥပမာ ကိုယ်တိုင် အင်ဂျင်နီယာတစ်ဦးဖြစ်သော ဦးဟံသာမြင့်က အီဆိုကိုကိုသို့ အဆင့်မြင့် ရှုပ်ထွေးသော ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး စက်ရုံတစ်ခုကို ကိုင်တွယ်မောင်းနှင်ရန် မြန်မာအင်ဂျင်နီယာများတွင် လုံလောက်သော စွမ်းဆောင်ရည်များ ရှိမည်ဟု ယုံကြည်စိတ်ချမှု မရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့ရာ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို ရွေးချယ်အသုံးပြုလာအောင် (NLD) အစိုးရအား တွန်းအားပေးရေး လုပ်ဆောင်ချက်တွင် ပါဝင်သည့် ဂျပန်ပညာရှင်တစ်ဦးက “ခင်ဗျားရဲ့ အင်ဂျင်နီယာတွေကို လျှော့မတွက်ပါနဲ့”¹⁵¹ ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့သည်။ ဖော်ပြပါ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုက အရာထင်ခဲ့ပါ၏။ (JICA) နှင့် အီဆိုကို စက်ရုံသို့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်းက ထင်ရှားသော ကျောက်မီးသွေးဆန်းကျင်ရေး လှုပ်ရှားတက်ကြွသူတစ်ဦး (၈၈ မျိုးဆက် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပွင့်လင်းလူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦး) ကို သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်အပေါ် အမှန်အကန် ယုံကြည်သူအဖြစ် ပြောင်းလဲပစ်ခဲ့လေသည်။

ရေအားလျှပ်စစ်နှင့် ရေအားစွမ်းအင်နိုင်ငံရေး

ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်က အငြင်းပွားမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သကဲ့သို့ ရေအားလျှပ်စစ်ကလည်း အငြင်းပွားမှုများဆီသို့ ဦးတည်စေခဲ့သည်။

(၂၀၁၄) ခုနှစ် ဇွန်လသို့ ရောက်ချိန်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့ပြီးသော ရေအားလျှပ်စစ် စက်ရုံများ အားလုံး၏ စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်နိုင်မှု ပမာဏမှာ (၃၀၀၅) မဂ္ဂါဝပ်ရှိသည်။ တစ်ခုချင်းစီက (၁၀) မဂ္ဂါဝပ်ကျော် ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည့် ဆည်ပေါင်း (၂၃) ခုနှင့် အားလုံးစုစုပေါင်း (၃၄) မဂ္ဂါဝပ်¹⁵² ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည့် အသေးစားဆည် အခု (၄၀) တို့ ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံက ထုတ်လုပ်နေခဲ့သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပမာဏ၏ (၅၉) ရာခိုင်နှုန်းကျော်မှာ ရေအားဖြင့် ထုတ်လုပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားများ ဖြစ်သည်။¹⁵³ ရေအားလျှပ်စစ်သည် ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကံမကောင်းစွာနှင့်ပင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မဲခေါင်ဒေသတွင်းမှ

ရေအားစွမ်းအင်၏ မှတ်တမ်းက အားရကျေနပ်စရာ မရှိပေ။ ယင်းသည်ပင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို အနည်းဆုံး လျှပ်စစ်လိုအပ်ချက် (Base load) အား အဓိကဖြည့်ဆည်းပေးမည့်အရာအဖြစ် အားတက်သရော ကြိုဆိုနေခဲ့ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည် (ဂျပန်တို့၏ တွန်းအားများလည်း ပါဝင်သည်မှာ သိသာပေါ်လွင်နေပေ၏)။

ရေအားလျှပ်စစ်၏ အန္တရာယ်များ

မြန်မာစွမ်းအင် ပင်မအစီအစဉ် (The Myanmar Energy Master Plan) တွင် ရေအားလျှပ်စစ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော အန္တရာယ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ရိုးသားပွင့်လင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။ ထိုအစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သော ဆန်းစစ်လေ့လာ သုံးသပ်ချက်များကို ရှည်ရှည်လျားလျား ကိုးကားဖော်ပြလိုက်သည်။ အကြောင်းမှာ ရွေးချယ်စရာ စွမ်းအင်တစ်ရပ်အပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုမျှလောက် ရိုးရိုးသားသား ဖော်ပြထားသော အစိုးရ၏ စာတမ်းတစ်စောင်ဟူ၍ အလွန်ရှားပါးသောကြောင့် ဖြစ်သည် (သို့သော် ထိုလေ့လာဆန်းစစ်မှုအား ပံ့ပိုးကူညီ ထောက်ပံ့ခဲ့သည့် (ADB) ကို ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်မဟာဗျူဟာအတွက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် တွန်းအားပေးနေသော ဂျပန်နိုင်ငံက လွှမ်းမိုးကြီးစိုးနေခဲ့သည်ကို အမှတ်ရသင့်သည်)။

“ ရေအားလျှပ်စစ်သည် စီးပွားရေး၊ နည်းပညာနှင့် ငွေရေးကြေးရေးဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များစွာကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်သော်လည်း ကြီးမားပြင်းထန်ပြီး လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးများကို ပေးစွမ်းနိုင်သည်။ အဆိုပြုခဲ့သော ဆည်များစွာတို့အတွက် သုတေသနပြု လေ့လာမှုများ ကင်းမဲ့နေသည် (သို့မဟုတ်) နည်းပါးနေခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ထိုစီမံကိန်းများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တိတိကျကျ လေ့လာဆန်းစစ်နိုင်ရန် အလွန်ပင်ခက်ခဲပေသည်။ ပိုမိုခက်ခဲရှုပ်ထွေးစေသည့် နောက်ထပ်အကြောင်းရင်း တစ်ရပ်မှာ မည်သည့်ဆည်များကို တည်ဆောက်မည်ဟူသော အဖြေ၊ ယင်းဆည်များ၏ တည်ဆောက်မှုပုံစံများနှင့် ဆောက်လုပ်မည့် အစဉ်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ သေချာရေးရာမှု ကင်းမဲ့နေသည်။ ကြီးမားသော ပင်မလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် အစီအစဉ်များစွာကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ချိန်တွင် မတူခြားနားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စုများက ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို တိုးမြှင့်ထုတ်ဖော် ပြသလာခဲ့သည်။

ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်း ဒေသအထက်ပိုင်းတွင် တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်နေသည့် ရေကာတာတစ်ခုနှင့်ပတ်သက် ၍ (မည်သူတို့အား ဆောက်လုပ်ခွင့် ပေးအပ်ခဲ့သည်ကို ပြန်လည် အတည်ပြုရဦးမည်) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အုပ်စုတစ်ခုက ပြုလုပ်ခဲ့သည့်

ကနဦး (EIA) ဆန်းစစ်လေ့လာမှု တစ်ရပ်တွင် ရေကာတာတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် ဇီဝမျိုးကွဲ စုံလင်မှု၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များ၊ ရေအောက်ဂေဟစနစ်၊ တစ်ပိုင်းတစ်နိုင်ငံ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၊ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ဒေသခံတို့၏ အသက်မွေးကျောင်းလုပ်ငန်းများတို့ အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများစွာ ရှိလာနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြထားခဲ့သည်။ သံလွင်မြစ်ပေါ်တွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်ထားသည့် ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများက ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ အခြေအနေများအပေါ် ဆိုးဆိုးရွားရွား အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ နယ်မြေဒေသများအပြားတွင် ရေလွှမ်းမိုးမှုများ ဖြစ်ပွားစေခြင်းနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသအပါအဝင် မြစ်အောက်ပိုင်းဒေသများတွင် ရေစီးကြောင်းများ ပြောင်းလဲလာပြီး ဆားငန်ရည်တိုးဝင်မှုများ ဖြစ်ပွားစေခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ကြီးမားသော ဆည်တည်ဆောက်ရေး အစီအစဉ်တစ်ရပ်က အနာဂတ်ကာလ နန်းအနည် ပိုချမှုကိုလည်း ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ ထိုသို့ဖြင့် နန်းမြေပိုချမှုနှင့် ရာသီအလိုက် ရေလွှမ်းမိုးမှုတို့ကို ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေးအတွက် မှီခို အားထားနေခဲ့သည့် လူဦးရေထူထပ်သော မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများအပေါ် ပြင်းပြင်းထန်ထန် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်လေသည်။ စွမ်းအင်လုံခြုံရေးနှင့် အစားအစာ လုံခြုံရေးဟူသော ရှုထောင့်များမှကြည့်လျှင် မြစ်များမှာ အလွန်တစ်ရာ အရေးပါသော အရင်းအမြစ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကံဆိုးသည်မှာ အဆိုပါလုံခြုံရေး ပုံစံ (၂) မျိုးမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန် ပုံမှန်ဖြည့်ဆည်းခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ လုံးဝနီးပါး ဆန့်ကျင်ဘက်အသွင်ကို ဆောင်နေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေးမှတစ်ဆင့် စွမ်းအင်လုံခြုံရေးကို မြှင့်တင်ခြင်းက အစားအစာ လုံခြုံရေးကို လုံးဝ လျော့ကျသွားစေနိုင်သည် ဟူ၍ပင်။ မဲခေါင်ဒေသတွင်းမှ ဆည်များနှင့် ပတ်သက်သော အကျိုးသက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များအရ ပင်မဆည်များ တည်ဆောက်ခြင်းက မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ငါးပုစွန်မျိုးကွဲ စုံလင်မှုကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်ပြီး ငါးပုစွန်များ ဆတ်ဆိုးရှုံး ပျောက်ကွယ်ခြင်းနှင့် ငါးပုစွန် ဖမ်းဆီးရေးလုပ်ငန်းများ ကျဆင်းခြင်းဆီသို့ ဦးတည်စေမည် ဖြစ်သည်။ ငါးပုစွန် လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ စတုတ္ထအများဆုံး ရှာဖွေပေးသည့် လုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး ငါးသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း နေ့စဉ်စားသုံးသော အစားအစာများ၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။¹⁵⁴

ဆည်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းရေး မူဘောင်က ပြည့်စုံလုံလောက်မှု ကင်းမဲ့နေသည်ကိုလည်း စွမ်းအင်မူလအစီအစဉ် (Energy Master Plan) တွင် အထင်အရှားဖော်ပြထားသည်။

“ လူမှုနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများနှင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ ကြီးကြီးမားမား ပေါ်ပေါက်စေခြင်း မရှိဘဲ တာရှည်တည်တံ့စေသော ရေ

အားလျှပ်စစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်ရန်အတွက် ဥပဒေရေးရာ မူဘောင်က အလွန်အားနည်းနေဆဲ ဖြစ်သည်ဟု လေ့လာဆန်းစစ်သူများနှင့် ပညာရှင်အကြံပေးများစွာတို့က သတ်မှတ်ရှုမြင်ကြသည်။ လယ်ယာမြေ လက်ရှိထားပိုင်ခွင့်နှင့် မြေလပ်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေသစ်များအောက်တွင် လယ်သမားများအတွက် လယ်ယာမြေ လက်ရှိထား ပိုင်ခွင့်လုံခြုံရေး မရှိသေးချေ။ (MOAI) သည် အသုံးမပြုသော မြေများအဖြစ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သော မြေများကို လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းမျိုး မရှိဘဲ တစ်ပိုင်းတစ်နိုင်ငံ စိုက်ပျိုးသော တောင်သူလယ်သမားများထံမှ သိမ်းယူနိုင်သည်။ လယ်ယာမြေများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း ထွန်ယက်စက်ပျိုး လုပ်ကိုင်နေခဲ့သည့် ကိစ္စရပ်များ၌ တောင်သူလယ်သမားများသည် လယ်ယာမြေ အမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုကို လွှမ်းမိုးနိုင်မည့် သို့မဟုတ် စိန်ခေါ်နိုင်မည့် စွမ်းရည်များလည်း မရှိပေ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေမှာလည်း အကြီးစားစီမံကိန်းများ ဖော်ဆောင်သူများ၏စီးပွားရေး အကျိုးစီးပွားနှင့် နှိုင်းစာလျှင် သေးငယ်လွန်းလှသော ပြစ်မှုပြစ်ဒဏ်များကြောင့် ပြစ်တင်ဝေဖန်ခြင်း ခံနေခဲ့ရသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်မှု (EIA) ကို စနစ်တကျ ပြုလုပ်ရမည့်အပြင် လွတ်လပ်ပြီး အမှီအခိုကင်းသော အေဂျင်စီများနှင့် အကြံပေးများဖြင့် ပြုလုပ်ရမည်ဟု သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားခြင်း မရှိပေ။ တရားဝင် ကျင်းပပြုလုပ်ပြီး စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ် အခြေခံသည့် ‘ဒေသခံလူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ’ နှင့် ‘ဘုံစိတ်ဝင်စားမှု တစ်ရပ်ဖြင့် အစိုးရအပေါ် မူဝါဒရေးရာ လွှမ်းမိုးနိုင်အောင် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နေသော အုပ်စုများ (interest groups) ၏ ကြားနာရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ’¹⁵⁵ လည်း ရှိမနေခဲ့ပေ။

စွမ်းအင်ပင်မ အစီအစဉ် (Energy Master Plan) တွင် ဖော်ပြထားသော အဓိက စိုးရိမ်ပူပန်မှု နောက်တစ်ခုမှာ နိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာအာဏာ ဆုံးရှုံးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဒေသတွင်း ရေအားလျှပ်စစ် အစီအစဉ်များတွင် ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်မှုကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ ရောင်းချရေးလည်း ပါဝင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

“ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားပိုင် ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းက ရေအရင်းအမြစ်များနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ခြိမ်းခြောက်လာနိုင်သည်။ ရေအားလျှပ်စစ် အခြေခံအဆောက်အအုံများသည် စိုစွတ်သော ရာသီတွင် ရေလွှမ်းမိုးမှု ထိန်းချုပ်ရေးကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေနိုင်ပြီး ခြောက်သွေ့သော ရာသီတွင် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရေးကို အကျိုးရှိစေနိုင်သော်လည်း ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ငန်း၏ အနီးတဝိုက်တွင် နေထိုင်သော လူမှုအသိုက်အဝန်းများမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားမရရှိသည့်

အဖြစ်မျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နိုင်သည့်အပြင် သူတို့၏ အစားအစာ၊ ရေနံနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းလုံခြုံမှုများ လျော့ရဲအားနည်းသွားနိုင်သည်။ ထို့အပြင် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆိုးရွားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများက ကပ်လျက်တည်ရှိသော မြစ်ဝှမ်းနယ်မြေတွင် နေထိုင်သည့် ကျေးလက်တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများပေါ်သို့သာ အများဆုံး ကျရောက်နေခဲ့ချိန်တွင် စွမ်းအင်တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံများက အပြုသဘောဆောင်သော နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများစွာကို ပိုင်ဆိုင်ခံစားကြရသည်။¹⁵⁶

အဓိကစိုးရိမ်ပူပန်မှု နောက်တစ်ခုမှာ ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် ကုန်ကျစရိတ်နှင့် အသုံးပြုရန် အဆင်သင့် မဖြစ်မီအချိန်ထိ ဆည်များအတွက် ပေးဆပ်ရသည့်ရှည်လျားလွန်းသော ကြာမြင့်ချိန် (Lead time) တို့ ဖြစ်၏။

“ ရေအားလျှပ်စစ်သည် ငွေကြေးအရင်းအနှီးများစွာ အသုံးပြုရသော နည်းပညာတစ်ခု ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းဖော် ဆောင်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးတို့အတွက် ရှည်လျားသော အချိန်ကာလတစ်ခု လိုအပ်သည်။ အဆင့်မြင့်မားသော အင်ဂျီနီယာ ပညာရပ်များနှင့် ရှုပ်ထွေးသော ဒီဇိုင်းနည်းပညာများလည်း ပါဝင်၏။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအထောက်အပံ့များ ရယူနိုင်ခြင်း မရှိသေးမီမှာပင် လုပ်ငန်းနေရာ ကွင်းဆင်းလေ့လာစစ်ဆေးခြင်း၊ ဖြစ်မြောက်နိုင်ခြေ လေ့လာဆန်းစစ်မှု၊ အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း၊ ကနဦးမြို့ ပြအင်ဂျင်နီယာ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေး လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း၊ ငါးပုစွန်၊ ရေ အရည်အသွေးနှင့် ဇီဝမျိုးကွဲ စုံလင်မှုတို့အပေါ် သက်ရောက်နိုင်သော ဆိုးကျိုးအန္တရာယ်များကို လျော့ချခြင်းနှင့် သမိုင်းဝင်နေရာများနှင့် ရှေးဟောင်းသုတေသနဆိုင်ရာ နယ်မြေများကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန် နည်းလမ်းများအား ခွဲခြမ်းလေ့လာ ဆန်းစစ်ခြင်း စသည်တို့အတွက် ကြိုးမားသော အားထုတ်ဆောင်ရွက်မှုများ လိုအပ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ရေအားလျှပ်စစ် အစီအစဉ်များအတွက် လုပ်ငန်း စတင်ရန် အဆင်သင့် မဖြစ်မီအချိန်ထိ ပေးရသော ကြာမြင့်ချိန်များ (Lead times) မှာ (၂) နှစ်မှ (၁၃) နှစ်ထိရှိနိုင်သည်။ (သို့မဟုတ်) ထို့ထက် ပိုမိုရှည်လျားသော ကာလတစ်ခုစာ ကြာမြင့်နိုင်သည်။ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ စတင်ခြင်း မပြုမီ ပိုင်ရှင်၏ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ရေး ကုန်ကျစရိတ်သည် ရေအားလျှပ်စစ် အစီအစဉ်အတွက် စုစုပေါင်းကုန်ကျစရိတ်၏ လေးပုံတစ်ပုံထိကို ကိုယ်စားပြုနိုင်လေသည်။¹⁵⁷

ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ လုံးဝနီးပါး အနုတ်သဘောဆောင်သော အထက်ပါသဘောထား မှတ်ချက်များကို ဖော်ပြထားသော်လည်း (ADB) သည် ရေအား လျှပ်စစ်ဖော်ဆောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဒွိဟဖြစ်နေခဲ့ဟန် ရှိသည်။ (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် စွမ်းအင်အရောအနှော (Energy mix) အတွင်း ရေအားလျှပ်စစ်၏ ပါဝင်မှုအချိုး အစားအပေါ် (ADB) ၏ မျှော်မှန်းချက်က (JICA) ၏ မျှော်မှန်းချက်ထက် သိသိသာသာ မြင့်မားနေသည့် အချက်ကို ထောက်ရှုကာ ထိုသို့

ပေါင်းလောင်းရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံ တည်ဆောက်နေစဉ် (ဓာတ်ပုံ - သန့်ဇင်)

ဆိုခြင်းဖြစ်၏ (၄၉.၇ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ၃၆ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီး ဖြစ်သည်။)။ အဆိုပါ ဝေခွဲမရဖြစ်မှုက မဟာမဲခေါင် ဒေသ၊ တရုတ်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့ကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပေးအပ်သွားမည့် မြန်မာ့ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများအကြောင်း ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများတွင် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

“ မြန်မာနိုင်ငံသည် တောင်နှင့်အရှေ့တောင်အာရှနှင့် တရုတ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတို့၏ ပထဝီအနေအထားဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ နယ်မြေများကြားတွင် တည်ရှိသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင်းနှင့် တောင်နှင့် အရှေ့တောင်အာရှ တစ်ဝှမ်းတွင် တစ်ချိန်တည်း မြင့်တက်နေသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဝယ်လိုအားနှင့် ‘သန့်ရှင်းသော’ စွမ်းအင်များကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် လိုအပ်ချက်တို့ကြောင့် ရေအားလျှပ်စစ်သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရှုထောင့်အရ ပိုမိုအန္တရာယ်ပေးနိုင်သည့် အခြားစွမ်းအင် အမျိုးအစားများနှင့်စာလျှင် တစ်နေ့တစ်ခြား ပိုမို ရေပန်းစားလာသော အခြားရွေးချယ်စရာ စွမ်းအင်အမျိုးအစားတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ စွမ်းအင် အရင်းအမြစ်များ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အဆင့်နှင့် စွမ်းအင်သုံးစွဲမှု လိုအပ်ချက်များ ကွဲပြားခြားနားနေသည့် အချက်ကြောင့် ဒေသတွင်း သယံဇာတအရင်းအမြစ် မျှဝေသုံးစွဲရေးနှင့် အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်ရေးတို့အတွက် တွန်းအားပေးမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပြီး စွမ်းအင်ကုန်သွယ်ရေးနှင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ရေအားလျှပ်စစ် ဖော်ဆောင်ရေးတို့ကို ပိုမိုအလေးပေးအာရုံစိုက်လာခဲ့သည်။ ဒေသတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြု လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ(GMS, BIMSTEC, ASEAN) က ထိုဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုကို ပိုမို အားကောင်းစေခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများ အားလုံးက စွမ်းအင်နယ်ပယ်ကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် အထူးဦးစားပေး နယ်ပယ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ကြလေ သည်။

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ (အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ) တို့သည် ရေအားလျှပ်စစ် အစီအစဉ်များအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး မိတ်ဖက်များနှင့် ရည်မှန်းထားသော ရေအားလျှပ်စစ် ဓာတ်အားပမာဏကို တင်သွင်းမည့်သူများ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ၎င်းတို့၏ ပြည်တွင်းရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေးတွင် အကြီးအကျယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့်တိုင် အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့သည် ဝယ်လိုအား ကြီးထွားမှုက ရောင်းလိုအား ကြီးထွားမှုထက် အစဉ်မပြတ်သာလွန်နေသည့် ၎င်းတို့၏ ကြီးမားလှသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဈေးကွက်အတွက် မြန်မာ နိုင်ငံမှ လျှပ်စစ်ကို တင်သွင်းရန် စိတ်ဝင်စားနေကြသည်။ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့သည် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို စဉ်ဆက်မပြတ် ရယူသုံးစွဲနိုင်ရန်နှင့် ဒေသတွင်း စွမ်းအင် ဈေးကွက်တွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍတစ်ခုကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန်တို့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ခိုင်မာသော နှစ်နိုင်ငံ ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ရန်ကိုလည်း အားထုတ်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နေခဲ့သည်။

“ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအဖို့ မြန်မာနိုင်ငံသည်

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံများသို့ ချိတ်ဆက် ပေးနိုင်မည့် အနောက်တောင် ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက် ပြည်နယ်များသည် စုစုပေါင်း လူဦးရေ၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်နေထိုင်ရာ နယ်မြေဒေသတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အနည်းပါးဆုံး နယ်မြေဒေသလည်း ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၊ (ASEAN) နှင့် (BIMSTEC) တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုက ထိုနယ်မြေဒေသအတွက် အကျိုးအမြတ် ပေးစွမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများစွာတို့တွင် အစွမ်းကုန် အားထုတ်ရယူရမည့် မီးလင်းရေး ဦးတည်ချက်များ ရှိသည်။ ဥပမာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အစိုးရက (၂၀၂၀) ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတစ်ခုလုံး မီးလင်းရေးဟူသော ဦးတည်ချက်တစ်ခုကို ချမှတ်ထားခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်း သယံဇာတများ လျော့ပါးလာခြင်း၊ လျှပ်စစ်ရင်းမြစ် အမျိုးမျိုးသုံးစွဲရန်ဟူသော ဖိအား၊ လျှပ်စစ်ဝယ်လိုအား ကြီးထွားမှု၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သယံဇာတ ရယူအသုံးပြု နိုင်ခြင်းနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အသိအမြင်များ နိုးကြားလာခဲ့ခြင်း စသည့် အချက်များကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရင်းအမြစ် သယံဇာတများကို စိတ်ဝင်တစားရှိလာခဲ့သည်။¹⁵⁸

တရုတ်တို့၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှု

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေအားလျှပ်စစ်တွင် အများဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသော နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်မှာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်၏။ အခြားအစိုးရများစွာတို့က စစ်အစိုးရနှင့် ဆက်ဆံမှုများ ပြုလုပ်ရန် တွန့်ဆုတ်နေခဲ့ချိန်တွင် ဘေဂျင်းအစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ ခြေကုပ်တစ်ခု ခိုင်ခိုင်မာမာရယူခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ အချို့ ခန့်မှန်းချက်များအရ တရုတ်ကော်ပိုရေးရှင်း (အနည်းဆုံး) ၄၅ ခုက ဆက်စပ်ဓာတ်အားခွဲ စက်ရုံအချို့နှင့် သွယ်တန်းပို့ဆောင်ရေး လျှပ်စစ်လိုင်းကြိုးများ အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း (၆၃) ခုတွင် ပါဝင်နေခဲ့သည်။¹⁵⁹ တရုတ်နိုင်ငံတွင် တစ်နှစ်လျှင် ရေကာတာပေါင်း (၁၀၀) ခန့်တည်ဆောက်လျက်ရှိရာ ၎င်း၏ ဆည်ရေကာတာ တည်ဆောက်သူများမှာ ကုန်ကျစရိတ်အရ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း အလွန်မြင့်မားသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ပြဿနာမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ တာရှည်တည်တံ့စေရေးက သူတို့၏ ဦးစားပေးကိစ္စရပ်များတွင် မပါဝင်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။¹⁶⁰

အငြင်းပွားမှုများကို အမြင့်ဆုံးအဆင့်ထိ ရောက်ရှိစေခဲ့သော တရုတ်တို့၏ စီမံကိန်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံက ဒေါ်လာ (၃.၆) ဘီလီယံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ရည်မှန်းထားသည့် ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ (၆၀၀၀) မဂ္ဂါဝပ် မြစ်ဆုံဆည်

စီမံကိန်းပင် ဖြစ်သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဥာဏလူမှုအသိုက်အဝန်းများအပေါ် စီမံကိန်း၏ ဆိုးကျိုးများ ကျရောက်လာခဲ့ခြင်းကို ဆန့်ကျင်သော ကျယ်ကျယ်ပြန့် ပြန့် ဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးနောက် (၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် ဦးသိန်းစိန်အစိုးရသည် ဆည်တည်ဆောက်ခြင်း (၎င်းတို့ အာဏာမရမီက ခွင့်ပြုချက်ပေးခဲ့သော စီမံကိန်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်) ကို ဆိုင်းငံ့ခဲ့သည်။ မြစ်ဆုံဆည် စီမံကိန်းက ပေးစွမ်းနိုင်သော အဓိကပြဿနာများကို နိုင်ငံတကာမြစ်များ ကွန်ရက် (International Rivers Network) က အကောင်းဆုံး ခြုံငုံသုံးသပ်ဖော်ပြထားသည်။

“ ဧရာဝတီမြစ်များမှ မြစ်ဆုံဧရာမဆည် စီမံကိန်းသည် စီမံကိန်း ပြီးဆုံးသည်နှင့်တပြိုင်နက် ထွက်ရှိသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့မည် ဖြစ်သည်။ မြစ်ဆုံဆည် စီမံကိန်းသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ငွေကြေးပမာဏ ဒေါ်လာ (၂၀) ဘီလီယံကို ကိုယ်စားပြုသော ဆည်ခုနစ်ခု အထပ်ထပ်တည်ဆောက်မည့် စီမံကိန်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး စီမံကိန်း ရန်ပုံငွေကို တရုတ်ပို့ကုန် သွင်းကုန်ဘဏ် (China Export Import Bank) က ထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ သို့သော် အဆိုပါဧရာမဆည် စီမံကိန်းအတွက် ပြုလုပ်ခဲ့သော (EIA) လေ့လာ ဆန်းစစ်မှု၏ အရည်အသွေးနှင့်ပတ်သက်၍ သံသယများ ကြီးကြီးမားမား ရှိနေခဲ့၏။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားကချင်လူမျိုးများနှင့် စစ်အစိုးရကြား ကာလတာရှည်ဖြစ်တည်လာခဲ့သော ပဋိပက္ခကို အရှိန်အဟုန် မြှင့်တက်စေနိုင်သော စီမံကိန်း၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး လုပ်ငန်းစဉ်တို့နှင့် ပတ်သက်သည့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများလည်း ရှိနေခဲ့သည်။

စီမံကိန်းရေးဆွဲခဲ့ချိန်ကာလက မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အကာအကွယ်ပေးရေး ဥပဒေဟူ၍ လုံးဝမရှိခဲ့ပေ။ ချောက်ကမ်းပါး (၃) ခု စီမံကိန်း (Three Gorges Project) နှင့် နိုင်ငံစာလျှင် မြစ်ဆုံစီမံကိန်းအတွက် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုနှင့် အစီအစဉ် ရေးဆွဲချမှတ်မှုများ အလွန်တစ်ရာ နည်းပါးနေခဲ့၏။ ဆောက်လုပ်ရေး ကာလအတွင်း၌ စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူတို့သည် ကျယ်ပြန့်ပြီး အရေးပါလှသော ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသအပေါ် ကျရောက်နိုင်သည့် စီမံကိန်း၏ မြစ်အောက်ပိုင်း အကျိုးသက်ရောက်မှုများ (downstream impacts)ကို စူးစမ်းလေ့လာခဲ့ကြသော်လည်း ထိုလေ့လာမှုသည် အရေးအပါဆုံးသော အဆိုပါမြစ်ချောင်းများအပေါ် မှီခိုအားထားနေခဲ့ရသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် ဂေဟစနစ်များကို ကယ်တင်နိုင်ရန် မလုံလောက်ပေ။¹⁶¹

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် စီမံကိန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တွေ့ကြုံခံစားရနိုင်သော လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၏ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုများကြောင့် ဦးသိန်းစိန် အစိုးရသည် (၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် မြစ်ဆုံဆည် စီမံကိန်းကို ဆိုင်းငံ့ခဲ့ရသည် (စီမံကိန်း ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း (၈၀၀) ခန့် သုံးစွဲခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း အစီရင်ခံစာအချို့တွင်

ဖော်ပြထားသည်။)¹⁶² ထိုအတွေ့အကြုံကို အမှတ်ရလျက်က စွမ်းအင်ပင်မအစီအစဉ် (the Energy Master Plan) တွင် ဤသို့တင်ပြထားသည်။

“ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီးစား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ် အများပြည်သူတို့၏ အသိအမြင် ဗဟုသုတနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများက မကြာသေးမီ နှစ်ကာလများအတွင်း များစွာမြင့်တက်လာခဲ့ပြီး လူထု၏ အလေးပေး အာရုံစိုက်မှုများက ရေအားလျှပ်စစ် ဖော်ဆောင်မှုအပေါ် ပိုမိုကျရောက်လာခဲ့၏။ (NGOs) များ၊ အသင်းအဖွဲ့ များ၊ ဘာသာရေး အစုအဖွဲ့များနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အခြေခံ အသင်းအဖွဲ့များက စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးတွင် တက်ကြွသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေကြသည်။ စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အကာအကွယ်ပေးရေး၊ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျော့ချရေး၊ အကျိုးအမြတ် မျှဝေပေးအပ်ရေး၊ လျော်ကြေးပေးအပ်ရေး၊ လုပ်သားအရေးကိစ္စများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့ကို အသေအချာထည့်သွင်းစဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်း ရှိ မရှိ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။¹⁶³

မြစ်ဆုံစီမံကိန်း၏ အနာဂတ်ကို (NLD) အစိုးရက ဆုံးဖြတ်လိမ့်မည် ဖြစ်၏။ လူထုဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုကတစ် ဘက်၊ တရုတ်အစိုးရကတစ်ဘက် ညှပ်ပိတ်ဖိအားပေးခြင်းကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေခဲ့ရသည့် အစိုးရဟု ဆိုနိုင်လေသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ထိုစီမံကိန်းကို ရုတ်သိမ်းရန်အတွက် အလဲအလှယ်အနေနှင့် ပိုမိုသေးငယ်သောအခြား စီမံကိန်းများရယူလိုသည့် ဆန္ဒရှိနေသည်ဟူသော ပြောဆို ရေးသားတင်ပြမှုများ ရှိနေသော်လည်း ထိုအကြောင်းကို အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ခြင်းမျိုး မရှိသေးပါချေ။ ယခုအခါ တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပိုလျှံနေပြီဖြစ်ရာ လေ့လာသူတစ်ဦးက “တရုတ်တွေက မြစ်ဆုံကို အမှန်တကယ် မလိုအပ်တော့ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် မြစ်ဆုံကိစ္စကြောင့် သူတို့ သိက္ခာကျလို့ မဖြစ်ဘူးလေ။ ကျွန်တော် ထင်တာတော့ သူတို့က သူတို့လိုချင်တဲ့ တစ်ခြားစီမံကိန်းတွေ (ဆိပ်ကမ်း၊ (SEZ) ၊ ပိုက်လိုင်း) ရနိုင်ဖို့ ဒါကို အကောင်းဆုံးအသုံးပြုမှာပဲ။ မြန်မာနိုင်ငံက မြစ်ဆုံစီမံကိန်း ရပ်ဆိုင်းခဲ့တာအတွက် လုံလောက်တဲ့ လျော်ကြေးတစ်စုံတစ်ရာ ပြန်ပေးပြီး တရုတ်တွေက သူတို့ရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို ပြန်ပြီး အဖတ်ဆယ်နိုင်တဲ့အထိပေါ့ဗျာ” ¹⁶⁴ ဟု ထောက်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။

တရုတ်နိုင်ငံနှင့် မြစ်ဆုံတို့၏ ဖြစ်ရပ်မှန် ဇာတ်လမ်းက မည်သို့ပင် ဖြစ်နေစေကာမူ ဘေဂျင်းအစိုးရသည် မြန်မာ နိုင်ငံတွင် အခြားဆည်များ တည်ဆောက်ရန်ဟူသော ၎င်း၏ အစီအစဉ်ကို နောက်ပြန်ဆုတ်ခွဲခြင်း မရှိပေ။ ဆောက်လုပ်ရန် စီစဉ်ထားသည့် ဆည်များအနက် နှစ်ခုမှာ

သံလွင်မြစ်အောက်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တရုတ်တို့က အလွန်ကြီးမားသော (၇၁၀၀) မဂ္ဂါဝပ် တာဆန်းဆည်ကြီး (Mong Ton Dam) တည်ဆောက်ရေး အတွက် တွန်းအားပေးနေခဲ့သည်။ (Three Gorges) နှင့် (Sinohydro) ကုမ္ပဏီ (နှစ်ခုလုံးက တရုတ်ကုမ္ပဏီများ ဖြစ်၏) တို့နှင့် (EGAT International Thailand) ကုမ္ပဏီတို့၏ အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် အကောင်အထည်သွားမည် ဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းရှိ ကရင်ပြည်နယ်တွင် တည်ဆောက်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် (၁၃၆၅) မဂ္ဂါဝပ် ဟတ်ကြီးဆည်မှာလည်း (Sinohydro) နှင့် (EGAT) တို့ အကျိုးတူပူးပေါင်းဖော်ဆောင် သွားမည့် စီမံကိန်းတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။

အဆိုပါ ဆည်နှစ်ခုတည်ဆောက်ရေးအတွက် တရုတ်တို့၏ တွန်းအားပေးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုများစွာ ပေါ်ထွက်လာစေခဲ့သော အကြောင်းအရာနှစ်ခု ရှိ၏။ ပထမတစ်ခုမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ် သဘောတူညီချက်ပါ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများအရ ထုတ်လုပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းကို တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရမည်ဖြစ်ခြင်းပင်။ ဒုတိယတစ်ခုမှာ တရုတ်တို့သည် တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ်ကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်းနေသော သံလွင်မြစ် အထက်ပိုင်းတလျှောက်ရှိ ဆည်စီမံကိန်းပေါင်း (၁၃) ခုကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဆည်ပေါင်း (၁၃) ခုကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည့် အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ “အကြီးစားဆည် တည်ဆောက်မှုကြောင့် သံလွင်မြစ်ကြောင်း တလျှောက် ငလျင်ကြောကြီး တည်ရှိရာ နယ်မြေတွင် ငလျင်လှုပ်ခတ်နိုင်သည်”¹⁶⁵ ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ထိုငလျင်ကြောကြီးကပင် သံလွင်မြစ်အထက်ပိုင်းမှ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဖြတ်သန်းတည်ရှိနေပြီး မြစ်အောက်ပိုင်းရှိ တရုတ်တို့၏ ဆည်စီမံကိန်းများ အားလုံးကို အကျိုးသက်ရောက်နေသည်ဟူ၍ ရေးသားပြောဆို တင်ပြမှုများလည်း ရှိနေပေသည်။

သို့ဖြစ်ရာ အောက်ခြေအရပ်သားအဖွဲ့အစည်းများက တရုတ်တို့၏ မူဝါဒကို “မျက်နှာနှစ်ဘက် ပြောင်တိုက်ခြင်း (Double-faced)” ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုတိုက်ခိုက်ကြသည်မှာ အံ့အားသင့်စရာ မဟုတ်ပေ။ ဆိုးရွားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ပေးစွမ်းနိုင်ကြောင်း သိသာပေါ်လွင်နေသည့် ရေအားလျှပ်စစ် ဖော်ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းများကို လုံးဝရပ်ဆိုင်းပစ်ရန်အတွက် ဆက်လက်တွန့်ဆုတ်နေခဲ့သော (NLD) အစိုးရမှာလည်း ပြစ်တင်ဝေဖန်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေခဲ့ရသည်။ (NLD) အစိုးရက တရုတ်နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဘေဂျင်း၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုတို့ကို ရယူနိုင်ရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းနေခဲ့ချိန်တွင် တရုတ်နိုင်ငံကလည်း မြန်မာနိုင်ငံကို အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ ထွက်ပေါက်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ပထဝီအနေအထားအရ မဟာဗျူဟာမြောက် တည်ရှိနေသော နိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်နေပေသည်။¹⁶⁶

“ နိုင်ငံနှစ်ခုကြားမှ ရှုပ်ထွေးလွန်းလှသော သံတမန်ဆက်ဆံရေးက တရုတ်နိုင်ငံကို ဖြတ်သန်းနေသော သံလွင်မြစ်အထက်ပိုင်း (နှီးမြစ်) အတွက် ဂေဟဆိုင်ရာ တောက်ပသော အနာဂတ်ကို ဖန်တီးပေးခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်ရှိနေသော အဆိုပါ

မြစ်အတွက်ကိုမူ ပြဿနာများနှင့် ပြည့်နှက်နေသည့် အနာဂတ်အလားအလာများ ဖန်တီးပေးခဲ့ရာ တစ်စင်းတည်းဖြစ်သော မြစ်၏ မြစ်ပိုင်းနှစ်ခု၏ အနာဂတ်များမှာ လုံးဝခြားနားနေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ မြစ်သည် တိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေးများ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများနှင့် ရိုးလာအစဉ်အလာ ဘဝပုံစံများတို့ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းနိုင်အောင် ကြိုးစားရန်ကန်နေခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတို့၏ ပဋိပက္ခပြည့်နှက်နေသော ဘိုးဘေးပိုင်မြေများအား ဖြတ်သန်း စီးဆင်းနေလေသည်။¹⁶⁶

“ရေရှည်တည်တံ့စေသော ရေအားလျှပ်စစ်” နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်

တရုတ်နိုင်ငံသည် ရေအားလျှပ်စစ်အတွက် လော်ဘီ လုပ်နေခဲ့သော တစ်ဦးတည်းသော အဓိကပြည်ပ ဇာတ်ဆောင် မဟုတ်ခြင်းက အခြေအနေကိုပိုမိုရှုပ်ထွေး သွားစေခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်အုပ်စု၏ ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုလက်တံ၊ နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်း (IFC) ကလည်းပါဝင်နေခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏။

အစောပိုင်းတွင် ထောက်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆန့်ကျင်ရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဟူသော ပုံရိပ်ကို ကြိုးပမ်းတည်ဆောက်နေသည့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို (သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင် ဖြစ်စေကာမူ) အားပေးထောက်ခံနေသည့် အဖြစ်မျိုး ရောက်ရှိသွား၍ မဖြစ်ပါချေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် “ရေအားလျှပ်စစ် သယံဇာတများအရ အားသာချက် ကြီးကြီးမားမား ရှိနေသည်” ဟု အခိုင်အမာတင်ပြခဲ့သည့် (IFC) က အနည်းဆုံး လျှပ်စစ်လိုအပ်ချက် (Base load) ကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် ရေအားနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့စွမ်းအင် (၂) နှစ်မျိုး အသုံးပြုကာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရန် ပိုမိုလိုလားသည်။¹⁶⁷ ဆိုလာစွမ်းအင်ကို စွမ်းအင်အရောနှော (Energy mix) တွင် ထည့်သွင်းထားသော်လည်း အဓိကမကျသော အရန်လျှပ်စစ် ရင်းမြစ်တစ်ရပ်အဖြစ်သာ သတ်မှတ်ထားသည်။ ရေအားစွမ်းအင်အပေါ် (IFC) ၏ အားပေးထောက်ခံမှုက ရဲတင်းနေ၏။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ထုတ်လုပ်ရယူနိုင်မည့် ရေအားလျှပ်စစ် ပမာဏ မဂ္ဂါဝပ် (၁) သိန်းရှိရာမှ (၅၀၀၀) မဂ္ဂါဝပ်အောက်ကိုသာ ရယူသုံးစွဲရသေးသည် ဖြစ်ပြီး “အဆိုပါ ထုတ်လုပ်ရယူနိုင်မည့် အလားအလာကို မြေတောင်မြှောက်ခွင့် ပြုလိုက်ခြင်းက မြန်မာနိုင်ငံကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ လျှပ်စစ်တင်ပို့ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည့် အကြီးမားဆုံးသော ဒေသတွင်း စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်သူ တစ်ဦးအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပေးနိုင်သည်”¹⁶⁸ ဟု အခိုင်အမာ ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဆည်စီမံကိန်းများကြောင့် အငြင်းပွားမှုများစွာ ပေါ်ပေါက်နေခဲ့သည်တွင် (IFC) က ၎င်းသည် အန္တရာယ်တောထဲ ခြေချလျှောက်လှမ်းနေခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာ နားလည်သိမြင်နေပေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ “တာရှည်တည်တံ့စေသော ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရေး

(sustainable hydropower)” ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို အသုံးပြုခဲ့သည့်အပြင် မျက်မှောက်ကာလနှင့် အနာဂတ်ကာလ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေး ကုမ္ပဏီများအတွက် ရေအားလျှပ်စစ်ဖွံ့ဖြိုးရေး ကုမ္ပဏီများ အမှုဆောင်အုပ်စု တစ်စုကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့၏။ ထိုအုပ်စုတွင် ရပ်ဆိုင်းခြင်း ခံထားရသော (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူ၏ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုကြောင့် ရပ်ဆိုင်းခံရမည့် အလားအလာရှိနေသော တရုတ်စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်နေခဲ့သည့် CPI Yunnan International Power Investment Company (CPIYN) ¹⁶⁹ ကဲ့သို့သော ကုမ္ပဏီများ ပါဝင်လေသည်။

(IFC ၏ တာရှည်တည်တံ့စေသော ရေအားလျှပ်စစ် အစီအစဉ်အတွက် အကြီးတန်းလုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ရေး အရာရှိဖြစ်သူ) (Kate Lazarus) က (၂၀၁၅) ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်ညီလာခံတစ်ခု၌ “တာရှည်တည်တံ့စေသော ရေအားလျှပ်စစ် ကဏ္ဍတစ်ခုက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်များကို လျော့ချနိုင်ရန် ကူညီပေးမည် ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလွန်ကြီးမားသော စွမ်းအင်အလားအလာ တစ်ရပ်ကို အမှန်တကယ် ဖြည့်ဆည်း မြေတောင်မြှောက်ကာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ဘုံချမ်းသာကြွယ်ဝမှုအတွက် ပံ့ပိုးကူညီပေးသွားမည် ဖြစ်သည်” ¹⁷⁰ ဟု ပြောကြားခဲ့၏။ အဆိုပါအေဂျင်စီက “တိရစ္ဆာန်နှင့် အပင်များ ကျက်စားပေါက်ရောက်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် နယ်မြေများ၊ ဇီဝမျိုးကွဲ စုံလင်သော နယ်မြေများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုတို့၏ နေရာဒေသများ အားလုံးကို အဓိကအရေးကြီး နေရာများအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ကာ မြေပုံ ရေးဆွဲဖော်ပြရန်” အစီအစဉ်တစ်ရပ်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တင်ပြခဲ့သည်။ “ကျွန်တော်တို့က ရည်ရွယ်ထားတဲ့ အလားအလာရှိတဲ့ အနာဂတ်ကာလ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းတွေကို အဲဒီမြေပုံနဲ့ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေး ဖော်ဆောင်သွားမယ်။ စီမံကိန်းတွေကို အကောင်းဆုံး တာရှည်တည်တံ့စေတဲ့ နည်းလမ်းနဲ့ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အတွက်ပေါ့” ¹⁷¹ ဟူ၏။

ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပြစ်တင်ဝေဖန်ထားသော ဆည်များဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ကော်မရှင် World Commission on Dams (WCD) ၏ (၂၀၀၀) ခုနှစ်အစီရင်ခံစာ ထွက်ပေါ်လာပြီးကတည်းကပင် ကြီးမားသောဆည်များသည် ဆိုးရွားသောဂုဏ်သတင်းတစ်ရပ်ကို ရရှိပိုင်ဆိုင်ခဲ့ ကြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဆည်တည်ဆောက်မှု၏ရိုက်ခတ် မှုကိုခံစားရသည့်နယ်မြေများအတွင်းမှ တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ (NGO) များနှင့် တတ်သိပညာရှင်များက “ရေရှည်တည် တံ့စေသောရေအားစွမ်းအင် (sustainable hydro)” အတွက် (IFC) ၏ တွန်းအားပေးမှုကို ကြီးမားသော သင်္ကာမကင်း ဖြစ်မှုနှင့် မယုံကြည်မှုတို့ဖြင့် ကြည့်မြင်ခဲ့ကြသည်။

(IFC) ရပ်တည်ချက်၏ အခြေခံအတွေးအမြင်မှာ အကောင်းအဆိုး ဒွန်တွဲနေသော ဂုဏ်သတင်းတစ်ရပ် ရှိနေသည့်တိုင် ဆည်ကြီးများကို ၎င်းတို့ တည်ရှိရာနေရာများမှ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် ပိုမိုသဟဇာတဖြစ်လာအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်၏။ လာအိုနိုင်ငံအတွင်းရှိ (Nam Theun 2) ဆည်နှင့်ပတ်သက်သော အတွေ့အကြုံများကို အဓိကသက်သေအဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ကြလေသည်။ သို့သော် ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင်များစွာတို့က ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ပံ့ပိုးကူညီခဲ့သည့် (Nam Theun 2) သည် ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများကို ပြည့်မီခဲ့သည့် အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်ဆိုသည်ကို မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ကြသည်။ (Nam Theun 2) ဦးဆောင်လေ့လာဝေဖန်သူ တစ်ဦးက မြန်မာတိုင်းမသို့ ပေးပို့ခဲ့သော အယ်ဒီတာသို့ ပေးစာတစ်စောင် (ပုံနှိပ်ဖော်ပြခြင်း မရှိပေ) သည် ပြဿနာများကို အသေးစိတ် တင်ပြထားခဲ့သည်။ “ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်များက တာရှည်တည်တံ့စေသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ ပြန်လည်ဖော်ဆောင်ပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ စီမံကိန်း၏ အဓိကလက္ခဏာရပ်တစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြထားခဲ့သော ဇီဝမျိုးကွဲစုံလင်မှု ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးမှာလည်း အရှက်ရဖွယ် အလုံးစုံရှိနိုင်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်က မူလသဘာဝအတိုင်း ရှိနေခဲ့သည့် မြစ်ဝှမ်းဒေသများမှာ လွဲမှားသော စီမံခန့်ခွဲမှု၏ ဒဏ်ကို ခံစားနေခဲ့ရပြီး တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် အကြီးအကျယ် ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်မှုနှင့် သစ်ထုတ်လုပ်မှုများဆီသို့ ဦးတည်စေခဲ့သည်” ¹⁷² ဟူ၍ပင်။ ဆည်ကြီးများကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရေရှည်တည်တံ့စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်ရန်အတွက် အားထုတ်ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် ရှည်လျားလှသော အလုပ်သက်တမ်းကာလတလျှောက်တွင် (Nam Theun 2) သည် သူ၏ “နောက်ဆုံး ဝမ်းနည်းစိတ်ပျက်မှု” ¹⁷³ ဖြစ်သည်ဟု (Thayer Scudder) (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး) က အမည်တပ်ခဲ့သည်။

ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင်များစွာတို့၏ အမြင်များကို အနှစ်ချုပ် တင်ပြသည့်အနေဖြင့်(Philip Hirsch) (အလွန်ရိုသေ လေးစားခြင်းခံရသော မဲခေါင်ဒေသအရေး အထူးကျွမ်းကျင်သူ) က ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကွင်းဆင်းလုပ်ကိုင်ခဲ့မှုများကို ပြန်ပြောင်းစဉ်းစား ပြောဆိုခဲ့သည်။ “နှစ်ပေါင်း (၃၀) ကျော်ကြာအောင် ဆည်ရဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေကို လေ့လာခဲ့ပြီးနောက်မှာတော့ ကျွန်တော်မမြင်ခဲ့ဖူးတဲ့ ဆည်ဆိုလို့ တစ်ခုပဲရှိတော့တယ်။ အောင်အောင်မြင်မြင် အန္တရာယ် လျော့ချနိုင်ခဲ့ပြီဆိုတဲ့ ဆည်တစ်ခုကိုပေါ့ဗျာ။ စီမံကိန်းသစ်တွေနဲ့ ရှေ့ဆက်လို့ရအောင် ‘မျှော်မှန်းထားတဲ့ ဆိုးကျိုးလျော့ချမှု’ ဆိုပြီး ဟန်ဆောင်အကြောင်းပြချက် တစ်ခုအနေနဲ့ အသုံးမပြုခင် မျက်စိရှေ့မှောက်ရှိနေတဲ့ ဆည်တွေနဲ့ပဲ စလိုက်ရအောင်လား။ တစ်ချို့ဆည်တွေရဲ့အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေက လျော့ချဖို့ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် သိပ်ကို ကြီးမားပြင်းထန် လွန်းနေတယ်” ¹⁷⁴ ဟူ၏။

အောက်ခြေပြည်သူတို့၏ အားပေးထောက်ခံမှု ရရှိခြင်း

ရေအားလျှပ်စစ်စွမ်းအင်ကို မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အဓိကထုတ်လုပ်ပေးသည့်အရာ ဖြစ်လာအောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အားပေးထောက်ခံမှုကို ရယူနိုင်ရန် လိုအပ်ကြောင်း (IFC) က ကောင်းစွာ နားလည်သိမြင်ခဲ့သည်။ “ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်ကို အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းက အားပေးထောက်ခံလာအောင် လုပ်နိုင်ဖို့ လိုအပ်တယ်” ဟု (IFC) မှ (Kumar) က ဝန်ခံပြောကြားခဲ့သည်။¹⁷⁵ ထိုကိစ္စရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ (IFC) နှင့် (Oxfam) တို့ကြားမှ ဆက်ဆံရေးမှာ အတော်ပင် အငြင်းပွားဖွယ် ဖြစ်လာခဲ့၏။ (Oxfam) သည် “ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြု လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများ (Climate initiatives) တွင် အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများကို ထည့်သွင်းရန် မသင့်သည့် အကြောင်းရင်း (၁၀) ချက်” ကြေညာစာတမ်းတွင် ပါဝင်လက်မှတ်ထိုးခဲ့သည့် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ထိုကြေညာစာတမ်းတွင် “ဆည်များသည် အရေးအကြီးဆုံးသော ဂေဟစနစ်များအပေါ် ပြင်းထန်ပြီး အများအားဖြင့် ပြန်လည်ကုစား မရနိုင်တော့သည့် ထိခိုက်ပျက် စီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့်အပြင် နယ်မြေဒေသတွင်းမှ လူမှုသိုက်အဝန်းများအပေါ် ဆိုးရွားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ကျရောက်စေနိုင်ပြီး ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးများကိုလည်း ချိုးဖောက်လေ့ရှိသည်”¹⁷⁶ ဟူ၍ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် (Oxfam) သည် ‘အရှေ့တောင်အာရှတွင် အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း၏ အကျိုးသက် ရောက်မှုများ လျော့ချရေး’ ဟူသော ရည်မှန်းချက်ဖြင့် (IFC) နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရ၏။ (Oxfam) ၏ အဓိကကျသော အရာရှိတစ်ဦးက ဤသို့ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။

“ (Oxfam) သည် (IFC) ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြင့် အကောင်အထည် ဖော်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ ရေအားလျှပ်စစ် လုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်သွယ်နေသော ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြု လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများတွင် ဆက်လက်ပါဝင်နေခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာမြောက် လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း (SEA) နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ရေး လမ်းညွှန်ချက်များ (ESIA Guide-lines) တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများတွင် ပါဝင်ခြင်း၊ တောင်းဆိုတင်ပြချက်များ ရေးသားခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ (IFC) ဝန်ထမ်းများနှင့် အကြံပေးများတို့နှင့် အစည်းအဝေးများ ကျင်းပခြင်း၊ အဓိကကျသော အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း မိတ်ဖက်များနှင့် မဟာမိတ်များ စသည်တို့နှင့် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးအစည်း

အဝေးများ ပြုလုပ်ကာ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် နောက်ဆုံးရ အချက်အလက်များ မျှဝေခြင်းတို့ကို ဆိုလိုသည် . . . ကျွန်ုပ်တို့၏ ရည်မှန်းချက်မှာ (SEA) လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ရလဒ်အဖြေများအပေါ် လွှမ်းမိုးကာ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ထပ်ဟပ်ဖော်ပြနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ/ စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များ (ဥပမာ ပဋိပက္ခများ) နှင့် ဆက်သွယ်နေသော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ဖြစ်သည်။ အကြီးစား ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့် ဝင်ငွေရင်းမြှုပ်အဖြစ် ဦးစားပေး သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်နေသော စွမ်းအင်အစီအစဉ်များအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများလည်း ပါဝင်လေသည် . . . (ESIA) လမ်း ညွှန်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ဆိုရလျှင် (SEA) နည်းတူပင် ကျွန်ုပ်တို့၏ ရည်မှန်းချက်မှာ ရေအားလျှပ်စစ်အတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ အဆိုပြုခဲ့သော (EISA) လမ်းညွှန်ချက်များက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ပိုမိုပြည့်စုံ ကောင်းမွန်စွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသုံးသပ်နိုင်အောင် ကူညီပေးရန် ဖြစ်သည်။¹⁷⁷

သို့ဖြစ်ရာ အချို့ လူများအဖို့ (Oxfam) ၏ ရပ်တည်ချက်က ရှုပ်ထွေးသော ရပ်တည်ချက် (အခွင့်အရေးယူ အမြတ် ထုတ်သော ရပ်တည်ချက်ဟု မဆိုနိုင်လျှင်ပင်) တစ်ခု ဖြစ်နေသည်မှာ အံ့အားသင့်ဖွယ် မဟုတ်ပေ။ လူသိများ ထင်ရှားသော ရေအားလျှပ်စစ်စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ လေ့လာသူတစ်ဦးက (Oxfam) သည် “ရပ်တည်ချက် အမြောက်အများကို စွဲကိုင်ထားဟန် ရှိသည်” ဟု ပြောကြားခဲ့လေသည်။¹⁷⁸

(Oxfam) ၏ ရပ်တည်ချက်သည် ဩစတေးလျနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရပ်ခြား ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန Depart-ment of Foreign Affairs and Trade (DFAT) ထံမှ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များ အများအပြားလ က်ခံရယူခဲ့ခြင်းကြောင့် အားနည်းယုတ်လျော့သွားရပြီ ဖြစ်သည်ဟု အချို့ကဆိုကြ၏။ မဲခေါင်ဒေသအတွင်း (DFAT) က အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသည့် ကြီးမားသော ရေသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ်တွင် (IFC) နှင့် (Oxfam Australia) တို့က ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် ပါဝင်လေသည်။ (IFC) က “ရေအားလျှပ်စစ် လုပ်ငန်းအတွင်းမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ (ယေဘုယျအားဖြင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုဟု ဆိုနိုင်၏)” ကို မြှင့်တင်ရန် လုပ်ဆောင်ပြီး (Oxfam Australia) က “အားလုံးပိုမိုပါဝင်သော ဒေသတွင်း ရေသယံဇာတ အုပ်ချုပ်မှု”¹⁷⁹ အတွက် တွန်းအားပေးရန် လုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်၏။ (DFAT) သည် ၎င်းနှင့်အတူ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသော အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအား “အစိုးရ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအပေါ် ပြန်လည်တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပြီး ဒေသတွင်းတစ်ခုလုံး အတိုင်းအတာထိ လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် ကွန်ရက်များကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်” အစုအဖွဲ့များအဖြစ်

ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။¹⁸⁰

ယင်းသည် (Oxfam) ကို အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာအောင် ဆွဲဆောင်သိမ်းသွင်းခဲ့သည့် (DFAT) ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို အရှင်းလင်းဆုံး ဖော်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်မှု နှိမ်နင်းရေး ရည်ရွယ်ချက် (counterinsurgent intent) ဟူ၍ပင် ဆီလျော်အောင် အမည်တပ်ရမည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို ထိုထက်ပိုပြီး ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြနိုင်မည့် သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုမှုမျိုး မရှိနိုင်တော့ပါချေ။

သို့ရာတွင် တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများ (သို့မဟုတ်) အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများစွာတို့အား ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်ကို (ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်ဟု ဆိုစေကာမူ) အားပေးထောက်ခံလာအောင် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းနိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေ အလွန်နည်းပါးသည်။ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကိစ္စရပ်မှာကဲ့သို့ပင် ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်အတွက် အနုတ်သဘောဆောင်သော မြေပြင်သက်သေ အထောက်အထားများစွာ ရှိနေခဲ့ရာ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အစုအဖွဲ့များအဖို့ သူတို့၏ ကျင့်ဝတ်စံနှုန်းများကို အထိခိုက်ခံပြီး ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်ကို အားပေးထောက်ခံရန်မှာ အလွန်ပင် ရူးမိုက်ရာကျနေပေမည်။ တကယ်တမ်းတွင် (NLD) အစိုးရက ရေအားစွမ်းအင် (သို့မဟုတ်) ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်တစ်ခုခုကို အားပေးထောက်ခံခဲ့ပါက တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတို့၏ ပြင်းထန်သော ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရမည်မှာ သေချာနေလေသည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်အပေါ် အာယုံကြောင့် ထိုမျှစိတ်အားထက်သန်နေရပါသနည်း။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု တစ်ခုတွင် (အစောပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ သကဲ့သို့ပင်) “(JICA) က ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်အတွက် တွန်းအားပေးနေခဲ့ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်မှာ ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်သည် “အလုပ်ဖြစ်မည် မဟုတ်” ကြောင်း အသေအချာ ယုံကြည်သောကြောင့် ဖြစ်သည်” ဟု ရန်ကုန်အခြေစိုက် (IFC) အရာရှိတစ်ဦးက ပြောကြားခဲ့၏။ သို့ဆိုလျှင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကလည်း ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်မှာ အလုပ်ဖြစ်မည် မဟုတ်ကြောင်း အသေအချာ ယုံကြည်နေခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်ပေသည်။ သို့သော် အဆိုပါရပ်တည်ချက် (၂) ရပ်လုံး၏ အခြေခံဖြစ်သော ဘုံထင်မြင်ယုံကြည်ချက်တစ်ရပ် ရှိနေသည်။ ဆိုလာ၊ လေအား၊ ကမ္ဘာမြေကြီးအတွင်းမှ အပူစွမ်းအင်နှင့် ဇီဝလောင်စာ စွမ်းအင်ကဲ့သို့သော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် ရင်းမြစ်များမှ ထုတ်လုပ်သည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသည် အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသော နိုင်ငံတစ်ခုအတွက် တည်ငြိမ်ပြီး အားထားနိုင်သည့် လုံလောက်သော ပမာဏရှိသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားများ ဖြန့်ဖြူးပေးအပ်ရန်မှာ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအရ မဖြစ်နိုင်သော ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်ဟူသော ထင်မြင်ယုံကြည်ချက်ပင် ဖြစ်၏။ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများအရ ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို အားပေးထောက်ခံရန်

မဖြစ်နိုင်သည်ဖြစ်ရာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် ရေအားလျှပ်စစ်ကို တစ်ခုတည်းသော ရွေးချယ်စရာ စွမ်းအင်အဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့သည် (မှားယွင်းစွာ ရွေးချယ်ခဲ့သောအရာဟု ကျွန်ုပ်တို့က မြင်၏)။ ထို့အပြင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် အတိတ်ကာလကလည်း ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများစွာကို ပါဝင်အားပေးကူညီခဲ့သည်ဖြစ်ရာ အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများအပေါ် အမှန်တကယ် သံယောဇဉ် မကုန်သေးကြောင်း သံသယဝင်စရာ ရှိလေသည်။

ရေရှည်တည်တံ့သော စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ ရွေးချယ်စရာများ - အကောင်းနှင့် အဆိုး

ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်ကို အားပေးထောက်ခံသော ရပ်တည်ချက်နှင့် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်ကို အားပေးထောက်ခံသော ရပ်တည်ချက်တို့သည် စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများကို အထူးပြုသော (CSO) မျိုးစုံတို့၏ မေးခွန်းထုတ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေခဲ့ရ၏။ သူတို့ ပစ်မှတ်ထား ပြစ်တင်ဝေဖန်ခဲ့သော အကြောင်းအရာတစ်ရပ်မှာ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက “စွမ်းအင်အမာ (hard Energy)” လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်၏ သင့်တော်ဆီလျော်မှုကို ဖော်ကျူးရန်အတွက် လျှပ်စစ် လိုအပ်ချက်ခန့်မှန်း တွက်ချက်ရာတွင် အလွန်အကျွံ သာသာထိုးထိုး ခန့်မှန်းတွက်ချက်ခဲ့သည့်အကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။ အပြန်အလှန်ဆန့်ကျင်နေသော ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှု ကိန်းဂဏန်းများကြောင့် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများမှာ အဆိုပါပြစ်တင်ဝေဖန်မှု အောက်သို့အလွယ်တကူ ကျရောက်သွားခဲ့ရ၏။ ဥပမာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်က (၂၀၃၀) ခုနှစ်သို့ ရောက်ချိန်တွင် လူနေအိမ်ခြေများအတွက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား လိုအပ်ချက်မှာ (၂၆၃၆) မဂ္ဂါဝပ်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားသော်လည်း စက်မှုလုပ်ငန်းများမပါဝင်သည့် အနိမ့်ဆုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား လိုအပ်ချက်ကို (JICA) က မဂ္ဂါဝပ် (၁၀၀၀၀) ခန့်အထိ¹⁸¹ ခန့်မှန်းထားသည် ဖြစ်ရာ ပိုနေသော (၇၃၀၀) မဂ္ဂါဝပ်ကျော်အတွက် အကြောင်းပြချက် ကင်းမဲ့နေပြီး ပြစ်တင်ဝေဖန်သူတို့အတွက် မေးခွန်းထုတ်ရန် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ပိုမိုဆိုးဆိုးဝါးဝါး ပေါ်လွင်နေသည်မှာ (၂၀၃၀) ခုနှစ်အတွက် ထုတ်လုပ်ရန် လိုအပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပမာဏကို (၆၁၀၄) မဂ္ဂါဝပ်¹⁸² ဟုဆိုသော ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ခန့်မှန်းချက်နှင့် (၁၈၀၀၀) မဂ္ဂါဝပ်ဟု ဆိုသော (ADB) က ပံ့ပိုးကူညီသည့် စွမ်းအင်ပင်မ အစီအစဉ် (Energy Master Plan) ၏ ခန့်မှန်းချက်တို့ကြားမှ ကြီးမားလွန်းသည့် ကွာဟချက်ပင် ဖြစ်သည်။

သိသာထင်ရှားလွန်းသည့် နောက်ထပ်ကွာဟချက် တစ်ရပ်မှာ ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ်နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ နိုင်ငံတွင်းရှိ အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၇.၂) သန်းကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပေးရန်အတွက် ဒေါ်လာ (၅.၈) ဘီလီယံကုန်ကျမည် ဟု ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ခန့်မှန်းထားသည်။ သို့သော် (JICA) ၏ ခန့်မှန်းချက်များအရ လျှပ်စစ်သွယ်တန်း ပို့ဆောင်ရေး စနစ်တစ်ခုတည်းပင် (၈) ဘီလီယံအထိ ကုန်ကျမည် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် (JICA) ၏ လျှပ်စစ်သွယ်တန်း

ပို့ဆောင်ရေး စနစ်တစ်ခုတည်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်က တစ်နိုင်ငံလုံး မီးလင်းရေးအတွက် ကုန်ကျစရိတ်ထက် ပိုမို များပြားနေလေသည်။¹⁸³

အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ညွှန်ကြားချက်များကို ငြင်းဆန်ပယ်ချခဲ့သည့် အထင်ရှားဆုံးသော လေ့လာမှုတစ်ရပ်ကို (WWF) ဦးဆောင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် အုပ်စုတစ်စုက အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ (WWF) လေ့လာမှုက မြန်မာနိုင်ငံသည် (၂၀) ရာစုနည်းပညာကို “ခုန်ပျံကျော်လွှား” ပြီး ပြည်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ဆီသို့ ရွေ့လျားသွားနိုင်မည့် တစ်ခုထူးကဲသော အခွင့်အရေးတစ်ရပ် ရှိသည်ဟု ရဲဝံ့စွာ ပြောကြားခဲ့သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ကြီးမားသော ကျောက်မီးသွေး၊ ရေနံ (သို့မဟုတ်) နျူကလီယားစက်ရုံများမှ ထုတ်လုပ်ပြီး ဗဟိုဓာတ်အားလိုင်း တစ်ခုမှတစ်ဆင့် ဖြန့်ဖြူးပေးသည့် အခြားဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများနှင့် မတူညီဘဲ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အခြေခံအဆောက်အအုံများမှာ ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားမှု မရှိသေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်လေသည်။¹⁸⁴

(WWF) ၏ ကောက်ချက်ချမှုက ထင်မြင်ယုံကြည်ချက် နှစ်ရပ်ပေါ်တွင် အခြေခံခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ပထမတစ်ချက်မှာ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်များကပေးသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအတွက် ကုန်ကျစရိတ်သည် ရုပ်ကြွင်းလောင်စာ (သို့မဟုတ်) အကြီးစားရေအားလျှပ်စစ် စက်ရုံများကပေးသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအတွက် ကုန်ကျစရိတ်အောက်သို့ အလျင်အမြန် ကျဆင်းသွားလိမ့်မည် ဟူ၍ပင်။ ဒုတိယတစ်ချက်မှာ ပြည်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်များက ဗဟိုတွင် စုစည်းထားဘဲ နေရာအနှံ့ ဖြန့်ကျက်ထားသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး စနစ်ဆီသို့ ကူးပြောင်းရန် ပိုမိုလွယ်ကူစေမည်ဟူ၍ ဖြစ်၏။ သို့ဆိုလျှင် ကျောက်မီးသွေး၊ ရေနံ (သို့မဟုတ်) ရေအား စွမ်းအင်ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပမာဏကြီးကြီးမားမား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေးအတွက် စျေးကြီးသော (Facilities) (နေရာ၊ စက်ရုံ၊ အဆောက်အအုံများ၊ လမ်းပန်းတံတားများ၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ) များ လိုအပ်မှုကို ဖယ်ရှားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ “ခွဲဝေဖြန့်ကျက်ထားသော ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ရေး (Distributed renewable generation) အတွက် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများ မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် လာမည့်နှစ်များ (သို့မဟုတ်) ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ဘက်ထရီအခြေခံ ဆိုလာစနစ်က ဓာတ်အားလိုင်း စနစ်ထက် ပိုမိုစျေးချိုလာမည့် ဖြစ်နိုင်ခြေတို့ကြောင့်” အထက်ပါလေ့လာမှုက “ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်သော ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်ကိုသာ အလေးပေး အာရုံစိုက်ခြင်းမျိုး မပြုဘဲ ရွေးချယ်စရာ ပုံစံများအားလုံးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းက ပညာသတ်ရှိရာ ကျသည့်။ ဗဟိုဓာတ်အားလိုင်းစနစ်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကြီးမားလွန်းပြီး အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ပြုပြင်မွမ်းမံရန် ပိုမိုခက်ခဲလာသည့်အပြင် နောက်ထပ်ရာစုနှစ် တစ်ဝက်ခန့် ကာလအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် လျှော့ငယ်မိနေဦးမည် ဖြစ်သည်။”¹⁸⁵ နိုင်ငံရေးအရ ကြည့်လျှင် ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်သော

လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး စနစ်ထက်စာလျှင် ဗဟိုတွင် စုစည်းထားဘဲ နေရာအနှံ့ ဖြန့်ကျက်ထားသော လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရေးစနစ်က မြန်မာနိုင်ငံအတွက်ပိုမို သင့်လျော်သည်။ ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်သော လျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး စနစ်က ဗမာလူများစုတို့၏ အင်အားသုံး ဖိနှိပ်ချုပ်ကိုင်မှုအောက်တွင် စိတ်ပျက်နေခဲ့သော တိုင်းရင်းသားတို့၏ နယ်မြေများအပေါ် ဗဟိုမှ ပိုမိုထိန်းချုပ် ကိုင်တွယ်နိုင်အောင် အားဖြည့်ကူညီနိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။

ခွဲဝေဖြန့်ကျက်ထားသော လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးရေး စနစ်က တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် (CSO) များစွာတို့ ပိုမိုလိုလားနှစ်သက်သော ဖက်ဒရယ် နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခုအတွက် ပိုမိုသင့်လျော်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ (WWF) သည် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် လမ်းကြောင်း (၂) ခုကို ဖော်ပြထားသည်။

ပထမတစ်ခုမှာ “ရေရှည်တည်တံ့စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် စွမ်းအင်လမ်းကြောင်း Sustainable Energy Scenario (SES)” နှင့် ဒုတိယတစ်ခုမှာ “အဆင့်မြင့်ရေရှည်တည်တံ့စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် စွမ်းအင်လမ်းကြောင်း Advanced Sustainable Energy Scenario (ASES)” တို့ ဖြစ်သည်။ (ASES) ဖြစ်ရပ်လမ်းကြောင်း ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ဆီသို့ ကူးပြောင်းရန်အတွက် ပိုမိုမြန်ဆန်သည်ဟု သတ်မှတ်ယူဆထားသည်။ (SES) လမ်းကြောင်းတွင် ဆိုလာစွမ်းအင်သည် (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် ထုတ်လုပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပမာဏ၏ (၂၃) ရာခိုင်နှုန်းကို ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး (၂၀၅၀) ခုနှစ်တွင် (၄၂) ရာခိုင်နှုန်း ပေးနိုင်လိမ့်မည်။ ရေအားစွမ်းအင်က (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၃၁) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၂၀၅၀) ခုနှစ်တွင် (၁၄) ရာခိုင်နှုန်း ပေးနိုင်လိမ့်မည်။ ကုန်းတွင်းပိုင်း လေအား စွမ်းအင်က (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၁၅) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၂၀၅၀) ခုနှစ်တွင် (၁၇) ရာခိုင်နှုန်း၊ ဇီဝလောင်စာက (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၅) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၂၀၅၀) ခုနှစ်တွင် (၆) ရာခိုင်နှုန်းပေးလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ (ASES) လမ်းကြောင်း၌ ဆိုလာစွမ်းအင်က (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၂၁) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၂၀၅၀) ခုနှစ်တွင် (၃၇) ရာခိုင်နှုန်း၊ ရေအားစွမ်းအင်က (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၃၁) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၂၀၅၀) ခုနှစ်တွင် (၁၄) ရာခိုင်နှုန်း၊ ကုန်းတွင်းပိုင်း လေအားစွမ်းအင်က (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၁၃) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၂၀၅၀) ခုနှစ်တွင် (၁၉) ရာခိုင်နှုန်း၊ ဇီဝလောင်စာက (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၂၀၅၀) ခုနှစ်တွင် (၉) ရာခိုင်နှုန်းပေးနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။¹⁸⁶

ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်များနှင့်ပတ်သက်သည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အရေးပါသော ရာဇဝေဂ္ဂရှိချက်များကြောင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်များကို အသုံးပြုကာ (Base load) ကို များမကြာမီမှာပင် ယုံကြည်အားထားရလောက်သော အဆင့်မျိုးဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်တော့မည်ဟူသော အထက်ပါ လေ့လာမှု၏ ရေးသားတင်ပြချက်က ရှေးရိုးစဉ်လာ အသိုင်းအဝိုင်းများအတွင်း

သံသယများ ပေါ်ပေါက်စေနိုင်ပေသည်။ သို့သော် ယခုအခါ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးတွင် ကြီးမားလှစွာသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ သုတေသနပြု လေ့လာမှုများအတွင်းသို့ အလျင်အမြန် ဝင်ရောက်နေခဲ့သည်ကို ကြည့်လျှင် ထိုသံသယများက သင့်တော်မှန်ကန်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ နည်းပညာဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုကို လက်တွေ့ကျကျ ရှုမြင်သုံးသပ်ရင်း (WWF) လေ့လာမှုက ဤသို့ ရေးသား တင်ပြခဲ့သည်။

“ နည်းပညာက အလွန်လျင်မြန်စွာ ရွေ့လျားနေသည်။ ရိုက်ညီနှောင်က ပထမဆုံးအကြိမ် ပျံသန်းခဲ့ပြီးနောက် နှစ် (၅၀) အကြာတွင် ဂျက်လေယာဉ်များက ခရီးသည်များကို လန်ဒန်မြို့မှ ဂျီဟန်နက်စ်ဘာ့ဂ်သို့ သယ်ဆောင်ပေးနေခဲ့သည်။ (Berners-Lee) က (၁၉၉၁) ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး (World Wide Web) စာမျက်နှာကို ရေးသားခဲ့သည်။ ယနေ့တွင်မူ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်အသုံးပြုသူပေါင်း (၁) ဘီလီယံကျော်နှင့် ဝက်ဘ်စာ မျက်နှာပေါင်း မရေမတွက်နိုင်အောင် ရှိနေခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ တက်ဘလက် ရောင်းချမှု ကိန်းဂဏန်းများက လက်ပံတော့ကွန်ပျူတာ ရောင်းချမှု ကိန်းဂဏန်းများကို ခြောက်နှစ်ဟူသော မယုံကြည်နိုင်လောက်အောင် တိုတောင်းသော ကာလတစ်ခုအတွင်း၌ ကျော်တက်သွားခဲ့သည်။¹⁸⁷

သို့သော် (WWF) လမ်းကြောင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်း ထုတ်စရာ အချို့ ရှိနေပေသည်။ တစ်ခုမှာ အကြီးစား ရေအား စွမ်းအင်၏ အခန်းကဏ္ဍပင် ဖြစ်၏။ (SES) တွင် ရေအားစွမ်းအင် က ထုတ်လုပ်သည့် လျှပ်စစ်ပမာဏမှာ ရာခိုင်နှုန်းအရ ကျဆင်း ကောင်း ကျဆင်းသွားမည် ဖြစ်သော်လည်း ပကတိအရေ အတွက် ပမာဏကို ကြည့်လျှင် ရေအားလျှပ်စစ်သည် (၂၀၁၀) ခုနှစ်တွင် (၁၄၅၀) မဂ္ဂါဝပ်ရှိရာမှ (၂၀၃၀) နှင့် (၂၀၅၀) ခုနှစ် တို့တွင် (၆၂၁၃) မဂ္ဂါဝပ်အထိ မြင့်တက်သွားသည်။¹⁸⁸ တိတိကျကျ ဆိုရလျှင် ထိုသို့ မြင့်တက်မှုသည် (၁၀၀၀) မဂ္ဂါဝပ် ဧရာမဆည်ကြီး (၅) လုံး တိုးလာသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

(WWF) ကိုယ်၌က ဆည်ကြီးများ၏ ဆိုးကျိုးများကို အသိအမှတ် ပြု လက်ခံသည်ဖြစ် ရာ ၎င်း၏ အဆိုပြုချက်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်း ကျင်နှင့် တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၏ အကျိုးစီးပွား များဘက်မှ ကြည့်လျှင် နားလည်ရခက်ခဲသော အဆိုပြုချက် ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ဆည်ကြီးများကို တဖြည်းဖြည်းချင်း အဆင့်ဆင့် ဖယ်ရှားသွားရန် ဦးတည်သော အကူးအပြောင်း ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်တွင် ထိုဆည်ကြီးများက အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်မှ ပါဝင်နေသည် ဆိုလျှင်လည်း (WWF) လေ့လာမှုသည် ထိုအကြောင်းကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြကာ ဆည်ကြီးများကိုလည်း အဆိုပါ အကြောင်းပြချက်များဖြင့် အကာအကွယ်ပေးခဲ့သင့်သည်။ သို့သော် ယင်းသည် (လုံးဝမဖြစ်နိုင်ဟု မဆိုလျှင်ပင်) အလွန်ခက်ခဲပေလိမ့်မည်။ အထူးသဖြင့် ကချင်၊ ရှမ်းနှင့် ကရင်ပြည်နယ်များအတွင်း အဓိကရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မည့် နေရာဒေသများမှ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများက လုံးဝလက်ခံနိုင်မည် မဟုတ်ပါချေ။

အခြားဆက်စပ်နေသော ကိစ္စရပ်တစ်ခုမှာ လေအား တာဘိုင်စက်များနှင့် ဇီဝလောင်စာ စက်ရုံများ၏ အခန်း ကဏ္ဍပင် ဖြစ်၏။ (SES) လမ်းကြောင်းအရ (၂၀၅၀) ခုနှစ်သို့ ရောက်ချိန်တွင် ထုတ်လုပ်သည့် လျှပ်စစ်စုစုပေါင်း ပမာဏ၏ (၁၉) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၅) ရာခိုင်နှုန်းကို အသီးသီး ပေးစွမ်းနိုင်မည့် လေအား တာဘိုင်စက်များနှင့် ဇီဝလောင်စာ စက်ရုံများကို ဆိုလိုသည်။¹⁸⁹ ဖော်ပြပါလေ့လာမှု အစီရင်ခံစာ၌ “လေအား တာဘိုင်စက်များသည် နယ်မြေ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း နေရာယူပြီး ရေမြေတောတောင် ရှုခင်းအပေါ်တွင် သိသာပေါ်လွင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည်”¹⁹⁰ ဟု ဖော်ပြထား၏။ ဩဇာအာဏာ ကြီးမားသော အဖွဲ့အစည်းများက မြောက်များလှစွာသော လယ်ယာမြေများကို တရားမဝင် သိမ်းယူခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့်အပြင် လယ်ယာမြေ အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြင်းထန်သော အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံဟူသော ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် ယင်းသည် အရေးမကြီးလေဟန် အလွန်ပင်လျော့ပေါ့ ဖော်ပြထားသော သတိပေးမှုတစ်ရပ်သာ ဖြစ်သည်။ “လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရေး ဇီဝလောင်စာ စက်ရုံများ (Dedicated biomass plan- tations)” က အနာဂတ် ဇီဝစွမ်းအင်ရင်းမြစ်တစ်ရပ် ဖြစ်လာမည်ဟု မှန်းမျှထားသည့် အဆိုပါအစီရင်ခံစာ၏ ထောက်ခံချက်မှာလည်း အထက်ပါအတိုင်း ပြဿနာများကို လျော့ပေါ့ဖုံးဖိထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။¹⁹¹

ထိုကိစ္စရပ်နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အရေးကိစ္စတစ်ခုမှာ ရည်ရွယ်ထားသည့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင် (Facilities) များ အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု (Ownership) နှင့် ထိန်းချုပ်မှု အရေးကိစ္စ ဖြစ်သည်။ အစီရင်ခံစာက လုံးဝနီးပါး နှုတ်ဆိုတင်နေခဲ့သော ကိစ္စရပ်လည်း ဖြစ်၏။ အခြားရွေးချယ်စရာ စွမ်းအင် (alternative En- ergy)၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် တန်းတူညီမျှမှုတို့က တစ်တွဲတည်း အလိုလိုပေါ်ထွက်လာခြင်း မဟုတ်ပေ။ စွမ်းအင် (Facilities) များအပေါ် အများပြည်သူတို့၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု (Ownership) နှင့် ထိန်းချုပ်မှုတို့ကို အာမခံပေးနိုင်မည့် အားကောင်းခိုင်မာသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများနှင့် စွမ်းအင် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံး ဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များကို အခြားရွေးချယ်စရာ စွမ်းအင်စနစ်တစ်ရပ်အတွင်း၌ ထည့်သွင်းတည်ဆောက်ထားခြင်း မရှိပါက နိုင်ငံခြား ငွေရှင်များနှင့် ခရိုနီငွေရှင်များတို့သည် အဆိုပါစနစ်ကို အလွယ်တကူ ထိန်းချုပ်သွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

(WWF) အစီရင်ခံစာသည် စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အလေးပေးသော၊ မြို့ပြကို အထူးအလေးသော ရှေးရိုးစဉ်လာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပါရာဒိုင်းတစ်ခုအတွင်း ကျောက်မီးသွေး (သို့မဟုတ်) ရေအားစွမ်းအင်ဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုအပေါ် မှီခိုအားထားနေရသည့် သမားရိုးကျ အစီအစဉ်များနှင့်စာလျှင် အမှန်ပင် သာလွန်သည်။ သို့သော် ရည်ရွယ်ထားသည့် စံစွမ်းအင်အရောအနှောများအတွင်းမှ ရေအား၊ လေအားနှင့် ဇီဝလောင်စာ စွမ်းအင်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် ဆက်နွှယ်နေသော ပြဿနာများနှင့် ရည်ရွယ်ထားသော (Facilities) များနှင့် ပတ်သက်သည့် ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု (Ownership) နှင့် ထိန်းချုပ်မှု ပြဿနာတို့ကို ကြည့်လျှင် ထိုအစီရင်ခံစာသည်

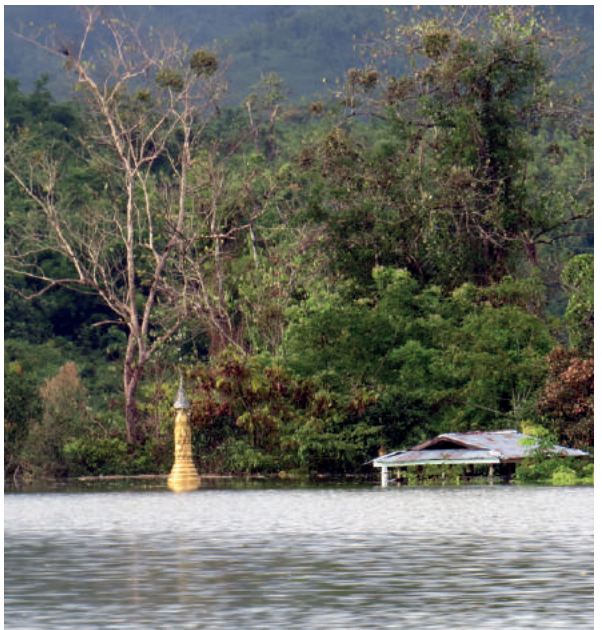
(JICA) နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကဲ့သို့ပင် နည်းပညာဆိုင်ရာ ထိပ်တန်း ပညာရှင် အုပ်စု၏ ရှုထောင့်အမြင်တစ်ရပ် ရှိနေလေသည်။ (SES) နှင့် (ASES) ပါရာဒိုင်းများကို အထက်မှ လမ်းညွှန်ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်၏။ (JICA) နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့၏ချဉ်းကပ် လုပ်ဆောင်ပုံ နည်းလမ်းများနှင့်စာလျှင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အလေးပေး စဉ်းစားသုံးသပ်မှုများက ပိုမိုကြီးမားသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာသော်လည်း ထိုပါရာဒိုင်းတို့ မျက်ကွယ် ပြုခဲ့သော အကြောင်းအရာများကို ထိုအစီရင်ခံစာတွင်လည်း လျစ်လျူရှုထားဆဲ ဖြစ်လေသည်။

(JICA) နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကဲ့သို့ သတင်းအချက်အလက်များ (macro data) ကို အဓိကအားထား မှီခိုပြီး ယေဘုယျ ဖြစ်နိုင်ခြေ (macro scenarios) ကို မှန်းဆပုံဖော်မည့်အစား (မတူခြားနားသော ထင်မြင်ယုံကြည်ချက်များ ရှိနေခဲ့သော်လည်း) စွမ်းအင်အရေးကိစ္စများကို လက်တွေ့ရုန်းကန် ရင်ဆိုင်နေရသည့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းတို့နှင့် တက်ကြွသော ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါက (WWF) ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်ပုံ နည်းလမ်း၏ အားနည်းချက်များကို ကုစားဖာထေးခဲ့နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ အလွန်နည်းပါးခဲ့ပြီး ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရေး အစည်းအဝေးကို နှစ်ကြိမ်သာ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။ တစ်ကြိမ်က ရန်ကုန်တွင် (CSOs) များနှင့် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ကြိမ်က နေပြည်တော်တွင် အစိုးရအရာရှိကြီးများနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိကကျသော ဒေသခံ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ (CSOs) များကို ထိုအစည်းအဝေးများသို့ ဖိတ်ကြားခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ အချို့မှာ အဆိုပါ အစည်းအဝေးများ ကျင်းပသည်ကိုပင် မသိခဲ့ရပေ။ (CSOs) အများစုက လုံလောက်သော ဆွေးနွေး တိုင်ပင်မှုများ မရှိကြောင်း သဘောထား ထင်မြင်ချက်ပေးခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများအတွက်မှာကား ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုဟူ၍ အလျဉ်းမရှိခဲ့ပါချေ။¹⁹²

(WWF) လေ့လာမှုနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ထပ် အချက်တစ်ချက်က မေးခွန်းထုတ်ဖွယ် ဖြစ်နေသည်။ ထိုလေ့လာမှုကို မြန်မာ့စွမ်းအင် ပင်မအစီအစဉ် (Myanmar Energy Master Plan) ရေးဆွဲရန်အတွက် (ADB) နှင့် ကန်ထရိုက်ချုပ်ဆို လုပ်ကိုင်ခဲ့သော နည်းပညာဆိုင်ရာ အကြံပေးရေး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းက အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် အချက်ပင်။ သို့ရာတွင် တူညီသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတည်းက အလွန်မတူခြားနားသော ကောက်ချက်အဖြေနှစ်ခုကို ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ (ADB) အတွက် လေ့လာမှုတွင် ကျောက်မီးသွေး-ရေအား စွမ်းအင်အရောအနှောတစ်ခုကို ထောက်ခံခဲ့ပြီး (WWF) အတွက် လေ့လာမှုတွင် ဆိုလာ-လေအား-ဇီဝလောင်စာ စွမ်းအင် အရောအနှောတစ်ခုကို ထောက်ခံခဲ့သည်။ ထိုလေ့လာမှု (၂) ခုလုံးက တူညီသောသတင်းအချက်အလက် ကုန်ကြမ်းများကို အသုံးပြုခဲ့ပြီး အတော်များများ တူညီသော ထင်မြင်ယုံကြည်ချက်များအပေါ် အခြေခံခဲ့သည်။ တာရှည်တည်တံ့စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တစ်ရပ်ကို

အဓိကဦးစားပေးမည်ဆိုပါက (IES - WWF) တွက်ချက် ခန့်မှန်းမှုများက ပိုမိုစိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သည်မှာ မှန်သော်လည်း ရုပ်ကြွင်းလောင်စာကို အတိအလင်း အားပေးထောက်ခံသူတို့က (IES-ADB) လေ့လာမှုကို အသုံးပြုပြီး (IES-WWF) လေ့လာမှုအပေါ် ယုံကြည်အားထားမှုများ ကျဆင်းသွားအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည် (IES-WWF လေ့လာမှုက လက်တွေ့အရ ပိုမိုခိုင်မာသည်ကို မြင်တွေ့ရနေသည့်တိုင်)။ ဆိုလိုသည်မှာ အခကြေးငွေ အလျှံပယ်ရရှိသော နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်သူ ထိပ်တန်းအကြံပေးများက များပြားသော်လည်း ပြည့်စုံမှုမရှိသော သတင်းအချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံကာ စံနှုန်းတန်ဖိုးများအပေါ် လေးစားတန်ဖိုးထားခြင်း မရှိဘဲ ရေးဆွဲခဲ့သည့် မဟာဗျူဟာများတွင် အားနည်းချက်များ ကြီးကြီးမားမားရှိနေခြင်းပင်။ အမှန်တကယ် ရွေးချယ် အသုံးပြုနိုင်မည့် စွမ်းအင်အစဉ်တစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲရာတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တွေ့ကြုံခံစားရနိုင်သည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် အနီးကပ်၊ ထောင့်စုံဘက်စုံနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုသည် မည်သည့်အရာနှင့်မျှ အစားထိုး၍ မရနိုင်လောက်အောင် အရေးပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်သည် အနှစ်သာရ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်ပေသည် (Process is central to substance)။

သို့သော်လည်း (WWF) လေ့လာမှုသည် ကောင်းသောစတင်ခြင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အများပြည်သူ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရပ်ရွာဒေသခံ လူမှုအသိုက်အဝန်းများတို့နှင့် တက်တက်ကြွကြွ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်စေခြင်းတို့ဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံလာအောင် လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သည့် လေ့လာမှုပင် ဖြစ်သည်။

ပေါင်းလောင်းရေကာတာကြောင့် ရေအောက်အားလုံးနီးပါး မြုပ်သွားခဲ့ရသော စေတီတစ်ဆူ၏ ကျန်သော အစိတ်အပိုင်း (ဓာတ်ပုံ - သန့်ဇင်)

နိဂုံး

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရွေးချယ်စရာ စွမ်းအင်လမ်းကြောင်း (၃) ခုနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည်။

(ADB) နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ (၎င်း၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးလက်တံ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်သော (JICA) မှတစ်ဆင့်) တို့ အားပေးထောက်ခံသည့် ကျောက်မီးသွေးကို အကြီးအကျယ် အသုံးပြုသောလမ်းကြောင်း (Coal-intensive path) သည် အလုပ်ဖြစ်နိုင်မည့် ရွေးချယ်မှု တစ်ရပ် မဟုတ်ပေ။ မကြာတော့သည့် အနာဂတ်ကာလတစ်ခု တွင် ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်က ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင် ကုန်ကျစရိတ်အောက်သို့ ထိုးကျ သွားနိုင်ခြေ များနေခြင်း၊ ပြည်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် (Facilities) များကို ကျောက်မီးသွေးသုံး လျှပ်စစ်စက်ရုံများထက် ပိုမိုမြန်ဆန်စွာ တည်ဆောက်နိုင်ခြင်းနှင့် “သန့်ရှင်းသော ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်” စက်ရုံများက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် အများအပြား ထုတ်လွှတ်မှု ပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း မပေးနိုင်သေးခြင်းတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ယင်းသည် အောင်မြင်နိုင်သော ရွေးချယ်မှုတစ်ရပ် မဟုတ်ပေ။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၏ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာ ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့ အားပေးထောက်ခံသော အကြီးစား ရေအားလျှပ်စစ် လုပ်ငန်း၏ ဆိုးကျိုးများက သက်သေအထောက်အထား ခိုင်လုံနေခဲ့ပြီး ဖြစ် သည့်အပြင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ “ရေရှည်တည်တံ့စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင် (sustainable hydropower)” ကလည်း အဆိုပါဆိုးကျိုးများကို အောင်မြင်စွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ တကယ်တမ်းတွင် “တာရှည်တည်တံ့စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ရေအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်” ဟူ၍ ဝါဒဖြန့်ချိ မြှင့်တင်မှုက အလုပ်ဖြစ်နိုင်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် မဟုတ်ဘဲ ကြွေးကြော်သံ ဆောင်ပုဒ်တစ်ခုသာ ဖြစ်နေသည်။

(WWF) နှင့် ၎င်း၏ မဟာမိတ်တို့ အဆိုပြုခဲ့သော ပြည်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်အပေါ် အဓိကမှီခိုအားထားနေသည့် ရေရှည်တည်တံ့စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် စွမ်းအင်လမ်းကြောင်း (Sustainable Energy Path) မှာ အောင်မြင်နိုင်မည့် အရိပ်အယောင်အများဆုံး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုလမ်းကြောင်းတွင် မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်သော အစိတ်အပိုင်းအချို့ ပါဝင်နေသည်။ အကြီးစားလျှပ်စစ်စွမ်းအင်ထု တ်လုပ်ငန်းတွင် အလွန်ကြီးမားသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပမာဏ ထပ်တိုးပေါင်းထည့်လိုက်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေ အကြီးအကျယ် သိမ်းယူမှုကြောင့် သိန်းချီသော ကျေးလက်မိသားစုများက ခွဲခြား ဖယ်ထုတ်မှုကို ခံစားနေခဲ့ရသည့် နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ကြီးမားသော လေအား တာဘိုင်စက်များနှင့် ဇီဝလောင်စာ စိုက်ခင်းများ တည်ဆောက်ခြင်းက လယ်ယာမြေဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများကို ပိုမိုပြင်းထန်အားကောင်းစေခြင်း အစရှိသော အကြောင်းအရာ များကို ဆိုလိုသည်။ ရည်ရွယ်ထားသော ပြည်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် (Facilities) များနှင့် ဆက်နွှယ်နေသော ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု (Ownership) နှင့် ထိန်းချုပ်မှုပြဿနာကိုလည်း ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း မရှိပေ (ဒီမိုကရေစီ လမ်းကြောင်းများ အတိုင်း ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာ ဖြစ်သည်)။

ထို့အပြင် (WWF) ၏ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှု ပုံစံသည် (JICA နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှု ပုံစံကဲ့သို့ပင်) အထက်မှအောက်သို့ စုန်ဆင်းသော ပုံစံ (top-down) ဖြစ်၏။ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အစုအဖွဲ့များနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှု များက အလွန်နည်းပါးသည် (သို့မဟုတ်) အလျဉ်းမရှိသည်ဖြစ် ရာ လက်တွေ့မြေပြင် အခြေအနေမှန်များကို နားလည်သိမြင်မှု မရှိသလောက် ဖြစ်နေသည်။ သို့သော် ထိုလမ်းကြောင်းသည် ရွေးချယ်စရာ မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်အတွက် ကောင်းမွန်သော စမှတ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ စီမံကိန်းဒေသများအတွင်းမှ လူမှု အသိုက်အဝန်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင် ရွက်မှုဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံလာအောင် အနည်းငယ် အချောသပ်ရန် လိုအပ်သည့် လမ်းကြောင်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်လေတော့သည်။

ခရိုနီအရင်းရှင်စနစ် - လိုအပ်သော မကောင်းဆိုးဝါးတစ်ကောင်လော

မြန်မာနိုင်ငံ၏ “ခရိုနီများ” မှာ စစ်တပ်နှင့် နီးကပ်သော ဆက်သွယ်မှုများမှ ထွက်ပေါ်လာသော စီးပွားရေးသမားများ ဖြစ်ပြီး သူတို့သည် ထိုဆက်သွယ်မှုများ၏ အင်အားအပေါ်တွင်စီးပွားရေး အင်ပါယာများ တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် စစ်တပ်ထိန်းချုပ်သော ဗမာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ် ပါတီ (Burma Socialist Program Party) ပြုလဲကာ အာဏာရှင် ဦးနေဝင်းက ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် ထိန်းချုပ်မှုမှ နောက်ဆုတ်သွားခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်း နှစ်ကာလများအတွင်း၌ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အာဏာဆက်ခံခဲ့သော စစ်အစိုးရ (၁၉၉၂ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဦးသန်းရွှေက ဦးဆောင်ခဲ့၏) သည် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဖြေလျှော့ရေး မူဝါဒတစ်ရပ်ကို ချမှတ် ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ ဖြေလျှော့မှုသည် စီးပွားရေးအပေါ် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှုကို လျှော့ချပြီး တပြိုင်တည်းမှာပင် လက်ရွေးစင် စီးပွားရေးအုပ်စုများကို မျက်နှာသာ ပေးဆက်ဆံခြင်းသာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဖြေလျှော့မှုဟုဆိုရာတွင် နိုင်ငံတော် အစိုးရက ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးမှ အလုံးစုံ နောက်ဆုတ်သွားခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပေ။ စစ်တပ်နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်နေသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ (conglomerates) က စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ အချို့ ကဏ္ဍရပ်များကို ဆက်လက်ကြီးစိုး လွှမ်းမိုးထားခဲ့သည်။

စစ်ယန္တရားနှင့် ဆက်စပ်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများ

စစ်တပ်နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်နေသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများတွင် ပါဝင်သည်မှာ မြန်မာ့စီးပွားရေး ဦးပိုင် Union of Myanmar Economic Holdings Limited (UMEHL) နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်း Myanmar Economic Corporation (MEC) တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်း (၂) ခုသည် ဆက်စပ်မှု မရှိသော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များ (ဥပမာ ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေး၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ ဟိုတယ်များ၊ သံမဏိ စက်ရုံများ၊ မော်တော်ကား တပ်ဆင်ရေး) တွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိရာ ရှေးရိုး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် လုံးဝကိုက်ညီသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးများ ဖြစ်သည်။ (၁၉၉၀) ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော (UMEHL) ကို အသေးစား စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများမှ အမြတ်အစွန်းများ ဖော်ထုတ်ရယူရန်အတွက် တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ဆန်ကုန်သွယ်ရေး၊ အရက်နှင့် စီးကရက်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ဖြန့်ဖြူးရေးတို့ကို အချိန်ကာလ ကြာမြင့်စွာ လွှမ်းမိုးထားခဲ့ပြီး ကားတင်သွင်းမှုကိုလည်း တစ်ဦးတည်း လက်ဝါးကြီးအုပ် လုပ်ကိုင်ခဲ့၏။¹⁹³ (UMEHL) ၏ အဓိကတာဝန်တစ်ရပ်မှာ စစ်တပ်၊ စစ်ပြန်စစ်မှုထမ်းဟောင်း အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အငြိမ်းစား စစ်မှုထမ်းများတို့အတွက် လူမှုဖူလုံရေး အစီအစဉ်များကို ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။

အငြိမ်းစား စစ်တပ်အရာရှိများအတွက် ပင်စင်ရန်ပုံငွေသည် “UMEHL ၏ နှစ်စဉ်အမြတ်ငွေတစ်ရပ်ကို ပေးအပ်ခြင်းဖြစ်ရာ သာမန်ပင်စင် အစီအစဉ်များအဖို့ အိပ်မက်ပင် မမက်နိုင်သော ပမာဏ ဖြစ်သည်”¹⁹⁴ ဟု မှတ်ချက်ပြု ပြောဆိုမှုများ ရှိ၏။ UMEHL ၏ အစုရှယ်ယာအချို့ မှာ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ စစ်လက်နက်ပစ္စည်း ဝယ်ယူရေးဌာန (Army Directorate of Procurement) ၏ လက်ထဲတွင် ရှိသည်။ ယင်းသည် အစိုးရတစ်ပိုင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကြီး ဖြစ်သော်လည်း ဗဟိုအစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှ လွတ်ကင်းသည့် အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ ကြီးမားသော လွတ်လပ်ခွင့်ကို ရရှိပိုင်ဆိုင်ထားခဲ့သည်။ ထို့အတွက် ဥပမာတစ်ရပ်မှာ လက်ပံတောင်း ကြေးနီသတ္တုတွင်းတွင် သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီးအတွင်း တရုတ်ကုမ္ပဏီတစ်ခုနှင့် အကျိုးတူဖက်စပ် လုပ်ငန်းတစ်ခုအနေဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လာခဲ့ရာ များမကြာသေးမီကာလအထိ ကုမ္ပဏီနှစ်ခုက အမြတ်အစွန်း အများစုကို မျှဝေရယူခဲ့ကြပြီး အစိုးရအတွက် မဆိုစလောက် (၄) ရာခိုင်နှုန်းသာ ချန်ပေးခဲ့သည်။¹⁹⁵

(MEC) ကို အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ တည်ထောင်ရေးအတွက် စစ်တပ်အား အရေးကြီးသော စက်ပစ္စည်းကိရိယာများ ပေးသွင်းရန် (၁၉၉၇) ခုနှစ်တွင် စတင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။¹⁹⁶ (MEC) သည် အလျင်အမြန် ကြီးထွားလာခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် စက်ရုံ (၂၁) ရုံကို ထည့်သွင်းလုပ်ကိုင်လာခဲ့သည်တွင် သံမဏိစက်ရုံ (၄) ရုံ၊ ဘဏ် (၁) ခုနှင့် ဘီလပ်မြေစက်ရုံ (၁) ရုံတို့ ပါဝင်သည်။¹⁹⁷ အကြမ်းဖျင်းလုပ်ငန်း တာဝန်ခွဲဝေမှုမှာ (UMEHL) က အသေးစား စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို အဓိကထား လုပ်ဆောင်ပြီး (MEC) က အကြီးစား စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အထူးပြုသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် ယင်းသည်အတော်ပင် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်သော တာဝန်ခွဲဝေမှု ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (MEC) တွင် ဘဏ်တစ်ခုလည်း ရှိသည့်အပြင် အာမခံလုပ်ငန်းတွင်လည်း လွှမ်းမိုးကြီးစိုးသောအင်အားတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ (MEC) ရော (UMEHL) ပါ ထမ်းဆောင်ဖြည့်ဆည်းခဲ့သည့် လုပ်ငန်းတာဝန် နှစ်ရပ်မှာလည်း အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အရေးပါသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ စစ်တပ်အတွက် ပြည်ထောင်စု၏ လျာထားဘတ်ဂျက် (off-budget) ပံ့ပိုးဖြည့်ဆည်းရေး ရင်းမြစ်တစ်ရပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ဒုတိယတစ်ခုမှာ ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်အတွက် ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာ စောင့်ကြပ်စစ်ဆေးမှုမှ ကင်းလွတ်သည့် အစဉ်မပြတ် လည်ပတ်နေသော ရန်ပုံငွေများ (revolving funds) ကို ပေးအပ်ရန်တို့ ဖြစ်သည်။¹⁹⁸

သို့ဖြစ်ရာ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်း (၂) ခုလုံး၏ လုပ်ငန်း အစိတ်အပိုင်း အများစုမှာ ငွေကြေးစာရင်းဇယားတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကင်းမဲ့နေသည်။ “ဒါက စစ်တပ်ကုမ္ပဏီ တစ်ခုလေ။ တစ်ချို့ကိစ္စတွေကို လျှို့ဝှက်ထားရမှာပေါ့” ဟု (UMEHL) ၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ တစ်ဦးက သတင်းစုံစမ်းရေး အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ပြောကြားခဲ့ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပေါ် ကုမ္ပဏီ၏ ရပ်တည်ချက်လမ်းကြောင်းကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေခဲ့သည်။

ထိုအတူ စစ်တပ်ကုမ္ပဏီများသည် အပြည့်အဝ အရပ်သား အုပ်ချုပ်ရေးသို့ အကူးအပြောင်းတွင် အချိန်ချီ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုခြင်းမှ အဓိက အကျိုးအမြတ်ထွက်ခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။ ဥပမာ စက်မှုဝန်ကြီးဌာနက ပိုင်ဆိုင်သော အကြီးစား စက်မှုလုပ်ငန်း အများစုကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေး အစီအစဉ်ဖြင့် (MEC) ကို လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။²⁰⁰

လုပ်ငန်းရှင်ကြီးများနှင့် စစ်ယန္တရား ဆက်နွယ်မှုများ

စစ်တပ်ခရီးစဉ်များသည် (၁၉၈၈) ခုနှစ် နောက်ပိုင်းနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ၏ အရန်ဖြည့်ဘက်များအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ဖြေလျှော့လိုက်သည့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတစ်ခုအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပါဝင်ကူညီနိုင်ရန်အတွက် ဦးသန်းရွှေ အစိုးရက သူတို့နှင့် နီးစပ်သော စီးပွားရေးသမားအချို့ကို တင်သွင်းခွင့်ပိမစ်များ၊ တစ်ဦးတည်း လက်ဝါးကြီးအုပ် လုပ်ကိုင်ခွင့်များနှင့် ဆောက်လုပ်ရေး ကန်ထရိုက်များဖြင့် အခွင့်အရေးပေးခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အစိုးရသည် ထိုအရင်းရှင်သစ်များကို ဩဇာအာဏာ ရယူစုဆောင်းရန် ခွင့်ပြုနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ဖော်ပြပါအခွင့်ထူးများဖြင့် ထိုသူတို့ကို လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ကာ စစ်ဗိုလ်ချုပ်များ၏ ဆန္ဒသဘောထား အောက်တွင်သာ မြဲမြံစွာထားရှိခဲ့သည်။

ဦးအောင်မင်းနှင့် တိုရိုဟိရှိ ကူဒိုတို့က အဆိုပါခရီးစဉ်များ တည်ထောင်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများကို အတော်ပင်ပြည့်စုံစွာ စာရင်းပြုစုခဲ့သည်။ သူတို့၏ မြန်မာ့ထိပ်တန်း လုပ်ငန်းစဉ်ကြီး (၁၁) ခု စာရင်းတွင် (MEC) နှင့် (UMEHL) တို့နှင့်အတူ ပါဝင်နေခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးများအနက် (၃) ခုမှာ စစ်တပ်နှင့် အလွန်ကြီးမားသော ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုများရှိပြီး (ထူးအုပ်စု၊ မက်စ်အုပ်စုနှင့် ကမ္ဘောဇအုပ်စု) နှစ်ခုမှာ ကြီးမားသော ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုရှိကာ (အေးရှားဂေါလ်နှင့် IGE) နှစ်ခုမှာ ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုအချို့ရှိသည် (ရွှေတောင်နှင့် FMI)²⁰¹။ ထူးအုပ်စု၊ မက်စ်အုပ်စု၊ ကမ္ဘောဇအုပ်စုနှင့် အေးရှားဂေါလ်တို့၏ လုပ်ငန်းမျိုးစုံအပေါ် ဦးအောင်မင်းနှင့် တိုရိုဟိရှိ ကူဒိုတို့၏ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်များကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အဆိုပါဇယား ဆောင်များက မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် မည်မျှအထိ ကြီးထွားသွားခဲ့သည်။ သူတို့၏ အောင်မြင်မှုက စစ်တပ်နှင့် သူတို့ကြားမှ ဆက်နွယ်မှုများအပေါ် မည်မျှအတိုင်းအတာအထိ မှီခိုအားထားခဲ့ရသည် ဟူသော အကြောင်းအရာများကို နားလည်သိမြင်လာရလေသည်။²⁰²

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိပ်တန်းလုပ်ငန်းစဉ်ကြီးများထဲမှ တစ်ခုမှာ "ထူးကုမ္ပဏီများ အုပ်စု" ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမျိုးစုံတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ကျောက်မျက်ရတနာ လုပ်ငန်းမှ ဟိုတယ်များ၊ ခရီးသွားလာရေး လုပ်ငန်းနှင့် လေကြောင်းလိုင်းများအထိ ပါဝင်သည်။ ဦးအောင်မင်းနှင့် ကူဒိုတို့၏ အဆိုအရ ဦးတေသည် အထင်ရှားဆုံးနှင့် လေးစားအားကျမှု အခံရဆုံး "စီးပွားရေး တိုင်ကွန်း" ဖြစ်နိုင်ကောင်းသည် (သို့မဟုတ်)

အနုတ်သဘောအရဆိုလျှင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးဟောင်း သန်းရွှေနှင့် ယခင်နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (SPDC) တို့နှင့် အလွန်နီးကပ်သော ဆက်ဆံရေးတစ်ရပ် ရှိသည့် "ထိပ်တန်း ခရီးစဉ်" တစ်ဦး ဖြစ်ပေသည်။²⁰³

“(၁၉၈၀) နှစ်ကာလများ နှောင်းပိုင်းတွင် ဦးတေသည် ဆန်စက်တစ်လုံးကို အငှားချကာ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် ထူးရောင်းဝယ်ရေး လိမ္မော်က (Htoo Trading Ltd) ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ကုမ္ပဏီသည် ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် သစ်မာလုပ်ငန်းမှ အကျိုးအမြတ်များ ရရှိခဲ့ပြီး ထိပ်တန်းစစ်ခေါင်းဆောင်များနှင့် နီးကပ်သော ဆက်နွယ်မှုများကို ရရှိပိုင်ဆိုင်ခဲ့၏။ နောက်ထပ် ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုအတွင်း ထူးအုပ်စုက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းသစ်များစွာတို့နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးတစ်ခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ (၂၀၀၄) ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး ပုဂ္ဂလိက လေကြောင်းလိုင်း ဖြစ်သည့် အဲယားပုဂ် (Air Bagan) ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ နာမည်ကြီး ဇိမ်ခံဟိုတယ်များကို စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး စက်ယန္တရားကြီးများ ငှားရမ်းရေး လုပ်ငန်းကို စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ လက်အောက်ခံ ကုမ္ပဏီနှင့် လုပ်ငန်း (၁၄) ခုအနက် ထူးအုပ်စု၏ နာမည်ကြီး ကုမ္ပဏီများနှင့် လုပ်ငန်းများတွင် (AGD) ဘဏ်၊ အဲယားပုဂ်၊ (Elite-Tech Co.,)၊ ဇရာရွှေဝါ (Aureum Palace Hotel) နှင့် (Htoo Wood Products Ltd.) စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ ထူးအုပ်စုသည် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်း ဟိုတယ်ပေါင်း (၁၇) လုံး ပိုင်ဆိုင်သည်။ ဦးတေ၏အဆိုအရနှင့် Forbes ဆောင်းပါးတစ်ခု၏ အဆိုအရ ထူးကုမ္ပဏီများ အုပ်စု၏ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း (၅၀၀) ဖြစ်ရာ ထူးကုမ္ပဏီများ အုပ်စုကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံး လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးဖြစ်လာစေခဲ့သည် . . . ထူးကုမ္ပဏီများ အုပ်စု၏ လက်အောက်ခံ ကုမ္ပဏီများစွာ (ဦးတေနှင့် သူ၏ မိသားစုဝင်များလည်း ပါဝင်၏) သည် အမေရိကန် ဘဏ္ဍာရေးဌာန၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှု စာရင်းတွင် ပါဝင်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ ယခင် စစ်အစိုးရလက်ထက်က စစ်လက်နက် ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ များမကြာသေးမီကာလ၌ ထူးအုပ်စုသည် အာမခံစီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး ပုဂ္ဂလိက လောင်စာဆီ ရောင်းချရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ခရီးသွားလာရေး လုပ်ငန်းနှင့် ဟိုတယ်များ အစရှိသော လုပ်ငန်းများတွင်လည်း ပါဝင်နေသည်။²⁰⁴

မက်စ်မြန်မာအုပ်စုကို (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများ အစောပိုင်းတွင် ဦးဇော်ဇော်က တည်ထောင်ခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ် (၂၀၀၀) နှစ်ကာလများအတွင်း မွန်ပြည်နယ်တွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား ရွာသူရွာသားတို့ထံမှ လယ်ယာမြေဧက (၅၀၀၀) ကို စစ်တပ်က သိမ်းယူခဲ့ရာတွင် အဓိကအကျိုးအမြတ် ရရှိသူဖြစ်လာခဲ့သောကြောင့် ထိုလုပ်ငန်းစုအပေါ် နိုင်ငံတကာ၏ အာရုံစိုက်မှုများ ကျရောက်လာခဲ့သည်။²⁰⁵ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်ကြီးတွင် ကျောက်မျက်ရတနာ၊ သစ်၊ စက်ယန္တရားကြီးများ အသုံးချလုပ်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရာဘာစိုက်ခင်းများ၊ ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလာရေးနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်း စသည်တို့တွင်

လုပ်ကိုင်နေသည့် လက်အောက်ခံ ကုမ္ပဏီပေါင်း (၉) ခုရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အအောင်မြင်ဆုံးသော ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များထဲတွင် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပြီး (၂၀၁၃) ခုနှစ် (SEA Games) အတွက် အားကစားကွင်းများနှင့် အားကစား လေ့ကျင့်ခန်းမများ ဆောက်လုပ်ရေး စီမံကိန်းများအားလုံးကို ပေးအပ်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ ရန်ကုန်-နေပြည်တော် အဝေးပြေးလမ်းမကြီး တည်ဆောက်ရေး စီမံကိန်းနှင့် နေပြည်တော်တွင် အစိုးရဝန်ကြီးဌာန အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်မှုတို့တွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခဲ့၏။ ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင် မက်စ်အုပ်စုသည် ဟိုတယ် (၃) လုံး ဖွင့်လှစ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိရာ (Hotel Max Chaung Tha Beach ၊ Royal Kumudra Hotel) နှင့် (Landmark Hotel) တို့ ဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာမှာ “အဓိက မြို့ကြီးများတွင် ပိုမိုများပြားသော ဟိုတယ်များနှင့် အနားယူ အပန်းဖြေစခန်းများ ဖွင့်လှစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်း အကြီးမားဆုံးသော ဟိုတယ်ကွန်ရက်ကြီး၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်ရန်” ပင်။²⁰⁶

၎င်း၏ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ခြင်းများအတွက် အရပ်သား အုပ်ချုပ်ရေးသို့ ကူးပြောင်းခြင်း မပြုမီ ပေးအပ်သော လက်ဆောင်တစ်ရပ်အဖြစ် (၂၀၀၉-၂၀၁၀) ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံတော်ပိုင် လုပ်ငန်းများကို နောက်ဆုံးအကြိမ် ပုဂ္ဂလိက ပြုခဲ့ရာ စစ်တပ်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်သော (MEC) နှင့် (UHEML) တို့သာမက အချို့သော ခရီးလုပ်ငန်းစဉ်ကြီးများလည်း အကျိုးအမြတ် ရရှိခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းကာလတွင် (Novotel Hotel) ဖြစ်လာမည့် မြေယာကို ရရှိခဲ့သည့်အပြင် ဓာတ်ငွေနှင့် စက်သုံးဆီအရောင်းဆိုင် (၁၂) ဆိုင်ရရှိခဲ့သော မက်စ်မြန်မာအုပ်စုလည်း ပါဝင်ပေသည်။²⁰⁷

ကမ္ဘောဇအုပ်စုကို ကျောင်းဆရာဟောင်း တစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးအောင်ကိုဝင်း (ဆရာကျောင်းဟုလည်း လူသိများ၏) က ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ သူသည် ယခင် (SPDC) ၏ ဒုဥက္ကဋ္ဌဟောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမောင်အေးနှင့် နီးကပ်သော ဆက်နွယ်မှုများမှ တစ်ဆင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝလာခဲ့သည်။ “သူသည် (၁၉၉၀) နှစ် ကာလများ အစောပိုင်းတွင် စစ်တပ်ခေါင်း ဆောင်များ၏ ပုံပိုး ကူညီမှုဖြင့် စီးပွားရေးလောကထဲသို့ စတင်ဝင်ရောက်လာခဲ့ပြီး ပေါများကြွယ်ဝသော နီလာနှင့် ပတ္တမြား တူးဖော်ခွင့်များ ရရှိခဲ့ရာ မှ ငွေကြေးအမြောက်အများ ရရှိခဲ့သည်” ဟု ဦးအောင်မင်းနှင့် ကူဒိုတို့က မှတ်သား ဖော်ပြခဲ့သည်။ “စစ်အစိုးရ၏ အတွင်းရေးမှူး (၃) ဟောင်း ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဝင်းမြင့်၏ တုမတော်စပ်သူ ဒေါ်နန်းသန်းထွေးနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခဲ့ ခြင်းက သူနှင့် ထိပ်တန်း စစ်တပ်ခေါင်းဆောင်များကြားမှ ဆက်နွယ်မှုများကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေခဲ့သည်။” ကမ္ဘောဇအုပ်စု၏ အဓိက မဟာဗျူဟာမှာ ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လေကြောင်းကဏ္ဍတို့တွင် အလေးပေး လုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်သည်။ ထိုအုပ်စုတွင် လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီ (၂၈) ခုရှိရာ အဓိကကျသော ကုမ္ပဏီများမှာ (Air KBZ) ၊ (Myanmar Airways International) ၊ ကမ္ဘောဇဘဏ်နှင့် (IKBZ) အာမခံလုပ်ငန်းတို့ ဖြစ်သည်။²⁰⁸ ယခုအခါ ကမ္ဘောဇဘဏ်

လီမိတက် (KBZ Bank) သည် အကြီးမားဆုံးသော ပုဂ္ဂလိက ဘဏ်ဖြစ်ပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ဘဏ်ခွဲပေါင်း (၅၀၀) ခန့်၊ (ATM) စက်ပေါင်း (၁၀၀၀) နှင့် ဝန်ထမ်းပေါင်း (၂၀၀၀၀) ကျော် ရှိလေသည်။²⁰⁹

စိတ်ဝင်စားစရာ အကောင်းဆုံးဟု ဆိုနိုင်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကြီး တစ်ခုမှာ အေးရှားဝေါလ်ကုမ္ပဏီများအုပ်စု ဖြစ်ပြီး ယခုအခါ ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပြီးဖြစ်သော နာမည်ဆိုးဖြင့် ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် လော်စစ်ဟန်၏ နေရာ၌ သားဖြစ်သူ ဦးထွန်းမြင့်နိုင် (စတီဗင်လော သို့မဟုတ် လော်ဇင်ကျိုးဟု လူသိများ၏) က ဦးဆောင်နေခဲ့သည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်ကြီး၏ မူလဇာစ်မြစ်ကို နောက်တစ်ခန်းတွင် အကျဉ်းမျှ ဆွေးနွေးဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်၏။ ယင်းသည် လုပ်ငန်းကွဲပြားစုံလင်မှု အများဆုံးသော လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးဟု သတ်မှတ်ခြင်းခံရပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ရေး၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ပို့ကုန်-သွင်းကုန်၊ အထည်လိပ် လုပ်ငန်း၊ စက္ကူစက်ရုံများ၊ စားအုန်းဆီ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စူပါမားကတ် ဖွင့်လှစ်ခြင်းတို့တွင် ၎င်း၏ အကျိုးစီးပွားများ ပါဝင်နေသည်။ အဓိက ကန်ထရိုက်တာ ကုမ္ပဏီနှစ်ခုထဲတွင် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပြီး (ကျန်တစ်ခုမှာ ထူးကုမ္ပဏီများအုပ်စု ဖြစ်၏) နေပြည်တော်တွင် အမျိုးသားအထိမ်းအမှတ် ဥယျာဉ်အပါအဝင် နိုင်ငံ၏ မြို့တော်သစ် တည်ဆောက်ရန်အတွက် ရွေးချယ်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။²¹⁰ အေးရှားဝေါလ် ကုမ္ပဏီများအုပ်စု၏ ကျယ်ပြန့်လှသော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ကို ဦးအောင်မင်းနှင့် ကူဒိုတို့က ဤသို့ဖော်ပြခဲ့သည်။

“ လက်ရှိတွင် အေးရှားဝေါလ်သည် နေပြည်တော် လေဆိပ်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်လျက် ရှိသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင်းရှိ စူပါမားကတ်များ၊ ရုံးခန်းတာဝါများ၊ ကွန်ဒိုမီနီယမ်များနှင့် လမ်းတံတားတည်ဆောက်ရေး စီမံကိန်းများတွင် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများ ပါဝင်သည်။ (၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်တစ်ထောင်ကမ်းနားလမ်း (Strand Road) တည်ဆောက်ရေးအတွက် ရန်ကုန်မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီနှင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီသည် အထည်လိပ် လုပ်ငန်းများ၊ စက္ကူစက်ရုံများ၊ ဆီအုန်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် လည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ အေးရှားဝေါလ်သည် (၂၀၀၀) ခုနှစ်ကတည်းက စတင်ပြီး ရန်ကုန်တိုင်း အလုံမြို့နယ်တွင် ဆိပ်ကမ်းတစ်ခု တည်ဆောက် လုပ်ကိုင်နေခဲ့သည်။ အေးရှားဝေါလ်ဆိပ်ကမ်း စီမံခန့်ခွဲရေး ကုမ္ပဏီလီမိတက်က ထိန်းချုပ်ထားသော သဘောဆိပ် (၃) ခုရှိသည် . . . (၂၀၁၀) ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အေးရှားဝေါလ်သည် သီလဝါနှင့် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းတို့တွင် ဆိပ်ခံတံတား (၁၃) ခု တည်ဆောက်ရန်အတွက် ကန်ထရိုက်တာစု ပေးအပ်ခြင်းခံခဲ့ရသည် . . . (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများ အစောပိုင်းတွင် အေးရှားဝေါလ်သည် ရန်ကုန်မြို့တွင်း၌ အအေးခန်းသိုလှောင်မှု စနစ်ပါ စူပါမားကတ် ကွန်ရက်တစ်ခုကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ အေးရှား လိုက် (Asia Light) စူပါမားကတ် ကွန်ရက်ကြီးပင်

ကရင်ဒေသခံများနေထိုင်သောနေရာအနီးတွင် လမ်းဆောက်လုပ်ခြင်းကြောင့် ရေအရင်းအမြစ်ပေါ်တွင် အကျိုးသက်ရောက်မှု (ဓာတ်ပုံ - သန့်ဖေ)

ဖြစ်၏။ ယခင် စစ်အစိုးရလက်ထက်တွင် အေးရှား ဝေါလ် စွမ်းအင်လီမိတက် (Asia World Energy Ltd.) သည် အငြင်းပွားဖွယ် ဆည်ကြီးများ (ယခုအခါ ရပ်ဆိုင်းလိုက်ပြီ ဖြစ်သည့် မြစ်ဆုံဆည် အပါအဝင်) ကို ကချင်ပြည်နယ်တွင်း ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းတလျှောက်တွင်တည်ဆောက်ရန်အတွက် (China Power Investment Corporation) နှင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ . . . (၂၀၁၂) ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် အေးရှားဝေါလ်၏ လက်အောက်ခံ ကုမ္ပဏီတစ်ခု ဖြစ်သော (Asia Mega Link Ltd.) သည် ဆယ်လ်လူလာဖုန်း ဆင်းမိကဒ်များ ရောင်းချရန် အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် အကျိုးတူပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်မည့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်း တစ်ခုကို ပေးအပ်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။²¹¹

(JICA)၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် (ADB) တို့၏ ငွေရေးကြေးရေးပံ့ပိုးကူညီမှုများဖြင့် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို စတင် အကောင်အထည်ဖော်လာခဲ့သည်တွင် အေးရှားဝေါလ်ကလည်း အရင်ဦးဆုံး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများထဲတွင် ပါဝင်နိုင်အောင် အားထုတ်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ (၂၀၁၃) ခုနှစ် ဩဂုတ်လ (၂၀) ရက်နေ့၌ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး အရှေ့ပိုင်းရှိ မြို့နယ် (၃၇) မြို့နယ်ကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဖြန့်ဖြူးရန်အတွက် လုပ်ငန်းခွင့်ပြုချက် ရရှိခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီသည် အခြားပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ မြို့နယ်ပေါင်း (၈၄) မြို့နယ်ကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဖြန့်ဖြူးရန်အတွက်လည်း တရားဝင် ခွင့်ပြုချက်လိုက်ရယူနိုင်ခဲ့သည်။ များမကြာသေးမီက အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကုမ္ပဏီ၏ တန်ဖိုးကြီး စီမံကိန်းများတွင် သောက်ရေခပ် (၂) ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံ တည်ဆောက်ရေး စီမံကိန်းလည်း ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စတုတ္ထမြောက်အကြီးဆုံး ရေအားလျှပ်စစ်ဆည်ကြီးဖြစ်သကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီတစ်ခုက တည်ဆောက်သည့် အကြီးမားဆုံး လျှပ်စစ်စက်ရုံလည်း ဖြစ်လေသည်။²¹³

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဥရောပနှင့် အရှေ့တောင်အာရှတွင် ရှိသော ၎င်း၏ ဈေးကွက်များကို ကြည့်လျှင် အေးရှားဝေါလ်သည် နိုင်ငံတကာအဆင့်ထိ ထိုးဖောက်နိုင်စွမ်း အမြင့်ဆုံးသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်နိုင်ကောင်း၏။ တကယ်တမ်းတွင် ယင်းသည် မြန်မာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည့်နည်းတူ စင်ကာပူစီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်လေသည်။ စတီဗင်လောသည် ၎င်း၏ စင်ကာပူ လူမျိုးစီးပွားရေး မိတ်ဖက်တစ်ဦးဖြစ်သူ (Cecilia Ng) နှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခဲ့ခြင်းက ထိုအချက်ကို ကိုယ်စားပြု ထင်ဟပ်နေသည်။ ထိုဇနီးမောင်နှံမှ စင်ကာပူတွင် အေးရှားဝေါလ်၏ နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီခွဲ (၃) ခုကို ဦးစီးဦးဆောင်နေသည်။ စင်ကာပူနိုင်ငံ၏ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ထက်ဝက်ကျော်မှာ အေးရှားဝေါလ်နှင့် အကျိုးတူ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှုမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပမာဏ (US) ဒေါ်လာ (၁.၃) ဘီလီယံကျော်ရှိသည်။ တကယ်ပင် စင်ကာပူနှင့် အေးရှားဝေါလ်ကြားတွင် အထူးဆက်ဆံရေး ရှိနေသည်။ (Benjamin Cheah) ထောက်ပြ ပြောကြားခဲ့သကဲ့သို့ပင် "စင်ကာပူနိုင်ငံသည် (၂၀၀၅) ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်း၌ (S\$ ၁.၅၇) ဘီလီယံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့ရာ အာဆီယံနိုင်ငံများအနက် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း အကြီးမားဆုံးသော နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ (၁၉၉၈) ခုနှစ်မှ စတင်ကာ စင်ကာပူနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း (S\$ ၂) ဘီလီယံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့သည်တွင် အများစုက ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စင်ကာပူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ကြီးမားလှသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုမှာ မူးယစ်ဆေးဝါး ကုန်သွယ် ရောင်းဝယ်သူများနှင့် ငွေကြေးခဝါချသူများတို့ ပိုင်ဆိုင်သော မြန်မာဆောက်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီတစ်ခု ဖြစ်သည့် အေးရှားဝေါလ်အတွင်းသို့ စီးဝင်သွားခဲ့သည်။"²¹⁴

ကိစ္စရပ်အများစုတွင် စစ်ဗိုလ်ချုပ်များသည် ခရိုနီများထံမှမဟာကကြီးမားသော လာဘ်ငွေများကို လက်ခံရရှိခြင်းဖြင့် ကျေနပ်နေခဲ့သည်။ သို့သော် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်မှုမှ အရင်းအနှီးငွေကြေး ရယူစုဆောင်းခြင်း (capital accumulation) သို့ အောင်မြင်စွာ ကူးပြောင်းနိုင်ခဲ့ပြီး စစ်တပ်အရာရှိ၊ အစိုးရ တာဝန်ရှိသူနှင့် စီးပွားရေးသမားဟူသော အခန်းကဏ္ဍ (၃) ခုကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် အသုံးချနိုင်ခဲ့သည့် နာမည်ဆိုးဖြင့် ကျော်ကြားသော စက်မှုဝန်ကြီးဟောင်း ဦးအောင်သောင်းကဲ့သို့သော စစ်ဗိုလ်ချုပ် အနည်းငယ်လည်း ရှိလေသည်။²¹⁵

ဗိုလ်ချုပ်အဖြစ်မှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်အဖြစ်သို့ အောင်မြင်စွာ အံ့မခန်း ပြောင်းလဲနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြင့် ဦးအောင်သောင်းသည် သူ၏ သားဖြစ်သူ ဦးနေအောင် ဦးဆောင်သော (IGE) စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစုကြီးအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ဦးအောင်မင်းနှင့် ကုဒိုတို မှတ်တမ်းပြု ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် “သူ၏ ဖခင် ဝန်ကြီးဦးအောင်သောင်း၏ လွှမ်းမိုးမှုနှင့် ပံ့ပိုးကူညီမှုတို့ မပါလျှင် ဦးနေအောင်နှင့် (IGE) ၏ နီးထွားမှုမှာ ဖြစ်ပေါ်လာစရာ အကြောင်းမရှိပေ။ (IGE) သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံး သစ်လုပ်ငန်း ကုမ္ပဏီတစ်ခု ဖြစ်ပြီး (၂၀၁၇) ခုနှစ်တွင် ဝင်ငွေအမေရိကန်ဒေါ်လာ (၇၅) သန်းကျော် ရှိသည်။ အမေရိကန် သံတမန်ကြေးနန်း တစ်စောင်တွင် ရန်ကုန်အခြေစိုက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် တစ်ဦးက ‘သူတို့ နှစ်ယောက်လုံးက မိသားစုဆက်နွယ်မှုတွေနဲ့ စစ်အစိုးရနဲ့ နီးနီးကပ်ကပ် ဆက်နွယ်မှုကို အသုံးပြုပြီး ငွေတွေအများကြီး ရယူခဲ့တာပဲ’²¹⁶ ဟူ၍ ပြောဆိုခဲ့ခြင်းကို ကိုးကားဖော်ပြခဲ့သည်။” မကောင်းသော ပုံရိပ်အတွက် အံ့အားသင့် စိတ်ပူမှုမျိုး မရှိသည့်အပြင် အကောင်းဆုံး တိုက်စစ်က အကောင်းဆုံး ခံစစ်ဖြစ်သည် (Offense is the best defence) ဟု ကောင်းစွာနားလည်သိမြင်ထားဟန်ရှိသော (IGE) က “အစိုးရက အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို အမျိုးသားအဆင့် အရေးကိစ္စတစ်ရပ်အနေဖြင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသွားလိုသည့် ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော်ပြသလာခဲ့ချိန်တွင် (IGE) သည် အကျင့်ပျက် ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ကြောင်း” ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် ကြေညာခဲ့ပြီး “တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှုရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်း (corporate social responsibility)” သည် ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းများတွင် အဓိကကျသော အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သည်ဟု ဂုဏ်ယူဂုဏ်ကြားစွာ ပြောကြားခဲ့သည်။²¹⁷

(IGE) တွင် လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီ (၈) ခုရှိပြီး ဝန်ထမ်းပေါင်း (၄၀၀၀) ကျော် ခန့်အပ်ထားသည်။ သစ်၊ ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ဟိုတယ်၊ တယ်လီဖုန်း ကြေးနန်း ဆက်သွယ်ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ သံမဏိထုတ်ကုန်များ၊ ဓာတ်မြေဩဇာများနှင့် ဓာတုပစ္စည်း လုပ်ငန်းများတို့တွင် ပါဝင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ (IGE) သည် ဘဏ် တစ်ခု၊ ဟိုတယ်များ၊ တယ်လီဖုန်း ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီ တစ်ခုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။²¹⁸

ချိတ်မိနေသော လူတန်းစားတစ်ရပ် - မူးယစ်ရာဇာများနှင့် တိုင်းရင်းသားနေရှင်တို့ ပေါင်းစည်းမှု

ခရိုနီအရင်းရှင်များအပြင် မြန်မာနိုင်ငံ နယ်စပ်ဒေသများ (ဥပမာ ရှမ်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်) မှ ထိပ်သီး လူပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်းများလည်း ရှိနေပေသေး၏။ ထိုသူတို့သည် ရာဇဝတ်မှုကို အခြေခံသည့် ပေါများလှစွာသော ငွေကြေးများကို ခဝါချနိုင်မည့် အခွင့်အရေးကို စစ်အစိုးရက ပေးအပ်ခဲ့သောကြောင့် ကြီးပွားချမ်းသာသွားခဲ့သူများ (သို့မဟုတ်) သူတို့၏ အရင်းအနှီးငွေကြေးများကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် “အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှု အရင်းရှင်စနစ် (ceasefire capitalism)” ၏ အခြေအနေများကို အခွင့်ကောင်းယူ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ထိုသူတို့သည် ထိုငွေကြေး အရင်းအနှီးများကို အားသာချက်တစ်ရပ်အဖြစ် အသုံးပြုကာ နယ်မြေဒေသတွင်း စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံအဆင့် စီးပွားရေးတို့တွင် မဟာဗျူဟာမြောက်သော အနေအထားများကို ရယူပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါး ကုန်သွယ်မှုမှ အဓိက ရရှိခဲ့သည့် ပေါများလှသော ငွေကြေးများကို ခဝါချနိုင်ခဲ့ပြီး ထိပ်သီးစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ ဖြစ်လာသည့် ပထမအုပ်စုတွင် ရှမ်းပြည်နယ်တွင်းမှ စစ်ဘုရင်ခွန်ဆာမှာ နိုင်ငံတကာတွင် အထင်ရှားဆုံး ဖြစ်သည်။ သူသည် ဘိန်းထုတ်လုပ်ကာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အပါအဝင် နိုင်ငံတကာသို့ ဘိန်းဖြူအနေဖြင့် တရားမဝင် မှောင်ခိုတင်ပို့ခြင်းဖြင့် ငွေကြေးသန်းပေါင်းများစွာ ရရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုများကို “ငွေဖြူ” ပြုလုပ်ပြီး စီးပွားရေး ထိပ်သီးအုပ်စု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မှုတွင် လော်စစ်ဟန်က အအောင်မြင်ဆုံး ဖြစ်သည်။

“ဘိန်းဘုရင်” အဖြစ် ဩဇာအာဏာ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေခဲ့ချိန်တွင် ခွန်ဆာသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ရှိသည့် မြောက်များလှစွာသော ဘိန်းဖြူနှင့် ဘိန်းများဖြတ်သန်းသွားရာ ထိုင်းနိုင်ငံ နယ်စပ်တလျှောက် မဟာဗျူဟာမြောက် နယ်မြေဒေသများကို ထိန်းချုပ်ထားခဲ့သည်။²¹⁹ အဆိုပါမှောင်ခို သယ်ယူ ပို့ဆောင်မှုများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းဖြင့် ခွန်ဆာသည် သူ၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို ပိုမိုကြီးမား ခိုင်မာစေခဲ့သည်။ (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ရှိသော ဘိန်းဖြူအများစုမှာ အာရှသို့ (အထူးသဖြင့် တရုတ်ပြည်သို့) တင်ပို့ခဲ့သော်လည်း အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ လမ်းမများပေါ်အထိ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။²²⁰ (၁၉၉၆) ခုနှစ်တွင် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် သဘောတူညီချက်တစ်ရပ် ရယူခဲ့ပြီးနောက် ခွန်ဆာသည် ရန်ကုန်မြို့တွင် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရန်အတွက် ခွင့်ပြုချက် ရရှိခဲ့သည်။ သူသည် (၂၀၀၇) ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့ချိန်အထိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအချို့ကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေခဲ့သည်ဟူသော ပြောဆိုမှုများလည်း ရှိနေပေသည်။²²¹

လော်စစ်ဟန်၏ ဘဝတွင် အပိုင်း (၂) ပိုင်းရှိသည်။ သူသည် မူးယစ်ဆေးဝါး အင်ပါယာတစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့ရာ နှစ်ဆင့်အစိုးရက သူ့အား “အရှေ့တောင်အာရှတွင်း ဘိန်းဖြူ မှောင်ခိုကုန်သွယ်မှု၏ ဘုရင်” အဖြစ် တံဆိပ်ကပ်ခဲ့သည်။ သူ့ဘဝ၏ အဆိုပါအစိတ်အပိုင်းတွင် “လော်စစ်ဟန်သည် မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း အလွန်ဆင်းရဲသော နယ်စပ်ဒေသများတွင် တပ်သား (၃၀၀၀) ပါဝင်သော တပ်ဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ကွပ်ကဲနေခဲ့သူ တရုတ်နွယ်ဖွားတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ထိုနေရာတွင် သူ၏ စစ်သားများက ဘိန်းကုန်ကြမ်းများ သယ်ဆောင်လာသော မြည်းလှည်းများနှင့် ဘိန်းဖြူ ချက်လုပ်သော စက်ရုံများစွာတို့ကို စောင့်ကြပ်ကာကွယ်နေခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် မူးယစ်ဆေးဝါးများကို ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ပို့ဆောင်ပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များသို့ ဖြန့်ချိပေးပို့ခဲ့သည်။”²²² သူ့ဘဝ၏ ဒုတိယပိုင်းတွင် စစ်အစိုးရ၏ ခွင့်လွှတ်မှုကို ရရှိခဲ့သည့် လော်စစ်ဟန်သည် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုတွင် ပါဝင်ကူညီခဲ့သည့်အပြင် စစ်ဗိုလ်ချုပ်တို့၏ ထိပ်တန်းခရီးစဉ်တစ်ဦးအဖြစ် သူ၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုများကို ပြန်လည်တည်ဆောက် ချဲ့ထွင်နိုင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ အစိုးရအဆက်အနွယ်များမှတစ်ဆင့် မရေမတွက်နိုင်သော ဆောက်လုပ်ရေး စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့ပြီး လော်မျိုးနွယ်၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အင်ပါယာကို ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားစေခဲ့သည်။ သူသည် ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် အေးရှားဝေါက်ကုမ္ပဏီကိုတည်ထောင်ခဲ့ပြီး အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့ သည့် သူ၏သားဖြစ်သူ စတီဗင်လောနှင့်အတူ မန်နေဂျင်းဒါရိုက်တာအနေနှင့် ကုမ္ပဏီကို ဦးဆောင်စီမံဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်က အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိုးရက မစ္စတာလော်နှင့် သူ၏သား မစ္စတာလောတို့ကို “ဗမာစစ်အစိုးရအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လျှို့ဝှက်ဆောင်ရွက်ပေးသည့် အဓိကပုဂ္ဂိုလ်များ” အဖြစ် ဖော်ပြထားသည်ဟု ဆိုခဲ့၏။²²³ အေးရှားဝေါက်၏ အစိတ်အပိုင်း လက္ခဏာရပ်များကို ဤသို့ အသေးစိတ်ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း လော်မျိုးနွယ် အင်ပါယာ၏ တန်ကြေးကိုမူ မသိရှိခဲ့ရပါချေ။ (၂၀၁၃) ခုနှစ်တွင် လော်စစ်ဟန် ကွယ်လွန်ခဲ့ခြင်းနှင့် အေးရှားဝေါက်၏ ခေါင်းဆောင်မှု ရာထူးကို နိုင်ငံခြားတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည့် သားဖြစ်သူ စတီဗင်က လက်ခံရယူ ခဲ့ခြင်းတို့မှာ သူ၏ အင်ပါယာအား “အဖြူရောင်ဆိုးသည့်” နောက်ဆုံးအဆင့်ကို ပြီးမြောက်စေခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ စတီဗင်ကလည်း သူမိသားစု အမည်၏ စာလုံးပေါင်း သတ်ပုံကို လော်မှ “လော” သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ခံခဲ့ရသော ထိပ်သီးလူပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်း နောက်ထပ်တစ်မျိုးမှာ ရှုပ်ထွေးလှသော စစ်တပ်-တော် လှန်ပုန်ကန်သူ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများ (military-insurgent interactions) မှ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စစ်အစိုးရက ကချင်လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့အစည်း (KIO) နှင့် ၎င်း၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့

ဖြစ်သော ကချင်လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော် (KIA) ကဲ့သို့သော မတူခြားနားသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အစုအဖွဲ့များနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းကာ ရယူခဲ့သည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များနှင့်အတူ လိုက်ပါလာခဲ့သော အမျိုးအစားကို ဆိုလိုသည်။ နိုင်ငံအတွင်းမှ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများတို့၏ နာကျည်းချက်များနှင့် မျှော်မှန်းချက်များကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းပေးမည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များက စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များနှင့်အတူ ယှဉ်တွဲလိုက်ပါလာခဲ့ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်ရာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များက “စစ်လည်း မဟုတ် ငြိမ်းချမ်းရေးလည်း မဟုတ်” ဟု Tom Kramer က အမည်ပေးခဲ့သည့် အခြေအနေကို ဖန်တီးခဲ့သည်။ လက်နက်ကိုင် အစုအဖွဲ့များနှင့် အချို့တိုင်းရင်းသား ထိပ်သီးပုဂ္ဂိုလ်များကသာ အစိုးရက ပေးအပ်သော စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများကို ရရှိခံစားခဲ့ရလေသည်။²²⁴

(Kevin Wood) ၏ တင်ပြချက်အရ လက်နက်မစွန့်သည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သတ်မှတ်စည်းကမ်းများအောက်မှ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အရင်းရှင်စနစ် (ceasefire capitalism) တွင် စစ်ရေးအရ တိုက်ရိုက်ထိုးစစ်ဆင်မည့်အစား သယံဇာတ အမြတ်ထုတ် ရယူခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ ထိုသို့ဖြင့် သူပုန်တို့၏ နယ်မြေများအပေါ် ထိရောက်သော စစ်ရေးထိန်းချုပ်မှုကို ချဲ့ထွင်ရန်နှင့် တပြိုင်တည်းမှာပင် စစ်တိုင်းမှူးများ၊ လယ်ယာမြေ သိမ်းယူသော (သို့မဟုတ်) သယံဇာတ သိမ်းယူသော အရင်းရှင်များနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ကြားပွဲစားများတို့အတွက် ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်များ ဖန်တီးပေးရန် ဖြစ်သည်။ သေနတ်များက အသံတိတ်ဆိတ်နေပြီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက လွှမ်းမိုးနေသော်လည်း တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းမှာ ‘လက်နက်နေရာတွင် သယံဇာတထုတ်ယူမှုဖြင့် အစားထိုးခြင်း’ မှ ကောင်းကျိုးခံစားရခြင်း မရှိပါချေ။ သို့သော် အချို့သော တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ထိပ်သီးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက အကျိုးအမြတ်များစွာ ရရှိခဲ့သည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ဉာဏ်ကြီးရှင် ဗိုလ်ချုပ်ခင်ညွန့်က ရေးဆွဲချမှတ်ခဲ့သည့် တပ်မတော်၏ မဟာဗျူဟာမှာ အနှစ်သာရအားဖြင့် “သူပုန်ခေါင်းဆောင်များအား သူတို့ကိုယ်ကို သူတို့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအဖြစ် ပြန်လည်ပုံသွင်း ဖန်တီးလာအောင် ဆွဲဆောင်စည်းရုံးသွားရန် ဖြစ်၏။”²²⁵ နောက်ဆက်တွဲ လိုက်ပါလာမည့် “ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး” အစီအစဉ်များက ရန်သူစည်းတစ်ဘက်တစ်ချက်နှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ နယ်ခြားမျဉ်းများ၏ နှစ်ဘက်လုံးမှ ထိပ်သီးပုဂ္ဂိုလ်များအား အကျိုးအမြတ်များ ပေးစွမ်းနိုင်ရန်လည်း ဖြစ်သည် . . .”²²⁶

အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှု ရယူပြီးနောက်ပိုင်း သယံဇာတအတွက် အလှအယက် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်မှု (resource rush) တွင် ရန်ကုန်မှ ပြိုင်ဘက် လုပ်ငန်းကြီးများ၏ ထုတ်ပယ်ဖယ်ရှားမှုကို ခံခဲ့ရသော တိုင်းရင်းသား စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းရှင်များစွာတို့အတွက် အကျိုးအမြတ် ကတိကဝတ်များကအကောင်အထည် ပေါ်မလာခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ နယ်ခြားမျဉ်း၏

နှစ်ဘက်လုံးမှ အဆက်အသွယ်များကို အသုံးပြုကာ စီးပွားရေးအင်ပါယာ တည်ထောင်ခဲ့သော သူများလည်း အရေအတွက် အနည်းငယ် ရှိလေသည်။ ဥပမာ - (Jade-land Co.ltd) ၏ ကချင်ကျောက်စိမ်း လုပ်ငန်းရှင်ကြီး (Yup Zaw Hkawng)။ (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများ အစောပိုင်းကပင် ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းအတွင်း ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးသော အနေအထားတစ်ရပ်ကို ရရှိထားခဲ့သည့် “Yup Zaw Hkawng” သည် (KIO) နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကြားဝင်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့ပြီး အလဲအလှယ်အနေဖြင့် အစိုးရထံမှ ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေး လိုက်လျောခွင့်ပြုချက်များကို ရယူနိုင်ခဲ့ကာ သူ၏ အနေအထားကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခဲ့သည်။ “ဟု လေ့လာသူတစ်ဦးက ရေးသားခဲ့သည်။” “ထိုအချိန်ကတည်းကပင် သူသည် သေချာရေရာမှု မရှိသော (တစ်ခါတစ်ရံတွင် အန္တရာယ်များသော) အနေအထားတွင် ရောက်ရှိနေပြီး အစိုးရ မဟာမိတ်က တစ်ဘက်၊ ဒေသခံမျိုးချစ်များနှင့် ဆင်းရဲသားလူထုကို စာနာသနားသူများကတစ်ဘက် နှစ်ဘက်ကြားတွင် လူးလာခေါက်ပြန်သွားလာခြင်းဖြင့် သူ၏ စီးပွားရေး အင်ပါယာကို ထိန်းသိမ်းနေခဲ့သည်။”²²⁷ (Yup Zaw Hkawng) က ဖော်ပြပါအတိုင်း ပုံရိပ် (၂) ခုကို အောင်မြင်စွာ ထိန်းသိမ်းခဲ့သောကြောင့်လည်း (Forbes) မဂ္ဂဇင်းက သူ့အား ကချင်ပြည်နယ်မှ မဟုတ်သော ငွေကြေးအရင်းအနှီးများ ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းအတွင်းသို့ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်လာခဲ့ခြင်းကြောင့် အဓိကမကျသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦး အဆင့်သို့ သက်လျှောက်ဆင်းခဲ့ရသူအဖြစ် ရေးသား ပုံဖော်ခဲ့၏။ သို့သော် စစ်အစိုးရထံမှ သူရရှိခဲ့သည့် ကြီးမားသော အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ကန်ထရိုက်များကိုမူ ရေးသားဖော်ပြရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပေသည်။²²⁸

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် ခရိုနီများ

(၂၀၁၃) ခုနှစ် အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေးသို့ စတင် ကူးပြောင်းခြင်းနှင့် အတူ ခရိုနီများက သူတို့သည် နည်းလမ်းဟောင်းများက ဆက်လက် အလုပ်ဖြစ်မည် မဖြစ်မည် မသေချာတော့သည် ခေတ်သစ်တစ်ခုနှင့်အညီ အလိုက်သင့် ပြောင်းလဲကျင့်ကြံရန် လိုအပ်ကြောင်းကို ကောင်းစွာသိမြင်နေခဲ့ဟန် ရှိ၏။ လေ့လာသူတစ်ဦး တွေ့မြင်ခဲ့ရသကဲ့သို့ပင် ခရိုနီများသည် “သူတို့ကိုယ်ကို အသစ်ပြန်လည်ပုံဖော်သတ်မှတ်ရန်နှင့် အသစ်ပြန်လည် နေရာချထားရန်အတွက်”²²⁹ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်။ (မက်စ်မြန်မာအကြီးအကဲ ဦးဇော်ဇော်၏ စကားလုံးများကို ကိုးကား အသုံးပြုရလျှင်) “ခရိုနီကောင်းများ” ဟူ၍ သိမြင် လက်ခံလာစေရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းခြင်းဟုဆိုနိုင်သည်။ သူတို့သည် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို အကူအညီ အထောက်အပံ့များ ကမ်းလှမ်းပေးအပ်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုတစ်ရပ်မှာ (NLD) က အပြတ်အသတ်အနိုင်ရခဲ့သည့် (၂၀၁၂)ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲအတွက် (NLD) ၏ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများကို အားပေးထောက်ပံ့ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ယင်းသည် အားပေး

အောင်ဆန်းစုကြည်မှ ရံပုံငွေရှာအခန်းအနားတစ်ခုတွင် စကားပြောနေစဉ် (ဓာတ်ပုံ - Tom Kramer)

ထောက်ပံ့မှု၏ အစမျှသာ ရှိသေး၏။ နောက်ပိုင်းတွင် ခရိုနီငွေ ကြေးများသည် “ပရဟိတ”အလှူငွေများ အနေဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ (၂၀၁၅) ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် စည်းရုံး လှုံ့ဆော်ရေး ထောက်ပံ့ရန် ပုံငွေများအနေဖြင့် သော်လည်း ကောင်း (NLD) ထံသို့စီးဆင်း သွားခဲ့သည်။²³⁰

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ဘက်ကို ကြည့်လျှင် (၂၀၁၂) ခုနှစ် လောက်မှာပင် သူမသည် စစ်အစိုးရ လက်ထက်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ချမှတ်ခဲ့သော အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများအား ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းပေးရန် အိုဘားမား အစိုးရကို အချက်ပြခဲ့သည်။²³¹ နောက်ပိုင်းတွင် သူမသည် ပြီးခဲ့တာတွေလည်း ပြီးပါစေတော့ ဟူသောသူမ၏ သဘောထားကို တရားဝင် ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့သည်။ “ဘယ်လောက်များတဲ့ အမှားတွေကို ကျူးလွန်ခဲ့ပါစေ၊ သူတို့ရဲ့ လုပ်ပုံလုပ်နည်းတွေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်ဖို့ အခွင့်အရေး တစ်ခါလောက်တော့ ပေးသင့်ပါတယ်” ဟူ၍ သူမက (၂၀၁၃) ခုနှစ်တွင် ပြောကြားခဲ့သည်။²³² နောက်ထပ် အချိန်အခါတစ်ရပ်တွင် သူမက “ကျွန်မတို့ဟာ အတိတ်ကို ပြန်ပြင်လို့မရပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျွန်မတောင်းဆိုချင်တာက သူတို့ [ခရိုနီများ] လက်ရှိ အချိန်မှာ မျှမျှတတ လုပ်ဆောင်ဖို့ပဲ . . . အရင်က သူတို့ ကိုယ်ကျိုး စီးပွားအတွက်ပဲ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့သူတွေက အနာဂတ်မှာ တစ်ခြားလူတွေအတွက် မလုပ်ဆောင်နိုင်ဘူးလား။ သူတို့မှာ တစ်ခြားလူတွေအတွက် လုပ်ဆောင်နိုင်တဲ့ အရည်အသွေး လက္ခဏာတွေ မရှိဘူးလား။ ကျွန်မကတော့

ဒါဟာ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်တယ်”²³³ ဟူ၍ ရှင်းပြခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထိပ်တန်းအကြံပေးဟု ဆိုကြသော (Sean Turnell) က ပို၍ပင် ဝေခွဲမရ ဖြစ်နေခဲ့ပြီး ခရိုနီများသည် “အစိုးရရဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဆိုင်ရာ ကြီးကြီးမားမား ဦးစားပေး လျှော့ပေါ့မှုအပေါ် မှီခို ရှင်သန်နေခဲ့ရသူတွေ၊ လက်ဝါးကြီးအုပ် လုပ်ကိုင်မှုနှင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လက်ဝါးကြီးအုပ် လုပ်ကိုင်မှုကနေ အကျိုးအမြတ် လက်ခံရရှိနေသူတွေနဲ့ စသည်ဖြင့်ပေါ့ဗျာ . . . ဒါပေမယ့် သေချာတာက အဲဒီလို မဟုတ်ဘဲ တစ်ခြားတစ်မျိုးမျိုးအနေနဲ့ ထွက်ပေါ်လာမယ့် ခရိုနီတစ်ချို့ လည်းရှိပါတယ်။ ဒီကိစ္စမှာတော့ ဒီလိုပဲ မျှော်လင့်ရမယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်။ ဘာကြောင့်လည်းဆိုတော့ သူတို့က အပြောင်းအလဲ ကြီးကြီးမားမား ဖော်ဆောင်နိုင်ဖို့ လုံလောက်တဲ့ ငွေကြေး အရင်းအနှီးရှိတဲ့ လူအနည်းစုထဲမှာ ပါနေတယ်လေ။ ဒါကလည်း သူတို့ရဲ့ ဆန္ဒက အဲဒီလို အပြောင်းအလဲ ဖော်ဆောင်ဖို့ဆိုရင်ပေါ့”²³⁴ ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် စစ်တပ်နှင့် ခရိုနီများကြားမှ အက်ကြောင်းက ပိုမိုကြီးမား လာခဲ့ပြီး တစ်ဘက်တွင် ခရိုနီတို့၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုများကို နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ် အသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်ရာ အလွန်ကောင်းမွန် ပြောင်မြောက်သော လုပ်ဆောင်ချက်များ ဖြစ်သည်ဟု အချို့က ဆိုကြ၏။ သို့ရာတွင် ခရိုနီများက သူမ၏ ပြောကြားချက်များကို လော်စစ်ဟန်ကဲ့သို့သော မူးယစ်ဆေးဝါး ကုန်သည်တို့၏ ငွေများအပေါ် စစ်အစိုးရက ကောက်ခံခဲ့သည့် “ငွေဖြူစေသော အခွန်” နှင့် တန်းတူထားကာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုလာနိုင်သည်။ (NLD) ၏ ဘက်စာရင်းထဲသို့ ငွေကြေးထည့်ဝင်နေသည့် သူတို့၏ ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုက တရားဝင်ဖြစ်နေမည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မျိုးပင် ဖြစ်၏။ ထို့အပြင် ယင်း “ခွင့်လွှတ်မှု” သည် ကောင်းမွန်သော အကျင့် အကြံအတွက် အပြုသဘောဆောင်သော တွန်းအားတစ်ရပ် ဖြစ်လာနိုင်ခြေ မရှိပေ။ တကယ်တမ်းတွင် ယင်းသည် ဆိုးရွားသော အကျင့်အကြံအတွက် တွန်းအားတစ်ရပ် ဖြစ်လာရန် ပိုမို နီးစပ်နေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ငွေရေးကြေးရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွင်းမှ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ အန္တရာယ် (moral hazard) ကိစ္စရပ်ကဲ့သို့ပင် ခရိုနီများက အစိုးရသည် သူတို့အား အမှန်တကယ် အပြစ်ပေးအရေးယူ၍ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် အရေးပါသူများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်ဟု ကိုယ့်ကိုယ်ကို မြင်လာနိုင်ခြင်းကြောင့်ပင်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်း တစ်ဦးက (NLD) ၏ ဝိရောဓိကို ဤသို့ အချုပ်ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ “ခရိုနီတွေကို လစ်လျူရှုလို့လည်း မရဘူး၊ ရှောင်လွှဲသွားလို့ကလည်း မရဘူး။ ဒါပေမယ့် သူတို့နဲ့ နီးနီးကပ်ကပ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရဲ့ ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ကို သိမြင်နေတယ်” ²³⁵ ဟူ၏။ နောက်ထပ် လေ့လာသူတစ်ဦးကမူ ညှာတာမှု အလျဉ်းမရှိဘဲ “ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်က အကောင်းဆုံး နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ခဝါချပေးတဲ့ စက်ပဲဗျာ” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။²³⁶

အချို့ လေ့လာသူများအတွက် အဆိုပါကိစ္စရပ်သည် မှန်သည် မှားသည် ဟူ၍ လွယ်လွယ်ကူကူ ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် ကိစ္စရပ် မဟုတ်ပေ။ သူတို့က ပြဿနာမှာ ပြည်တွင်း၌ “သန့်ရှင်းသော အရင်းအနှီး ငွေကြေး” ဟူ၍ အလွန် နည်းပါးနေသည့် အချက်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ အကယ်၍ (NLD) က ခရိုနီငွေကြေးအရင်း အနှီးအပေါ် မှီခိုအားထားမှု မရှိဘဲ စီးပွားရေး အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အလိုရှိသည်ဆိုလျှင် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လမ်းကြောင်းကို သွားရတော့မည် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတွင်းသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်လာခြင်းကလည်း ၎င်း၏ ဆိုးကျိုးများကို တစ်ပါတည်း သယ်ဆောင်လာပေမည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများစုက တိုင်းရင်းသား နယ်မြေများတွင် မတည်ငြိမ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် သယံဇာတ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို ရွေးချယ်ကြမည် ဖြစ်သည်။ လေ့လာသူတစ်ဦးဖြစ်သည့် (Kevin Woods) က ပြောကြားခဲ့သကဲ့သို့ပင် “အဲဒါက တိုင်းပြည်အတွက် မတူခြားနားတဲ့ နောက်ထပ် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု တစ်မျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တယ်” ²³⁷

သူတို့ကို ပါတီရန်ပုံငွေများ၏ ရင်းမြစ်တစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ခဲ့ခြင်းမှအပ (NLD) တွင် ခရိုနီများ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စွမ်းအားပါဝါကို လျှော့ချနိုင်မည့် သို့မဟုတ် ထိုစွမ်းအား ပါဝါကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ် အသုံးပြုနိုင်မည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ရှိနေပါသလား။ မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်နှင့် အနီးစပ်ဆုံး တူညီသည့် သဘောထားအမြင်ကို (NLD) ပဟိုစီးပွားရေး ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဟံသာမြင့်က ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ဖူး၏။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် သူက (NLD) သည် ခရိုနီများ၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ပိတ်သိမ်းရန် အစီအစဉ် မရှိသည့်အပြင် အခွန်အခ ကောက်ခံရန်ပင် အစီအစဉ် မရှိကြောင်း၊ သို့သော်လည်း သူတို့သည် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အကာအကွယ်ပေးသည့် ဥပဒေများကို လေးစားလိုက်နာသွားရမည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့နောက် သူက “စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားမှု” သည် ခရိုနီတို့၏စွမ်းအားပါဝါများကို လျှော့ချရန်အတွက်ပုံသေနည်း ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ဆိုလျှင် စီးပွားရေးတွင် ခရိုနီတို့ ထိန်းချုပ်ထားသော အစိတ်အပိုင်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားလာသော စီးပွားရေးတစ်ခုလုံးနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အချိုးအစားအရ ပိုမိုသေးငယ်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။²³⁸

အတိတ်ကာလက ရယူစုဆောင်းခဲ့သည့် ခရိုနီတို့၏ ကြွယ်ဝချမ်းသာမှု အချို့ကို ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းနှင့် မျက်မှောက်နှင့် အနာဂတ်ကာလတွင် သူတို့၏ ငွေကြေးရှာဖွေရယူမှု လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ထိန်းချုပ် ကွပ်ကဲခြင်းတို့ကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်က ဖော်ပြပါ ရလဒ်အဖြေကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။²³⁹ သို့သော် ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်း မပြုလျှင်၊ အားကောင်းသော ထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲမှုများ မရှိလျှင် အောင်မြင်မှု ရရှိနိုင်ရန် ခက်ခဲနေမည်သာ ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခရိုနီများသည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားမှုအပေါ်

အခွင့်အရေး ယူနိုင်မည့် အကောင်းဆုံးအနေအထားများတွင် ခိုင်ခိုင်မာမာ နေရာယူထားခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။ သို့ဆိုလျှင် ကွဲပြားခြားနားသော ရလဒ်တစ်ခု ထွက်ပေါ်ကောင်း ထွက်ပေါ်လာမည် ဖြစ်သည်။ မှန်ပေ၏။ စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်ဟူသော ဌာပနာမှန်ကြီးက ပိုမိုကြီးမားလာမည်မှာ မှန်ပေသည်။ သို့သော် ခရိုနီများအတွက် ဝေစုမရှိပိုင်းကြီးက ပို၍ပင် ကြီးမားသွားမည် ဖြစ်သည်။ တကယ်တမ်းတွင် အချို့ခရိုနီများ၏ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အရေးယူ ပိတ်ဆို့မှုများကို ပြန်လည်ရှပ်သိမ်းခဲ့ခြင်းက (ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အပေါ် ခရိုနီတို့ အကြွေးတင်နေသော လုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်သည်) နိုင်ငံစီးပွားရေး၏ အနာဂတ်ကို ထိုခရိုနီတို့ စိတ်ကြိုက်ပုံဖော် ဖန်တီးနိုင်အောင် ကူညီပေးရန်အတွက် သူတို့၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းကို အားကောင်း ခိုင်မာစေခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ခရိုနီများ၏ အနာဂတ်

မြန်မာစီးပွားရေးကို အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်းက မြန်မာခရိုနီ အရင်းရှင်များအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်သကဲ့သို့ အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ ဦးအောင်မင်းနှင့် ကုဒိုတို့ တွေ့မြင်ခဲ့ရသကဲ့သို့ပင် ခရိုနီ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီးများသည် “ပြည်တွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစုကြီးများနှင့်စာလျှင် များစွာပိုမို အင်အားကြီးမားသော နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီးများ၏ ပြင်းထန် ကြမ်းတမ်းသော ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။” နိုင်ငံများစွာ အကျိုးတူပူးပေါင်းထားသော ဧရာမ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီးများက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်လာခဲ့ချိန်တွင် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်းစုကြီးများအတွက် ပိုမိုခက်ခဲလာခဲ့သည်။ အမျိုးမျိုးသော စွမ်းဆောင်ရည်များအရ အဆိုပါနိုင်ငံတကာ ဧရာမစီးပွားရေး လုပ်ငန်းစုကြီးများသည် ဩဇာအာဏာအရာ၌လည်းကောင်း အင်အားအရာ၌လည်းကောင်း များစွာကြီးမား သာလွန်နေသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ပြည်တွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် နောက်ထပ် စိုးရိမ်ပူပန်မှု တစ်ရပ်မှာ နိုင်ငံတကာ ကော်ပိုရေးရှင်းများက အိမ်နီးချင်း အရှေ့တောင် အာရှနိုင်ငံများအတွင်း၌ (အထူးသဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း၌) ဒေသတွင်း အဆက်အနွယ်များနှင့် ကွန်ရက်များကို တည်ဆောက်ထားခဲ့ပြီး ဖြစ်ရာ ပြည်တွင်း ပြိုင်ဘက်များကို အလျင်အမြန် လွှမ်းမိုး အုပ်စိုးသွားနိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။²⁴⁰ ထို့နောက် ဦးအောင်မင်းနှင့် ကုဒိုတို့က နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ခရိုနီများတို့ကို ဤသို့အကြံပြု ရေးသားထားခဲ့သည်။ “စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစုကြီးများက အလားအလာရှိသော ပြည်တွင်းမိတ်ဖက် ကုမ္ပဏီများဖြစ်ရာ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့သည် ထိုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းစုကြီးများနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အကျိုးအမြတ်ရှိမည့် (win-win) အခွင့်အလမ်းများအတွက် လက်တွဲပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သင့်သည်။”²⁴¹

ခရိုနီတို့နှင့် သူတို့၏ နိုင်ငံခြားမိတ်ဆွေများသည် နိုင်ငံတကာငွေရှင် ကြေးရှင်များနှင့် ပိုမိုကြီးမားသော

အကျိုးတူ ပူးပေါင်းမှုများ ပြုလုပ်ရန်ဟူသည့် အကြံပြုချက်ကို စောင့်ဆိုင်းမနေခဲ့ပေ။ သီလဝါ (SEZ) ကို ကူညီဖော်ဆောင် ပေးနိုင်မည့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်စည်းရုံးရန် ရည်ရွယ်သော မြန်မာသီလဝါ အထူး စီးပွားရေးဇုန် ဦးပိုင် (Myanmar Thilawa SEZ Holdings) တွင် ခရိုနီများက အဓိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအဖြစ် ပါဝင်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံကလည်း ခရိုနီများနှင့် ဂျပန်ကော်ပိုရေးရှင်းများကြား အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် သီလဝါ (SEZ) ဖက်စပ် လုပ်ငန်းများကို ရရှိနိုင်ရန်ဟူသော ၎င်း၏ ရည်မှန်းချက်ကို ဖုံးကွယ်လျှို့ဝှက်ထားခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ ခရိုနီများ (အထူးသဖြင့် အေးရှားဝေါလ်) သည် စင်ကာပူ ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် ဘဏ်များတို့နှင့် ပြိုင်ဘက်ကင်းသည့် ဆက်နွယ်မှု ကွန်ရက်တစ်ရပ်ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်း စင်ကာပူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ ထက်ဝက်ကျော်မှာ မြန်မာစီး ပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီးများမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။²⁴² (၂၀၁၃) ခုနှစ်တွင် (Nippon Airways) က ထူးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီး ပိုင်ဆိုင်သော (Asian Wings Airways) ၏ အစုရှယ်ယာ (၄၉) ရာခိုင်နှုန်းကို ဂျပန်ယန်းငွေ (၃) ဘီလီယံခန့်ဖြင့် ဝယ်ယူသွားမည် ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။²⁴³ ခရိုနီများအပေါ် နိုင်ငံတကာ အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများကို အလုံးစုံ ပယ်ဖျက် ပေးခဲ့ခြင်းကြောင့် “ဂုဏ်သတင်းဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်” ကြီးကြီးမားမား လျော့ကျသွားခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ နိုင်ငံများစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်သော စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းများက မြန်မာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းစုကြီးများနှင့် သဘောတူညီမှုများ ပြုလုပ်ရန် စိုးရိမ် ထိတ်လန့်နေစရာ မလိုတော့ပေ။

ဝါးမြို့အမြတ်ထုတ်သူများနှင့် ရင်ကြားစေ့ရေး အဘယ့်ကြောင့် မအောင်မြင်နိုင်သနည်း

စစ်အစိုးရလက်ထက်က ဒေါ်လာဘီလီယံများစွာ ရယူပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြသည့် ခရိုနီများသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်း ငယ်အတွင်း၌ ပြင်းထန်သော အပြစ်ပေးအရေးယူမှုများမှ ကင်းလွတ်နေခဲ့သည်မှာ သံသယဖြစ်စရာ မရှိပေ။ သူတို့အပေါ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ သိမ်မွေ့ညင်သာသော ကိုင်တွယ်မှုကိုပင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် မစွမ်းသာချေ။ အတိတ်ကာလက ပြုမူကျင့်ကြံဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများအတွက် အပြစ်ပေး အရေးယူခြင်း အလျဉ်းမရှိသကဲ့သို့ အနာဂတ်ကာ လကျင့်ကြံလုပ်ဆောင်မှုများအတွက် ဥပဒေအရအရေးယူမည့် ကန့်သတ်တားမြစ်ချက်များလည်း လုံးဝမရှိပေ။ နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ရပ်တည်ချက်၊ (NLD) တွင် တိကျရှင်းလင်းသော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် မရှိခြင်း၊ “နောက်ဆုံးနယ်ခြား” ဟု ခေါ်ဆိုသောနေရာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် နိုင်ငံတကာ ကော်ပိုရေးရှင်းများ၏ စိတ်အားထက်သန် တက်ကြွမှု၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ ငွေရှင်ကြေးရှင်များနှင့် ခရိုနီ ငွေရှင်ကြေးရှင်များတို့ကို ပေါင်းစပ်ပေးရန်ဟူသော နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေး အဖွဲ့အစည်းကြီး၏ ပြင်းပြသောဆန္ဒ စသည်တို့ ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းက အနှစ်သာရအားဖြင့် ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်သူများ ဖြစ်ကြသော ခရိုနီများအား

ပြင်းထန်ဆိုးရွားသော စီးပွားရေးအကျင့်အကြံများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် အားပေးအားမြှောက် ပြုနိုင်လေသည်။ (၂၀၁၆) ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်း နေပြည်တော်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် ခရိုနီများ တွေ့ဆုံပွဲ နောက်ပိုင်းတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်း တစ်ဦးက ပြောကြားခဲ့သကဲ့သို့ပင် “ခရိုနီတွေကတော့ သူတို့အတွက် အကျိုးအမြတ် ရှိမယ်ဆိုရင် အန္တရာယ်ရှိတဲ့ အကျင့်အကြံတွေကို ဆက်ပြီး လုပ်ဆောင်သွားမှာပဲ။ ဆိုလိုတာက ‘စားပွဲခုံအောက် လက်သိပ်ထိုးတဲ့ အကျင့်အကြံတွေ’ ကို လုံးဝသည်းခံသွားမှာ မဟုတ်တဲ့အကြောင်း။ ခရိုနီတွေ ‘အခွန်ပေးဆောင်ဖို့နဲ့ ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာဖို့ လိုတယ်’ ဆိုတဲ့အကြောင်း အစိုးရက ပြင်းပြင်းထန်ထန် သတိပေးဖို့ လိုတယ်”။²⁴⁴

ဦးအောင်မင်းနှင့် ကုဒိုတို့က “နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အနိုင် (win-win)” ဟု ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုခဲ့သော နိုင်ငံတကာနှင့် ခရိုနီ အရင်းအနှီးများအတွက် အဖြေတစ်ရပ်တွင် အသေးစားနှင့် အလတ်စားလုပ်ငန်းများနှင့် သမဝါယမများတို့အတွက် နေရာမရှိသည်ကို ပြည်သူလူထုအများစုက နားလည် သိမြင်လာသည်နှင့်တပြိုင်နက် “ပြီးခဲ့တာတွေလဲ ပြီးပါစေတော့” အစီအစဉ်များကို ဆန့်ကျင်သော ပြင်းထန်သော တုံ့ပြန်မှုတစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာနိုင်သည်။ အများပြည်သူကြား ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ လူကြိုက်များ ထင်ရှားမှုက ပေါ်ပေါက်လာသော မကျေနပ်မှုများကို ချုပ်ထိန်းဖို့ရန် မလုံလောက်ဘဲ ဖြစ်နေနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် စစ်တပ်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အစွန်းရောက်သမားများက ရခိုင်အရေးကိစ္စအပေါ် (NLD) ၏ “သဘောထား ပျော့ပြောင်းမှု” (ထိုသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထင်မြင်ယူဆထားကြ၏) ကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးပြုကာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် သူမ၏ ပါတီအပေါ် ယုံကြည်ကိုးစားမှုများ ပျက်ပြားသွားအောင် လုပ်ဆောင်နေခဲ့ချိန်တွင် အခြေအနေ ပိုမို ဆိုးရွားသွားနိုင်လေသည်။

ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စိန်ခေါ်မှုမှာ ပြည်သူလူထုအတွက် ပါရာဒိုင်း (pro-people paradigm) တစ်ခုကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုတင်ပြရန်၊ တိတိကျကျ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရန်နှင့် မြန်မြန်ဆန်ဆန် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။ ထိုပါရာဒိုင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ခရိုနီများအား မည်သို့ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဟူသော အကြောင်းအရာကို ထည့်သွင်းရပေမည်။ ‘လူတိုင်း လူတိုင်းသည် သူတို့၏ လမ်းကြောင်းများကို ပြန်လည်ပြုပြင်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပါဝင်အားပေးကူညီရန် အခွင့်အရေးရှိသည်’ ဟူသော ကြွေးကြော်သံက လုံလောက်တော့မည် မဟုတ်ပေ။ သို့ဆိုလျှင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားများက ခရိုနီများကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် အရေးယူရန် တိုက်တွန်းအခွင့်အရေး ပေးနိုင်မည့် ခရိုနီများအပေါ် အားထားမှီခိုမှုမျိုး မပါဝင်သည့် အခြားရွေးချယ်စရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပါရာဒိုင်းတစ်ခု ရှိနေပါသလား။ ထိုအကြောင်းအရာကို နောက်ဆုံးအခန်းတွင် ပိုမိုအသေးစိတ် ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ခရိုနီအရေးကိစ္စနှင့်သာ သက်ဆိုင်သော အကြံပြု ဆွေးနွေးမှုအချို့ကို ပြောဆိုတင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

ပြန်လည်အလျော်ပေးခြင်းကို ခရိုနီများအား ကိုင်တွယ် စီမံခြင်းအတွက် အခြေခံမူတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်း လိုက်ပါက အများပြည်သူကြား လူကြိုက်များ အားပေးထောက်ခံမည့် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ရပ်မှာ အသေးစား လယ်ယာမြေ ပိုင်ရှင်များနှင့် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတို့ထံမှ ခရိုနီများနှင့် အခြားသော အခွင့်ထူးခံ အရင်းရှင်များတို့ သိမ်းယူခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများအား ပိုင်ရှင်များထံ ပြန်လည်ပေးအပ်စေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ စစ်တပ်၏ သိမ်း ဆည်းခံ လယ်ယာမြေများအဖြစ် လယ်ယာမြေ သိမ်းဆည်းမှု စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင်က ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခဲ့သော လယ်ယာမြေအချို့ကို မူလပိုင်ရှင်ထံ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် စစ်တပ်မှ သဘောတူညီခဲ့ခြင်းက ခရိုနီများနှင့် အခြားအရင်းရှင်များကို အလားတူဆောင်ရွက်ပေးဖို့ တောင်းဆိုရန်အတွက် စံနမူနာကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့၏။ မူလပိုင်ရှင်များထံသို့ အမှန်တကယ် ပြန်လည်ပေးအပ်ရမည့် လယ်ယာမြေများစွာတို့တွင် စိန်ဝတ်မှုန်အုပ်စုက သိမ်းယူခဲ့သည့် ဟက်တာ ၁၈၆၅ (၄၆၀၈ ဧက) ကျယ်ဝန်းသော လယ်ယာမြေများလည်း ပါဝင်သည်။²⁴⁵ ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့မြောက်ပိုင်းတွင် ရာဘာစိုက်ခင်းတစ်ခု စိုက်ပျိုးရန်အတွက် ဒေသခံရှမ်းရွာသူရွာသားများထံမှ သိမ်းယူ ခဲ့သော မြေများဖြစ်သည်။ (၂၀၀၄) ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် မွန်ပြည်နယ် ဘီးလင်းနှင့် သထုံမြို့နယ်များအတွင်း ရွာသူရွာသားများထံမှ အတင်းအဓမ္မ သိမ်းယူခဲ့သည့် ဟက်တာ ၂၀၂၃ (ဧက ၅၀၀၀) ကျယ်ဝန်းသော လယ်ယာမြေများကိုလည်း တစ်ဖန်ပြန်လည်သိမ်းယူပြီး မူလပိုင်ရှင်မှန်များထံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်သင့်သည်။ ထိုလယ်ယာမြေများအား စစ်တပ်နှင့် မက်စ်မြန်မာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးကြီးကြားကြားမှ စစ်တပ်-ကုမ္ပဏီ အကျိုးတူ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး သဘောတူညီချက်အရ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသော ကျယ်ပြောလှသည့် ရာဘာ စိုက်ခင်းတစ်ခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။²⁴⁶ တတိယမြောက် အဓိကပစ်မှတ်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်သည်မှာ ကချင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း ဟူးကောင်းချိုင့်ဝှမ်းအတွင်း များပြား ကျယ်ပြန့်လှသော လယ်ယာမြေများကို သိမ်းယူခဲ့ပြီး ကချင်မိသားစုပေါင်း (၁၀၀၀) ခန့်ကို ရွှေ့ပြောင်း ဖယ်ရှားခဲ့သည့် နာမည်ဆိုးဖြင့် ကျော်ကြားသော ယုဇနကော်ပိုရေးရှင်းပင် ဖြစ်သည်။²⁴⁷ ဤသည်မှာ အမှန်တရား ရှာဖွေဖော်ထုတ် ပေးရမည့် မရေမတွက်နိုင်သော လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုများထဲမှ (၃) ခုကို ဥပမာအနေဖြင့် တင်ပြခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများ၏ ဝင်ငွေအပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ရေး ဥပဒေများကို ပြန်လှန်လေ့လာ သုံးသပ်ခြင်းနှင့် ထိုဥပဒေများကို နှစ်နာကြေး ပေးချေမှုများအပြင် မျက်မှောက်နှင့် အနာဂတ်ကာလ အခွန်စည်းကြပ်မှုများအတွက် အခြေခံရမည့် ဥပဒေများ ဖြစ်လာစေရန် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ

အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းတို့မှာ အရေးပါသော နောက်ထပ်ဦးစားပေး အကြောင်းအရာ ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုစာ အကျိုးဝင်သည့် နှစ်စဉ် အသားတင်ဝင်ငွေအပေါ် (၃၀) ရာခိုင်နှုန်းမှ (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းထိ စည်းကြပ်သော အခွန်စနစ်တစ်ရပ်က စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ငွေကြေး ကြွယ်ဝချမ်းသာမှု (အများစုကို သူတို့၏ လက်ထဲတွင် ချန်ရစ်ထားနိုင်ဦးမည် ဖြစ်သော်လည်း) မှ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့ယူပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အလုပ်သမားများ ပါဝင်စီမံခန့်ခွဲသော လုပ်ငန်းများ၊ သမဝါယမ လုပ်ငန်းများနှင့် ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်း၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတို့ကို ခရိုနီစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံခြား ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့်စာလျှင် ကြီးမားသော အားသာချက်များ ပေးစွမ်းနိုင်မည့် အခွန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေများကို ပြန်လှန်လေ့လာသုံးသပ်ရမည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းများသည် အခွန်ဆိုင်ရာ လိုက်လျောခွင့်ပြုချက်များအပြင် လုပ်ငန်းတည်ထောင်ရန် ထောက်ပံ့ကြေးများကိုပါ လက်လှမ်းမီရမည် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ယှဉ်ပြိုင်ပွဲတွင် ထိုသူတို့ကို ကူညီပေးရန်အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက် နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကိုလည်း ဖန်တီးပေးသင့်ပေသည်။

နိဂုံး

လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များစွာတို့တွင် စစ်အစိုးရထံမှ လက်ခံရရှိခဲ့သည့် ကန်ထရိုက်များနှင့် အခွင့်အရေးပေးမှုများ မှတစ်ဆင့် ခရိုနီလုပ်ငန်းစဉ်များတို့သည် အလွန်များပြားသော ငွေကြေးစည်းစိမ်ဥစ္စာများအား ရယူပိုင်ဆိုင်နိုင် ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရ၏။ အပြောင်းအလဲနောက်ပိုင်း ခေတ်ကာလတွင် ထိုသူတို့အား မည်သို့ဆက်ဆံ ကိုင်တွယ်ရမည်နည်း ဟူသော မေးခွန်းက (NLD) အစိုးရ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေခဲ့ရသော အဓိက စိန်ခေါ်မှုများထဲတွင် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်၏။ ဂျပန်ကဲ့သို့သော ပြည်ပဓာတ်ဆောင်များအဖို့ ခရိုနီ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများနှင့် နိုင်ငံခြား ကော်ပိုရေးရှင်းများတို့ကြားမှ အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများက နှစ်လိုဖွယ် အကောင်းဆုံးသော ရလဒ်အဖြစ်တစ်ခု ဖြစ်သည် (ယင်းကို နှစ်ဦးနှစ်ဘက်အနိုင်ရသော (win-win) အခြေအနေဟူ၍ ပုံဖော် ပြောဆိုနေကြ၏)။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် (NLD) တို့က ယခုအချိန်အထိ ခရိုနီများအား ကိုင်တွယ်ရာတွင် အတော်ပင် သိမ်မွေ့ညင်သာနေခဲ့သည်။ ပြီးခဲ့တာတွေလည်း ပြီးပါစေတော့ဟု ပြောဆိုခဲ့ပြီး ခရိုနီများက သူတို့၏ လုပ်ပုံကိုင်ပုံများကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် အခွင့်အရေးတစ်ရပ် ရရှိသင့်သည်ဟု အခိုင်အမာ ပြောကြားခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်လုပ်ဆောင်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ (NLD) တွင် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ရှိသည်ဟုဆိုလျှင် ယင်းသည် စီးပွားရေး အလျင်အမြန်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ထိုမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးအဆောက် အအုံတွင် ခရိုနီတို့ ထိန်းချုပ်ထားသောအစိတ်အပိုင်းကြီးက ဖွံ့ဖြိုးလာသော စီးပွားရေး

အဆောက်အအုံတစ်ခုလုံးနှင့်စာလျှင် ပိန်ရှ်၊သေးငယ်သွားစေရန် ဖြစ်သည်။ (NLD) ၏ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်ပုံ နည်းလမ်းတွင် ပြဿနာနှစ်ရပ်ရှိသည်။

(၁) ဆိုးရွားသော ပြုမူကျင့်ကြံလုပ်ဆောင်မှုများအတွက် အပြစ်ပေး အရေးယူမှုများကို တရားဝင်သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်း မပြုလျှင် ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်သူများဖြစ်သည့် ခရိုနီတို့သည် သူတို့၏ လုပ်ပုံလုပ်နည်းဟောင်းများအတိုင်း ဆက်လက်ကျင့်ကြံ လုပ်ဆောင်ရန် အားတက်လာနိုင်သည်။

(၂) ခရိုနီများအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် သူတို့၏ ဥစ္စာအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုကို ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းတို့ မပါဝင်သော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်အောက်တွင် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတစ်ခုလုံးအနေနှင့် ကြီးမားကောင်း ကြီးမားလာမည် ဖြစ်သော်လည်း ခရိုနီတို့၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံက ပို၍ပင် ကြီးမားသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်သွားနိုင်လေသည်။

အတိတ်ကာလ လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် နှစ်နာကြေးများ ချမှတ်ပေးအပ်စေခြင်းနှင့် ငွေပမာဏအလိုက် အခွန်နှုန်းထား တိုးမြှင့်ကာ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ကောက်ခံခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်၏။ လူမှုရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုဟူသော အကြောင်းရင်းကြောင့်သာ မဟုတ်ဘဲ (NLD) အစိုးရ၏ လူထုအားပေးထောက်ခံမှုနှင့် တည်ငြိမ်မှုကို တိုက်စားသွားနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ မကျေနပ်ချက်များကို ရှောင်လွှဲနိုင်ရန်အတွက်ပါ လိုအပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်အတူ အသေးစားနှင့် အလတ်စားလုပ်ငန်းများ၊ အလုပ်သမားများ ပါဝင်စီမံခန့်ခွဲသော လုပ်ငန်းများ၊ သမဝါယမလုပ်ငန်းများနှင့် ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်းလုပ်ငန်းများတို့အတွက် အခွန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းများကို တပြိုင်တည်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါလုပ်ငန်းများအတွက် လုပ်ငန်းစတင်ရန် ထောက်ပံ့ကြေးငွေများ ပေးအပ်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲလိုက်သော နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများနှင့် အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ဖန်တီးပေးခြင်းတို့ဖြင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးများနှင့် နိုင်ငံခြားကော်ပိုရေးရှင်းများတို့နှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရပ်တည်နိုင်အောင် ကူညီပံ့ပိုးသင့်ပေ သည်။

နိဂုံး - မြန်မာနိုင်ငံအတွက် နီယို လစ်ဘရယ် ခေတ်လွန် ပါရာဒိုင်း (PNP) တစ်ခု

(၂၀၁၁) ခုနှစ်တွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန် အာဏာရရှိလာခဲ့ပြီး စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို စတင်ကြောင်း ကြေညာခဲ့ချိန်၌ အလှူရှင်အသိုက်အဝန်းက အစပိုင်းတွင် သတိကြီးကြီးထားကာ စောင့်ကြည့်နေခဲ့သည်။ လအနည်းငယ် ကုန်ဆုံးသွားခဲ့ပြီး အစိုးရက စီးပွားရေးအပေါ် ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာအောင် စစ်တပ်က ထိန်းချုပ်လာခဲ့ခြင်းကို အပြီးတိုင် စွန့်လွှတ်ရန် အတွက် အမှန်တကယ် ဦးတည်ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆလာရချိန်တွင် အဆိုပါသတိကြီးသော တုံ့ပြန်မှုက စိတ်အားထက်သန်မှုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားခဲ့၏။ အလှူရှင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အသွင်ပြောင်း အစိုးရကြား မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုက ခိုင်မာအားကောင်းလာခဲ့ချိန်တွင် (၁၉) ရာစု နှောင်းပိုင်းကာလ၌ အင်္ဂလန်သို့ သွားရောက်ခဲ့သော နောက်ဆုံး ဗမာဘုရင့်ကိုယ်စားလှယ်တော် တစ်ဦးပြောကြားခဲ့သည့် ထင်ရှားကျော်ကြားသော နောက်ဆုံးစကားလုံးများကို ပြန်လည်သတိရနိုင်ပါသည်။ “ယခုအခါ ဤချမ်းသာ ကြွယ်ဝတဲ့ နိုင်ငံကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ဖို့ အချိန်အခါ ကျရောက်လာပြီ ဖြစ်ကြောင်း အနောက်နိုင်ငံများက ကျွန်ုပ်တို့နဲ့ သဘောတူထပ်မျှဖြစ်တာကို သိမြင်ရတဲ့အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ အလွန်ပဲ ဝမ်းသာပီတိဖြစ်ရပါတယ်” ဟူ၍ပင်။²⁴⁸

(ဓာတ်ပုံ - မြင့်ဇော်)

နောက်နှစ် အနည်းငယ်အတွင်း၌ အလှူရှင်အေဂျင်စီများ (တိတိကျကျဆိုရလျှင် ဂျပန်အစိုးရနှင့်အတူ (ADB) နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်) က ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ် ရေးဆွဲဖန်တီးရန် မြန်မာအစိုးရနှင့်အတူ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ အခြားသော အချိန်အခါသမယများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြသည် ဖြစ်ရာ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းတို့သည် စံပုံစံ (model) သစ် တစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူနားလည်မှု ရှိထားခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်က မောင်းနှင်သော၊ ပို့ကုန်ဦးတည်သောနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု က အားဖြည့်ပံ့ပိုးသော (model) တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ယင်းသည်

အံ့အားသင့်စရာ မဟုတ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထို (model) သည် (၁၉၈၀) နှစ်ကာလများကတည်းကပင် ယေဘုယျလက်ခံလာခဲ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် နီယိုလစ်ဘရယ် နည်းလမ်း (Neoliberal prescription for development) ဖြစ်နေသောကြောင့်ပင်။

မအောင်မြင်ခဲ့သည့် လမ်း

မြန်မာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများဟု သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုခြင်း ခံရသူတို့ မသိသည်မှာ သူတို့ထံ ရောင်းချခဲ့သော (model) က ကမ္ဘာ့အခြားနေရာများ၌ ပြဿနာများ တစ်နေ့တစ်ခြား ပြဿနာများ ပိုမိုပေးနေသည်ဟူသော အချက်ပင်ဖြစ်၏။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းစီးပွားရေးစနစ် (သို့မဟုတ် ဆိုရှယ်လစ် ခေတ်လွန်) နိုင်ငံများအပေါ် သွတ်သွင်းနေသည့် ပုံစံဖြစ်သည့် ဈေးငွေများမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးစနစ် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ ချိန်ညှိမှု (structural adjustment model) သည် လက်တင်အမေရိက၊ အာဖရိကနှင့် အာရှအစိတ်အပိုင်းများတို့တွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် သာတူညီမျှ မရှိခြင်းတို့ကိုလည်း လျော့ချပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ အံ့အားသင့်ဖွယ်ကောင်းအောင် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးသွားခဲ့သော အာရှဒေသ၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများကို ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည့်အရာ အဖြစ် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက မြန်မာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားတို့အား ပြသခဲ့သည့် (model) မှာ တကယ်တမ်းတွင် ဂျပန်၊ တောင်ကိုးရီးယားနှင့် ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံတို့ လိုက်နာကျင့်ကြံခဲ့သော မဟာဗျူဟာနှင့် အလွန်ကွဲပြားခြားနားနေခဲ့သည်။ ထိုမဟာဗျူဟာတွင် ကြီးမားသော အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အစိုးရ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှု၊ ပြည်တွင်း ဈေးကွက်ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ် တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ထိန်းချုပ်မှုတို့ ပါဝင်ခဲ့သည်။²⁴⁹ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းတို့ ပြောမပြခဲ့သည်မှာ ပို့ကုန်ဦးတည်သော ဖွံ့ဖြိုးရေး (model) ၏ အခန်းကဏ္ဍက ပြီးဆုံးသွားခဲ့ပြီဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ (၂၀၀၈) ခုနှစ်မှစ၍ စီးပွားရေး တုံ့ဆိုင်းမှုက ကမ္ဘာ့အရင်းရှင် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ချုပ်ကိုင်ထားခဲ့ရာ ကမ္ဘာ့မြောက်ခြမ်းတွင် ပို့ကုန်ဈေးကွက်များက တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ကွယ်နေခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဝါဒီအစိုးရမှာ အရည်အသွေး မမီသော ကုန်ပစ္စည်းကို ရောင်းချခြင်း ခံနေခဲ့ရသည်။ ပို၍ကောင်းသော ကုန်ပစ္စည်းကို မသိခြင်းကြောင့်လည်း အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို အသွင်ပြောင်းရန် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဦးဆောင်မောင်းနှင်နိုင်ခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တစ်ခြမ်းပိတ်စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတစ်ခုက အလုံးစုံနီးပါး ဖြေလျှော့ထားသော စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတစ်ခု အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ (၂၀၁၂) ခုနှစ်နှင့် (၂၀၁၃) ခုနှစ်တို့တွင် တရားဝင်ပြဌာန်းခဲ့သည့်

အတော်ပင်ဖြေလျှော့ထားခဲ့ပြီး ဖြစ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေများပင်လျှင် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများကို စိတ်ကျေနပ်မှု မပေးနိုင်ခဲ့ပေ။ သူတို့သည် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ (IFC) မှနေ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေများ ပြန်လည်ရေးဆွဲမှုကို သဘောတူ ခွင့်ပြုပေးရန်အတွက် အစိုးရအား ဖိအားပေးခဲ့ကြ၏။ (IFC) က ထိုဥပဒေများကို နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အတွက်ရော ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက်ပါ ပြဋ္ဌာန်း ဖော်ပြထားသည့် ဥပဒေတစ်ရပ်တည်းအဖြစ် စုစည်းခဲ့ပြီး ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ကို မဆိုစလောက် မျက်နှာသာပေးထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုပင် ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။²⁵⁰ ထို့နောက် (IFC) သည် ၎င်း၏ အကြံပေး ပညာရှင်တစ်ဦးက ပြောကြားခဲ့သကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံအား "အလိုရှိအပ်သော ကြင်ဖက်များကို ဆွဲဆောင်နိုင်ရ မည် ဖြစ်သည့် လှပသော အမျိုးသမီးတစ်ဦး" အဖြစ် ဖန်တီးရန် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။²⁵¹

ပါရာဒိုင်းကပင် ပြဿနာဖြစ်နေခဲ့ရာ

(၂၀၁၆) ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်တာဝန်ကို ရယူခဲ့သော (NLD) အစိုးရတွင် အားနည်းချက်အချို့ ရှိနေခဲ့သည် သံသယဖြစ်စရာ မရှိပေ။ စီးပွားရေးမူဝါဒကို အသေးစိတ် စီမံချုပ်ကိုင်လိုသည့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ ပြင်းပြသော စိတ်ဆန္ဒကလည်း တစ်ချက်အပါအဝင် ဖြစ်၏။ ယခင်အစိုးရမှ ကတိကဝတ်ပြုခဲ့သော သဘောတူညီချက်များအတိုင်း လိုက်လံလျှောက်လှမ်းရာတွင် တဖြည်းဖြည်းချင်း လျှောက်လှမ်းခြင်းက သင့်တော်မှန်ကန်ပါသည်။ သို့သော် လိုအပ်ခဲ့ပြီး လိုအပ်နေသောအရာမှာ (သဘောတူညီချက် ကတိကဝတ်များကို တစ်ချက်ချင်းစီ ပြန်လှန်လေ့လာသုံးသပ်မှု) အလှူရှင် အဖွဲ့အစည်းများက အဆိုပြုခဲ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပါရာဒိုင်းအပေါ် ထောင့်စုံဘက်စုံ လေ့လာဆန်းစစ်မှုတစ်ရပ်နှင့် ထိုမဟာဗျူဟာကို ရွေးချယ်လိုက်နာ ကျင့်သုံးမည် (သို့မဟုတ်) အခြားမဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ကို ရွေးချယ်မည်ဟူသော ဆုံးဖြတ် ချက် တစ်ရပ်တို့ပင် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ဆိုရလျှင် (NLD) အစိုးရဆုံးဖြတ်ရမည့်အရာမှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုအား လက်ခံမည်၊ လက်မခံမည်ဟူသော အကြောင်းအရာ မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား မည်သည့်ပါရာဒိုင်းတွင် ထည့်သွင်းသွားမည်ဟူသော အကြောင်းအရာ ဖြစ်သည်။ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများ အဆိုပြုခဲ့သည်နှင့်တူသော အခြား ရွေးချယ်စရာ မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်တွင်လည်း နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ အချို့သော နယ်ပယ်များတွင် ကောင်းကျိုး ပေးစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ အချို့ နယ်ပယ်များတွင် ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ထို့အပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အမျိုးအစားကလည်း အလွန်အရေးကြီးလေသည်။ (JICA) စီမံကိန်းများအကြောင်း ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုတွင် ကရင်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြောကြားခဲ့သကဲ့သို့ပင် "ကျွန်တော်တို့က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို လက်မခံဘူးလို့ ပြောနေတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ကောင်းမွန်တဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမျိုးကို လိုချင်တာပါ။ ကျွန်တော်တို့က ပြည်သူလူထုကို အကျိုးရှိစေမယ့် ပြည်သူလူထုကို အန္တရာယ်မဖြစ်စေမယ့်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို လိုချင်တာ။" ²⁵² နောက်ထပ် ဥပမာတစ်ရပ် တင်ပြရလျှင် (ထိုကဲ့သို့သော မူဘောင်တစ်ရပ်အတွင်း၌) ပြဆိုရမည့် မေးခွန်းမှာ နိုင်ငံခြားတင်ပို့မှုအတွက် ထုတ်လုပ်မည်၊ မထုတ်လုပ်မည်ဟူသော အကြောင်းအရာ မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံ ခြားသို့ ပို့ကုန်တင်ပို့ခြင်းအပေါ် မည်မျှအတိုင်းအတာအထိအလေးပေး လုပ်ဆောင်သွားမည်၊ မည်သည့်ပို့ကုန်များကို အားပေး မြှင့်တင်သွားရမည်ဟူသော အကြောင်းအရာသာ ဖြစ်၏။ တတိယဥပမာတစ်ရပ်ကို တင်ပြရလျှင် (ထိုကဲ့သို့သော ပါရာဒိုင်းတစ်ခုအတွင်း၌) ဖြေဆိုရမည့် မေးခွန်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်မည်၊ မလုပ်မည်ဟူသော အကြောင်းအရာ မဟုတ်ဘဲ မည်သည့် အတိုင်းအတာအထိ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ပစ်မှတ်ထားမည် (မြင့်၊ အလယ်အလတ်၊ နိမ့်) နှင့် မည်သို့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အမျိုးအစားကို အားပေးမြှင့်တင်သွားမည်ဟူသော အကြောင်းအရာများပင် ဖြစ်လေသည်။

မည်သည့် ပါရာဒိုင်းကို ရွေးချယ်ကျင့်ကြံသွားမည်နည်း ဟူသော မေးခွန်းကဲ့သို့ပင် အရေးကြီးသည်မှာ ထိုမေးခွန်းအတွက် အဆုံးအဖြတ်ပေးရေး လုပ်ငန်းစဉ်ပင် ဖြစ်၏။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုများ လုံးဝမရှိခဲ့ဘဲ အထက်မှအဆင့်နှင့် ပြင်ပမှ ချမှတ်သည့် နီယိုလစ်ဘရယ်ပါရာဒိုင်းကို လိုက်နာစေခဲ့သော သမဂ္ဂကျ ဥပမာတစ်ရပ်သာ ဖြစ်သည်။ အလှူရှင် အဖွဲ့အစည်းတို့အတွက် ပြည်သူလူထုက အရေးမကြီးပေ။ အရေးကြီးသည်မှာ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ထိပ်တန်းအုပ်ချုပ်ရေး အရာရှိကြီးများ (အတိအကျ ဆိုရလျှင် စစ်တပ်၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အုပ်စုမှ ခေါင်းဆောင်များ) နှင့် ခရိုနီများ ဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့ မတရား ရယူပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည့် ငွေကြေးနေများကို အလှူရှင် အဖွဲ့အစည်းတို့ အားပေးထောက်ခံသော ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာတွင် ထည့်ဝင်အားဖြည့်လာအောင် ဆွဲဆောင် စည်းရုံးနိုင်ရန် အရေးကြီးလေသည်။ အကယ်၍ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက လူထုအများအပြား ထောက်ခံအားပေးသော နိုင်ငံရေး အင်အားစုဖြစ်သည့် (NLD) နှင့် အနည်းငယ်မျှ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခဲ့ပါက သူတို့၏ မျှော်မှန်းချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ အများပြည်သူတို့နှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်စရာ များများစားစား လိုအပ်လာခဲ့မည် မဟုတ်ပေ။²⁵³ သို့သော် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှု စနစ်ယန္တရားများ နေရာချလုပ်ဆောင်ခဲ့သည် ဆိုလျှင်ပင် ယင်းသည် လူမှုအသိုက်အဝန်းများကို ချွေးသိပ်ကာ ၎င်းတို့ ရွေးချယ်ခဲ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လမ်းကြောင်းများအတွင်းသို့ ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ဥပမာ "ရေရှည်တည်တံ့သော ရေးအားလျှပ်စစ် စွမ်းအင်" ကို ထောက်ခံအားပေးလာအောင် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများအား "ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန်" နှင့် ယုံကြည် လက်ခံစေရန် (IFC) ၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှု။

အုပ်ချုပ်ရေး ထိပ်သီးခေါင်းဆောင်များ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ ယခုအခါတွင် အလှူရှင် အဖွဲ့အစည်းများက (NLD) အား အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းရန် ဆန္ဒရှိနေကြသည်။ သူတို့တွင် ရွေးချယ်စရာ မရှိပေ။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အနာဂတ်နှင့် ပတ်သက်သော ဆွေးနွေးမှုနှင့်

အချေအတင် ပြောဆိုခြင်းခံမှုတို့ကို (NLD) နှင့် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများကြားမှ လုပ်ဆောင်ချက်များ အဖြစ်သာ ကန့်သတ်ထားရှိခဲ့ပါက ယင်းသည် (NLD) အတွက် မဟာဗျူဆိုင်ရာ မှားယွင်းမှုတစ်ရပ် ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် ထိုအခွင့်အရေးကို အမိအရဆုတ်ကိုင်ကာ တိုင်းပြည်ကို အသစ်ဖြစ်သော ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ရပ်ဆီသို့ ဦးဆောင် ခေါ်ဆောင်သွားသင့်သည်။ မည်သည့် စီးပွားရေးလမ်းကြောင်းပေါ် လျှောက်လှမ်းသင့်သည်ဟူသော အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများတွင် ပြည်သူအများ ပါဝင်လာအောင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းဖြင့် ဦးဆောင်မှုပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အာဆီယံလမ်းကြောင်းကို ရှောင်လွှဲ လျှောက်လှမ်းခြင်း

အားလုံးပါဝင်နိုင်သော အဆိုပါဆွေးနွေးမှုတွင် မြန်မာပြည်သူတို့သည် ဒေသတွင်းရှိ သူတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်နိုင်ငံများတွင် မည်သို့ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို အနီးကပ်လေ့လာ ကြည့်ရှုသင့်သည်။ အာဆီယံဒေသအတွင်းရှိ အခြားနိုင်ငံများသည် အစဉ်အလာအတိုင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေခဲ့သည်။ သို့သော် ကျေးလက်နှင့် မြို့ပြကြား ကွာဟချက် ကြီးမားလာခြင်း၊ တန်းတူညီမျှ ပိုမိုကင်းမဲ့ခြင်း၊ တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများကို ပိုမိုခွဲခြား ဖယ်ရှားလာခဲ့ခြင်း၊ အလုပ်သမားများ ပေါင်းစုဖွဲ့စည်းခြင်းအတွက် ပိုမိုကြီးမားသော ဟန့်တားပိတ်ပင်မှုများ၊ ပိုမိုများပြားသော ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားထုအတွက် နည်းပါးလာသော ရပိုင်ခွင့်များ၊ ဒေသခံများ ပိုင်ဆိုင်သော လယ်မြေများကို ရောင်းကုန်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုခြင်း၊ အသေးစားလယ်ယာ မြေပိုင်ရှင်များထံမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများက လယ်ယာမြေများ သိမ်းယူခြင်းနှင့် ကျေးလက် အလုပ်သမားတို့၏ တစ်နေ့တစ်ခြား ပိုမိုဆိုးရွားလာသော အခြေအနေများ၊ နေရာတိုင်းတွင် အလျင်အမြန် ယိုယွင်းပျက်စီးလာသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စသည်တို့က အဆိုပါဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်အတူ တစ်ပါတည်း လိုက်ပါကြီးထွားနေခဲ့၏။ အကယ်၍ “ပိုင်ဆိုင်မှု ကင်းမဲ့စေခြင်းဖြင့် ရယူစုဆောင်းခြင်း (accumulation by dispossession)” အတွက် စံနမူနာနေရာတစ်ခုကို ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် ယင်းသည် အာဆီယံဒေသပင် ဖြစ်သည်။ (Derek Hall ၊ Phillip Hirsh နှင့် Tanya Murray Li) တို့ တင်ပြခဲ့သကဲ့သို့ပင် အာဆီယံဒေသတွင်း အရှိန်အဟုန်မြင့်သော အရင်းရှင်စနစ် အသွင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် “ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ ရယူစုဆောင်းခြင်းနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု ဖယ်ရှားခြင်းတို့ကို စနစ်တကျ ဖန်တီးနေခဲ့သည်။”²⁵⁴ ပြောဆိုတင်ပြချက် တစ်ရပ်က ပို၍ပင် တိကျရှင်းလင်းနေသည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်သည် အနည်းစုအတွက် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုနှင့်ရယူစုဆောင်းမှုကို ဖန်တီးပေးနေပြီး အများစုအတွက် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု ကင်းမဲ့စေခြင်းကို ဖန်တီးနေသည် ဟူ၏။ ယခင်က ထိုအဖြစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ပေးဆပ်ရသော တန်ဖိုးအဖြစ်

ရှုမြင်ပြီး အဆိုပါ အသွင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် သင့်လျော်မှန်ကန်သည်ဟု အချို့သူတို့က ဆိုခဲ့ကြပြီး အခြားသူတို့ကလည်း ယင်းသည် “ထုတ်လုပ်ရေး အင်အားများ (forces of production)” ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ရှောင်လွှဲ မရနိုင်သော အကျိုးဆက်များ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခဲ့ကြပေသည်။

ထိုကဲ့သို့သော မျှော်လင့်ချက် ဝေဝါးနေသည့် အခြေအနေမှန်ကို မငြင်းသာဘဲ ဖြစ်နေသည့် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြောစရာစကား ခွဲသွားခဲ့ရသည် (သို့မဟုတ်) သူတို့ အဆိုပြုသော နီယိုလစ်ဘရယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး (model) မှ လွဲ၍ အခြားရွေးချယ်စရာ မရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ အကယ်၍ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံက ရွေးချယ်ခဲ့သော အနာဂတ် ဖြစ်မည်ဆိုလျှင် ဘုံဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုက ကိုယ်စားပြုနေသော တစ်ခြမ်းပိတ် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတစ်ခုကို များပြားလှသော တရားမျှတမှု ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့် ကြီးမားသော ကွာဟချက်များတို့က ကိုယ်စားပြုနေသည့် အလုံးစုံ ဖြေလျှော့ဖွင့်လှစ်ထားသော စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတစ်ခုနှင့် ဖလှယ်ရောင်းဝယ်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ယနေ့အချိန်၌ အရှေ့တောင်အာရှ ဒေသတစ်ဝှမ်းမှ လူများက ‘လူမှုအသိုက်အဝန်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းတို့ကို ဖျက်ဆီးကာ ထာဝရ မလုံခြုံမှု၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု၊ ညစ်ပတ်စုတ်ပြတ်သော မြို့ပြဆင်းရဲသား ရပ်ကွက်များမှ ဘဝနှင့် လူလုပ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် လဲလှယ်လိုက်ရခြင်းက တရားမျှတမှု ကင်းမဲ့ပြီး တန်းတူညီမျှမှု မရှိသည့်အပြင် လိမ်ညာလှည့်ဖြားမှု ဖြစ်ကြောင်း၊ လူမှုဘဝမြှင့်တင်ရန်နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ အလိုဆန္ဒပြည့်စုံဖို့ရန် ရှောင်လွှဲမရနိုင်သော ပေးဆပ်မှုတစ်ရပ် လုံးဝမဟုတ်ကြောင်း’ ပြောဆိုသည့်အသံ ပိုကျယ်လောင်လာပြီ ဖြစ်လေသည်။

ဈေးကွက်ကို ပြန်လည်ထည့်သွင်းနေရာချခြင်း

အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများက အခြားရွေးချယ်စရာ မရှိ၍ဟု ဆိုခဲ့သော်လည်း ရွေးချယ်စရာ အခြားအရာတစ်ခု ရှိသည် (သို့မဟုတ်) ရွေးချယ်စရာ အမြောက်အများ ရှိသည်ဟု ပို၍ ဆိုချင်၏။ တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရင်းရှင် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကြီးက အကျပ်အတည်း တစ်ချိန်တစ်ရပ် ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး ကာလရှည် စီးပွားရေးတုံ့ဆိုင်းမှု တွင် နစ်မြုပ်သွားခဲ့ချိန် လွန်ခဲ့သော နှစ်ကာလအနည်းငယ်အတွင်း၌ အခြားရွေးချယ်စရာ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှုစနစ်များကို ဖန်တီးတည်ဆောက်နေခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ အဆိုပါစနစ်များကို မတူခြားနားသော အမည်များ ပေးအပ်ခဲ့ကြသည် (ဥပမာ social democracy, socialism, participatory economy, deglobalization, degrowth, ecological economics, or post-capitalism) ။ အရပ်သား ပြည်သူများထံမှ စဉ်းစားတွေးခေါ်သူနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများစွာတို့က အတွေးအမြင်ကို အသေးစိတ်ဖြန့်ကျက်စဉ်းစားရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြပြီး ၎င်း၏ သီးခြားအစိတ်အပိုင်း လက္ခဏာရပ်များအပေါ် အဓိက အလေးပေးခဲ့သည်။ အခြေခံကျသည့် တန်ဖိုးထားမှုနှင့် ရှုထောင့်များအပေါ် မဟုတ်ဘဲ ၎င်းတို့ အဓိကအာရုံစိုက်ခဲ့သော အစိတ်အပိုင်းအပေါ် မူတည်ပြီး အားပေးထောက်ခံသူ အုပ်စု

တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။²⁵⁵

အဆိုပါ အတွေးအမြင်များက ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနေခဲ့ရသည့် အဓိကကျသော ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ ဈေးကွက်၏ အခန်းကဏ္ဍပင် ဖြစ်၏။ နီယိုလစ်ဘရယ်အမြင်တွင် တန်ဖိုး အရှိဆုံးမှာ ဈေးကွက်အား လွတ်လပ်ခွင့် ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် ရာဇဝတ်မြောက်သော ငွေကြေးလိမ်လည်မှုနှင့်ဆိုင်၍မှအပ အခက်အခဲ အတားအဆီးများ နည်းနိုင်သမျှ နည်းစေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ယာယီခေါ်ဆိုသွားမည့် ပိုစ့်နီယိုလစ်ဘရယ် ပါရာဒိုင်း (PNP) ဆိုသည့် အခြားရှုထောင့်တစ်ရပ်မှ ကြည့်လျှင် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်ဟူသည် သဘာဝအလျောက် ဖြစ်တည်နေသော အခြေအနေတစ်ရပ် မဟုတ်ဘဲ သမိုင်းကြောင်းအရ အရင်းရှင်စနစ် ခေါင်းထောင်လာမှုနှင့်အတူ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်တွင် ဟန်ဂေရီလူမျိုး တွေးခေါ်ပညာရှင်ကြီး (Karl Polanyi) က “ဈေးကွက်အား လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းစနစ်များမှ သီးခြား ခွဲထုတ်ခြင်း (dis-embedding)” ဟု သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုခဲ့သော လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ရပ် ပါဝင်သည်။²⁵⁶ လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ စံနှုန်းတန်ဖိုးများနှင့် စုစည်းမှုတို့ အုပ်စိုးသော ပိုမို ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် လူမှုဆက်ဆံရေးစနစ် (social relations) မှ ဈေးကွက် ဆက်ဆံရေး (market relation) အား သီးခြားခွဲထုတ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ယနေ့ခေတ်တွင် အရေးအပါဆုံး နေရာတွင်ရှိနေသည့် ဈေးကွက်က ခွဲခြားဖယ်ထုတ်ခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဖယ်ရှားခြင်း၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် တန်းတူညီမျှမှု ကင်းမဲ့ခြင်းတို့အတွက် အဓိကအကျဆုံးသော မောင်းနှင်အား ဖြစ်လာခဲ့ရာ အရေးပေါ် လုပ်ငန်းတာဝန်မှာ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်၏ အဓိကကျသော အစီအစဉ် ရေးဆွဲမှုမှာကဲ့သို့ ဈေးကွက်ကို အလုံးစုံဖယ်ရှားရန် မဟုတ်ဘဲ လူမှုရေးစနစ်ထဲသို့ စွဲမြဲနေအောင် ပြန်လည်ထည့်သွင်းပြီး (“re-embed”) ဈေးကွက်၏ မောင်းနှင်အားကို လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ ပိုမိုမြင့်မားသောစံနှုန်း တန်ဖိုးများ၊ စုစည်းမှု၊ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် တရားမျှတမှုတို့၏ အောက်တွင် နေရာချထားရန် ဖြစ်သည်။

အစိုးရ၏ အတင်းအကျပ် အင်အားသုံး ဖိအားပေးခြင်းက ပိုင်ဆိုင်မှု ဖယ်ရှားခြင်းနှင့် ခွဲခြားဖယ်ထုတ်ခြင်းတို့ကို ဖန်တီးသော အဓိကစနစ်ယန္တရား ဖြစ်နေခဲ့သည့် အတိတ်ကာလတစ်ခုမှ လာရောက်ခဲ့သူ မြန်မာပြည်သူတို့အဖို့ ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ထားသော ဈေးကွက်အား ပြဿနာ တစ်ရပ်အဖြစ် အဘယ့်ကြောင့် သတ်မှတ်ရှုမြင်သင့်သည်ကို ရုတ်တရက် နားလည်ချင်မှ နားလည်ပေလိမ့်မည်။ သို့သော် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြေလျှော့မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် (၁၉၉၀) နှစ်ကာလများနှင့် (၂၀၀၀) နှစ်ကာလများတွင် ဈေးကွက်က ပိုင်ဆိုင်မှု ဖယ်ရှားခြင်းနှင့် ခွဲခြားဖယ်ထုတ်ခြင်းကို ဖန်တီးသော အဓိကစနစ်ယန္တရားအဖြစ် အစိုးရ၏ အတင်းအကျပ် အင်အားသုံး ဖိအားပေးခြင်း နေရာတွင် အစားထိုး ဝင်ရောက်လာခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ ထိုကာလတွင် နေရာအနှံ့ ဖြစ်ပွားနေခဲ့သော လယ်ယာမြေသိမ်းယူမှုများက တကယ်တမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအား ဒေသတွင်းနှင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များ အတွင်းသို့

ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ လယ်ယာမြေတန်ဖိုးများ မြင့်တက်သွားခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

အပြည့်အဝ ဖြေလျှော့မှုနှင့်အတူ ဈေးကွက် အရောင်းအဝယ်သည် လယ်ယာမြေမှ ဖယ်ရှားရေး အဓိကစနစ်ယန္တရား တစ်ရပ်အဖြစ် အတင်းအကျပ် အင်အားသုံးဖိအားပေးခြင်း၏ နေရာတွင် အစားထိုး ဝင်ရောက်လာနိုင်သည်။ ၎င်း၏ လူမှုအသိုက်အဝန်း၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် တရားမျှတမှုတို့အပေါ် ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းမှာ အရှေ့တောင်အာရှတစ်ဝှမ်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အတိုင်း အင်အားသုံး ဖိအားပေးခြင်း ထက်မနည်းနိုင်ပါချေ။ ဥပမာ အရှေ့တောင်အာရှတစ်ဝှမ်း မြို့ပြဆင်ခြေဖုံးနယ်မြေများတွင် အစီအစဉ်ပေါ်ထွက်လာခဲ့သော ဈေးဝယ်ကုန်တိုက်ကြီးများနှင့် အထက်တန်းစားနှင့် အလယ်အလတ်တန်းစားတို့အတွက် အိမ်ယာစီမံကိန်းများမှာ တစ်ချိန်က အသက်ဝင်လှုပ်ရှားနေခဲ့သော စိုက်ပျိုးတောင်သူ လူမှုအသိုက်အဝန်းထဲမှ ဝယ်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကောင်းမွန်သော အရောင်းအဝယ် သဘောတူညီချက်တစ်ရပ်အဖြစ် မှတ်ယူကာ သူတို့ သဘောဆန္ဒအလျောက် ရောင်းချခဲ့ပြီးနောက် ငွေများ ကုန်ဆုံးသွားခဲ့ချိန်မှသာ သူတို့သည် အတော်ပင် စိတ်ချလုံခြုံသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို မြို့ပြဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက် ဆင်းရဲသားများမှ လုံခြုံမှု လုံးဝမရှိသည့် အသက်ရှင်ဖြစ်တည်မှုနှင့် လဲလှယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း နားလည်သိမြင်ခဲ့ရသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အခြားရွေးချယ်စ ရာစီးပွားရေးလမ်းကြောင်းတစ်ရပ် ချမှတ်ပြဌာန်းရေး တာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန် ထိုအတွေးအမြင်ကို ဆောင်ယူလာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်က လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နေသော်လည်း လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ အဓိကအကျဆုံးသော စံနှုန်းတန်ဖိုးများ၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် တရားမျှတမှုတို့၏ လမ်းညွှန်မှုနှင့် ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်မှု အောက်တွင် ရှိနေရမည်ဟူသော အတွေးအမြင်ပင် ဖြစ်သည်။

စိုက်ပျိုးရေး ဦးဆောင်သော နီယိုလစ်ဘရယ် ခေတ်လွန် ပါရာဒိုင်း

ကျွန်ုပ်တို့ အဆိုပြုသော မဟာဗျူဟာမှာ

စိုက်ပျိုးရေးဦးဆောင်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ဖြစ်၏။ ထိုမဟာဗျူဟာတွင် စက်မှုလုပ်ငန်း၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် စွမ်းအင် ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေးတို့ကို အဓိကအားဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အပြန်အလှန် ပံ့ပိုးဖြည့်ဆည်းခြင်းမှတစ်ဆင့် ဖော်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်သည်။ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးဆွဲချမှတ်နိုင်သည်။

“ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ကြား၊ ပြည်နယ်များ ကြား၊ လူမှုရေး အုပ်စုများကြား၊ တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများကြား တန်းတူညီတူမျှဝေသော ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုနှင့်အတူ အပြန်အလှန် တိုးတက် ကောင်းမွန်စေပြီး ဟန်ချက်မျှသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု

အောင်မြင်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်အတွက် အခြေခံကျသော ကနဦးလိုအပ်ချက် တစ်ရပ်မှာ ပြည်သူတို့၏ မြေယာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ (rights to land) ကို ခိုင်မာသော အခြေခံအုတ်မြစ်ပေါ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းတည်ဆောက်ခြင်း ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်ရာ မှားယွင်းစွာ သိမ်းယူခဲ့သည့် လယ်မြေများကို မူလပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူထံ ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်မည့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး အာဏာများ ပိုင်ဆိုင်သော မြေယာဆိုင်ရာ တရားမျှတရေး ဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Agrarian Justice) တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ မြေသိမ်းယူမှုအား တရားဝင်ဖြစ်စေရေးအတွက် အသုံးပြု လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် ဥပဒေများ အားလုံးကို ပြန်လည် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန် (သို့မဟုတ်) ပယ်ဖျက်ရန်နှင့် ပြည်သူတို့၏ မြေယာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အာမခံပေးနိုင်ပြီး တိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် အပါအဝင် မတူခြားနားသော ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု ပုံစံအမျိုးမျိုးကို အသိအမှတ်ပြု လက်ခံသည့် မြေယာအသုံးချခွင့် ဥပဒေကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန်လည်း လိုအပ်ပေလိမ့်မည်။ နောက်ဆုံး အနေဖြင့် လက်ရှိစိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ် (ADS) ၏ အစိတ်အပိုင်းအများစုကို စွန့်ပယ်ပြီး (PNP) တစ်ခုနှင့် အစားထိုးသင့်သည်။

လယ်ယာမြေဆိုင်ရာ တရားမျှတရေး ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပါ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုများအား အတင်းအဓမ္မ သိမ်းယူခြင်းက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည် ဖြစ်ရာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု တိုက်ဖျက်ရေး၊ တန်းတူညီမျှမှု ကင်းမဲ့ခြင်း တိုက်ဖျက်ရေးနှင့် နိုင်ငံအနှံ့ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုကို တိုးမြှင့်ရေးတို့ကို အဓိက ဦးစားပေးသင့်သည့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အသွင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ရှိထားပိုင်ခွင့် လုံခြုံစေခြင်းနှင့် အရေးအကြီးဆုံး အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်အနေနှင့် အတိတ်ကာလက ပြုလုပ်ခဲ့သော ပိုင်ဆိုင်မှုများ သိမ်းယူခြင်းအတွက်

လျော်ကြေးပေးအပ်စေခြင်း စသည်တို့ မဖြစ်မနေပါဝင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအခန်းတွင် လေ့လာမှတ်သားခဲ့ရသကဲ့သို့ပင် ဟက်တာ (၅.၃) သန်းခန့်ရှိသော လယ်များမှာ အတင်းအဓမ္မ သိမ်းယူခြင်း ခံခဲ့ရပြီး ဧက (၂၄၇၀၀၀) ခန့်မှာ တပ်မတော်၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်နွှယ်နေသည်ဟု ခန့်မှန်းထား၏။ ထိုကိန်းဂဏန်းများက အမှန်တကယ် သိမ်းယူခံရသည်ထက် လျော့နည်းနေနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းသည် (၁၉၈၀) နှစ်ကာလများ နှောင်းပိုင်းအထိသာ ပြန်လှန်လေ့လာ ဖော်ထုတ်ခဲ့သော ကိန်းဂဏန်းများ ဖြစ်နေသောကြောင့်ပင်။ ဆိုရှယ်လစ် ခေတ်ကာလအတွင်း အစိုးရက “နိုင်ငံတော်သည် လယ်ယာမြေ အားလုံး၏ မူရင်းပိုင်ရှင်” ဟု ဆိုပြီး အစိုးရ၏ ညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ခြင်းအတွက် သိမ်းယူခြင်း (သို့မဟုတ်) အာဏာပိုင်တို့၏ သဘော ဆန္ဒအလျောက် အကြောင်းမဲ့ သိမ်းယူခြင်းတို့ကိုလည်း နောက်ဆုံး အရေအတွက်မှတ်တမ်းတစ်ခုတွင် ထည့် သွင်း တွက်ချက်ရမည် ဖြစ်သည်။

လက်ရှိ မြေသိမ်းဆည်းမှု စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင်ထက် များစွာပိုမိုကြီးမားသော အာဏာများ ရှိသည့်အပြင် တည်ဆဲဝန်ကြီးဌာနများ၏ ထိန်းချုပ်မှုမှ လွတ်ကင်းသည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရန် လိုအပ်သည်။ တကယ်တမ်းတွင် ယင်းသည် မြေယာဆိုင်ရာ တရားမျှတရေး ဝန်ကြီးဌာနကဲ့သို့သော အမည်မျိုးဖြင့် သီးခြားဝန်ကြီးဌာနတစ်ခု ဖြစ်သင့်သည်။²⁵⁷ ထိုကဲ့သို့သော အဖွဲ့တစ်ခု၏ အာဏာများတွင်

(၁) စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး အာဏာ

(၂) အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး အာဏာ

(၃) မြေယာသိမ်းယူသူများနှင့် ကြံရာပါများကို အချိန်ကန့်သတ်ချက်များ မရှိဘဲ တရားစွဲဆိုပိုင်ခွင့် အာဏာနှင့်

(၄) မြေယာသိမ်းယူခံရသော ဒုက္ခသည်များကို မြေယာ ပြန်လည် ပေးအပ်စေရေး (သို့မဟုတ်) လျော်ကြေး ပေးအပ်စေရေး အာဏာ (သိမ်းဆည်းခံ လယ်ယာမြေများ ပြန်လည်ပေးအပ်စေရုံမျှ မဟုတ်ဘဲ သိမ်းဆည်းခံထားရသည့် နှစ်ကာလအတွင်း နှစ်နာသူမှ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော ဝင်ငွေများကိုပါ ပေးအပ်စေခြင်း) တို့ ပါဝင်ရမည်။

ဝန်ကြီးဌာန၏ အခွင့်အာဏာသည် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်ကာလထိ ဆန့်တန်း ရောက်ရှိနိုင်ရမည့်အပြင် မျက်မှောက်ကာလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း မွတ်ဆလင်ဘာသာဝင် အုပ်စုအပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သော လူမျိုးသုဉ်း သန့်စင်ရေးနှင့်အတူ ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်နေခဲ့သည့် မြေယာသိမ်းယူမှုများထိအောင် အာဏာတည်ရမည် ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့ မြေပြင်အခြေအနေတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း၌ စစ်တပ်နှင့် အစွန်းရောက် အမျိုးသားရေးဝါဒီ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကြား ညစ်ညူးသော မဟာမိတ်တစ်ရပ်ကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရသည်။

ထိုကဲ့သို့သော ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုအား တည်ထောင်ခြင်းနှင့် ဌာနလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့က လယ်ယာမြေ အငြင်းပွားမှုများအား ပြေလည်သွားအောင် ဖြေရှင်းနိုင်ယုံမျှသော အကျိုးဆက်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သည် မဟုတ်ပေ။ ယင်းသည် လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်မှု၏ ဥပဒေဆိုင်ရာ အခြေခံအုတ်မြစ်အပေါ် အလုံးစုံပြောင်းလဲပေးနိုင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ပေးစွမ်းနိုင်သည်။

ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့် (property rights) ဟူသော ကျဉ်းမြောင်းသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များမှ မြေယာသည် အမှတ်အသား စရိုက်လက္ခဏာနှင့်လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ အခြေခံဖြစ်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ရှုထောင့်မျိုးစုံမှ စဉ်းစားကာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော မြေယာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး (rights to land) ဟူသော အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ရပ်ဆီသို့ ရွေ့လျားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

မြေယာဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ ပြန်လှန်သုံးသပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေယာနှင့် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများသည် များပြားလွန်းပြီး ထိုဥပဒေများစွာတို့မှာ အပြန်အလှန် ဆန့်ကျင်သော အဓိပ္ပာယ်များ သက်ရောက်နေပြီး၊ အများစုမှာ ဆင်းရဲသားများနှင့် အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား ဒေသများမှ လူမှုအသိုက်အဝန်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆန့်ကျင် တားဆီးနေသည်ဟု မပြောနိုင်လျှင်ပင် စာနာထောက်နားမှု မရှိပေ။ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်တွင် အဓိကထား လုပ်ဆောင်ရမည့် အချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ (၃၇) ကို ပြင်ဆင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုပုဒ်မ (၃၇) တွင် ပြည်ထောင်စု (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် “ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ လယ်ယာမြေများ အားလုံး၏ မူရင်းပိုင်ရှင် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံပိုင် သယံဇာတပစ္စည်းများအား စီးပွားရေး အင်အားစုများက ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကို ကွပ်ကဲကြီးကြပ်နိုင်ရန် လိုအပ်သည့် ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းရမည်။ နိုင်ငံသားများအား ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ အမွေဆက်ခံခွင့်၊ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ကိုင်ခွင့်၊ တီထွင်ခွင့်နှင့် မူပိုင်ခွင့်တို့ကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ ခွင့်ပြုရမည်” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဒေသခံများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို အင်အားသုံး အတင်းအဓမ္မ ဖယ်ရှားခြင်းကဲ့သို့သော အာဏာအလွဲသုံးမှု၏ ရင်းမြစ်တစ်ရပ် ဖြစ်နေခဲ့သည်သာမက နိုင်ငံတော်အစိုးရအား ၎င်းမပိုင်ဆိုင်သော အိမ်ခြံမြေများ အားလုံးအပေါ် လွှမ်းမိုးသက်ရောက်သော အာဏာကို နှင်းအပ်ခဲ့သည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဗျူရိုကရက်တစ် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်၏ ဟောင်းနွမ်းနေသော အယူဝါဒမှ လက်ဆင့်ကမ်း ယူဆောင်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် အနည်းဆုံးအနေဖြင့် လယ်ယာမြေ အသုံးပြုမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု အခြေခံပုံစံ (၅) မျိုးကို အသိအမှတ်ပြု ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရပေမည်။ ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်း ပိုင်မြေ၊ သမဝါယမမြေ၊ ဘုံမြေ၊ နိုင်ငံပိုင်မြေနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပိုင်မြေ (communal, cooperative,

collective, state and private) ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အမျိုးအစားများအောက်မှ မြေယာအမျိုးအစားအတွက် အခွင့်အရေးများကို ပြန်လည်ရှုတ်သိမ်းနိုင်သည်။ အလွန်တင်းကျပ်သော ဥပဒေမူဘောင်နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များအောက်တွင်သာ ဖြစ်ရမည် ဖြစ်သည်။

လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်လက်ခံပြုခြင်းက လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းနှင့် ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်းတို့၏ လူမှုဖူလုံရေးနှင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝရေး အတွက် အဓိကကျသည်။ ကျွန်တော်တို့၏ အမြင်တွင် မကြာသေးမီက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေနှစ်ရပ် (လယ်ယာမြေ ဥပဒေနှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ) တို့သည် အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အတွက် ကြီးမားသော အတားအဆီးများ ဖြစ်နေခဲ့ရာ အနာဂတ်ကာလတွင် ထိုဥပဒေများကို အသုံးပြုပြီး လယ်ယာမြေ သိမ်းယူမှုများ လုံးဝဖြစ်မလာစေရေးအတွက် ထိုဥပဒေများကို ပယ်ဖျက်ရမည် (သို့မဟုတ်) အလုံးစုံ ပြန်လည် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရပေမည်။

အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး တရားဝင်ပြဋ္ဌာန်းပါ

အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒသည် နောက်ဆုံးတွင် ထွက်လာရမည့် အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု ဥပဒေတစ်ရပ်အတွက် သင့်တော်ကောင်းမွန်သော စတင်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ထင်မြင်ခံစားရသည်။²⁵⁸ ထိုမူဝါဒတွင် မြေယာ အသုံးပြုမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် အသေးစား လယ်ယာမြေ ပိုင်ရှင်များနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်း များ၏ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို တရားဝင်ခွင့်ပြုထားသော ဥပဒေပုဒ်မများ ပါဝင်သည်။ သူတို့ကို စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများနှင့် ပတ်သက်သော အကာအကွယ်ပေးမှုကို ဖန်တီး ပေးအပ်ထားသည့်အပြင် စီးပွားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများအပေါ် ကြီးမားသော ထိန်းချုပ်ခွင့်ကိုလည်း ပေးအပ်ထားသည်။

ရှမ်းတောင်ပိုင်းရှိ လယ်သမားတစ်ဦး လယ်ထွန်နေစဉ် (ဓာတ်ပုံ - Tom Kramer)

သို့သော် ထိုမူဝါဒကို ဥပဒေမူကြမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် လွှတ်တော်သို့ မတင်သွင်းမီ ပြန်လှန်လေ့လာသုံးသပ်သင့်သည့် အစိတ်အပိုင်းအချို့ ကျန်ရှိနေပေသေးသည်။

ပထမဆုံးအနေဖြင့် ပြည်သူများ၏ မြေယာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး (rights to land) အပေါ် အလုံးစုံ လွှမ်းခြုံပြီး ရှင်းလင်းတိကျသော အသိအမှတ်ပြု လက်ခံမှုနှင့် ဖွင့်ဆိုမှုတစ်ရပ် ရှိရပေမည်။ ယင်းကို မြေယာအား အလုံးစုံစီမံအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့် (land sovereign-ty) ဟူသော အခြေခံမူတစ်ရပ်မှတစ်ဆင့် တိတိကျကျ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ မြေယာကို သယံဇာတ၊ နယ်မြေပိုင်နက်နှင့် တောတောင်သာတာဝန်ဆက်စပ် ဖြစ်တည်မှု အဖြစ် နားလည်လက်ခံထားပြီး လယ်လုပ်သူတို့၏ မြေယာနှင့် ၎င်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို လက်လှမ်းမီနိုင်ခွင့်၊ အသုံးချပိုင်ခွင့် (သို့မဟုတ်) ထိန်းချုပ်ပိုင်ခွင့် စသည့် အခွင့်အရေးများကို ဆိုလိုပါသည်။²⁵⁹ အစိုးရသည် နိုင်ငံသား တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတို့၏ မြေယာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး (right to land) ကို အထူးသတိပြု ဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ယခင်က ဖြစ်ပွားခဲ့၍ ယခုလက်ရှိတွင်လည်း ဖြစ်ပွားနေသော အဆိုပါအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအတွက် ထိုလူမှုအသိုက်အဝန်းများထံ မြေယာများ ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်ရန် သွန်သင်ချမှတ် မြှုပ်နှံဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ဤနေရာတွင် အလေးပေးတင်ပြလိုပါသည်။

ပြည်သူလူထုအတွက် လယ်ယာမြေ၏ အဖိုးထိုက်တန်မှုကို အစိတ်အပိုင်း လက္ခဏာရပ် အမျိုးမျိုးဖြင့် ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုထားသော နီဒါန်းတစ်ခုကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် လိုအပ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော နီဒါန်းတစ်ခုအတွက် စံနမူနာ ပုံစံတစ်ခုကို (Transnational Institute) က ထုတ်ဝေခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံတွင်း မြေအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှု (The Meaning of Land in Myanmar) စာအုပ်တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ထိုစာအုပ်တွင် မြေ၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် အရေးပါပုံတို့ကို အောက်ဖော်ပြပါ အစိတ်အပိုင်း လက္ခဏာရပ်များအဖြစ် ပိုင်းခြား ဖော်ပြထားသည်။ “မြေသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပြီး ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော ဘဝဖြစ်၏” “မြေသည် အသုံးချအမြတ်ထုတ်ခြင်းနှင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ လွတ်မြောက်မှု ဖြစ်၏” “မြေသည် အမွေဆက်ခံခြင်းနှင့် အောက်မေ့သတိရခြင်း ဖြစ်၏” “မြေသည် မိသားစု ညီညာခိုင်မြဲခြင်းနှင့် အတူတကွ ရှင်သန်ရပ်တည်ခြင်း ဖြစ်၏” “မြေသည် မျိုးဆက်များစွာ ဖြတ်သန်းသွားသော မိသားစု၏ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်တည်မှုဟု အဓိပ္ပာယ်ရပြီး မျိုးဆက်တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ လက်ဆင့်ကမ်း ပေးအပ်ခဲ့သည့် အသိပညာဗဟုသုတကို ကိုယ်စားပြုသည်” “မြေသည် ပြည်သူတို့၏ အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်တို့ကြားမှ ဆက်နွယ်မှု ဖြစ်၏” “မြေသည် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ကိုယ်ပိုင်အမှတ်အသား လက္ခဏာ ဖြစ်၏” “မြေ သည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အမှတ်အသား လက္ခဏာဖြစ်၏” “မြေသည် လူမှုအသိုက်အဝန်း ဖြစ်၏” “မြေသည် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းမှုနှင့် စိတ်ချလုံခြုံမှု ဖြစ်၏” “မြေသည် တန်ဖိုးဖြတ်၍ မရနိုင်သောအရာ ဖြစ်၏”။²⁶⁰

ဆွေးနွေးပြောဆိုခြင်းသည် ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုတိုင်းအတွက် အရေးကြီးသော အကြောင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ (Foucault) က ကျွန်ုပ်တို့အား သတိပေးခဲ့သကဲ့သို့ပင် ဆွေးနွေးပြောဆိုခြင်းက စွမ်းအား ဖြစ်လေသည်။ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု ဥပဒေတွင် အထက်ပါ နီဒါန်းမျိုးကို ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့် အမျိုးသားအဆင့် ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများအား အသွင်ပြောင်းလဲရန်အတွက် ကူညီပေးနိုင်သည်။ မြေယာကို အဓိကအားဖြင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားနိုင်သော ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုအဖြစ် အလေးပေး ဆွေးနွေးပြောဆိုနေမှုမှ လူမှုအသိုက်အဝန်းများအတွက် အစိတ်အပိုင်း လက္ခဏာရပ်များစွာ ပါရှိသော သယံဇာတအဖြစ် တန်ဖိုးထား ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုဆီသို့ ပြောင်းလဲပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အရေးအပါဆုံးသော အခြေခံမူများကို ရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းနှင့် နီဒါန်းတစ်ခု ထည့်သွင်းခြင်းတို့အပြင် အမျိုးသားမြေ အသုံးချမှု မူဝါဒ စာတမ်းတွင် ပြုလုပ်ရမည့် ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲမှု အချို့ရှိနေပေသည်။ အရေးအကြီးဆုံးအနေဖြင့် ပြုလုပ်ရမည့် ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲမှုများကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။²⁶¹

“ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးတွင် သာမက လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဆင့်ပွားလက်ဆင့်ကမ်းမှု (Social reproduction) တွင် ပါဝင်နေသော အမျိုးသမီးတို့၏ အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍပေါ်တွင် အခြေခံကာ အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူညီမျှသော မြေယာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး (right to land) ကို ရရှိခံစားနိုင်အောင် ပိုမိုအလေးပေး အာရုံစိုက်ခြင်း။

နိုင်ငံတော်ကို မြေယာအားလုံး၏ မူရင်းပိုင်ရှင်အဖြစ် ဖော်ပြထားသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ (၃၇) အပေါ် ရည်ညွှန်းကိုးကားချက်ကို ပယ်ဖျက်ခြင်း

ဥပဒေကြောင်းအရ အပြစ်ပေးအရေးယူမှုများနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ လုပ်ဆောင်ချက်များက ပိုမိုထိရောက်ပြီး တရားမျှတမှု ရှိနိုင်သောကြောင့် လယ်ယာမြေ ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်မှုကဲ့သို့သော ပြဿနာများကို ဟန့်တားနိုင်ရန် “ဈေးကွက်စနစ် ယန္တရားများ (market mechanisms)” ကို အသုံးပြုမှုအပေါ် ရည်ညွှန်းကိုးကားချက်များအား ဖယ်ရှားခြင်း

တိကျရှင်းလင်းပြီး ဘက်ပေါင်းစုံ လွှမ်းခြုံ၍ အတင်းအဓမ္မ နှင်ထုတ်မှုများ အားလုံးအပေါ် တားမြစ်ပိတ်ပင်မှုတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း (အစောပိုင်း မူကြမ်းများတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်း မူကြမ်းများတွင် မပါဝင်တော့ချေ)

မြေယာသိမ်းဆည်းခံခဲ့ရသော လူမှုအသိုက်အဝန်းများ (သို့မဟုတ်) ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာခဲ့ရသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းများအား ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးမှုအတွက် အလျော်ပေးခြင်း (သို့မဟုတ်) လယ်ယာမြေများ ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းတို့ကို တရားဝင်အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းခြင်း²⁶²

စီမံကိန်းများအတွက် မြေယာချထားပေးခြင်း၊ မြေယာ ပြန်လည် ခွဲဝေပေးခြင်း၊ မူလပိုင်ရှင်ထံ ပြန်လည်ချထားပေးခြင်း၊ မြေယာအလျော်ပေးခြင်း

စသည်တို့ အားလုံးအကျိုးဝင်သော အများဆုံး လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်နိုင်မည့် မြေယာအရွယ်အစား ကန့်သတ်ချက်တစ်ရပ် ချမှတ်ခြင်း

အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါက စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အရ စီမံကိန်းများအား ဆိုင်းငံ့ရုံမျှမက ရပ်တန့်စေနိုင်သည့် ရှင်းလင်းတိကျသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ရပ် ထည့်သွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ပေါ်ထွက်လာသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကန့်သတ်နယ်မြေများ (သို့မဟုတ်) ဘေးမဲ့တောများအပေါ် လေးစားမှုနှင့် အားပေးမြှင့်တင်မှုပေးခြင်း²⁶³

လက်ရှိမှူးယစ်ဆေးဝါး အမြစ်ပြတ်နှိမ်နင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ အင်အားသုံးဖိနှိပ်မှု သက်သက်သာဖြစ်သော ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်ပုံ နည်းလမ်းအစား ဘိန်းစိုက်ပျိုးသူများအတွက် လယ်ယာမြေ အခြေခံ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း အခြားတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးခြင်း²⁶⁴

တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်အဆင့် (သို့မဟုတ်) အမျိုးသားအဆင့် မြေအသုံးချမှု ကောင်စီကဲ့သို့သော အထက်အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မြို့ နယ်နှင့် ရပ်ကွက် မြေအသုံးချမှု ကောင်စီများမှ အယူခံဝင်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ထည့်သွင်းခြင်း

(ADS) နေရာတွင် (PNP) နှင့် အစားထိုးပါ

ကျွန်ုပ်တို့၏ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်အရ (ADS)တွင် အသုံးဝင်သော အစိတ်အပိုင်းအချို့ ပါဝင်နေသော်လည်း ၎င်း၏ ယေဘုယျ ဦးတည်ချက်မှာ အလွန်မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်နေသည်ဟု အခန်း (၂) တွင် ကောက်ချက်ချ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် အနှစ်သာရအားဖြင့် ပို့ကုန်ဦးတည်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး အသေးစားလယ်ယာမြေ ပိုင်ရှင်များအား ကြီးမားသော အရင်းအနှီးငွေကြေးတို့၏ လက်အောက်ခံ မိတ်ဖက်များအနေဖြင့် တန်ဖိုးကွင်းဆက် လုပ်ငန်းစဉ် (Value chain) ၏ အစိတ်အပိုင်းများတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းသည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ (ADS) သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ဖြန့်ကျက်ဖြစ်တည်နေသည့် ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ဈေးကွက်ရှာဖွေရေး စနစ် (တောင်သူလယ်သမားများနှင့် သာမန်နိုင်ငံသားများအဖို့ ကိုင်တွယ်ထိန်းချုပ်ရန် လုံးဝ မဖြစ်နိုင်သော စနစ်) အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းရန် အဆိုပြု ထောက်ခံထားသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ကျွန်ုပ်တို့သည် (ADS) အား ရွေးချယ်အသုံးပြုခြင်းကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ပြီး မဟာဗျူဟာ နောက်တစ်ခုကို ရေးဆွဲချမှတ်ရန် အဆိုပြုသည်။

အခြေခံမူများအနေဖြင့်ဆိုလျှင် စိုက်ပျိုးရေး ဦးဆောင်သော (PNP) ကို အောက်ပါအခြေခံမူများက လမ်းညွှန်သင့်သည်။

“ ထုတ်လုပ်ရေးကို နိုင်ငံခြား တင်ပို့မှုအတွက်ထက် ပြည်တွင်း စီးပွားရေးအတွက် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရခြင်း

အစားအစာဆိုင်ရာ အုပ်စိုးစီမံခွင့် (food sovereignty) ဟူသော သဘောတရား၏ ဦးဆောင်လမ်းညွှန်မှုဖြင့် ဆန့် ကောက်ပဲသီးနှံများ၊ အသား၊ ကြက်၊ ဘဲနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ အခြေခံစားသောက်ကုန်များတွင် တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ပြည့်စုံလုံလောက်မှု (self-sufficiency) ရှိစေခြင်း။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်ပြီး အာဟာရပြည့်စုံကာ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကိုက်ညီသည့် အစားအစာများကို ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်၍ ထုတ်လုပ်ခြင်း ပြုနိုင်မည့် အခွင့်အရေးကို ထုတ်လုပ်သူများနှင့် စားသုံးသူများတွင် ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

လယ်ယာမြေ သိမ်းယူခဲ့သူတို့ထံမှ ပြန်လည် သိမ်းဆည်းခဲ့သော လယ်ယာမြေများကို မူရင်းပိုင်ရှင်များထံ ပြန်လည် ပေးအပ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် အသေးစား လယ်ပိုင်ရှင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း များကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း

မြေယာအကန့်အသတ်ရှိသော နေရာဒေသများတွင် ကျေးလက်တောင်သူများက ဦးဆောင်ဖွဲ့စည်းပြီး စီမံခန့်ခွဲသည့် ဘုံပိုင်၊ သမဝါယမ အသင်းပိုင် (သို့မဟုတ်) အစိုးရပိုင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း

အများဆုံး လက်ဝယ်ထား ပိုင်ဆိုင်နိုင်မည့် ပုဂ္ဂလိကပိုင် လယ်ယာမြေ အရွယ်အစားအပေါ် တင်းကျပ် သော ထိန်းချုပ်မှုများ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း

ရေရှည်တည်တံ့စေပြီး ပြည်ပမှ သွင်းအားစုများ အသုံးပြုမှု နည်းပါးသော စိုက်ပျိုးရေး-ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ ထုတ်လုပ်ရေးစနစ် (agro-ecological production system) ၏ ဓာတုပစ္စည်း ကင်းလွတ်သော (organic) နည်းလမ်းနှင့် အခြားနည်းလမ်းများကို တက်တက်ကြွကြွ အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်း အများအပြား အသုံးပြုသော စိုက်ပျိုးရေး (chemical-intensive agriculture) မှ အသွင်ကူးပြောင်းရေး စနစ်တစ်ရပ် တည်ထောင်ခြင်း

တောင်ပေါ်သစ်တောနေ လူမှုအသိုက်အဝန်းများအတွက် လယ်ယာသစ်တော ထုတ်လုပ်ရေး စနစ်များ (agro-forestry production systems) အပါအဝင် ရေရှည်တည်တံ့စေသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း

ရာသီဥတုကို ထိခိုက်စေခြင်း မရှိသော ရေရှည်တည်တံ့စေသော စိုက်ပျိုးရေးကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် ရိုးရာအစဉ်အလာ အသိပညာကိုရော ခေတ်မီဗဟုသုတကိုပါ အသုံးပြု ဆောင်ရွက်ခြင်း

ကျေးလက်၊ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း အလုပ်သမားများတို့အတွက် စားဝတ်နေရေးအတွက် လုံလောက်သော လုပ်ငလစာများ ဖန်တီးပေးခြင်းနှင့် သူတို့၏ စုဝေးဖွဲ့စည်းခွင့်ကို အားပေးခြင်း

ပြည်သူနှင့် အနီးဆုံးအစိုးရအဖွဲ့ကို လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာအပ်သည့်မှု (subsidiarity) နှင့်အညီ

စိုက်ပျိုးသီးနှံ ရွေးချယ်မှုများ၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုများနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းမှ လိုလားသည့် ရွေးချယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု မပါဘဲ ဖြစ်နိုင်လျှင် သမဝါယမ (သို့မဟုတ်) ရပ်ရွာအဆင့်တွင် ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းကျသော အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းကို အလေးထားရမည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ဈေးကွက်အပေါ်တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အဓိက အကြောင်းအရာများတွင် တစ်ခုအဖြစ်သာ သတ်မှတ်ရရှိသင့်ပြီး သာတူညီမျှမှု၊ ကျား မ တရားမျှတမှုနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာစည်းလုံးညီညွတ်မှုတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။

အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများကို လွှမ်းမိုးထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် ထုတ်လုပ်သူ အသင်းများနှင့် စားသုံးသူအသင်းများကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရမည်။

တင်းကျပ်ပြီး တရားမျှတမှုရှိသည့်အပြင် အသုံးဝင်၍ ရေရှည်တည်တံ့မှုရှိသည့် နိုင်ငံခြားနည်းပညာများ ရယူ အသုံးပြုပိုင်ခွင့်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းဥပဒေများ ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းပါ။

အသုံးဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့စေသော နည်းပညာများ အသုံးပြုမှုကို ကန့် သတ်တားမြစ်နိုင်သည့် စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းများက ဆန္ဒကတိဖြင့်တွန်းအားပေးနေသော အသိဉာဏ်ပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်ကို ခွင့်မပြုသည့်အပြင် ခွဲတမ်းစနစ်နှင့် သွင်းကုန်ပို့ ကုန်ခွန်များကိုအသုံးပြုပြီး ပြည်တွင်းစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း ကို အကာအကွယ်ပေးရမည်။

ပြည်တွင်း အသိပညာ ဗဟုသုတကို အသုံးပြု၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်မှု မဖြစ်စေသော (environmentally benign) ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ကြံ့ကြံခံနိုင်သော (climate-resilient) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နည်းပညာများအား အသုံးပြုခြင်းနှင့် သုတေသနပြု လေ့လာခြင်းတို့ကို မြှင့်တင်ရ မည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့်စက်မှုလုပ်ငန်း

ထုံးတမ်းစဉ်လာ စီးပွားရေးပညာရှင်အများစုက စိုက်ပျိုးရေးအား ဦးဆောင် အခန်းကဏ္ဍအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ လိုအပ်ချက်များအပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုတစ်ရပ်အနေနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရသည်ဟု ဆိုကြ၏။ သူတို့၏ အဆိုပြုတင်ပြချက်များကို အသေးစိတ်လေ့လာ ဖတ်ရှုပါက သူတို့သည် အသေးစား လယ်ယာမြေပိုင်ရှင်များကို မျိုးစေ့များ၊ ဓာတ်မြေဩဇာများနှင့် ဝါးသတ်ဆေးများကို ထိန်းချုပ်ထားသည့် စက်မှုလုပ်ငန်း စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများထံမှ ဝန်ဆောင်မှုများ ရယူနေခဲ့သည့် ထုတ်လုပ်သူများအဖြစ် သတ်မှတ်ရရှိကြသည်။ တကယ်တမ်းတွင် အဆိုပါ ထုံးတမ်းစဉ်လာ သတ်မှတ်ချက်များ၌ အသေးစား လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်သူများအား ထုတ်လုပ်သူ နေရာတွင် ထားရှိခြင်းက အသံကောင်း ဟစ်ရုံမျှသာဖြစ်ပြီး အကြီးစား စီးပွားဖြစ် စိုက်ခင်းများကိုသာ ထုတ်လုပ်သူများ အခန်းကဏ္ဍတွင် ထားရှိရန် ဆန္ဒပြင်းပြနေမည် ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယုံကြည်ရသည်။

သို့သော် အသေးစားလယ်ယာမြေပိုင်ရှင်များနှင့် နယ်မြေ ဒေသတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကြား အမှန်တကယ် အပြု သဘောဆောင်သော အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု တစ်ရပ်အတွက် နေရာလွတ်များစွာ ရှိလေသည်။ တစ်နေ့တစ်ခြား ကြီးမားလာသော ကျန်းမာရေး၊ ဇီဝမျိုးကွဲ စုံလင်မှုနှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကြောင့် ဓာတုပစ္စည်း လွတ်ကင်းသော နည်းလမ်းဖြင့် ထုတ်လုပ်သော ကောက်ပဲသီးနှံများ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ သစ်သီးများနှင့် ဓမ္မေမြူရေး တိရစ္ဆာန်များအတွက် ဝယ်လိုအားများမှာ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးတွင် တစ်ခါတစ်ရံ မြင့်တက်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အာရှဒေသမှာလည်း ခြွင်းချက် မဟုတ်ပေ။ အသေးစား လယ်ယာမြေပိုင်ရှင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် စိုက်ပျိုးဂေဟစနစ် (agroecology) နှင့် အထူးသင့်လျော်သည်။ ထိုစနစ်အားဖြင့် ဓာတုပစ္စည်းများ အလွန်အကျွံသုံးစွဲပြီး သီးနှံတစ်မျိုးတည်းစိုက်ပျိုးသောကြောင့် (chemical-intensive monoculture) သဘာဝဂေဟစနစ်အပေါ် ဖိစီးဒဏ်ဖြစ်ခြင်း (ecological stresses) မှ လျော့ချရန် သဘာဝဂေဟစနစ်ကိုသာအသုံးပြုပြီး ဒေသဗဟုသုတအပေါ်အခြေခံသည့် သီးနှံအမျိုးမျိုးစိုက်ပျိုးကာ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို ရေရှည်တည်တံ့မှု မြှင့်တင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဓာတုပစ္စည်းလွတ်ကင်းသောစိုက်ပျိုးရေး (သို့မဟုတ်) စိုက်ပျိုးဂေဟစနစ်ကို နယ်မြေဒေသတွင်း အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် သမဝါယမ အသင်းများတို့၏ စက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုက လိုအပ်သောဝန်ဆောင်မှုများပေးအပ်နိုင်သည်။ ထိုစက်မှုလုပ်ငန်းက ဓာတုပစ္စည်း လွတ်ကင်းသော နည်းလမ်းဖြင့်စိုက်ပျိုးသော တောင်သူများအတွက် အမျိုးအစားစုံလင်ပြီး သီးသန့် ရည်ရွယ်ထုတ်လုပ်သော သွင်းအားစုများကို ပေးသွင်းနိုင်ပေမည်။ စိုက်ပျိုးထုတ်ကုန်ဖြန့်ဖြူးရေးကိုလည်း အသေးစားနှင့်အလတ်စားလုပ်ငန်းများနှင့် သမဝါယမအသင်းများက ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားဈေးကွက်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဓာတုကင်းလွတ်သောထုတ်ကုန်များအတွက် ဝယ်လိုအားများ ပေါ်ထွက်လာနိုင်သည်။ သို့သော် ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကိုဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းကသာ ပထမဦးစားပေးဖြစ်သင့်လေသည်။

ပြည်တွင်းဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ အလားအလာ

ဖြစ်တည်နေပြီးသော အရှေ့တောင်အာရှ ထုတ်လုပ်ရေး ကွန်ရက်များ၏ အခက်အလက်တစ်ခု ဖြစ်လာအောင် အလေးပေး လုပ်ဆောင်မည့်အစား မြန်မာနိုင်ငံသည် ငွေကြေးအရင်းအနှီး ကြီးကြီးမားမား မလိုအပ်သည့်အပြင် ဝယ်လိုအားများ တိုးနေသည့် ထုတ်ကုန်များကို ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်မည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ် အလေးပေး အာရုံစိုက်နိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော စက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ဆေးဝါးနှင့် ဆေးပစ္စည်း ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းက တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်၏။ အစိုးရ၏ အားကောင်းခိုင်မာသော လုပ်ဆောင်ချက်နှင့် ပြည်တွင်းမှ ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြု လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုတို့ ပေါင်းစပ်မှုဖြင့် အမှတ်တံဆိပ်

ဆေးဝါးများနှင့် အာနိသင်တူညီသော်လည်း ဈေးချိုသော ဆေးဝါးများ (generic drugs) များ ထုတ်လုပ်မှုတွင် အနှိယ၊ ထိုင်းနှင့် တောင်အာဖရိက ဆေးဝါးလုပ်ငန်းများ၏ အောင်မြင်မှုက မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးပါသော သင်ခန်းစာများ ပို့ချပေးနေသည့် အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

“(၁၉၄၇) ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေး ရရှိချိန်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဆေးဝါးဈေးကွက်ကို (Western MNCs) က ကြီးစိုးထားခဲ့ပြီး ဈေးကွက်၏ (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းမှ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းကို (အဓိကအားဖြင့် သွင်းကုန်တင်သွင်းမှုမှတစ်ဆင့်) ထိန်းချုပ် ထားခဲ့သည်။ မှတ်ပုံတင်ထားသော ဆေးဝါးထုတ်ကုန်များ၏ (၉၉) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများက ချုပ်ကိုင်ထားပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဆေးဝါး ဈေးနှုန်းများမှာ ကမ္ဘာ့အမြင့်ဆုံး ဈေးနှုန်းများတွင် ပါဝင်နေခဲ့သည်။ အိန္ဒိယ ဆေးဝါးဈေးကွက်သည် (၁၉၆၀) နှစ်ကာလများထိတိုင် သွင်းကုန်အပေါ်တွင် ဆက်လက် မှီခိုအားထားနေခဲ့ရာမှ အစိုးရက ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုမှတစ်ဆင့် ကိုယ်ကိုယ်ကို မှီခိုအားထားနိုင်ရေးအတွက် ဦးစားပေး မူဝါဒများ စတင်ချမှတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ထိပ်သီးဆေးဝါးလုပ်ငန်း (၁၀) ခုအနက် (၈) ခုမှာ (MNCs) ၏ လက်အောက်ခံ ကုမ္ပဏီများ ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် ဆေးဝါးထုတ်ကုန်များ အမှီအခိုကင်းစွာ ပေးသွင်းနိုင်ရန်အတွက် အိန္ဒိယ အစိုးရက နိုင်ငံပိုင် ဆေးဝါးကုမ္ပဏီ (၅) ခုကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ယနေ့တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပဉ္စမမြောက် ဆေးဝါးအများဆုံး ထုတ်လုပ်သူတစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့သည်။”²⁶⁵

အစိုးရ၏မူဝါဒမှ အမျိုးမျိုးသော လုပ်ဆောင်ချက်များ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ အစားအစာ၊ ဓာတုပစ္စည်း နှင့် ဆေးဝါးများ စသည့် ထုတ်ကုန်များအပေါ် မူပိုင်ခွင့်များ ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ဖြစ်စဉ် မူပိုင်ခွင့်များ (process patents) အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဆေးဝါးကုမ္ပဏီများတွင် နိုင်ငံတကာမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် ရှယ်ယာရာခိုင်နှုန်းကို ကန့်သတ်ခြင်း နှင့် ဖော်မြူလာတစ်ခုအတိုင်း ထုတ်လုပ်ထားသော ခြပ်နှော (formulations) အချို့နှင့် ဆေးဝါး (ဆေးဝါး၏ အာနိသင်ထက်မြက်သော အစိတ်အပိုင်း (bulk drugs)) အချို့၏ ဈေးနှုန်းများကို ထိန်းချုပ်ခဲ့သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် မူပိုင်ခွင့်ရှိသော သူတို့၏ ထုတ်ကုန်များကို အကာအကွယ်ပေးမည့် ဥပဒေဆိုင်ရာ စနစ်ယန္တရားများ မရှိသောကြောင့် နိုင်ငံခြားဆေးဝါး ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများက အိန္ဒိယဈေးကွက်ကို စွန့်ခွာသွားခဲ့ရသည်။ သို့ဖြစ်ရာ (၂၀၀၅) ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယပြည်တွင်း ဈေးကွက်တွင် နိုင်ငံခြားဆေးဝါးကုမ္ပဏီများ ချုပ်ကိုင်ထားသော ရှယ်ယာဝေရာမှာ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်းအောက်ထိ လျော့ကျသွားခဲ့သည်။ (MNCs) က အိန္ဒိယဈေးကွက်ကို စွန့်ခွာသွားခဲ့ချိန်တွင် ပြည်တွင်း လုပ်ငန်းများက ထိုကွက်လပ်ကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် အပြေးအလွှား ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ (၁၉၉၀) ခုနှစ်သို့ ရောက်ချိန်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ဖော်မြူလာတစ်ခုအတိုင်း ထုတ်လုပ်ထားသော ခြပ်နှော (formulations) ကို ကိုယ်တိုင် လုံလုံလောက်လောက်

ထုတ်လုပ်နိုင်ပြီ ဖြစ်ပြီး ဆေးဝါး (ဆေးဝါး၏ အာနိသင် ထက်မြက်သော အစိတ်အပိုင်း (bulk drugs)) ကို လုံလောက်လှနီးပါး ကိုယ်တိုင် ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့ အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်ချက်နှင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများနှင့် သမဝါယမအသင်းတို့ ပါဝင်သည့် ပြည်တွင်း ဦးဆောင် ဦးရွက်ပြုလုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုကြား အပြန်အလှန် အကျိုးပြု ဆောင်ရွက်မှုပုံစံကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ပုံတူကူးလုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ အစိုးရသည် ကုန်စည်မှတ်ပုံ မတင်မနေရ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်မပြုဘဲ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ဖြစ်စဉ်မူပိုင်ခွင့်ကို အတည်ပြု လက်ခံခြင်းနှင့် (WTO) ၏ ကုန်သွယ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သော အသိဉာဏ်ပစ္စည်း မူပိုင်ခွင့်သဘောတူညီချက် Trade Related Intellectual Property Rights Agreement (TRIPS) ကဲ့သို့သော တရားမျှတမှု မရှိသည့် သဘောတူညီချက်များအပေါ် ကတိကဝတ်ပြုမှု (သို့မဟုတ်) လိုက်နာဆောင်ရွက်မပြုဘဲ ရှောင်လွှဲခြင်း စသည်တို့ဖြင့် မူပိုင်ခွင့် နယ်ပယ်တွင် ပြင်းထန်အားကောင်းစွာ ရပ်တည်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။ အစိုးရသည် အိန္ဒိယနှင့် တောင်အာဖရိက နိုင်ငံတို့နှင့် နည်းပညာ အကူအညီပေးရေးသဘောတူညီချက်များ ရယူရန်လည်း ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ နိုင်ငံပိုင် ဆေးဝါးလုပ်ငန်းများ တည်ထောင်ပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် သမဝါယမ လုပ်ငန်းများတို့နှင့် ကောင်းမွန်သော ယှဉ်ပြိုင်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာအောင်လည်း လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ငွေကြေးရန်ပုံငွေ ချပေးခြင်းမှာ အစိုးရက ပါဝင်ဖြည့်ဆည်းရမည့် အလွန်အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဤအတွက်လည်း အလိုက်သင့် ပြောင်းလဲကျင့်ကြံနိုင်မည့်အရာ များစွာရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကြီးမားလွန်းလှသော စစ်တပ်အသုံးစရိတ် ဘတ်ဂျက်မှ များပြားသော ရန်ပုံငွေ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်ကို ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး (Research & Development) သို့ လွှဲပြောင်းနိုင်လေသည်။

ထိုစက်မှုလုပ်ငန်းအတွက် အထူးပြုလုပ်ဆောင်သင့်သည့် နယ်ပယ်ကို ဆွေးနွေးတင်ပြရလျှင် အပူပိုင်းဒေသ ရောဂါများအတွက် ဆေးဝါးများထုတ်လုပ်ခြင်း နယ်ပယ်က သင့်တော်မှန်ကန်ပေလိမ့်မည်။ ဥပမာ ဆိုရလျှင် သွေးလွန်တုတ်ကွေးနှင့် ငှက်ဖျားရောဂါ၊ တီဘီကဲ့သို့သော တစ်ကျော့ပြန် ခေါင်းထောင်လာပြီး အဓိက လူသတ်တရားခံဖြစ်လာသော ရောဂါများ၊ ကြက်ငှက်တုပ်ကွေးကဲ့သို့သော ရောဂါဝေဒနာသစ်များ စသည်တို့အတွက် ပါဝင်ပါသည်။

ဤတွင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အလွန်ပင် ကိုက်ညီမှုရှိမည့် အရာတစ်ခုမှာ ဘိန်းပင်စိုက်ပျိုးသော အသေးစား လယ်ယာမြေပိုင်ရှင်များနှင့် စိုက်ပျိုးရေး လူမှုအသိုက်အဝန်းများကို မူးယစ်ဆေးဝါး ကုန်သွယ်ရေးတွင် ပါဝင်နေသူများအဖြစ်မှ ဘိန်းအခြေခံ ဆေးဝါးများ (ဥပမာ မော်ဖင်းနှင့်ကိုဒင်း) ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် တင်သွင်းသူ ရင်းမြစ်များအဖြစ် ပြောင်းလဲပေးခြင်းပင်

ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေး အဖွဲ့ကြီး၏ မရှိမဖြစ် ဆေးဝါးများ စံနမူနာစာရင်းတွင် ပါဝင်သည့် ဖော်ပြပါ နာကျင်ကိုက်ခဲပျောက်ဆေးများမှာ မြောက်များလှစွာသော ရောဂါအခြေအနေများကို ကုသရန်အတွက် အလွန်အလွန် အရေးပါသည်။ (ဥပမာ ခွဲစိတ်ကုသပြီးချိန် နာကျင်မှု သက်သာပျောက်ကင်းရေး၊ အဆိုးဆုံး အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေသည့် ကင်ဆာလူနာများ နာကျင်မှုသက်သာ လျော့ပါးရေး စောင့်ရှောက်မှု၊ မတော်တဆ ထိခိုက်မှုနှင့် ဆက်နွှယ်နေသော ဒဏ်ရာအနာတရနှင့် နာတာရှည်နာကျင်ကိုက်ခဲမှု ရောဂါစု) စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ကုသရေးဆိုင်ရာ အသုံးပြုမှုအတွက် ဘိန်းစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို (1961 United Nations Single Convention on Narcotic Drugs) ကလည်း ခွင့်ပြုထားသည်။ သို့သော် တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ကန့်သတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ဆေးရုံများတွင် အဆိုပါဆေးဝါးများကို ရရှိနိုင်ရန် အလွန်ခက်ခဲနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံများမှ ထပ်မံသင်ခန်းစာယူနိုင်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ အစိုးရ ထိန်းချုပ်သော မှတ်ပုံတင်မှု အစီအစဉ်တစ်ရပ်အောက်တွင် ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်းကို ခွင့်ပြုထားပေးသည်။ အစိုးရ၊ ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများနှင့် လွတ်လပ်သော အသေးစား ဘိန်းစိုက်ပျိုးရေး လယ်သမားများတို့ကြားမှ တိကျသော အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပုံစံတစ်ခုကို ရေးဆွဲတည်ဆောက်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသား လူနာများအတွက် ဆေးဝါးများကို တတ်နိုင်သော နှုန်းထားဖြင့် အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အပြင် အသေးစား လယ်သမားများအတွက် တရားဝင် ဝင်ငွေရင်းမြစ် တစ်ခုကို ပေးစွမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် တရားမဝင် မှောင်ခိုဈေးကွက်များကို ဦးတည်သော ဘိန်းစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု များကို လျော့ချနိုင်မည် ဖြစ်လေသည်။

ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်လမ်းကြောင်း တစ်ရပ်၏ အလာအလာ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဇီဝဓာတ်ငွေ့နှင့် ဆိုလာကဲ့သို့သော ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ကို လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရေး အဓိက ရင်းမြစ်အဖြစ် အသုံးပြုရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါက ယင်းသည် ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ဆိုင်ရာ စက်ကိရိယာပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်နေသော ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်သူများအတွက် အလွန်တစ်ရာကြီးမားသော အထောက်အပံ့တစ်ရပ် ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။ ဝယ်လိုအားက ရှိနေခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏ လက်ရှိ လျှပ်စစ်မီးရရှိမှုနှုန်းမှာ (၂၇) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး ကျေးလက်ဒေသများစွာတို့က မဟာဓာတ်အားလိုင်း တစ်ခုနှင့်မျှ မချိတ်ဆက်ရသေးပါချေ။ သို့သော် “အားနည်းချက်” (သို့မဟုတ်) “ခေတ်နောက်ကျမှု” က အခွင့်အလမ်း အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပါသည်။

နည်းပညာကလည်း ရှိနေခဲ့လေပြီ။ ဤနေရာတွင် ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်အကြောင်း အသေးစိတ်ရှင်းလင်း

တင်ပြသွားမည် မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ကျေးလက်နှင့်မြို့ပြတို့၏ စွမ်းအင်ဝယ်လိုအားများအတွက် ထုတ်လုပ်ဖြည့်ဆည်း ပေးနိုင်မည့် နယ်မြေဒေသ အခြေစိုက် စက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ရပ် တည်ထောင်နိုင်ရေး အလားအလာကို (UNCTAD) ညီလာခံ၏ အစီရင်ခံစာတစ်စောင်တွင် ရေးသားတင်ပြထားသည်ကို ဖော်ပြရပေဦးမည်။

“ ဗဟိုမှ ဖြန့်ဖြူးခြင်း မဟုတ်သော ပြည်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင် နည်းပညာများ Decentralized Renewable Energy Technologies (RETs) သည် ကျေးလက်ဒေသများတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပံ့ပိုးရေးအတွက် အထူးပင် သင့်လျော်သည်။ ဗဟိုမှ ဖြန့်ဖြူးခြင်း မဟုတ်ဘဲ နေရာအနှံ့ဖြန့်ကျက် နေရာချထားသော စနစ်များက နယ်မြေဒေသတစ်ခုအတွက် လိုအပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ကွက်၍ ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ထိုစနစ်များကို ထိုနယ်မြေဒေသအတွက် သီးသန့်ရေးဆွဲ ဖန်တီးနိုင်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ ယေဘုယျအားဖြင့် ထိုစနစ်များကို တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သော ကနဦးငွေကြေးအရင်းအနှီးမှာလည်း နည်းပါးသည့်အပြင် (သို့သော် တပ်ဆင်သော ကိရိယာပစ္စည်းများ မူတည်ပြီး တွက်ချက်သည့် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်က ဗဟိုမှဖြန့်ဖြူးသည့် စနစ်များထက် ပိုမိုများပြားသည်) လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သွယ်တန်းပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဖြန့်ဖြူးရေး ကုန်ကျစရိတ်များကို ရှောင်လွှဲနိုင်သည်။ (RETs) စနစ်များက အသေးစား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းအဖြစ် လုပ်ဆောင်သည်ဖြစ်ရာ နယ်မြေဒေသတွင်း လိုအပ်ချက်များအတွက် သင့်တော်ကောင်းမွန်ပြီး ဝေးလံခေါင်းပါးသော နေရာဒေသများသည်လည်း အနီးအနားတွင် ရှိသော (RETs) စနစ်များမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို လက်လှမ်းမီ ရရှိခံစားနိုင်မည် ဖြစ်၏။ ထို့အပြင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် လူဦးရေ နည်းပါးပြီး ပျံ့နှံ့နေထိုင်သည့် ကျေးလက်လူမှုအသိုက်အဝန်းများထံ ရောက်ရှိရန် ဦးတည်သော အမျိုးသား ဓာတ်အားလိုင်း အခြေခံ ကျေးလက် မီးလင်းရေး အစီအစဉ်များက အောင်မြင်မှုနည်းပါးခဲ့ရသည်ကို ကြည့်လျှင် (RETs) ကို ရွေးချယ်အသုံးပြုနိုင်ရန် အလွန် အရေးကြီးပေသည်။”²⁶⁶

စက်မှုလုပ်ငန်း - စိုက်ပျိုးရေး ချိတ်ဆက်မှုကို အလွန်အခြေခံကျသော အဆင့်တစ်ခုတွင် အကောင်အထည် ဖော်နိုင်သည်။ ဥပမာ အသေးစား လယ်ယာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးနှင့် မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများက ပိုလျှံသော ကောက်ပဲသီးနှံ ဇီဝပစ္စည်းများ (biomass) နှင့် မွေးမြူရေး - အညစ်အကြေး ဇီဝဓာတ်ငွေ့များ (biogas) ထုတ်လုပ်သည် ဖြစ်ရာ အိမ်သုံးအတွက်သာမက ဖြန့်ကျက်ထားသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး စနစ်များထံသို့ ပေးသွင်းပြီး လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွက် (သို့မဟုတ်) ရောင်းချရန်အတွက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။

သို့သော် (UNCTAD) က ဤသို့ သတိပေးထားခဲ့သည်။ “ရေရှည်တည်တံ့စေသည့် (RETs) များအား လက်လှမ်းမီ သုံးစွဲနိုင်မှုရေးကို အားကောင်းခိုင်မာစေသည့် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှုများနှင့်အတူ မှန်ကန်သော မက်လုံးပေး မြှင့်တင်မှုများ၊ မူဝါဒရေးရာ ချိန်ညှိမှု၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အားပေး ကူညီထောက်ပံ့မှုနှင့်

နယ်မြေဒေသအတွင်း နည်းပညာဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများ ဖြစ်ထွန်းစေခြင်း (မည်သို့ လုပ်ဆောင်ရမည်ဟူသော လက်တွေ့ ဗဟုသုတ (know-how) နှင့် အဘယ်ကြောင့် လုပ်ဆောင်ရ သည်ဟူသော သိပ္ပံသဘောတရားဆိုင်ရာ အသိအမြင် (know-why)) တို့ကို ယှဉ်တွဲလုပ်ဆောင်သွားရမည် ဖြစ်သည်။²⁶⁷ ဤသည်ပင် အစိုးရက ပါဝင်လုပ်ဆောင်နိုင်သော နယ်ပယ် ဖြစ်သည်။ အားပေးမြှင့်တင်နိုင်မည့်အရာများ ဖန်တီးပေးခြင်း၊ ယာယီထောက်ပံ့ကြေးငွေများ ပံ့ပိုး ပေးအပ်ခြင်းနှင့် အသေးစား နှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုကြီးမားသော လုပ်ငန်းများနှင့် တရားမျှတမှုမရှိသော ယှဉ်ပြိုင်မှုမှ အကာအကွယ်ပေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် အစိုးရသည် နိုင်ငံ၏ အခြေခံစွမ်းအင်လမ်းကြောင်းကို ရွေးချယ်သွားရဦးမည် ဖြစ်သည်မှာ သေချာနေပေသည်။

အချုပ်ဆိုရလျှင် ထုံးတမ်းစဉ်လာ စီးပွားရေးပါရာဒိုင်းက မြန်မာ နိုင်ငံအား အရှေ့တောင်အာရှ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် စက်မှု လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ နောက်တန်းကျနေခဲ့သော နိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်၏။ ထုတ်ယူသုံးစွဲရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု ပုံစံ (Extrac- tive Development) တစ်ခုတွင် အကျဉ်းကျနေခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ အခြားနိုင်ငံများက စွန့်ပစ်ခဲ့သည့် ဖော်ပြပါ စက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ၎င်းတို့အပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ကို မဖြစ်မနေ လက်ခံရမည်ဟုလည်း တစ်ခုတည်းသော ရွေးချယ် စရာအဖြစ် သတ်မှတ်ရှုမြင်ထားလေသည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် တန်းတူညီမျှမှု ကင်းမဲ့ခြင်းတို့ကို အဆုံးသတ်ခြင်း၊ လူထု၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်း ဈေးကွက်အား ဦးစားပေး ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အပေါ် အလေးပေးအာရုံစိုက်သည့် မတူခြားနားသော ပါရာဒိုင်းတစ်ခုက သယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုနှင့် နိုင်ငံခြားပို့ကုန်များကို ဦးတည်သော ပါရာဒိုင်းက ပေးစွမ်းနိုင်ခြင်း မရှိသော အခွင့် အလမ်းများကို ပေးစွမ်းနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ဤမတူခြားနားသော ပါရာဒိုင်းအောက်တွင် နီယိုလစ်ဘရယ် စက်မှုထွန်းကားရေး မူဘောင်အရ မဖြစ်ထွန်းနိုင်သော လှုပ်ရှားတက်ကြွသူ အစိုးရတစ်ရပ်နှင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ သမဝါယမ လုပ်ငန်းများ အဓိက ပါဝင်သော ပြောင်းလဲသက်ဝင်နေသည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတစ်ရပ် တို့ကြားမှ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများ ပေးစွမ်းနိုင်မည့် အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုတစ်ရပ်က ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာမည် ဖြစ်သည်။

ကယားပြည်နယ်ရှိ ဒီမောဆိုဈေး (ဓာတ်ပုံ - Tom Kramer)

ကုန်သွယ်ရေး

ကျွန်ုပ်တို့သည် ကုန်သွယ်ရေးအကြောင်းကို သီးခြားအခန်း တစ်ခန်းအနေဖြင့် မဖော်ပြခဲ့သော်လည်း စိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှုလုပ်ငန်း၊ စွမ်းအင်နှင့် ဆက်စပ်နေသော အကြောင်းအရာဖြစ်သဖြင့် ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အမြင်တွင် ကုန်သွယ်ရေး မူဝါဒကို အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍ (Productive sectors) အပေါ် ချမှတ်ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံတော်၏ မူဝါဒများက သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်သင့်သည်။ “စားသုံးသူ အုပ်စိုးစီမံမှု (Consumer sovereignty)” ဟူသော နီယိုလစ်ဘရယ် သဘောတရားနှင့် ဆန့်ကျင်ကာ ကုန်သွယ်ရေးအနေဖြင့် ထုတ်လုပ်သူတို့၏ လိုအပ်ချက်အပေါ် တန်းတူအသိအမှတ်ပြုကာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးသင့်သည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီအတွက် အလွန်နှစ်လိုဖွယ် ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရသော စားသုံးသူ အုပ်စိုးစီမံမှုက တကယ်တမ်းတွင် စီးပွားရေး လူမှုအသိုက်အဝန်းတွင် ပါဝင်နေသော လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း၏ အကျိုးစီးပွားများကို ဖျက်ဆီးလေ့ရှိသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုလူမှုအသိုက်အဝန်း၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာများအတွက် မှီခိုအားထားရာ ဖြစ်သော ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းကို အားနည်းယုတ်လျော့ သွားစေခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် (PNP) ကုန်သွယ်ရေး မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်အနေဖြင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍအား အကာအကွယ်ပေးရေးနှင့် အားပေးမြှင့်တင်ရေးအတွက် အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတို့၏ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်ကို လုံးဝနှိပ်ပေး ပယ်ဖျောက်ထားခဲ့သော နီယိုလစ်ဘရယ် ကုန်သွယ်ရေး ပါရာဒိုင်းနှင့် တိုက်ရိုက် ဆန့်ကျင်နေပေလိမ့်မည်။

(PNP) တစ်ခုအတွင်း ကုန်သွယ်ရေးအတွက် ဦးဆောင်လမ်းညွှန်သွားမည့် မူဝါဒများမှာ အဘယ်နည်း။

ပထမဆုံးအနေဖြင့် အစိုးရသည် နိုင်ငံစီးပွားရေး၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှေးရှုကာ သွင်းကုန်ပို့ကုန်ခွန်များ တိုးမြှင့်ခြင်း (သို့မဟုတ်) လျှော့ချခြင်းနှင့် ခွဲတမ်းစနစ်များ အတည်ပြု သတ်မှတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ဖယ်ရှားခြင်းများ ပြုနိုင်ရမည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် အစိုးရသည် ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒကို အသုံးပြုကာ ၎င်း၏ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် အနေအထားကို ချဲ့ထွင်ခြင်း၊ မတူခြားနားသော နယ်ပယ်များတွင် ဖြန့်ကျက်ထားရှိခြင်းနှင့် စွဲမြဲခိုင်မာစေခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ရမည်။ ကုန်ပစ္စည်းမှတ်ပုံတင် မလုပ်မနေရ စနစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း (Compulsory Licensing)၊ ကုန်ပစ္စည်းများ၏ တည်ဆောက်ပုံ (သို့မဟုတ်) ခွဲစည်းပုံသုတေသနပြုလုပ်ခြင်း (Reverse engineering) နှင့် ပြည်တွင်း ထွက်ကုန်ပါဝင်ရေး မူဝါဒများ (Local content policies) အစရှိသော နည်းလမ်းများ ကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်ရမည်။ ထိုသို့ဖြင့် ကုန်ချောထုတ်စက်မှု လုပ်ငန်းများတွင် ပြည်တွင်းကုန်ကြမ်း တင်သွင်းသူများ တိုးပွားလာအောင် မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

တတိယအနေဖြင့် အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်အတွက် တွန်းအားပေး လုပ်ဆောင်ရာတွင် ကမ္ဘာ့မြောက်အမေရိက စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများက ချမှတ်သည့် ကုန်သွယ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သော အသိဉာဏ်ပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့် သဘောတူညီချက် (TRIPS) ကို ကြောက်ရွံ့စိုး ထိတ်နေစရာ မလိုကြောင်း လုပ်ဆောင်နိုင်ရမည်။

စတုတ္ထအနေဖြင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အချုပ်အခြာအာဏာကို အကာအကွယ်ပေးရန်အတွက် အစိုးရသည် နိုင်ငံများစွာကြား (သို့မဟုတ်) နှစ်နိုင်ငံကြား သဘောတူညီချက်များအတွင်း ပိတ်မိနေခြင်းမျိုး မဖြစ်ရအောင် ရှောင်ရှားသင့်သည်။ ထိုသဘောတူညီချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံကို သွင်းကုန်ပို့ကုန် ခွန်များ လျော့ချရန်၊ ခွဲတမ်းစနစ် သတ်မှတ်ချက်များ ဖယ်ရှားရန်၊ (TRIPS) တွင် အကျိုးဝင်နိုင်ငံ ဖြစ်စေရန်၊ တစ်ဘက်စောင်းနင်း ဖြစ်နေသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးရေး စနစ်ယန္တရားများ (ဥပမာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ - အစိုးရ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး စနစ် Investor-State Dispute Settlement (ISDS)) စသည်တို့နှင့် ချည်နှောင်ထားနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) ခေါ် ဒေသတွင်း ဘက်စုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (သို့မဟုတ်) အီးယူ-မြန်မာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေး ရေးသဘောတူညီချက် (EU-Myanmar Investment Protection Agreement) အောက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ကန့်သတ်ချက် ကြီးမားလွန်းလှသော နည်းလမ်းများအတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံရန် လိုအပ်လာမည်ဖြစ်ရာ ထိုစေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများမှ နုတ်ထွက်ရန် စဉ်းစားသုံးသပ်သင့်သည်။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး အဖွဲ့အစည်း (WTO) (သို့မဟုတ်) အာဆီယံ စီးပွားရေး လူမှုအသိုက်အဝန်း (Asean Economic Community)²⁶⁸ ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သဘောတူညီချက်များတွင် အစိုးရသည် ခြွင်းချက် အပိုဒ်များကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ ထည့်သွင်းသင့်သည်။ ဥပမာ အရည်အသွေးနိမ့် ပစ္စည်းများတင်သွင်းခြင်းမှ ကာကွယ်တားဆီးခြင်းနှင့် ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးအောက် လျော့၍ ရောင်းချခြင်းမှ ကာကွယ်တားဆီးခြင်း (anti-dumping) ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ လူ၊ တိရစ္ဆာန်၊ အပင်၊ ပိုးမွှားသန့်စင်ရေးဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများ (Sanitary and phyto-sanitary) ၊ အထူးအခွင့်အရေးများ (Special and Differential Treatment) ကဲ့သို့သော ချမှတ်ခဲ့ပြီးသော အခြေခံမူများ (သို့မဟုတ်) ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေး (trade relations) များအပေါ် ထိန်းချုပ်သည့် သီးခြား စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ရရှိခံစားပိုင်ခွင့် စသည်တို့ကို အသုံးပြုသင့်ပါသည်။

အထက်ပါမူဝါဒများကိုလမ်းညွှန်ပေးမည့် ယေဘုယျအခြေခံ သဘောတရားမှာ ကုန်သွယ်ရေးသည် တစ်ဘက်စောင်းနင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို (WTO) နီယိုလစ်ဘရယ် စည်းမျဉ်းစည်း ကမ်းများကဲ့သို့ ဦးတည်စေရန် မဟုတ်ဘဲ မိတ်ဖက်များ၏ စီးပွား ရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များကို မြှင့်တင်ပေးရန်ဖြစ်သည် ဟူသော သဘောတရားပင် ဖြစ်လေသည်။

စွမ်းအင်

(WWF) နှင့် ၎င်း၏ မဟာမိတ်တို့ အဆိုပြုခဲ့သော ပြည်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်အပေါ် အဓိက မှီခိုအားထားနေသည့် ရေရှည်တည်တံ့စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သော စွမ်းအင် လမ်းကြောင်း (Sustainable Energy Path) မှာ အောင်မြင်နိုင်မည့် အရိပ်အယောင်အများဆုံး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုလမ်းကြောင်းတွင် မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်သော အစိတ်အပိုင်းအချို့ပါဝင်နေသည်။ အကြီးစားရေအား လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ထုတ်လုပ်ရေးတွင် အလွန်ကြီးမားသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပမာဏ ထပ်တိုးပေါင်းထည့်လိုက်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေ အကြီးအကျယ် သိမ်းယူမှုကြောင့် သိန်းချီသော ကျေးလက်မိသားစုများက ခွဲခြားဖယ်ထုတ်မှုကို ခံစားနေခဲ့ရသည့် နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ကြီးမားသော လေအား တာဘိုင်စက်များနှင့် ဇီဝလောင်စာ စက်ရုံများ တည်ဆောက်ခြင်းက လယ်ယာမြေဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများကို ပိုမိုပြင်းထန်အားကောင်းစေခြင်း အစရှိသော အကြောင်းအရာများကို ဆိုလိုသည်။ ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် အဆောက်အအုံများနှင့် ဆက်နွယ်နေသော ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု (Ownership) နှင့် ထိန်းချုပ်မှု ပြဿနာကိုလည်း စွမ်းအင်ဒီမိုကရေစီ လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဖြေရှင်းထားခြင်း မရှိပေ။ ထို့အပြင် (WWF) ၏ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှု ပုံစံသည် (JICA) နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှု ပုံစံကဲ့သို့ပင် (အထက်မှအောက်သို့ စုန်ဆင်းသော ပုံစံ (top-down) ဖြစ်၏။ အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအစု အဖွဲ့များနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများက အလွန်နည်းပါးသည် (သို့မဟုတ်) အလျဉ်းမရှိသည် ဖြစ်ရာ လက်တွေ့မြေပြင် အခြေအနေမှန်များကို နားလည်သိမြင်မှု မရှိသလောက်ဖြစ်နေသည်။ သို့သော် ထိုလမ်းကြောင်းသည် ရွေးချယ်စရာ မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်အတွက် ကောင်းမွန်သော စမှတ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ စီမံကိန်းဒေသများအတွင်းမှ လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံလာအောင် အနည်းငယ် အချောသပ်ရန် လိုအပ်သည့် လမ်းကြောင်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်လေတော့သည်။

အခြားရွေးချယ်စရာ စွမ်းအင်မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

“ အသေးစား ရေအားစွမ်းအင်ကဲ့သို့သော အခြားပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်စနစ်များနှင့်အတူ ဆိုလာစွမ်းအင်ကို လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် အဓိကရင်းမြစ်အဖြစ် ရွေးချယ်အသုံးပြုခြင်း။ ဥပမာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသေးစားရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းပေါင်း (၁၀၀၀) ခန့်ရှိပြီး အများစုက ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တည်ရှိသည်။ အသေးစား ဓာတ်အားလိုင်းပေါင်း (၁၀၀၀၀) ခန့်က ဗဟိုအမျိုးသား ဓာတ်အားလိုင်းနှင့် ချိတ်ဆက်ထားခြင်း မရှိဟု ဆိုကြ၏။²⁶⁹ အစိုးရသည် အဆိုပါ အသေးစားစွမ်းအင် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအဖြစ် အားပေးကူညီ ထောက်ပံ့ကာ၊ ထိုလုပ်ငန်းများကို

အခြားနေရာ ဒေသများတွင် ချဲ့ထွင်လုပ်ကိုင်နိုင်အောင် မြှင့်တင်ပေးသင့်သည်။ အလွန်တစ်ရာ ကြီးမားသော ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်သည့် ရေအားစွမ်းအင်နှင့် ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင် လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်အစား အခြားရွေးချယ်စရာ လမ်းကြောင်းများလည်း ရှိနေသည်ကို ပြသနိုင်မည် ဖြစ်လေသည်။

ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများက သူတို့၏ နယ်မြေများအတွင်းမှ လျှပ်စစ်သွယ်တန်း ချိတ်ဆက်မှုကို ကိုယ်တိုင်သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်သည့် ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်မှု မဟုတ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရေး စနစ် (de-centralized electrification)။ ဤအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ အတော်ပင် အသေးစိတ်ရေးဆွဲချမှတ်ခဲ့သော "ရှမ်းပြည်နယ်အတွက် စိမ်းလန်းသော စွမ်းအင်မူဝါဒ (Green Energy Policy for Shan State)" မူကြမ်းက အခြားပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် စံနမူနာတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု မရှိသော စနစ် (decentralization) အတွက် အကြောင်းရင်းများအား အမျိုးသား ဓာတ်အားလှိုင်း တစ်ခုတည်းကို ချိတ်ဆက်သွယ်တန်းသည့် စနစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသည်မှာ ကောင်းမွန်ပြည့်စုံလှသည်။

မတူခြားနားသော တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ်များတွင် မတူကွဲပြားသော သယံဇာတများ၊ လိုအပ်ချက်များနှင့် ဦးစားပေးအကြောင်းအရာများ ရှိ၏။ ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုကို ဖြေလျှော့ကာ အချို့ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်အဆင့်သို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းကြောင့် မတူခြားနားသော ပြည်နယ်များအဖို့ သူတို့၏ သီးခြားလိုအပ်ချက်များနှင့် မူဝါဒရေးရာ ရည်မှန်းချက်များကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေးအတွက် အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲ လုပ်ဆောင်ရန် ပိုမိုလွယ်ကူလာမည် ဖြစ်ပြီး ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လာမည် ဖြစ်၏။ ရှမ်းပြည်နယ်အနေနှင့်ဆိုလျှင် ရေရှည်တည်တံ့စေသော စွမ်းအင်မျှော်မှန်းချက်တစ်ရပ်ကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် မတူကွဲပြားသော စွမ်းအင်အမျိုးအစားများစွာကို အသုံးပြုရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - အသေးစား ဓာတ်အားလှိုင်းသုံး အသေးစား ရေအားလျှပ်စစ်စွမ်းအင်၊ ဓာတ်အားလှိုင်းသုံး (သို့မဟုတ်) ဓာတ်အားလှိုင်း မသုံးသော (on-grid and off-grid) ဆိုလာ စွမ်းအင်၊ ဇီဝဓာတ်ငွေ့နှင့် ဇီဝစွမ်းအင်စက်ရုံများ အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်သော အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှုများတွင် ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်သော စွမ်းအင်များကို ရွေးချယ်ရန် ပိုမိုအားသာလေ့ ရှိသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဗဟိုမှ ထိန်းချုပ်ခြင်း မပြုသော အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း (decentralized planning) ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးရန် တွန်းအားပေး ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီအလိုက် (သို့မဟုတ်) ပြည်နယ်တစ်ခုမှ နယ်မြေဒေသများအတွက် ၎င်းတို့တွင် ရှိသော သယံဇာတများနှင့် ဒေသတွင်း လိုအပ်ချက်များကို အခြေခံ၍ သင့်တော်ဆီလျော်မှု အရှိဆုံးဖြစ်သော ကိုယ်ပိုင်စွမ်းအင် စီမံကိန်းတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ဖြစ်၏။²⁷⁰

ခရိုနီအရင်းရှင်များနှင့် စစ်တပ်တို့က စီးပွားရေး၏ အစိတ်အပိုင်းအများစုကို ကြီးကြီးမားမား လွှမ်းမိုးထားသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် စွမ်းအင်ဒီမိုကရေစီစနစ်က

အလွန်တစ်ရာ အရေးပါသည်။ ထိုသူတို့သည် စွမ်းအင်ကို အကျိုးအမြတ်ကြီးကြီးမားမား ပေးအပ်နိုင်သည့် နယ်ပယ်သစ် တစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရုံမျှကြပေလိမ့်မည်။ စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများကို ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ဆိုင်မှုအောက် မဟုတ်ဘဲ ပြည်သူ (သို့မဟုတ်) လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ ပိုင်ဆိုင်မှုအောက်တွင် များနိုင်သမျှများများ ထားရှိရမည်။ အထက်ဖော်ပြပါ "ရှမ်းပြည်နယ်အတွက် စိမ်းလန်းသော စွမ်းအင် အစီအစဉ်" အတိုင်း ပြည်သူပိုင်ဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဖြစ်စေ၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းကို လူမှုအသိုက်အဝန်းက အားလုံးပါဝင်သော ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းကျသည့် ပုံစံတစ်ရပ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ဆွေးနွေးတင်ပြမှုများတွင် စီးပွားရေးမူဝါဒ၏ နယ်ပယ် အစိတ်အပိုင်းများစွာ ပါဝင်ခဲ့ခြင်း မရှိသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်၏ (ဥပမာ အခွန်စနစ် (taxation) ၊ ငွေကြေး ထုတ်ဝေထိန်းချုပ်ရေး မူဝါဒ (monetary policy) ၊ ဘဏ္ဍာရေး မူဝါဒ (fiscal policy))။ သို့သော် အဆိုပါမူဝါဒများ ရေးဆွဲချမှတ်မှုကိုလည်း (PNP) ၏ အခြေခံစံနှုန်းတန်ဖိုးများနှင့် ပါရာဒိုင်းတို့ကသာ လမ်းညွှန်သွားရမည် ဖြစ်သည်။

လုပ်ငန်းစဉ်

(PNP) အား ရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း တွင် အနှစ်သာရကဲ့သို့ပင် အရေးကြီးသည်မှာ လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်၏။ ဤနေရာတွင် အခြေခံမူများစွာကို အဆိုပြုတင်ပြထား သည်။

ပထမဆုံးအနေဖြင့် မဟာဗျူဟာရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းနှင့်အားပေး ကူညီထောက်ပံ့ခြင်းတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ သည် 'ပြည်သူနှင့် အနီးဆုံးအစိုးရအဆင့်တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်အများဆုံး ချမှတ်ခြင်း (subsidiarity)' သဘောတရားနှင့်အညီ (PNP) တစ်ခုအတွက် အခြေခံမူများ ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းမှုအဆင့်ထိသာ ပါဝင်ရန် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကန့်သတ်ထားသင့်သည်။ အမျိုးသားအဆင့် အခြေခံမူများအား နယ်မြေဒေသတွင်း (PNP) ပုံစံတစ်ခု အဖြစ် ချမှတ်ကျင့်သုံးခြင်းကို ပြည်နယ်နှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများက တာဝန်ယူ လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သူတို့ နယ်မြေဒေသများအတွင်းမှ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေမှန်များကို သူတို့ကသာ အကောင်းဆုံး သိမြင်နားလည်နိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံ အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တစ်ရပ်ကများစွာ ပံ့ပိုးကူညီပေးမည် ဖြစ်သည်။ ထိုစနစ်သည် လူထု၏ ကြီးမားလှသော အစိတ်အပိုင်းများ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား ဒေသများက အားပေးထောက်ခံနေကြသော စနစ်တစ်ရပ်လည်း ဖြစ်၏။ သို့သော် နယ်မြေဒေသအဆင့်တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်အများစု ချမှတ်ခြင်း (subsidiarity) (သို့မဟုတ်) အာဏာခွဲဝေနှုန်းအပိုင်း (devolution) ဟု ဆိုရာဝယ် နိုင်ငံတစ်ခုလုံးအတွက် တစ်ပြေးညီတည်း မဟုတ်သော မူဝါဒများဟူ၍ မရှိဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် မသင့်ပေ။ ဥပမာ - ကုန်သွယ်ရေး၊ ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေး ပေါ်လစီ၊ ဖက်ဒရယ် ငွေကြေးထုတ်ဝေထိန်းချုပ်ရေး ပေါ်လစီနှင့် ဖက်ဒရယ် ဘတ်ဂျက် စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရသည် (PNP) အား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် နယ်မြေဒေသများ အားလုံးကို ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များ ချပေးရမည်။ သို့သော် ဦးစားပေးရေး အခြေခံမူ (affirmative action principle) နှင့်အညီ ပေးအပ်ရမည်။ နိုင်ငံတွင်းရှိ ပိုမိုဆင်းရဲနွမ်းပါးသော၊ အတိတ်ကာလက ဖိနှိပ် ရက်စက်မှုများ ပိုမိုခံစားခဲ့ရသော ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် ပိုမို ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရသော ဒေသများအတွက် အထူးသီးသန့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးကူညီမှုများ ပေးအပ်ရေးဟူသည့် အခြေခံမူပင် ဖြစ်သည်။

တတိယအနေဖြင့် လူထုအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတို့သည် စိုက်ပျိုးရေး ဦးဆောင်သော မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်ကို အောက်ခြေမှ ရေးဆွဲချမှတ်သည့် အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အဓိကကျသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ရမည်။ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရေး သဘောတရားကြောင့်သာမဟုတ်ဘဲ နေရာတစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာ(PNP) ရေးဆွဲချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို ဒေသအခြေအနေအလိုက် ကွဲပြားမှုဖြစ်စေမည့် နယ်မြေ ဒေသအကြောင်း နှစ်သိမြင်မှု မပါလျှင် ထိုမဟာဗျူဟာသည် ကျရှုံးမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

နောက်ဆုံးမှတ်စု

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့်ဆိုလျှင် ဤလေ့လာမှုကို ကျွန်ုပ်တို့ စတင်ခဲ့ချိန်၌ ထင်ရှားသော အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း လှုပ်ရှားတက်ကြွသူတစ်ဦးက “အခုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု စကားဝိုင်းတွေမှာ ပါဝင်စေမယ့်အစား ပြဿနာလို့ [NLD အစိုးရက] မြင်နေကြပြီ”²⁷¹ ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ယင်းသည် စိတ်မကောင်းစရာ အခြေအနေ ဖြစ်ပြီး ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်သည်။ (NLD) အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအစုအဖွဲ့များ ကြားတွင် အပြန်အလှန် သင်ယူစရာများစွာ ရှိနေသည်။ နှစ်ဘက်လုံးက လက်ရှိ အခက်အခဲအတားအဆီးများကို ကျော်ဖြတ်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်အတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသော မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တစ်ရပ်ကို ဖန်တီးနိုင်ပါစေဟု မျှော်လင့်မိပါသည်။

Endnotes

1. Peter Brimble, former Deputy Country Director, Myanmar Resident Mission, Asian Development Bank, interview, Yangon, May 19, 2017.
2. Thomas Kring, Economic Adviser, United Nations Development Program, interview, Yangon, May 20, 2017.
3. Paul Donowitz, former Asian Development Bank liaison with civil society, interview, Yangon, May 20, 2017.
4. Min Zin, Executive Director of Institute for Strategy and Peace, Interview, Yangon, Sept. 26, 2017.
5. *Ibid.*
6. Donowitz.
7. *Ibid.*
8. *Ibid.*
9. *Ibid.*
10. *Ibid.* Also Peter Brimble.
11. Donowitz.
12. Daniel Aguirre, International Legal Adviser for Myanmar, Interview, Yangon, May 20, 2017.
13. *Ibid.*
14. "New Investment Law Helps Myanmar Rebuild its Economy and Create Jobs," World Bank, Jan. 25, 2017, <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2017/01/25/new-investment-law-helps-myanmar-rebuild-its-economy-and-create-jobs>. Accessed Jan. 6, 2018.
15. Aguirre.
16. I find the word "socialist" to describe the pre-1988 political and economic regime problematic. However, owing to its widespread use, I will use it, sometimes with quotation marks or the prefix "so-called." A more accurate description of the pre-2011 system of rule is "military oligarchy," which I borrow from Paul Chambers and Napisa Waitookiat, *Khaki Capital: The Political Economy of the Military in Southeast Asia* (Copenhagen: NIAS Press, 2017), p. 30. This system "includes regimes where an institutionalized military rules as well as those where a military strongperson is in charge. The category tends to develop in countries where, at independence, military development was far ahead of that of other political institutions. Sometimes, military leaders govern through political parties, but generally such parties are simple smokescreens behind which the military is fully in charge. Examples of this variant include Burma/Myanmar (1962-88; 1988-2011); Cambodia (1970-75); Indonesia (1965-98); and Thailand (1958-68); 2014-present.)"
17. Food and Agricultural Organization(FAO), *Myanmar at a Glance*, <http://www.fao.org/myanmar/fao-in-myanmar/myanmar/en/>. Accessed Jan 17, 2018.
18. As noted in the introduction, we do not use the word "socialist" here for the pre-1988 system of government in Myanmar to denote what is commonly meant by a socialist system of production. We are simply adopting a term that is usually used to describe the pre-1988. Essentially, however, that regime was a "military oligarchy," a category we borrow from Paul Chambers and Napisa Waitookiat, *Khaki Capital: The Political Economy of the Military in Southeast Asia* (Copenhagen: NIAS Press, 2017), p. 30. This system "includes regimes where an institutionalized military rules as well as those where a military strongperson is in charge. The category tends to develop in countries where, at independence, military development was far ahead of that of other political institutions. Sometimes, military leaders govern through political parties, but generally such parties are simple smokescreens behind which the military is fully in charge. Examples of this variant include Burma/Myanmar (1962-88; 1988-2011); Cambodia (1970-75); Indonesia (1965-98); and Thailand (1958-68); 2014-present.)"
19. Here we use the term surplus to refer to the value of that part of the peasant's product that is over and above what his or her family needs to reproduce their labor power plus what he or she needs as inputs to reproduce the cycle of production, such as seeds, fertilizers, and pesticides. In our interview with Hantha Myint, Chairman of NLD Economic Committee, in Yangon on May 19, 2017, he used the term surplus in roughly the same sense in dealing with economic distribution issues.
20. Koichi Fujita and Ikuko Okamoto, "Overview of Agricultural Policies and the Development of Myanmar," in Koichi Fujita, Fumiharu Mieno, and Ikuko Okamoto, eds., *The Economic Transition in Myanmar after 1988* (Singapore: National University of Singapore Press, 2009), p. 169.
21. Kevin Malseed, "Where There Is No Movement: Local Resistance and the Potential for Solidarity," *Journal of Agrarian Change*, Vol. 8 Nos. 2 and 3 (April and July 2008), p. 496.
22. Ikuko Okamoto, *Economic Disparity in Myanmar* (Singapore: National University of Singapore Press, 2003), p. 14.
23. Ardeth Maung Thawngmung, "Rural Perceptions of State Legitimacy in Burma/Myanmar," *Journal of Peasant Studies*, Vol.30, No.2, January 2003, p. 4.
24. *Ibid.*, p. 9. Whether and how often the death penalty for violations of the ban on producing non-paddy crops was imposed is a question that needs more research.
25. Okamoto, p. 17.

26. Fujita and Okamoto, p. 170.
27. Thawngmung, p. 17.
28. NGO Food Security Working Group, *Food Security in Myanmar: A Review of Issues* (Food Security Working Group: May 2004), p. 16.
29. Thawngmung, quoted in James C. Scott, Review of *Behind the Teak Curtain: Authoritarianism, Agricultural Policies and Political Legitimacy in Rural Burma/Myanmar*, by Ardeth Maung Thawngmung (London: Paul Kegan, 2004), in *Journal of Agrarian Change*, Vol. 7 No. 1, (Jan. 2007), p. 121.
30. Lee Jones, "The Political Economy of Myanmar's Transition," *Journal of Contemporary Asia*, Vol. 44, No. 1 (2014), p. 151, <https://www.tni.org/files/download/accesdenied-briefing11.pdf>. Accessed Jan. 22, 2018.
31. Thawngmung, p. 30.
32. Cited in Global Witness, *Guns, Cronies, and Crops* (Global Witness: March 2015), p. 9.
33. See Tom Kramer, *Neither War nor Peace: The Future of the Ceasefire Agreements in Burma* (Amsterdam: Transnational Institute, 2009), pp. 24-29; and Kevin Woods, "Ceasefire Capitalism: Military-private Partnership, Resource Concession, and Military-state Building in the Burma-China Borderlands," *Journal of Peasant Studies*, Vol. 38, No. 4 (2011), pp. 747-770.
34. *Agricultural Development Strategy and Investment Plan* (ADS), Draft 4, Nay Pyi Taw, Sept 4, 2017, p. 17.
35. *Ibid.*, p. 17.
36. Transnational Institute, "Access Denied: Land Rights and Ethnic Conflict in Burma," Burma Policy Briefing, No. 11, Amsterdam, May 2013, p. 4. See also Jennifer Franco, Hannah Twomey, Khu Khu Ju, Pietje Vervest, and Tom Kramer *The Meaning of Land in Myanmar: A Primer* (Amsterdam: Transnational Institute, 2015), <https://www.tni.org/en/publication/the-meaning-of-land-in-myanmar>. Accessed Jan. 16, 2018.
37. Land in Our Hands Network, *Destroying People's Lives* (Land in Our Hands Network, 2015), p. 29.
38. Global Witness, p. 9.
39. NGO Food Security Working Group, p. 13.
40. Global Witness, *Guns, Cronies, and Crops: How the Military, Political and Business Cronies Conspired to Grab Land in Myanmar* (March 2015), pp. 4-5
41. *Ibid.*
42. "Farmers in Kachin State Stand up to Yuzana Company's Land Grab," *Kachinland News*, March 2, 2017, <http://www.kachinlandnews.com/?p=27614>. Accessed Jan. 23, 2018.
43. Khaing Mi Phue Aung, "Livelihood and Environmental Impacts from the Shwe Gas Pipeline in Nga Phe Township, Myanmar," in Chayan Vaddhanaphuti and Sabrina Gyonyary, eds., *Land and River Grabbing: The Mekong's Greatest Challenge* (Chiang Mai: Center for ASEAN Studies, Chiang Mai University, 2015), pp. 23-24.
44. Karen Human Rights Working Group, *Losing Ground: Land Conflicts and Collective Action in Eastern Myanmar* (Karen Human Rights Working Group: March 2013), p. 10.
45. Saskia Sassen, "Is Rohingya Persecution Caused by Business Interests Rather than Religion," *Guardian*, January 4, 2017, <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2017/jan/04/is-rohingya-persecution-caused-by-business-interests-rather-than-religion>. Accessed Jan. 13, 2018.
46. Okamoto, p. 2.
47. *Ibid.*, p. 4.
48. *Ibid.*, p. 200.
49. *Ibid.*, p. 3.
50. *Ibid.*, p. 201
51. NGO Food Security Working Group, p. 17.
52. *Ibid.*
53. ADS, p. 17.
54. *Ibid.*
55. James C. Scott, p. 122.
56. *Ibid.*
57. Transnational Institute, p. 2.
58. Karen Human Rights Group, pp. 41-49.
59. TNI, p. 9. Unfortunately for the affected communities, however, the parliamentary investigation headed by Aung San Suu Kyi ruled against them, with Aung San Suu Kyi herself traveling to the protest site to tell villagers to end their resistance, accept the compensation offered by the company, and make way for the joint venture between the military conglomerate UMC and a subsidiary Chinese weapons-making company.
60. Tom Kramer, TNI's Myanmar specialist, says that the resistance was ignited by a local protest at the planned dam site, which was then embraced by Kachin activists at the state level, "and then became a national campaign involving many ethnic Bamar activists, mainly because they see the Irrawaddy river—which starts at the confluence of the Mali Kha and N'Mai Kha rivers in Kachin state (Myitsone)—as a national treasure. New dams planned on the Tjhanlwin (Salween) river, which only flows through ethnic states in Myanmar, have so far mainly drawn protest from non-Bamar groups." Email comment, Jan. 18, 2018.
61. Compared to the National Land Use Policy (NLUP) consultations, though, the ADS were criticized by many as rushed, with people not getting the Burmese translation of the very long document in time.
62. ADS, p. 17-18.

63. On this issue, see Transnational Institute, "Reasserting Control: Voluntary Return, Restitution, and the Right to Land for IDP's, and Refugees in Myanmar," Myanmar Policy Briefing, May 20, 2017, https://www.tni.org/files/publication-downloads/voluntary_return_restitution_and_the_right_to_land_for_idps_and_refugees_in_myanmar.pdf.
64. See Jenny Franco, Hannah Twomey, Khu Khulu, Pietje Vervest, and Tom Kramer, *The Meaning of Land in Myanmar: A Primer* (Amsterdam: Transnational Institute, 2015), pp. 12-17, https://www.tni.org/files/publication-downloads/tni_primer-burma-digitaal.pdf.
65. Transnational Institute (TNI), "General comments on the Agricultural Development Strategy and Investment Plan of the Government of Myanmar," Draft-3, December 2016.
66. ADS, p. 53.
67. *Ibid.*, p. 70
68. *Ibid.*
69. *Ibid.*
70. *Ibid.*, p. 71.
71. *Ibid.*, pp. 72-74.
72. *Ibid.*
73. TNI.
74. ADS, p. 74.
75. Tin Maung Maung Than, *State Dominance in Myanmar: The Political Economy of Industrialization* (Singapore: ISEAS, 2007), p. 307.
76. *Ibid.*, p. 307.
77. *Ibid.*, p. 37.
78. *Ibid.*, p. 225. As noted in earlier chapters, the Ne Win regime was essentially a military oligarchy, not a socialist government in the sense of a government working for the common good. We use the term socialist to refer to it, however, mainly because so much previous research has referred to it using this term.
79. Toshihiro Kudo, "Latest 'Developmental State' Failed in Myanmar: International Sanctions and Military's Growth Strategy," National Graduate School of Policy Studies, Tokyo, June 20, 2017.
80. Lee Jones, "The Political Economy of Myanmar's Transition," *Journal of Contemporary Asia*, Vol. 44, No. 1 (2014), p. 150.
81. Myanmar Investment Commission, Myanmar: Indicative Private Sector Development Framework and Action Plan (Nay Pi Taw: Myanmar Investment Commission, March 2016), p. 22.
82. Kudo.
83. *Ibid.*
84. *Ibid.*
85. Ministry of Industry, Government of the Union of Myanmar, *Industrial Policy* (Nay Pi Taw: Ministry of Industry, 2016).
86. See John Buchanan, Tom Kramer, and Kevin Woods, *Developing Disparity: Regional Investment in Burma's Borderlands* (Amsterdam: Transnational Institute, Feb. 2013).
87. Under its previous acronym of MITI, this agency is credited with guiding Japan's post-World War II renaissance in Chalmers Johnson's classic work, *MITI and the Japanese Miracle: The Growth of Industrial Policy* (Stanford: Stanford University Press, 1982).
88. Toshihiro Kudo, Satoru Kumagai, and So Umezaki, *Five Growth Strategies for Myanmar: Reengagement with the Global Economy*, IDE Discussion Paper, No. 427 (Tokyo: Institute for Developing Economies, 2013), p.p. 32-33.
89. *Ibid.*, p. 43.
90. *Ibid.*, p. 44.
91. Akira Sato, "Myanmar Industrial Development Vision," *IIST E-Magazine*, Oct, 30, 2015, <https://www.iist.or.jp/en-m/2015/0248-0988/>
92. *Ibid.*
93. PyldaungsuHluttaw, *Myanmar Special Economic Zones Law* (Nay Pi Taw: PyldaungsuHluttaw, Jan. 23, 2014).
94. Kudo, Kumagai, and Umezaki, p. 40.
95. Buchanan *et al.*, pp. 29-30.
96. *Ibid.* pp. 39-40.
97. "Dream Takes Wing as ASEAN Steps Forward: The Vision behind the Southern Economic Corridor," JICA's World, Vol. 9, No. 2 (April 2017), p. 7.
98. Charlie Main, *SEZ's and Value Extraction from the Mekong* (Bangkok: Focus on the Global South, 2017), p. 52.
99. *Ibid.*, p. 63.
100. Toshihiro Kudo and Satoru Kumagai, "An Export-oriented and FDI-driven Growth Strategy for Myanmar," in Hank Lim and Yasuhiro Yamada, eds., *Myanmar's Integration into the Global Economy*, Bangkok Research Center Research Report, No. 13 (Bangkok: Japan External Trade Organization, 2014), p. 21. <http://www.ide.go.jp/English/Publish/Download/Brc/13.html>. Accessed Dec 28, 2017.
101. *Ibid.*
102. *Ibid.*, p. 59
103. Buchanan *et al.* p. 2.
104. Japan International Cooperation Agency (JICA), "Private Sector Investment Finance for the Thilawa Special Economic Zone (SEZ)," Press release, April 23, 2014, https://www.jica.go.jp/english/news/press/2014/140423_01.html. Accessed Nov. 23, 2017.
105. *Ibid.*
106. Hsan Htoo Aung, "32 Companies Start Commercial Operations in Thilawa SEZ," *Eleven*, Aug 14, 2017, <http://www.elevenmyanmar.com/business/11078>. Accessed Dec. 3, 2017.

107. Myanmar Thilawa SEZ Holdings Public Limited, <http://www.mtshmyanmar.com/>
108. Interview with villagers, names withheld, from Phalan Village, Thilawa, May 23, 2017.
109. *Ibid.*
110. *Ibid.*
111. Interview with Masayuki Karasawa, Chief Representative, JICA, Yangon, Sept. 28, 2017.
112. Lauren Nishimura, "Facing the Concentrated Burden of Development: Local Responses to Myanmar's Special Economic Zones," in Melissa Crouch, ed., *The Business of Transition: Law Reform, Development, and Economics in Myanmar* (Cambridge: Cambridge University Press, 2017), p. 205.
113. *Ibid.*
114. Karasawa.
115. Kudo, Tumagai, and Umezaki, p. 40.
116. Interview with Frankie Abreu, organizer with the Tanintharyi Indigenous People's Network in Karen territory, Sept. 25, 2017.
117. hant Zin, Presentation of "Voices from the Ground," Dawei, Sept. 23, 2017.
118. *Ibid.*
119. Interview with Phra Onta, chief monk of Kalehontar Buddhist temple, Kalehontar, Sept. 24, 2017.
120. Htun Htun Minn, "Myanmar's Special Economic Zones: Jumpstarting an Economy in a Rut," Myanmar Business Today, Sept. 3, 2014, Vol. 2, No. 35, <https://www.mmbiztoday.com/articles/myanmar-s-special-economic-zones-jumpstarting-economy-rut>. Accessed Jan. 18, 2018.
121. *Ibid.*
122. Maria Lall, *Understanding Reform in Myanmar: People and Society in the Wake of Military Rule* (London: Hurst and Company, 2016), pp. 141-142.
123. Interview with Frankie Abreu.
124. *Ibid.*
125. See, for instance, Chulalongkorn University Professors Naruemon Thaubchumpon and Carl Middleton's "Redressing Transboundary Environmental Injustice at the Dawei Special Economic Zone and Road-Link Project," Presentation at the 13th Thai Studies International Conference, Chiang Mai, July 15-18, 2017.
126. Quoted in Dawei Development Association, "Dawei Special Economic Zone Project: Chronology of Events," undated.
127. Abreu.
128. Mads Barsbesgaard, Email correspondence, Amsterdam, January 2, 2018,
129. The Government of the Republic of the Union of Myanmar National Energy Management Committee, *Myanmar Energy Master Plan: Executive Summary* (Government of Myanmar: Yangon, 2015), p. iii. *energy Master Plan*
130. Masahiko Tanaka, "Reflections on President Obama's Visit to Myanmar," Japan International Cooperation Agency, November-December 2012, https://www.jica.go.jp/usa/english/office/others/newsletter/2012/1211_12_03.html
131. JICA, "3 Scenarios in National Electricity Master Plan (2014)," handout, JICA Head Office, Tokyo, June 26, 2017.
132. The Government of the Republic of the Union of Myanmar National Energy Management Committee, *Myanmar Energy Master Plan Final Report* (Nay Pyi Taw: Government of Myanmar, Dec. 2015), p. 640. Hereafter to be referred to simply as *Myanmar Energy Master Plan*.
133. Dr. Toshihiro Kudo, Interview, Tokyo, June 26, 2017.
134. JICA statistics cited in Amara Thiha, "Where Will Myanmar's Electricity Come From," *The Diplomat*, Aug 4, 2017, <https://thediplomat.com/2017/08/where-will-myanmars-energy-come-from/>.
135. World Wildlife Federation, "An Alternative Vision for Myanmar's Power Sector," handout, Yangon, 2016.
136. World Wildlife Federation, Ream, Spectrum, and IES, *Myanmar's Electricity Vision* (no place and date indicated), p. 20; here after to be referred to as WWF *et al.*
137. Thiha, *ibid.*
138. *Ibid.*
139. Ben Cole, "'Clean Coal:' Billions of Dollars and Lots of Carbon," *Financial Review*, Feb 15, 2017, <http://www.afr.com/news/clean-coal-billions-of-dollars-and-lots-of-carbon-20170213-guc03f>
140. *Ibid.*
141. Vikram Kumar, IFC, interview, Yangon, Sept 27, 2017.
142. World Wildlife Federation *et al.*, p. 58.
143. J Power, "History and Generating History [of Isogo Thermal Power Station]," handout, Isogo, Japan, July 3, 2017.
144. Shinji Yasui, JICA, Interview, JICA Head Office, Tokyo, June 26, 2017.
145. J Power, *ibid.*
146. Kudo, *ibid.*
147. *Ibid.*
148. German Watch, *Global Climate Risk: Index*, 2015, <http://www.germanwatch.org/en/download/10333.pdf>
149. Tildy Bayar, *Power Engineering International*, May 25, 2016, <https://www.powerengineeringint.com/articles/2016/05/japan-leads-overseas-coal-power-project-funding-report-shows.html>

150. Vikram Kumar, interview, Yangon, Sept. 27, 2017.
151. Name withheld, interview, Tokyo, June 26, 2017.
152. *Myanmar Energy Master Plan, Final Report, Energy Resource Inventory*, pp. 190-191.
153. Asian Development Bank, *Myanmar: Energy Sector Assessment* (Manila: Asian Development Bank, 2016)
154. *Myanmar Energy Master Plan*, p. 201
155. *Ibid.*, pp. 193-194.
156. *Ibid.*, p. 201.
157. *Ibid.*, p. 203.
158. *Ibid.*, p. 200
159. *Ibid.*
160. *Ibid.*, p. 204.
161. "Irrawaddy Myitsone Dam, *International Rivers*, undated, <https://www.internationalrivers.org/campaigns/irrawaddy-myitsone-dam-0>. Accessed Dec. 10, 2018
162. *New York Times*
163. *Myanmar Energy Master Plan*, p. 193
164. Stephanie Olinga-Shannon, Transnational Institute, Email comment, Jan. 22, 2017. See also, Yimou Lee, Shwe Yee Saw Myint, "China may scrap divisive dam in Myanmar to advance other interests: sources," Reuters, April 5, 2017, <https://www.reuters.com/article/us-china-silkroad-myanmar-dam/china-may-scrap-divisive-dam-in-myanmar-to-advance-other-interests-sources-idUSKBN1771VI>. Accessed Jan. 24, 2017.
165. Tom Fawthrop, "China's Myanmar Dam Hypocrisy," *The Diplomat*, Jan 28, 2017, <https://thediplomat.com/2017/01/chinas-myanmar-dam-hypocrisy/>
166. *Ibid.*
167. *Ibid.*
168. IFC, quoted in Aung Shin and Clare Hammond, "IFC to Lead Sustainable Hydro in Myanmar," *Myanmar Times*, Sept 23, 2015.
169. *Ibid.*
170. Kate Lazarus, quoted in Tom Fawthrop, "Is Hydropower Really Sustainable in Tropical Rivers," Presentation at the Asia-Pacific International Studies Association Conference, Phitsanulok, Thailand, Oct. 22, 2017.
171. Kate Lazarus, quoted in Shin and Hammond, *ibid.*
172. Bruce Shoemaker, Letter to the Editor, *Myanmar Times*, Oct. 18, 2015.
173. Quoted in *ibid.*
174. Quoted in Fawthrop, "Is Hydropower....?"
175. Kumar, *ibid.*
176. "Ten Reasons Why Climate Initiatives Should Not Include Large Hydropower Projects: A Civil Society Manifesto for the Support of Real Climate Solutions."
177. Gary Lee, Email correspondence, Jan. 16, 2018.
178. Comment in email from hydropower expert, anonymity requested.
179. Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), *Australia's Mekong Region Water Resources Program—Sector Investment Plan 2014-2018* (Canberra: DFAT, 2015), pp. 28-29.
180. DFAT, p. 27.
181. Witoon Permpongsacharoen, Mekong Energy and Electricity Network, "Reading Myanmar's Electricity Plans and the Implications," Consultative Meeting on Promoting Participatory Electricity Planning in Myanmar, May 25, 2017, p. 12.
182. *Ibid.*, p. 16.
183. *Ibid.*, pp. 10-11.
184. WWF *et al.*, p. 11
185. *Ibid.*, p. 30.
186. *Ibid.*, pp. 133, 148.
187. *Ibid.*, p. 64.
188. *Ibid.*, p. 129.
189. *Ibid.*, p. 130.
190. *Ibid.*, p. 37.
191. *Ibid.*, p. 41.
192. Doi Ra, program officer of Paung Ku, email correspondence, Jan. 15, 2018.
193. International Crisis Group, *Myanmar: The Politics of Economic Reform*, Asia Report No. 231 (Brussels: International Crisis Group, July 27, 2002), p. 11.
194. Marco Bunte, "Military Guardianship and its Economic Foundations," in Paul Chambers and Napisa Waitoolkiat, eds., *Khaki Capital: The Political Economy of the Military in Southeast Asia* (Copenhagen: Nordic Institute of Asian Studies, 1917), p. 102.
195. Andrew R.C. Marshall and Min Zayar Oo, "Myanmar old guard clings to \$8 billion jade empire," Reuters, Oct 1, 2013, <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-jade-specialreport/special-report-myanmar-old-guard-clings-to-8-billion-jade-empire-idUSBRE98S00H20131001>. It must be noted that widespread human rights abuses have been reported in the Letpadaung mining operation, including the shooting of workers. See Amnesty International, "Myanmar: Mountain of Trouble: Human Rights Abuses at Myanmar's Letpadaung Mines," <https://www.amnesty.org/en/documents/asa16/5564/2017/en/>. Accessed Jan. 21, 2018.
196. *Ibid.*, p. 103.
197. *Ibid.*
198. International Crisis Group, *ibid.*
199. Quoted in Marshall and Oo.
200. Bunte, p. 118.

201. Aung Min and Toshihiro Kudo, "Business Conglomerates in the Context of Myanmar's Economic Reform," in Hank Lim and Yasuhiro Yamada, eds., *Myanmar's Integration into the Global Economy*, Bangkok Research Center Research Report, No. 13 (Bangkok: Japan External Trade Organization, 2014), p. 172. <http://www.ide.go.jp/English/Publish/Download/Brc/13.html>. Accessed Dec. 28, 2017.
202. There are a number of other good sources on the cronies and their activities. An important one is a three-part series on "Business Tycoons" that came out in *The Irrawaddy* in 2000. See Burmese Tycoons http://www2.irrawaddy.com/article.php?art_id=1923; http://www2.irrawaddy.com/article.php?art_id=1924; http://www2.irrawaddy.com/article.php?art_id=1925. Accessed Jan. 25, 2018.
203. *Ibid.*, p. 143.
204. *Ibid.*, pp. 143-144.
205. Karen Human Rights Working Group, *Development by Decree* (Karen Human Rights Working Group, April 2007), p. 59.
206. Min and Kudo, pp. 144-145.
207. Isabel Rutherford, "The Great Burmese Fire Sale," *Foreign Policy*, Oct. 29, 2015, <http://foreignpolicy.com/2015/10/29/the-great-burmese-fire-sale-myanmar-privatization/>. Accessed Jan. 23, 2018.
208. KBZ Group, http://www.kbzgroup.com.mm/corporate_structure.html. Accessed Jan. 21, 2018.
209. "KBZ, Opens 500th Bank Branch," *The Global New Light of Myanmar*, Nov. 11, 2017, <http://www.globalnewlightofmyanmar.com/kbz-opens-500th-bank-branch/>. Accessed Jan. 21, 2018.
210. Min and Kudo, pp. 147-148.
211. *Ibid.*
212. *Ibid.*
213. Asia World Company Ltd., <http://www.asiaworldcompany.com/index.php/en/about-us/key-projects>. Accessed Jan. 21, 2018.
214. Benjamin Cheah, "Debt of Honour: Singapore's Ties to Burma's Junta," *The Online Citizen*, Sept. 29, 2007, <https://www.theonlinecitizen.com/2007/09/29/singapores-debt-of-honour/>. Accessed Dec 30, 2017.
215. U Aung Thuang is widely suspected of having masterminded the attack on an NLD motorcade with Aung San Suu Kyi in 2003 where dozens of NLD people were reported killed.
216. *Ibid.*
217. IGE Group of Companies, <http://www.igemyanmar.com/our-csr/csr-history/>. Accessed Jan. 21, 2018.
218. *Ibid.*, pp. 148-149.
219. Transnational Institute, *Drugs and Conflict in Burma (Myanmar): Dilemmas for Policy Responses*, Drugs and Conflict Debate Papers, No. 9 (Amsterdam: TNI, 2003).
220. Transnational Institute, *Bouncing Back: Relapse in the Golden Triangle* (Amsterdam: TNI, June 2014).
221. Denis D. Gray, "Former Drug Warlord Khun Sa Dies in Yangon," *The Irrawaddy*, Oct. 30, 2007; and Bert Lintner, "Death of a Drug Lord," *Asia Times*, Oct. 30, 2007.
222. Thomas Fuller, "Lo Hsing Han, Myanmar Drug Kingpin, Dies at 80," *New York Times*, July 8, 2013. <http://www.nytimes.com/2013/07/09/world/asia/lo-hsing-han-wealthy-trafficker-from-myanmar-dies-at-80.html>. Accessed Dec. 28, 2017.
223. *Ibid.*
224. Tom Kramer, *Neither War nor Peace: The Future of the Ceasefire Agreements in Burma* (Amsterdam: Transnational Institute, July 2009).
225. Kevin Woods, "The Commercialization of Counterinsurgency: Battlefield Enemies, Business Bedfellows in Kachin State, Burma," in Mandy Sedan, ed., *War and Peace in the Borderlands of Myanmar* (Copenhagen: NIAS Press, 2016), p. 129.
226. *Ibid.*, p. 131.
227. Lee Jones, "Understanding Myanmar's Ceasefires: Geopolitics, Political Economy, and State Building," in Mandy Sedan, ed., *War and Peace in the Borderlands of Myanmar* (Copenhagen: NIAS Press, 2016), p. 105.
228. Ron Glucksman, "Booming Chinese Demand for Jade Fuels Armed Conflict and Entrenched Corruption in Myanmar," *Forbes*, Oct 22, 2015, <https://www.forbes.com/sites/forbesasia/2015/10/22/booming-chinese-demand-for-jade-fuels-armed-conflict-and-entrenched-corruption-in-myanmar/#408467a73b0f>. Accessed Dec 29, 2017. See also, Woods, p. 141.
229. ICG, p. 6.
230. Aung Hla Tun, "Suu Kyi's Party Accepts Crony Donations in Reform-era Myanmar," *Reuters*, Jan. 17, 2013; and Aung Zaw, "Rehabilitating Burma's Cronies," *The Irrawaddy*, April 24, 2015.
231. Tom Coyne, "Aung San Suu Kyi wants sanctions against Myanmar(Burma) lifted," *Associated Press*, Sept. 25, 2017, <https://www.csmonitor.com/World/Latest-News-Wires/2012/0925/Aung-San-Suu-Kyi-wants-sanctions-against-Myanmar-Burma-lifted>. Accessed Dec. 30, 2017.
232. Aung Hla Tun "Suu Kyi's Party Accepts Crony Donations in Reform-Era Myanmar," *Reuters*, January 17, 2013. <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-suukyi/suu-kyis-party-accepts-crony-donations-in-reform-era-myanmar-idUSBRE90G0C820130117>. Accessed Dec. 30, 2017.
233. Htet Naing Zaw, "Aung San Suu Kyi Woos Tycoons in Naypyidaw Meet Up," *The Irrawaddy*, Oct 24, 2016, <https://www.irrawaddy.com/business/aung-san-suu-kyi-woos-tycoons-in-naypyidaw-meet-up.html>. Accessed Dec. 30, 2017.
234. Sean Turnell, quoted in Aung Zaw, "Rehabilitating Burma's Cronies," *The Irrawaddy*, April 24, 2015, <https://www.irrawaddy.com/opinion/rehabilitating-burmas-cronies-2.html>. Accessed Jan. 22, 2018.
235. Unidentified MP quoted in Htet Naing Zaw.

236. Interview with Min Zin, Executive Director of Institute for Strategy and Peace, Yangon, Sept. 26, 2017.
237. Thiha, "The NLD and a new dawn for old business," Consult-Myanmar, November 13, 2015, <https://consult-myanmar.com/2015/11/13/the-nld-and-a-new-dawn-for-old-business/>. Accessed Jan. 22, 2018.
238. Interview with Hantha Myint, Chairman of NLD Economic Committee, May 19, 2017
239. *Ibid.*
240. Min and Kudo, p. 163.
241. *Ibid.*, p. 166.
242. Cheah.
243. Mind and Kudo, p. 144.
244. Htet Naing Zaw.
245. Global Witness, *Guns, Cronies, and Crops* (Global Witness: March 2015), p. 20.
246. Karen Human Rights Working Group, *Development by Decree* (Karen Human Rights Working Group, April 2007), p. 59.
247. "Yuzana Company Grabs Land of 1000 Families," *Kachin News*, August 19, 2010, <http://www.kachinnews.com/news/1720-yuzana-company-grabs-land-of-1000-families.html>. Accessed Jan. 22, 2018.
248. Naymyo Mindin Tharayo, quoted in Thant Myint-U, *The River of Lost Footsteps: Histories of Burma* (New York: Farrar Straus and Giroux, 2006), p. 150.
249. See, among others, Alice Amsden, *Asia's Next Giant: South Korea and Late Industrialization* (Oxford: Oxford University Press, 1989); Robert Wade, *Governing the Market* (Princeton: Princeton University Press, 1990); and Walden Bello and Stephanie Rosenfeld, *Dragons in Distress: Asia's Miracle Economies in Crisis* (New York: Penguin Books, 1991).
250. Unidentified IFC consultant quoted by Daniel Aguirre, former International Legal Adviser for Myanmar, International Commission of Jurists, Interview, Yangon, May 20, 2017.
251. *Ibid.*
252. Saw Alex Htoo, deputy director of Karen Environmental and Social Action Network, Interview, Yangon, May 19, 2017.
253. Paul Donowitz, former Asian Development Bank liaison with civil society, interview, Yangon, May 20, 2017.
254. Derek Hall, Philip Hirsch, and Tanya Li, *Power of Exclusion: Land Dilemmas in Southeast Asia* (Singapore: National University of Singapore Press, 2013), p. 11.
255. There is now a large literature on post-neoliberal alternatives. Among the contributors to this are Erik Olin Wright, *Envisioning Real Utopias* (London: Verso, 2010); La Via Campesina, the global farmers' association, whose thinking is well presented in Annette Desmarais, *La Via Campesina* (London: Pluto Press, 2007); Herman Daly, *Beyond Growth: the Economics of Sustainable Development* (Boston: Beacon, 1997); Giacomo de Alisa et al., *Degrowth: A Vocabulary for a New Era* (London: Routledge, 2014); and Walden Bello, *Deglobalization: Ideas for a New World Economy* (London: Zed Press, 2002)
256. Karl Polanyi, *The Great Transformation*. (Boston: Beacon, 1957).
257. According to one authoritative account, "The Land Acquisition Investigation Commission (LAIC) was established in 2012 by the National Democratic Force party as part of its Farmers' Affairs Committee. Made up of nine groups composed of parliamentary representatives, its task is to investigate disputed land acquisitions since 1988 in specific regions. The LAIC reports directly to the President's Office and received broad parliamentary support. However, its mandate is narrow in focus, investigating cases and formulating recommendations but without holding any decision-making powers. Although reported to have a genuine commitment to helping farmers regain their land, the LAIC's influence is limited and, as yet, few cases have been brought to justice. Appeals can be made to the Commission but are outside judicial processes. It can therefore be argued that any project deemed in the 'national interest' can be pushed forward without question. Current laws continue to leave farmers with little legal protection from investors confiscating their land, and those who protest continue to face the threat of jail." Global Witness, *Guns, Cronies, and Crops* (Global Witness: March 2015), p. 8.
258. Republic of the Union of Myanmar, National Land Use Policy (Nay Pyi Taw: Republic of the Union of Myanmar, January 2016).
259. Saturnino Borrás, Jr., and Jenny Franco, "A Land Sovereignty Alternative: Towards a People's Enclosure," TNI Agrarian Justice Program, July 2012.
260. Jenny Franco, Hannah Twomey, Khu Khu Ju, Pietje Vervest, and Tom Kramer, *The Meaning of Land in Myanmar: A Primer* (Amsterdam: Transnational Institute, 2015), pp. 12-17.
261. A more comprehensive discussion of the 6th draft of the National Land Use Policy can be found in Transnational Institute, *Assessment of the 6th Draft of the National Land Use Policy* (Amsterdam: TNI, 2015). Some of the following points are also made by Global Witness in Global Witness, "Global Witness Submission on the 6th Draft of the National Land Use Policy," June 2015.
262. See Transnational Institute, "Reasserting Control: Voluntary Return, Restitution, and the Right to Land for IDP's, and Refugees in Myanmar," "Myanmar Policy Briefing, May 20, 2017.
263. Borrás and Franco.
264. Renaud Cachia, "Will Myanmar Lead Drug Policy Reform in Southeast Asia?," Sept. 20, 2017, <https://www.tni.org/en/article/will-myanmar-lead-drug-policy-reform-in-southeast-asia>. Accessed Jan. 24, 2018.

265. William Greene, *The Emergence of India's Pharmaceutical Industry and Implications for the US Generic Drug Market* (Washington, DC: Office of Economics, US International Trade Commission, 2007), p. 2.
266. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), *Renewable Energy Technologies for Rural Development* (Geneva: UNCTAD, 2010), p. 6.
267. *Ibid.*, pp. 6-7.
268. As even some conventional analysts recognize, the AEC poses a big problem for Myanmar: "To do this [develop as a hub between India, China, and Southeast Asia] without harming its own domestic small-scale industries will prove a real challenge in light of the 2015 ASEAN free trade area." (Maria Lall, *Understanding Reform in Myanmar* (London: Hurst and Company, 2016), p. 158.
269. Witoon Permpongsacharoen, Mekong Energy and Electricity Network, "Reading Myanmar's Electricity Plans and the Implications," Consultative Meeting on Promoting Participatory Electricity Planning in Myanmar, May 25, 2017, p. 39.
270. "Toward Green Energy Policy in Shan State," Draft, 2016.
271. Comment of civil society activist, name withheld on request, Yangon, May 19, 2017.

The Transnational Institute (TNI) is an international research and advocacy institute committed to building a just, democratic and sustainable planet. For more than 40 years, TNI has served as a unique nexus between social movements, engaged scholars and policy makers. www.tni.org

Paung Ku is a civil society strengthening initiative established in 2007. In Myanmar language, 'paung ku' means 'bridging' or 'connecting,' and this best state's Paung Ku's role: acting as bridge and connector, linking civil society actors in Myanmar with each other, and with allies in the Myanmar government, ASEAN region and on the global stage.

Dawei Development Association (DDA) is a non-profit, civil society organization formed in 2011 with the vision of "a just and capable society" through co-powering communities, promoting democratic values and culture, practicing rights based approaches and policy advocacy.

The advent of a new civilian government in Myanmar has raised hopes for fundamental reforms and an end to one of the longest running armed conflicts in the world. TNI's Myanmar Programme aims to strengthen (ethnic) civil society and political actors in dealing with the challenges brought about by the rapid opening-up of the country while also working to bring about an inclusive and sustainable peace. TNI has developed a unique expertise on Myanmar's ethnic regions. In its Myanmar programme TNI's work on agrarian justice, alternative development and a humane drugs policy come together.